

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Egan G. - Axiomat.pdb

PDB Name: b
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.12.2006
Modification Date: 27.12.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

GREG EGAN
AXIOMAT

OBSAH

Australský spisovatel Greg Egan (narozen 1961) vystudoval matematiku na univerzitě v západoaustralském Perthu a již počátkem osmdesátých let 20. století začal publikovat v americkém Isaac Asimov's SF Magazine a ve významném anglickém časopise Interzone. Během deseti let si vybudoval pověst vynikajícího autora hard sci-fi (zejména skvělými povídkami Bezpečnostní schránka, Učím se být sám sebou a Axiomat, jež jsou zahrnuty v této sbírce), čtyřikrát získal Australskou národní cenu za nejlepší SF, dvakrát nominaci na Huga a v roce 1994 mu byla za román Permutation City udělena Cena Johna W. Campbella.

AXIOMAT obsahuje víc originálních nápadů než všechny ostatní sci-fi knihy za posledních deset let dohromady. Egonovy vědecké náměty oscilují od fyziky k molekulární biologii, od umělé inteligence až ke genetickému inženýrství a lékařské etice.

Pokračuje v klasických compbellovských spekulacích CO BY SE STALO, KDYBY: kdyby se pomocí drogy dalo cestovat do paralelního světa, kdyby se daly posílat vzkazy do minulosti, kdyby se člověk mohl den co den probouzet v novém těle, kdyby mohl být lidský mozek nahrazen nesmrtelným krystalem...

Přestože by řada povídek snesla žánrové označení i jako horor, zabývají se především sociálními, psychologickými a filozofickými dopady vynálezů a čtenář nad nimi znovu prožívá onen dnes už téměř zapomenutý pocit z dob zlaté éry science fiction - pocit údivu.

VĚČNÝ ATENTÁTNIK

Jedna věc zůstává stejná: jakmile si nějaký hašíšácký mutant vezme S a začne čarovat s realitou, vždycky do víru pošlou mne, abych to dal do pořádku.

Proč? Říkají mi, že jsem stabilní. Pevný. Spolehlivý. Po každém hlášení psychologové Společnosti (pokaždé noví, které ještě neznám) užasle krouží hlavou nad výsledky testů a tvrdí mi, že jsem úplně stejný, jako když jsem tam šel.

Množství paralelních světů je nesčetně nekonečné - nekonečné jako reálná čísla, nikoli pouze jako celá -, takže je těžké tyto věci kvantifikovat bez složitých matematických definicí, ale zjednodušeně řečeno, zdá se, že jsem neobyčejně stálý. Prostě jsem si v různých světech podobnější než většina ostatních lidí. Jak podobnější? V kolika světech? V dosti, abych byl užitečný. V dosti, abych takovou práci mohl dělat.

Nevím, jak to Společnost zjistila, jak na mne přišli. Vzali mě, když mi bylo devatenáct. Koupili si mě. Vycvičili mě. A nejspíš mi vypláchli mozek. Někdy mě napadá, jestli moje stabilita má vůbec něco společného se mnou; třeba je ve skutečnosti konstantní způsob, jakým jsem byl připraven. Možná je to tak, že z nekonečného množství různých lidí, vystavených stejnému procesu, vyjdou všichni stejní. Vyšli všichni stejní. Nevím.

Detektory rozmístěné na planetě zaznamenaly slabé náznaky vznikajícího víru a určily centrum s přesností několika kilometrů, ale to je všechno, co mohu tímto způsobem získat. Každá verze Společnosti dává své technické vybavení k dispozici ostatním, aby byla zajištěna rovnoměrná, optimální citlivost, ale i na tom nejlepším ze všech možných světů jsou detektory příliš velké a příliš choulostivé na to, aby se kvůli získání přesnějších hodnot daly přenést blíž.

Helikoptera mě vysazuje v opuštěné oblasti na jižním okraji leightownského ghetta. Nikdy jsem tady nebyl, ale zabeđené obchody a šedivé věžovité bloky dobře znám. V každém velkém městě na světě (ve všech světech, které znám) je podobné místo, vytvořené přístupem, jemuž se obvykle říká diferencované prosazování zákona. Požívání a držení S je přísně zakázáno a ve většině zemí se (většinou) trestá okamžitou popravou, ale stávajícím mocenským strukturám by lépe vyhovovalo mít požívače soustředěné v určených oblastech, než je nechat roztroušené po celé komunitě. Proto když vás chytí se S na hezkém čistém předměstí, vypálí vám na místě díru do hlavy, ale tady to nehrozí ani náhodou. Tady totiž žádní policisté nejsou.

Mírím na sever. Je krátce po čtvrté ráno, ale vládne úmorné vedro, a jakmile opouštím nárazníkovou zónu, ulice jsou plné. Lidé vcházejí a vycházejí z nočních klubů, nálevení, zastaváren, heren a bordelů. Elektřinu pro veřejné osvětlení v této části města odpojili, ale někdo občanský uvědomělý nahradil normální žárovky soběstačnými tritium-fosforovými baňkami, které kolem sebe jako radioaktivní mléko rozlévají studené, bledé světlo. Mezi lidmi je rozšířena mylná

představa, že většina požívačů S je v extázi čtyřicet hodin denně, ale to je směšné. Nejenom že potřebují jíst, pít a vydělávat peníze jako všichni ostatní, ale sotva by někdo z nich plýtl drogou na čas, kdy jeho alter ego samo spí. Podle informací zpravodajské služby je v Leightownu něco jako kult víru, který se mi může stavět do cesty. Varovali mě před takovými skupinami už dřív, ale nikdy k ničemu nedošlo; obvykle stačí velice nepatrný posun reality, aby taková odchylka zmizela. Společnost a ghetta jsou stabilní reakcí na S; všechno ostatní zřejmě do značné míry závisí na okolnostech. Přesto bych se neměl nechat ukolébat. Celkově tyto kulty nemohou mít vážný vliv na misi jako takovou, ale určitě se jim v minulosti podařilo některé z mých verzí zabít. Tentokrát o takový konec nestojím. Vím, že nekonečný počet mých verzí přežije - takových, které se ode mne budou lišit pouze tím, že přežily -, takže bych se představou smrti možná neměl vůbec trápit.

Přesto se trápím.

Garderobiéři mne oblékli s úzkostlivou pečlivostí do suvenýrového trička s reflexním hologramem světové kampaně TLUSTÉ SVOBODNÉ MATKY MUSEJÍ ZEMŘÍT, džín patřičného střihu a módní sportovní obuvi. Je to paradoxní, ale v rozporu se svými sny mají požívači S sklon být otrockými vyznavači 'místní' módy. Možná je to tím, že chtějí své stavy snění a bdělosti oddělit. Zatím jsem dokonale maskovaný, ale nečekám, že to vydrží dlouho. Jen co vír nabere rychlost a roznese různé části ghety do různých dějových linií, změna módy se stane jedním z nejcitlivějších ukazatelů. Podle toho, jestli moje oblečení brzy nezačne vypadat nepatřičně, poznám, že mířím nesprávným směrem.

Z baru vyběhne vysoký holohlavý muž, kterému z jednoho ušního lalůčku visí seschlý lidský palec, a narazí do mne. Když se od sebe oddělujeme, otáčí se ke mně a zahrnuje mě posměšky a nadávkami. Reaguji opatrně. Může mít v davu kamarády a já nemám času nazbyt, abych si dělal zbytečné problémy. Nevyhrocuji situaci tím, že bych mu odpovídal, ale snažím se působit sebevědomě, aniž by se to dalo vykládat jako drzost nebo přezíravost. A rozvášněný přístup nese své ovoce. Půlminutovým beztravným urážením muž zřejmě uspokojil svou hrdost a se samolibým úšklebkem odchází. Jdu dál, ale musím se v duchu vracet k tomu, kolik mých verzí z incidentu tak snadno nevyvázlo.

Zrychlují, abych dohnal zdržení.

Někdo mě dohání a srovnává se mnou krok. "Hej, hezky jsi to zvládl. Chytrý. Sugestivní. Pragmatický. Plný počtu bodů." Je to žena, něco pod třicet, s krátkými, kovově hnědými vlasy.

"Dej mi pokoj. Nemám zájem."

"O co?"

"O nic."

Vrtí hlavou. "To není pravda. Jsi tady nový a něco hledáš. Nebo někoho. Možná ti můžu pomoci."

"Už jsem řekl, dej mi pokoj."

Krčí rameny a zaostává za mnou, ale volá na mne: "Každý lovec potřebuje průvodce. Přemýšlej o tom."

O několik bloků později zahybám do neosvětlené boční ulice. Je opuštěná, tichá; páchne napůl spáleným smetím, laciným insekticidem a močí. A já bych mohl odpřisáhnout, že to cítím: v temných rozbořených budovách kolem mě lidé sní s pomocí S.

S se nepodobá žádné jiné droze. Sny pod vlivem S nejsou bizarní ani euforické. Nepodobají se ani simulátorovým dobrodružstvím, těm prázdným fantaziím, absurdním pohádkám o bezmezném blahobytu a nepopsatelném štěstí. Jsou to sny o životech, které by snící osoby skutečně mohly prožít, do nejmenšího detailu věrohodné a uvěřitelné jako jejich životy v bdělém stavu.

S jedinou výjimkou: pokud snový život zhořkne, snící se může rozhodnout, že jej opustí a zvolí si jiný (aniž by se mu muselo zdát, jak si bere S - i když i takové případy se stávají). On nebo ona si mohou poskládat druhý život, v němž žádné chyby nejsou nevratné, žádná rozhodnutí definitivní. Život bez nezdarů, bez slepých uliček. Všechny cesty zůstávají věčně otevřené.

S dává sníkům schopnost zástupného života ve všech paralelních světech, v nichž mají alter ego - někoho, s kým mají dostatečně stejnou fyziologii mozku, aby se udržela parazitická rezonance propojení. Studie ukazují, že dokonalá genetická shoda není nutná - ale zároveň nemusí stačit. Zdá se, že na dotčené nervové struktury působí také vývoj v raném dětství.

Většině požívačů droga nic víc nedává. Ale pro jednoho ze sta tisíc jsou sny teprve začátkem. Takoví se během třetího nebo čtvrtého roku braní S začnou fyzicky přesouvat z jednoho světa do druhého, aby zaujali místo zvoleného alter ega.

Potíž je v tom, že neexistuje nic tak jednoduchého jako nekonečné množství přímých výměn mezi všemi verzemi zmutovaného uživatele, které tuto schopnost získaly, a všemi verzemi, jimiž se chtějí stát. Takové přesuny jsou energeticky nepříznivé; v praxi se každý snílek musí pohybovat postupně a plynule, musí projít všemi mezilehlými body. Tyto 'body' jsou však obsazeny jinými verzemi jeho samotného; je to jako pohyb v davu - nebo v tekutině. Snílek musí téct.

Zpočátku jsou alter ega, u nichž se tato schopnost vyvinula, rozptýlena natolik řídce, že nemají žádný vliv. Později se zdá, že je tu symetrie, která působí páralyticky: veškeré potenciální toky jsou možné se stejnou pravděpodobností a totéž platí pro jejich naprosté opaky. Všechno se prostě vyruší.

Prvních několik případů, kdy dojde k narušení symetrie, se obvykle neprojevuje výrazněji než krátkým zachvěním, chvilkovým smeknutím, téměř nezachytitelným světotřesením. Detektory tyto jevy sice zaznamenávají, ale vzhledem k malé citlivosti je dosud nejsou schopny lokalizovat.

Nakonec dojde k překročení jakéhosi kritického prahu. Vytváří se složité, trvalé toky: obrovské propletené proudy s

patologickými topologiemi, jaké může obsáhnout pouze prostor o nekonečném počtu rozměrů. Tyto toky jsou nebezpečné, neboť s sebou strhávají blízké body. A právě tak vzniká vír. Čím menší je vaše vzdálenost od zmutovaného snílka, tím rychleji vás to unáší z jednoho světa do druhého.

Tok zatím mohutní dalšími a dalšími verzemi snílka, a tak zvyšuje svou rychlost - a čím je rychlejší, tím dál jeho vliv sahá. Společnosti je samozřejmě úplně fuk, jestli se v ghettech mísí realita. Mým úkolem je zabránit tomu, aby se působení nešířilo dál.

Postupuji boční ulicí k vrcholu kopce. Další hlavní cesta je nějakých čtyři sta metrů přede mnou. Nacházím chráněné místo v sutinách polorozbořené budovy, rozkládám brýle a pět minut pozoruji chodce pod sebou. Každých deset až patnáct vteřin zaznamenávám nepatrnou mutaci: změní se nějaký kousek oděvu, nějaká osoba náhle změní svou polohu, úplně zmizí nebo se zhmotní z ničeho. Jsou to chytré brýle, počítají množství změn, k nimž dochází v jejich zorném poli, a zároveň vypočítávají mapové souřadnice bodu, k němuž jsou obráceny.

Otáčím se o sto osmdesát stupňů a ohlížím se po zástupu, kterým jsem prošel cestou sem. Hodnota je znatelně nižší, ale je vidět totéž. Náhodní diváci samozřejmě nevědí o ničem; gradienty víru jsou zatím natolik povlnné, že libovolní dva lidé, kteří jsou od sebe na dohled na frekventované ulici, by víceméně měnili vesmíry společně. Změny jsou patrné teprve z dálky.

Jelikož jsem blíž ke středu víru než lidé na jih ode mne, většina změn, které tím směrem vidím, je ve skutečnosti poplatná mému tempu posunu. Už dávno jsem opustil svět svých posledních zaměstnavatelů - nepochybuji však o tom, že prázdné místo bylo a nadále bude vyplněno.

Abych se mohl zaměřit, budu muset uskutečnit třetí pozorování v jisté vzdálenosti od přímky sever-jih spojující první dva body. Střed se časem samozřejmě posune, ale ne příliš rychle. Tok probíhá mezi světy, kde jsou středy blízko u sebe, takže jeho poloha se mění jako poslední.

Pouštím se z kopce dolů, na západ.

Vracím se do davu a světel a čekám na mezeru v proudu dopravy. Najednou mi někdo klepe na loket. Otočím se a spatřím tutéž ženu, tentokrát modrovlasou, která mě oslovila už jednou. Mrzutě se na ni podívám, ale mlčím; nevím, jestli tato její verze potkala mou verzi, a nechci se dostat do rozporu s jejími očekáváními. Touto dobou si již někteří místní určitě všimli, co se děje - k prozrazení by mělo stačit poslouchat rozhlasovou stanici zvenčí, jak náhodně přeskakuje z jedné písničky do druhé -, ale šířit to dál není v mém zájmu.

"Můžu ti pomoci, abys ji našel."

"Koho abych našel?"

"Vím přesně, kde je. Zbytečně ztrácíš čas měřením a výpočty."

"Buď zticha. Pojď se mnou."

Bez řeči jde se mnou do nedalekého průchodu. Možná na mě chystají léčku. Kult víru? Ale průchod je liduprázdný.

Když se přesvědčím, že jsme sami, tisknu ji ke zdi a přikládám jí k hlavě pistoli. Nekřičí, ani neklade odpor; je vyvedená z míry, ale myslím, že ji takové jednání nepřekvapilo. Kontroluji ji ručním detektorem magnetické rezonance. Žádné zbraně, žádné bomby, žádné mikrofony.

"Proč mi neřekneš, co to má znamenat?" říkám. Byl bych ochoten přísahat, že mě na tom kopci nemohl nikdo vidět, ale třeba zahlédla nějakou mou jinou verzi. Nestává se často, že něco zvorám, ale stát se to může.

Na chvíli zavírá oči a potom říká, téměř klidně: "Chci ti ušetřit čas, nic víc. Vím, kde ten mutant je. Chci ti pomoci, abys to místo našel co nejrychleji." "Proč?"

"Proč? Mám tady práci a nechci, aby mi ji někdo kazil. Víš, jak je těžké obnovit kontakty, když se přežene vír? Co si myslíš - že jsem pojištěná?"

Nevěřím jí ani slovo, ale nevidím důvod, proč nepřistoupit na hru. Je to pravděpodobně nejjednodušší způsob, jak s ní vyjít, pokud jí nechci rovnou vystřelit mozek. Dávám pistoli pryč a vytahuji z kapsy mapu. "Tak se předved'."

Ukazuje budovu přibližně dva kilometry severovýchodním směrem od místa, kde stojíme. "Páté patro. Byt číslo 522."

"Jak to víš?"

"Bydlí tam jeden můj přítel, ve stejném domě. Všiml si příznaků krátce před půlnocí a zavolaal mi." Nervózně se směje.

"Vlastně toho chlapa zas tak dobře neznám..., ale myslím, že verze, která mi volala, měla něco s mým jiným já."

"Proč jsi jednoduše nezmizela, když ses to dozvěděla? Proč ses neuklidila do bezpečné vzdálenosti?"

Důrazně vrtí hlavou. "Odejít je to nejhorší, co bych mohla udělat. Ztráta kontaktu by pak byla ještě větší. Na venkovním světě nezáleží. Myslíš si, že mě zajímá, jestli se změní vláda, nebo jestli se popové hvězdy jmenují jinak?"

Můj domov je tohle. Jestli se Leightown změní, bude mi líp, když se změním s ním. Nebo s jeho částí." "A jak jsi mě našla?"

Krčí rameny. "Věděla jsem, že přijdeš. Každý to ví. Samozřejmě jsem nevěděla, jak budeš vypadat - ale docela to tady znám, takže mi stačilo dávat si pozor, jestli neuvidím někoho cizího. A vypadá to, že jsem měla štěstí."

Štěstí. To je přesné. Některá moje alter ega prožijí různé verze tohoto rozhovoru, ale jiná žádný rozhovor nepovedou. O jedno náhodné zdržení víc.

Skládám mapu. "Díky za informaci."

Přikyvuje. "Kdykoli k službám."

Když pak odcházím, volá za mnou: "Pokaždé."

Na chvíli přidávám do kroku; jiné moje verze by měly dělat totéž, aby dohnaly čas, který zameškaly. Nemůžu čekat, že udržím dokonalou synchronizaci, ale rozptýl je zrádný. Kdybych se ho nesnažil alespoň minimalizovat, postupoval bych nakonec k centru všemi myslitelnými cestami a přicházel bych tam v rozpětí dnů.

Přestože se mi obvykle podaří ztracený čas dohonit, nejsem schopen zahladit účinky různých zpoždění úplně. Strávit různý časový úsek v různé vzdálenosti od centra znamená, že posun všech mých verzí není stejnoměrný. Existují teoretické modely, které ukazují, že za jistých okolností by to mohlo vést ke vzniku mezer; mohl bych být do některých částí toku vmáčknut a z jiných vytržen - je to tak trochu jako rozpílit všechna čísla mezi nulou a jedničkou, nechat mezeru od 0,5 do 1 a namačkat jedno nekonečno do jiného, které je v podstatě identické, ale má poloviční geometrickou velikost. Žádná z mých verzí by nebyla zničena a neexistoval bych ani dvakrát v jednom světě, ale mezera by přesto vznikla.

Pokud jde o to, jestli zamířit nejkratší cestou k budově, kde se podle mého 'informátora' nachází snící mutant, vůbec mě to neláká. Ať už ta informace je nebo není pravdivá, mám vážné pochybnosti, jestli jsem takovou hlášku dostal ve větším než nevýznamném vzorku světů zachycených vírem, prakticky v množině míry nula. Každý krok, který má přerušit tok, podniknutý pouze v tak malé množině světů, by byl naprosto neúčinný.

Jestli mám pravdu, je pochopitelně úplně jedno, co udělám. Kdyby se všechny moje verze, které hlášku dostaly, jednoduše sebraly a opustily vír, na výsledku akce by se to nijak neprojevalo. Množinu míry nula by nikdo nepostrádal. Avšak v tom smyslu jsou moje činy - coby činy jednotlivce - bezvýznamné vždycky. Kdybych dezertoval já, a pouze já, ztráta by byla nekonečně malá. Háček je v tom, že bych se nikdy nedozvěděl, jestli jsem byl sám.

A po pravdě řečeno, je pravděpodobné, že některé moje verze dezertovaly. I kdybych měl sebevíc stabilní osobnost, těžko uvěřit, že neexistuje žádné platné množství permutací, které se k takovému jednání uchýlily. Ať jsou fyzicky proveditelné možnosti jakékoli, moje alter ega vyzkoušela - a budou zkoušet nadále - každou z nich. Moje stabilita spočívá v rozdělení a relativní hustotě všech těchto větví - v podobě stálé, předem dané struktury. Svobodná vůle je zavádějící vysvětlení; ať chci nebo nechci, musím učinit všechna správná rozhodnutí. A všechna špatná.

Musím říct, že 'raději' (pokud to slovo má smysl) takto příliš často neuvažuji. Jediný zdravý přístup je vidět sebe jako jednoho z mnoha nezávislých agentů a 'usilovat' o spojitost; nevnímat si zkratky, držet se obvyklého postupu, dělat všechno, co se dá, abych svou přítomnost koncentroval.

Pokud jde o starosti kvůli alter egům, která dezertují, selžou nebo zemřou, řešení je jednoduché: neznám se k nim. Je moje věc, abych definoval svou totožnost tak, jak to chci já. Mohu být přinucen uznat svou mnohočetnost, ale narýsování hranic je na mně. 'Já' jsem ti, kteří přežijí a uspějí. Zbytek je někdo jiný.

Dostávám se na výhodné stanoviště a odečítám třetí hodnotu. Obraz začíná připomínat půlhodinový videozáznam sestříhaný na pět minut - s tím rozdílem, že celá scéna se nemění najednou; kromě některých silně korelovaných párů se různí lidé zjevují a ztrácejí nezávisle na sobě v individuálních skokových střizích. Dosud všichni přecházejí z jednoho vesmíru do druhého víceméně společně, ale z pohledu toho, kde se v daném okamžiku fyzicky nacházejí, je výsledek natolik složitý, že by se to klidně mohlo dít náhodně. Někteří lidé nemizí vůbec. Jakýsi muž soustavně okouní na jednom a totéž nároží - přestože se výrazně mění jeho účes, přinejmenším pětkrát.

Když je měření hotovo, počítač v brýlích zobrazí souřadnice odhadované polohy středu. Je to přibližně šedesát metrů od budovy, kterou určila modrovlasá žena; hluboko v mezích chybového rozpětí. Možná nakonec mluvila pravdu - ale to na věci nic nemění. Stejně musím dělat, jako by nebyla.

Když vyкроčím směrem ke svému cíli, napadá mě: Možná jsem v tom průchodu přece jen padl do léčky. Možná to, že jsem se dozvěděl polohu mutanta, byl úmyslný pokus rozptýlit mne, rozdělit mne. Možná si ta žena hodila minci, aby rozdělila vesmír - panna jako hláška, orel jako nic. Nebo hodila kostkou a vybrala si z širší palety strategických variant. Je to jen teorie..., ale je to uklidňující pomyšlení: má-li být tohle nejlepší způsob, jak vírový kult dovede chránit svou modlu, nemám se z jejich strany čeho bát.

Vyhýbám se hlavním třídám, ale i v postranních uličkách je brzy znát, že se zpráva rozkřikla. Lidé kolem mne probíhají, někteří hysteričtí, jiní mrzutí. Někteří mají prázdné ruce a jiní schraňují svůj majetek. Jakýsi muž běhá ode dveří ke dveřím, hází cihly do oken, probouzí obyvatele a křičí na ně, co se děje. Všichni nemíří stejným směrem. Většina jednoduše prchá z ghetta, snaží se uniknout víru, ale jiní zřejmě horečně hledají své přátele, rodiny a milence a doufají, že je najdou, než se z nich stanou cizí lidé. Přiju jim hodně štěstí.

S výjimkou centrální oblasti postižení zůstanou někteří skalní snílci na místě. Nevadí jim, že se přesunou, protože se do svých snových životů mohou dostat odkudkoli - nebo se to alespoň domnívají. Některé může čekat šok. Vír může zasahovat také světy, ve kterých S k dispozici není - takové, kde má zmutovaný požívač alter ego, které o této droze nikdy neslyšelo.

Když zahnu na dlouhý rovný bulvár, pohled prostým okem začíná dostávat stříhovou podobu, jakou mi před patnácti minutami ukázaly brýle. Lidé se mihotají, přesouvají, mizí. Nikdo nezůstane v zorném poli dlouho; jen málokdo ujde více než deset

nebo dvacet metrů, než zmizí. Mnozí v běhu prudce mění směr a klopýtají; stejně často jako skutečným překážkám se vyhýbají prázdnému prostoru, s oprávněně otřesenou důvěrou k trvalosti světa kolem nich. Někteří běží naslepo se sklopenou hlavou a rukama nataženými před sebe. Většinou mají dost rozumu a pohybují se pěšky, ale na vozovce se letmo zjevují a zase mizí spousty havarovaných a opuštěných aut. Na vlastní oči vidím auto v pohybu, ale je to jen

prchavý okamžik.

Sebe nikde v okolí nevidím. Ještě nikdy se mi to nepodařilo. Náhodné rozdělení by mě na některých světech mělo svést do jednoho světa dvakrát - ale pouze v množině míry nula. Hodíte dvěma idealizovanými šipkami na terč a pravděpodobnost, že se dvakrát trefíte do stejného místa - do téhož bodu o nulovém rozměru - je nulová. Ale zopakujte tento pokus v nekonečném počtu světů a podaří se vám to - avšak pouze v množině míry nula.

K nejdivočejším změnám dochází v dálce, ale zároveň s mým postupem jako by rozmazaná aktivita do jisté míry ustupovala. Částečně to připadá na vrub pouhé vzdálenosti, ale kromě toho se blížím ke strmějším gradientům, takže vřavu pomalu doháním. Udržuji odměřené tempo, dávám pozor jak na nenadálé lidské překážky, tak na změny terénu. Chodců ubývá. Ulice jako taková se stále drží, ale domy kolem mě se začínají měnit na bizarní chiméry tvořené prvky z různých projektů, které si neodpovídají, a posléze z úplně jiných staveb, zjevujících se bok po boku. Je to jako procházka nějakým architektonickým zařízením pracujícím s holografickými identikity, které se přetížilo. Zanedlouho se většina těchto splácanin bortí, rozložena osudovými spory o to, která místa mají nést zatížení. Chodníky jsou kvůli padajícím sutinám nebezpečné, takže se proplétám mezi auty uprostřed vozovky. Veškerý provoz už prakticky ustal, ale samotné hledání cesty mezi všemi těmito 'nehybnými' hromadami šrotu je zdoluhavá práce. Překážky se objevují a mizí; obvykle je rychlejší počkat, až se ztratí,

než se vracet a hledat jiný průchod. Někdy jsem obklíčen ze všech stran, ale nikdy to netrvá dlouho.

Nakonec se zdá, že většina budov kolem mě se ve většině světů zhroutila, a tak se přesouvám k okraji vozovky, kde je cesta relativně průchodná. Kolem to vypadá, jako by ghetto bylo srovnáno se zemí nějakým zemětřesením. Když se ohlédnu směrem ven z víru, není vidět nic než šedivou mlhu neurčitých staveb. Tam v dálce se budovy dosud přesouvají najednou - nebo pouze do té míry, že zůstávají stát -, ale já se pohybuji o tolik rychleji než ony, že mi obzor splynul do beztvaré vícenásobné expozice miliardy různých možností.

Přímou přede mnou se zhmotňuje lidské tělo šikmo rozříznuté od lebky po genitálie, padá k zemi a vzápětí mizí. Stahuje se mi žaludek, ale spěchám dál. Vím, že totéž musí potkat některé z mých verzí - ale prohlašuji to, definuji to jako smrt cizích lidí. Gradient je nyní tak strmý, že různé části těla mohou být vtaženy do různých světů, kde statistika není nakloněna správnému spojení s doplňujícími součástmi anatomie. Četnost, s níž k tomuto osudnému oddělení dochází, je však nevysvětlitelně nižší, než by podle propočtů měla být; lidské tělo jakýmsi způsobem brání svou celistvost a přesouvá se jako celek mnohem častěji, než by mělo. Fyzikální základ této anomálie bude nutno teprve odhalit - právě tak se dosud vymyká chápání fyzikální podstaty toho, jak lidský mozek vytváří z rozbíhajících se větví a vějířů superprostoru iluzi jedinečné historie, pocit času a pocit identity.

Obloha se rozjasňuje a dostává zvláštní modrošedé zbarvení, které zatažená obloha jako taková nikdy neměla. Samotné ulice již podléhají změnám; každý druhý nebo třetí krok přináší nové odhalení - živice, rozbité zdivo, beton, písek (všechno v trochu jiných výškových úrovních) a nakrátko i kus zvadlé trávy. Inerciální navigační implantát, který mám v hlavě, mě tím chaosem vede. Mračna prachu a dýmu se zjevují a mizí a potom -

Shluk obytných budov, jejichž povrchové znaky se tetelí, ale nejsou na nich znát projevy rozpadu. Rychlost změn je tu vyšší

než kde jinde, ale je tu jistá protiváha - světy, mezi nimiž tok probíhá, se musí jeden druhému víc a víc podobat, čím blíže ke snící osobě pronikáte.

Skupina budov je přibližně symetrická a je zcela jasné, která se nachází ve středu. V žádné ze svých verzí bych nemohl dojít k jinému závěru, takže si budu moci ušetřit absurdní myšlenkové deformace, abych neměl pocit, že se řídím hláškou.

Hlavní vchod do budovy osciluje, ale jen mezi třemi možnostmi. Rozhoduji se pro dveře, které jsou nejvíc nalevo. Je to obvyklý postup, norma, kterou se Společnosti podařilo prosadit ještě před mým nástupem. (Nějakou dobu se určitě držely v oběhu rozporné instrukce, ale jedna soustava nakonec zřejmě zvítězila, protože jiné instrukce jsem nikdy nedostal.) Často si říkám, že bych rád nechával (případně sledoval) nějakou stopu, jenže každá značka, kterou bych udělal, by byla zbytečná, neboť proud by ji strhl rychleji než ty, které by měla vést. Nemám jinou možnost než minimalizovat svůj rozptyl tím, že budu postupovat podle předpisu.

Ve vstupní hale se mi otevírá pohled na čtyři schodiště - na všech se schody proměnily na hromady mihotajících se sutin. Vstupuji na schodiště, které je nejvíc nalevo, a zvedám hlavu. Pestrou škálou možných oken proudí dovnitř světlo časného rána. Mezery mezi mohutnými betonovými deskami podlah zůstávají konstantní; energetický rozdíl mezi tak velkými strukturami na různých místech jim dává větší stabilitu, než mají všemožné, specifické tvary schodišť. Trhliny však jistě vznikají a po čase i tato budova určitě podlehne svým nesrovnalostem - v jednom světě za druhým zabije snílka a zastaví tok. Ale kdo ví, jak daleko by se do té doby mohl vír rozšířit?

Bomby, které si nesu, jsou malé, ale více než dostatečné. Jednu umístím na dno schodišťové šachty, pronáším odjišťující heslo a prchám. Na ústupu se ještě ohlídám přes vstupní halu, ale z dálky není mezi sutinami podrobnosti dobře vidět. Bomba, kterou jsem položil, byla smetena do jiného světa, ale je otázkou

víry - a zkušenosti -, že existuje nekonečná řada jiných, které její místo zaujmou. Narážím do stěny v místě, kde bývaly dveře, ustupuji, zkouším to znovu a procházím. Když běžím přes cestu, najednou se přede mnou zhmotní opuštěné auto. Obíhám je, padám za ním na zem a zakrývám si hlavu.

Osmnáct. Devatenáct. Dvacet. Dvacet jedna. Dvacet dva?

Zvuk žádný. Zvedám hlavu. Auto je pryč. Budova stále stojí a stále se tetelí.

Omámeně se zvedám. Některé bomby asi - určitě - selhaly..., ale mělo jich explodovat dost na to, aby se tok přerušil.

Co se tedy stalo? Možná snílek v nějaké malé, ale nakažlivé části toku přežil a tok se uzavřel do smyčky - v níž jsem se ke své smůle ocitl. Jak přežil? Světy, v nichž bomba vybuchla, by měly být rozloženy náhodně, rovnoměrně, všude dost hustě, aby se dilo podařilo..., ale možná nějakým podivným seskupením vznikla mezera.

Nebo jsem mohl být vytěsněn z části toku. Teoretické předpoklady, za nichž by k tomu mohlo dojít, mi odjakživa připadaly příliš bizarní, než aby mohly být v reálném životě naplněny..., ale co když k tomu skutečně došlo? Mezera v mé přítomnosti, po proudu ode mne, by zanechala množinu světů, kde žádná bomba položena nebyla - ty světy plynuly dál a dohonily mne, jakmile jsem vyšel z budovy a rychlost mých změn poklesla.

„Vracím se do schodišťové šachty. Nevybuchlá bomba tam není, ani žádný náznak, že tam některá z mých verzí byla. Pokládám záložní bombu a utíkám pryč. Tentokrát nenacházím na ulici žádný úkryt a jednoduše se vrhám na zem. Znovu nic.

Pracně se snažím zachovat klid, představit si různé možnosti. Kdyby mezera bez bomb při prvním selhání úplně nepokryla mezeru beze mne, stále bych chyběl v části toku, který zůstal - a v tom případě by se totéž mohlo dít znovu a znovu.

Nevěřicně zírám na neporušenou budovu. Já patřím k těm, kteří uspěli. To je všechno, co mě určuje. Ale kdo přesně neuspěl? Jestli jsem v části toku chyběl, neexistovaly v těch světech mé verze, které by mohly neuspět. Kdo je vinen? Ke komu se neznám? K těm, kterým se podařilo bombu položit, ale „měli“ to udělat v jiných světech? Patřím k nim i já? Nemám to jak zjistit.

Takže co teď? Jak velká ta mezera je? Jak mám k ní blízko? Kolikrát nade mnou může zvítězit?

Musím se dál snažit snílka zabít, dokud se mi to nepodaří. Vracím se do schodišťové šachty. Podlaží jsou od sebe přibližně tři metry. Abych se dostal nahoru, používám malý hák na krátkém provaze; hák zaráží do betonové podlahy třaskavinou vystřelované hroty. Jakmile se provaz rozvine, zvyšuje se pravděpodobnost, že se ocitne na několik kusů v různých světech. Musím sebou hodit.

Systematicky prohledávám první podlaží a do puntíku dodržuji stanovený postup, jako bych o pokoji 522 v životě neslyšel. Vnímám rozmazaný obraz alternativních dělicích přiček, přízračného spartánského vybavení, pomíjivých hromádek žalostných osobních statků. Když jsem hotov, dopřávám si pauzu, dokud hodinky v mojí lebce neukážou další násobek deseti minut. Je to nedokonalá strategie - někteří opoždělci se zdrží o víc než deset minut -, ale to by se nezměnilo, ani kdybych čekal sebevíc dlouho.

Také druhé patro je prázdné, ale je o něco stabilnější. Je jisté, že se blížím ke středu víru.

Architektura třetího patra je téměř nehybná. Nebýt jepičího mihotání v koutech místností, vypadalo by čtvrté normálně. Páté-

Vykopávám dveře, jedny po druhých, a postupuji chodbou dál. 502. 504. 506. Čekal jsem, že budu v pokušení vybočit z řady, když jsem se dostal tak blízko, ale vědomí, že nedostanu příležitost znovu se seskupit, jako by přispívalo k tomu, že

absolvovat jednotlivé úkony mi připadá snazší než kdy dřív. 516. 518. 520.

Na protějším konci pokoje 522 leží na posteli mladá žena. Vlasy jí tvoří éterická svatozář možností, oblečení je jako průhledný opar, ale tělo vypadá stabilně a trvale, téměř jako pevný bod, kolem něhož se noční chaos točí.

Vcházím do místnosti, mířím na její lebku a střílím. Kulka mizí v jiném světě dřív, než k ní doletí, ale zabije jinou verzi po proudu. Střílím znovu a znovu a čekám, až kulka nějakého bratra atentátníka zasáhne cíl před mýma očima - nebo až se tok zastaví, neboť žijících snílků zůstane tak málo a budou tak řídké rozdělení, že jej neudrží.

Nestane se jedno ani druhé.

"Dal sis na čas."

Prudce se otáčím. Za dveřmi stojí ta modrovlasá žena. Nabízím pistoli. Neudělá nic, aby mě zastavila. Ruce se mi třesou. Obracím se zpátky ke snící ženě a zabíjím ji v dalších dvou tuctech pokusů. Verze přede mnou zůstává nedotčena, tok neslábne.

Znovu nabízím a mávám na modrovlasou ženu pistolí. "Co jste se mnou udělali, sakra? Jsem sám? Všechny ostatní jste zabili?" Je to však absurdní. A kdyby to náhodou byla pravda, jak by mě mohla vidět? Pro každou z jejich jednotlivých verzí bych byl chvilkové, nepostřehnutelné mihnutí, nic víc. Vůbec by nepoznala, že tady jsem.

Vrtí hlavou a klidně říká: "Nezabili jsme nikoho. Zanesli jsme vás do Cantorova prachu, to je všechno. Každý z vás je dál naživu - ale žádný nedokáže vír zastavit."

Cantorův prach. Fraktálová množina, nesčetně nekonečná, ale s nulovým rozměrem. Mezera v mé přítomnosti není jedna; je jich nekonečně mnoho, nekonečná řada čím dál menších děr, které jsou všude. Ale -

"Jak? Zajistili jste mě a nechali jste mě mluvit, ale jak se vám podařilo sladit prodlevy? A vypočítat důsledky? To by vyžadovalo..."

"Nekonečnou výpočetní kapacitu? Nekonečné množství lidí?" Lehce se usmívá. "Já jsem nekonečné množství lidí.

Všech náměsíčných pod vlivem S. Všech, kteří za sebe sní. Můžeme jednat spolu, synchronizované, jako jeden - nebo můžeme vystupovat nezávisle. Anebo něco mezi, jako teď. Ty z mých verzí, které tě v libovolném okamžiku vidí a slyší, poskytují své smyslové údaje ostatním."

Znovu se otáčím ke snící ženě. "Proč jí bránit? Stejně nikdy nezíská, co chce. Rozbít město, a přitom se nikdy nedostane ke svému cíli."

"Tady možná ne."

"Tady ne? Jde napříč všemi světy, ve kterých žije! Kde jinde?"

Žena vrtí hlavou. "Co tvoří tyto světy? Alternativní možnosti běžných fyzikálních procesů. Ale tam to nekončí. Možnost pohybu mezi světy působí úplně stejně. I superprostor se větví na různé verze, verze zahrnující všechny možné hybridní toky. A mezi těmito verzemi superprostoru mohou existovat ještě vyšší úrovně toků, takže celá struktura se větví dál. A ještě dál."

Zavírám oči, utápím se v závratí. Jestli je tento nekonečný výstup do vyšších nekonečn pravdivý -

"Takže někde snílek zvítězí vždycky? Bez ohledu na to, co udělám?"

"Ano."

"A někde zvítězím za všech okolností já? Někde, kde jste mě nedostali?"

"Ano."

Kdo jsem já? Já patřím k těm, kteří uspějí. Kdo potom jsem já? Nejsem vůbec nic. Množina míry nula.

Pouštím pistoli na zem a dělám tři kroky ke snící ženě. Mé šaty, z nichž jsou už beztak cáry, se rozcházejí se světy a padají ze mne.

Dělám další krok a pak zůstávám stát, zaskočený náhlým teplem. Moje vlasy a svrchní vrstvy kůže jsou pryč. Pokrývají mě drobné kapičky krvavého potu. Poprvé si všímám nehybného úsměvu na tváři snící ženy.

A říkám si: v kolika nekonečných množinách světů udělám ještě jeden krok? A kolik mých nesčetných verzí se místo toho obrátí a opustí tuto místnost? Koho vlastně chráním před hanbou, když budu žít a zemřu všemi možnými způsoby?

Sebe.

DENÍK STA SVĚTELNÝCH LET

Martin Place bylo zaplněno davy obvyklými pro polední shon. Nervózně jsem přejížděl očima po tvářích kolem.

Přestože určený okamžik téměř nastal, Alison jsem ještě ani nezahlédl. Jedna hodina dvacet sedm minut a čtrnáct sekund. Mohl bych se zmýlit v něčem tak důležitém? Navíc v době, kdy bych měl svou chybu ještě v čerstvé paměti? Ne, to by nemohlo mít vliv. Nejspíš by to zapůsobilo na mé rozpoložení, projevílo se to v mém jednání -ale již teď jsem přesně věděl, k čemu by tento a každý jiný vliv v konečném výsledku spěl: napsal bych to, co jsem si přečetl.

Obavy byly zbytečné. Podíval jsem se na hodinky, a když se 1:27:13 změnilo na 1:27:14, někdo mi poklepal na rameno.

Otočil jsem se. Byla to samozřejmě Alison. Osobně jsem ji viděl poprvé, ale už brzy obětuji měsíční příděl vlnového pásma na odeslání fotografie komprimované Barnsleyho fraktálovou kompresí. Chvilí jsem zaváhal a pak jsem řekl svou repliku, i když byla hrozná: "To je bezva, že jsme se potkali."

Usmála se a já najednou ztratil půdu pod nohama a hlava se mi zatočila štěstím - přesně tak, jak jsem to ve svém deníku četl snad už tisíckrát od chvíle, kdy jsem v devíti letech poprvé narazil na zápis z tohoto dne; přesně tak, jak to dnes v noci svěřím terminálu. Ale i kdybych to nevěděl předem, co jiného než euforii jsem mohl cítit? Konečně jsem potkal ženu, se kterou prožiju svůj život. Měli jsme před sebou padesát osm společných let a měli jsme se milovat až do konce.

"Tak kam si půjdeme sednout?"

Nepatrně jsem se zamračil. Nebylo mi jasné, jestli žertuje -a divil jsem se, proč jsem si připustil pochybnosti. "K Fulvioví," řekl jsem váhavě. "Copak ty..." Ale ona pochopitelně banální podrobnosti onoho oběda v hlavě nenosila. 14. prosince 2074 jsem si obdivně zapsal: A. se soustředí na to, co je důležité. Zásadně se nenechává rozptylovat banalitami.

Řekl jsem: "Jídlo nám nepřinesou včas, protože to nebudou stíhat, ale -"

Dala si prst na rty, potom se naklonila a políbila mne. V první chvíli jsem byl tak ohromený, že jsem se na nic nezmohl. Stál jsem tam jako socha a teprve po sekundě nebo po dvou jsem ji začal líbat taky.

Když jsme se od sebe oddělili, hloupě jsem vykoktal: "Nevěděl jsem... myslel jsem, že jsme jenom..."

"Jamesi, ty se červenáš."

Měla pravdu. Rozpačitě jsem se zasmál. Bylo to absurdní: za týden se spolu pomilujeme a já už teď znal každý detail - ale jeden nečekaný polibek mě dokázal úplně zmást a vyvést z míry.

"Tak pojď," řekla. "Jídlo možná nepřinesou včas, ale máme si o čem povídat, až budeme čekat. Doufám, že sis to všechno nepřečetl předem, jinak se budeš strašně nudit."

Vzala mě za ruku a vykročila jako první. Šel jsem za ní, stále ještě v šoku. Na půli cesty do restaurace jsem ze sebe konečně dostal: "Před chvílí - tys věděla, že se to stane?"

Rozesmála se. "Ne. Já si totiž neříkám všechno. Ráda se nechám tu a tam překvapit. Ty ne?"

Její laxní přístup mě mrzel. Zásadně se nenechává rozptylovat banalitami. Těžce jsem hledal slova. Celý rozhovor jsem neznal a improvizace mi nikdy moc nešla, nanejvýš nějaké formality.

"Dnešek je pro mne důležitý. Vždycky jsem měl za to, že si zapíšu co nejpečlivěji - co nejúplněji - popis toho, co se stalo. Že si zapíšu na sekundu přesně čas, kdy jsme se setkali. Nedovedu si představit, že až si dnes večer sednu k terminálu, vůbec se nezmíním o našem prvním polibku."

Stiskla mi ruku, přiblížila se ke mně a zašeptala, jako bychom byli spiklenci: "Ale ano. Ty víš, že to neuděláš. A já taky ne. Víš přesně, co napíšeš, a víš přesně, co vynecháš - a ten polibek bude naše malé tajemství."

Francis Chen nebyl první astronom, který začal pátrat po galaxiích s obráceným během času, ale byl první, kdo to zkusil z vesmíru. Dávno poté, co se veškeré vážné práce přestěhovaly do (relativně) neznečištěného vzduchoprázdna na odvrácené straně Měsíce, prohledával oblohu malým aparátem ze zaneřádné oběžné dráhy nízko nad Zemí. Řadu desetiletí jistě - velmi hypotetické - kosmologické teorie naznačovaly, že by se mohlo podařit zahlédnout budoucí smršťování vesmíru, při němž - snad - veškeré šípky času budou směřovat obráceně.

Chen nabil světelný detektor až do úplného nasycení a začal hledat na obloze místo, které by jej odexponovalo - zbavilo pi-

xely náboje a vytvořilo tak pozorovatelný obraz. Fotony z běžných galaxií, soustředěné běžnými teleskopy, vykreslovaly na deskách z elektrooptického polymeru nabitě obrazce. Naproti tomu galaxie s obráceným během času by potřebovaly, aby detektor náboj ztratil, aby vyzářil fotony, které opustí teleskop a vydají se na dlouhou cestu do budoucnosti vesmíru, kde budou za desítky miliard let pohlceny hvězdami a přispějí nekonečně malým dílkem k tomu, aby pobídl jejich jaderné procesy od vyhasnutí zpět ke zrození.

Zpráva o Chenově úspěchu byla přivítána prakticky jednohlasnou skepsí - a právem, neboť odmítl prozradit souřadnice svého objevu. Viděl jsem záznam z jeho jediné tiskové konference.

"Co by se stalo, kdybyste na ten útvar nasměroval nenabitý detektor?" zeptal se jeden nechápavý novinář.

"To nejde."

"Jak to myslíte, nejde."

"Představte si, že nasměrujete detektor na běžný světelný zdroj. Pokud detektor funguje, nabije se. Nemá smysl prohlásit: Když vystavím tento detektor světlu, nakonec bude bez náboje. To je absurdní; prostě se to nestane."

"Ano, ale -"

"Nyní si celou situaci představte v podmínkách obráceného času. Pokud nasměrujete detektor na světelný zdroj s obráceným během času, bude nabitý předem."

"Ale pokud ho před expozicí důkladně zbavíte náboje a potom..."

"Nezlobte se, ale nezbavíte. Nemůžete."

Krátce nato se Chen stáhl do dobrovolného ústraní. Ale díky tomu, že na svou práci dostával podporu ze státního fondu a dodržoval přísné revizní podmínky, existovaly v různých archivech kopie všech jeho poznámek. Trvalo téměř pět let, než si někdo dal práci s jejich exhumací - pokrok v teoretické oblasti přiblížil jeho závěry módním trendům -, ale jakmile byly souřadnice ko-

nečně publikovány, trvalo pouze několik dní, než různé týmy potvrdily původní výsledky.

Pro většinu zúčastněných astronomů celá věc tam a tenkrát skončila, ale tři lidé pokračovali a došli k logickému závěru:

Představte si, že by se v záměře mezi Zemí a Chenovou galaxií ocitl nějaký asteroid, vzdálený několik set miliard kilometrů. V časové soustavě galaxie by vzniklo přibližně půlhodinové zpoždění, než by tento zakryt byl pozorován z nízké oběžné dráhy nad Zemí - než by dorazily poslední fotony, kterým se podařilo kolem asteroidu projít. Naše časová soustava má však opačný směr, takže pro nás by 'zpoždění' bylo záporně orientované. Můžeme si představit, že zdrojem fotonů je detektor, nikoli galaxie - ale tak jako tak by je musel přestat vysílat půl hodiny před průchodem asteroidu záměrou, aby je vysílal pouze tehdy, až budou mít celou cestu ke svému cíli volnou. Příčina a následek. Detektor musí mít důvod, aby ztratil náboj a vyzářil fotony - přestože se ten důvod nachází v budoucnosti.

Nahraďte neovladatelný - a nepravděpodobný - asteroid obyčejnou elektronickou závěrkou. Na konec záměry dejte zrcadlo, čímž experiment zmenšíte do rozměrů, v nichž se dá uskutečnit, a získáte možnost umístit závěrku i detektor prakticky vedle sebe. Blikněte na sebe v zrcadle svítilnou a máte signál z minulosti. Udělejte totéž se světlem z Chenovy galaxie a signál přichází z budoucnosti.

Hazzard, Capaldi a Wu umístili dvě zrcadla v kosmickém prostoru na vzdálenost několika tisíc kilometrů od sebe.

Pomocí vícenásobných odrazů získali optickou dráhu o délce více než dvě světelné sekundy. Na jeden konec tohoto 'zpoždění' umístili teleskop namířený na Chenovu galaxii; druhý konec vybavili detektorem. ('Druhý konec' z optického pohledu - fyzicky se nacházel na stejné družici jako teleskop.) Při prvních pokusech byl teleskop vybaven závěrkou spouštěnou 'nevypočitatelným' rozpadem malého množství radioaktivního izotopu.

Časový průběh otevírání a zavírání závěrky a rychlost vybíjení detektoru zaznamenával počítač. Obě skupiny dat byly porovnány - jejich charakteristické znaky si podle očekávání odpovídaly. Samozřejmě až na to, že detektor se začal vybíjet dvě sekundy před otevřením závěrky a přestal se vybíjet o dvě vteřiny dřív, než se zavřela.

V další fázi nahradili izotopovou spoušť manuálním ovládáním a střídali se v pokusech o změnu nezměnitelné budoucnosti. "Zpočátku to vypadalo jako nějaký zvrácený test reakční doby," uvedl Hazzard v jednom rozhovoru o několik měsíců později. "Místo toho, abyste museli stisknout zelené tlačítko, když se rozsvítilo zelené světlo, jste museli zkusit zmáčknout červené a naopak. A zpočátku jsem skutečně věřil, že signál 'poslouchám' pouze proto, že nedokážu přinutit své reflexy k něčemu tak 'složitému', jako se mu vzepřít. Dnes už vím, že to byla jen snaha najít logické vysvětlení, ale tenkrát jsem tomu poměrně dost věřil. Řekl jsem proto počítači, aby konvenci změnil - a samozřejmě to nepomohlo. Pokaždé, když obrazovka oznámila, že závěrku otevíru -jakkoli to bylo vyjádřením toho faktu -, jsem ji otevřel."

"A jak jste se při tom cítil? Mechanicky? Jako robot? Věžeň osudu?"

"Ne. Zpočátku jenom... neobratně. Nekoordinovaně. Natolik neobratně, že jsem nedokázal stisknout nesprávné tlačítko, ať jsem se snažil sebevíc. A pak, po chvíli, mi celá ta věc začala připadat dokonale... normální. Nic mě nenutilo závěrku otevírat. Otevíral jsem ji přesně tehdy, kdy jsem ji otevřít chtěl, a pozoroval jsem důsledky -jistě, pozoroval jsem je dřív, než událost nastala, ale to už se v tu chvíli nezdálo být důležité. Chtít ji 'neotevřít', když jsem věděl, že ji otevíru, mi připadalo stejně absurdní jako chtít změnit něco v minulosti, o čem jsem věděl, že se to už stalo. Připadáte si 'mechanicky', když nemůžete přepsat minulost?"

"Ne."

"Tohle bylo přesně totéž."

Zvýšit rozsah přístroje bylo už snadné; když byl detektor ponechán, aby sám spouštěl závěrku v zacyklované zpětné vazbě, ze dvou sekund se mohly stát čtyři sekundy, čtyři hodiny nebo čtyři dny. Nebo čtyři století - teoreticky.

Skutečný problém nastal se šířkou pásma; v zakrytí nebo nezakrytí Chenovy galaxie byl tak jako tak zakódován jediný bit informace a závěrkou nebylo možno přerušovat paprsek příliš rychle, poněvadž detektoru trvalo téměř půl sekundy, než ztratil dost náboje, aby to jednoznačně signalizovalo budoucí expozici.

Šířka pásma zůstává problémem dodnes, přestože současná generace Hazzardových aparátů pracuje s optickými dráhami o délce sta světelných let a detektory jsou tvořeny miliony pixelů, z nichž každý je natolik citlivý, že může být modulován v megabaudových rychlostech. Většinu této obrovské kapacity využívají vlády a velké společnosti k účelům, jež zůstávají zahaleny tajemstvím - to jim však nebrání chtít víc a víc.

Přesto získává každý na planetě při narození právo na sto dvacet osm bytů denně. Při využití maximálně účelných kompresních postupů se do toho dá zakódovat přibližně sto slov textu. Není to dost na popsání budoucnosti do mikroskopických detailů, ale na souhrn nejdůležitějších událostí dne to stačí.

Sto slov denně. Tři miliony slov za život. Poslední záznam v mém deníku byl přijat v roce 2032, osmáct let před mým narozením, sto let před mou smrtí. Ve školách se vyučují dějiny příštího tisíciletí: konec hladomoru a nemoci, konec nacionalismu a genocidy, konec chudoby, bigotnosti a pověřivosti. Čekají nás skvělé časy. Pokud naši potomci říkají pravdu.

Svatba se odehrála v podstatě tak, jak mi bylo známo. Můj svědek Pria měl ruku v závěsu, protože byl v časných ranních hodinách přepaden - co jsme se tomu nasmláli, když jsme se o deset let dřív potkali na střední škole.

"A co když do té uličky vůbec nepůjdu?" žertoval.

"Tak ti ji nejspíš budu muset zlomit já, ne? Přece bys mi neuhnul svatební den!"

Uhýbání byla fantazie pro děti; oblíbený námět brakových ROMů pro mládež. Uhýbání bylo to, co se dělo, když jste dělali obličej, potili se, zatínali zuby a absolutně odmítali podstoupit něco nepříjemného, co se mělo stát. Na ROMech bylo možné nepříjemnou budoucnost odčarovat do nějakého paralelního vesmíru pouhou duševní disciplínou a silou příhodné zápletky. Zdálo se, že také pomáhá pít tu správnou kolu.

Ve skutečném životě došlo s nástupem Hazzardových aparátů k prudkému poklesu počtů násilných úmrtí a zranění, přírodních katastrof, průmyslových a dopravních nehod a mnoha onemocnění - ne však proto, že by tyto události byly předpovězeny a lidé se jim pak paradoxně 'vyhýbali'. Prostě jich ve zprávách z budoucnosti soustavně bylo čím dál méně - ve zprávách, které se ukázaly být stejně spolehlivými jako zprávy z minulosti.

Jistý pozůstatek 'zdanlivě anulovatelných' tragédií ale přežívá a lidé, kteří vědí, že je to potká, reagují různými způsoby: někteří přijímají svůj osud zvesela, někteří hledají útěchu (nebo znečitlivění) v somnambulistických náboženstvích. A najdou se i takoví, kteří podléhají výmyslům ROMů, ve kterých stačí chtít, aby se přání splnilo, a ti provádějí svou pout' kopáním a křikem.

Když jsem se podle plánu setkal s Priou na úrazovém oddělení nemocnice St Vincent, byl zakrvácený a celý se třásl. Ruku měl podle očekávání zlomenou. Kromě toho byl znásilněn lahví a měl řezné rány na rukou a na hrudi. Stál jsem ohromeně vedle něj a do krku mi stoupala kyselá pachut' všech hloupých vtípků, které jsem kdy utrousil. Nedokázal jsem se zbavit pocitu viny. Lhal jsem mu, lhal jsem sobě -

"Vykašli se na to, Jamesi," řekl, když do něj pumpovali štědré dávky utišujících a uklidňujících prostředků. "Já to neprozradím. Neřeknu, že to bylo tak zlé; přece to dítě k smrti nevyděším. A ty

bys taky neměl." Horlivě jsem přikývl a přísahal, že to neudělám; bylo to samozřejmě zbytečné, ale chudák Prio byl v deliriu.

A když přišel čas napsat, co se ten den stalo, poslušně jsem ze sebe vypotil optimistickou verzi přítelova napadení, kterou jsem se naučil z paměti dávno předtím, než jsem ho vůbec poznal.

Poslušně? Nebo prostě proto, že se cyklus uzavřel, že jsem neměl jinou možnost než napsat to, co jsem už četl? Nebo... obojí? Připisování motivů je zvláštní věc, ale to není nic nového pod sluncem. Znalost budoucnosti neznamená, že jsme byli vypuštěni z rovnic, které ji tvoří. Někteří filozofové nepřestávají blouznit o 'ztrátě svobodné vůle' (myslím, že za to nemůžou), ale nikdy jsem nikde nenašel smysluplnou definici toho, co podle nich tato magická věcicka kdy byla. Budoucnost byla daná vždycky. Co jiného mohlo ovlivňovat jednání lidí než dědictví a získané zkušenosti každého jednotlivce, jedinečné a složité? To, kým jsme, rozhoduje o tom, co děláme -jakou větší 'svobodu' by někdo mohl chtít? Pokud by 'volba' nebyla pevně zakotvena v příčině a následku, co by o jejím výsledku rozhodovalo? Někaké nesmyslné nahodilé změny napětí pocházející z kvantového šumu v mozku? (Oblíbená teorie, dokud nebylo dokázáno, že kvantový indeterminismus není nic jiného než pozůstatek starého, časově asymetrického světonázoru.) Nebo jakýsi mystický vynález zvaný duše..., ale čím přesně by se v takovém případě její chování řídilo? Metafyzikálními zákony, o nic méně problematickými než jsou ty neurofyziologické.

Věřím tomu, že jsme neztratili nic a získali jsme jedinou svobodu, která nám kdy chyběla: tomu, kým jsme, nyní kromě minulosti dává tvar také budoucnost. Naše životy rezonují jako rozechvělé struny, jejichž stojaté vlny vznikají kolizí informací tekoucích časem sem a tam.

Informací - a dezinformací.

Alison se mi podívala přes rameno, co jsem napsal. "To přece nemyslíš vážně," řekla.

Odpověděl jsem stiskem klávesy KONTROLA - byla úplně zbytečná, ale stejně ji stále všichni používali. Text, který jsem právě stvořil, přesně odpovídal přijaté verzi. (Mluvílo se o automatizaci celého procesu a přenosu toho, co muselo být přeneseno, bez jakéhokoli lidského zásahu, ale nikdo to nikdy nezkusil, takže to asi nejde.)

Stiskl jsem ULOŽ, vypálil tím denní zápis do čipu, který bude krátce po mé smrti odvysílán, a potom jsem řekl hloupě (a nevyhnutelně): "Co kdybych ho varoval?"

"Tak bys ho varoval. Stalo by se to stejně."

"Třeba ne. Proč by to v životě nemohlo dopadnout líp než v deníku, a ne hůř? Proč to nemohlo dopadnout tak, že jsme si to celé vymysleli - že ho vůbec nikdo nepřepadal?"

"Protože to tak nebylo."

Zůstal jsem ještě chvíli sedět u stolu a zíral jsem na slova, která jsem nemohl vzít zpátky, která bych nebyl býval mohl vzít zpátky. Ale má lež byla lži, k níž jsem se zavázal. Zachoval jsem se správně, ne? Léta jsem přesně věděl, co se ,rozhodnu' napsat - ale to nic neměnilo na skutečnosti, že slova byla dána nikoli ,osudem', nikoli 'sudíčkami', ale tím, kým jsem byl.

Vypnul jsem terminál, vstal a začal se svlékat. Alison zamířila do koupelny. "Milujeme se dnes nebo ne?" zavolal jsem za ní. "O tom se nezmiňuju."

Zasmála se. "Mě se neptej, Jamesi. Ty jsi ten, kdo chtěl, abychom si o takových věcech vedli přehled."

Znepokojeně jsem se posadil na postel. Byla to přece naše svatební noc; určitě bych dovedl číst mezi řádky.

Ale improvizování mi nikdy moc nešlo.

Australské federální volby v roce 2077 skončily tím nejtěsnějším poměrem hlasů za posledních padesát let a měly si toto prvenství udržet téměř celé další století. Tucet nezávislých -včetně tří členů nového kultu ignorance nazývaného ,Bůh odvrací svůj pohled' - udržoval rovnováhu moci, dohody o zajištění stability vlády však byly uzavřeny hodně dluho předem, a tak měly tohle čtyřleté období přežít.

Tomu odpovídá můj pocit, že kampaň patřila k nejvášnivějším v nedávné paměti nebo krátkodobém očekávání.

Budoucího opozičního vůdce ani na okamžik nepřestalo bavit vypočítávat sliby, které nová ministerská předsedkyně poruší; ona zas oplácěla statistikou chaosu, který se mu podaří vyvolat ve funkci ministra financí v polovině osmdesátých let. (O příčinách blížící se hospodářské krize ekonomové ještě stále vedli spory. Nejčastěji se objevoval názor, že je to 'nezbytná předzvěst' prosperity devadesátých let, a že trh ve své nekonečné nadčasové moudrosti vybral tu nejlepší ze všech možných budoucností. Já osobně mám podezření, že je pouze důkazem, že ani předvídatost není všelékem na neschopnost.)

Často mne napadá, jak je asi politikům, když pronášejí slova, o nichž vědí, že je vysloví, již od chvíle, kdy jim rodiče ukázali ROMy s budoucí historií a vysvětlili jim, co je čeká. Obyčejný člověk si nemůže dovolit tolik pásma, aby poslal zpátky pohyblivé obrázky; pouze ti mediálně zajímaví jsou nuceni čelit takto podrobným záznamům svého života, bez prostoru pro dvojsmysly a eufemismy. Kamery samozřejmě mohou lhát - udělat podvodné digitální video je to nejjednodušší na světě -, ale většinou se to nestává. Nepřekvapuje mne, že lidé pronášejí (zdánlivě) vášnivé projevy, přestože vědí, že jim to k ničemu nebude. Přečetl jsem toho dost o minulé historii, abych pochopil, že se to dělo vždycky. Ale rád bych přišel na to, co se jim odehrává v hlavě, když s přesnou synchronizací obrazu a zvuku absolvují všechny ty rozhovory a debaty, parlamentní interpelace a stranické konference, zaznamenané s vysokým rozlišením a holografickou přesností pro čas předchozí. Jestliže každá slabika a každé gesto jsou známy předem, nemají pocit, že z nich zůstaly jen cukající se loutky? (Pokud ano, možná ani to není nic nového pod sluncem.) Nebo působí plynulý tok

živě logických úkonů stejně účinně jako vždycky? Když jsem každou noc pořizoval zápis do svého deníku, byl jsem konečkonců omezený stejně přísně, a přesto jsem si - téměř vždycky - dovedl zdůvodnit, proč napsat právě to, co jsem už ze svých zápisů znal.

Lisa byla členkou štábu jednoho místního kandidáta, který měl být do funkce zvolen. Setkal jsem se s ní dva týdny před volbami na sponzorské večeři. Zatím jsem s kandidátem nic společného neměl, ale na přelomu století - kdy se jeho strana do úřadu znovu vrátí, podporována výraznou většinou - budu stát v čele strojírenské firmy, která od státních institucí téhož politického zabarvení získá několik velkých zakázek. Já sám budu na popis okolností předcházejících této přízni štěstěny skoupý - můj bankovní výpis však obsahoval transakce s šestiměsíčním předstihem, a tak jsem poslušně realizoval štedrý dar, který byl v záznamech zahrnut. Po pravdě musím říct, že jsem byl trochu překvapen, když se mi ten výpis dostal do rukou, ale měl jsem dost času na to, abych se s tou představou smířil a de facto už mi úplatek nepřipadal tak křiklavě nemorální.

Večer byl úmorně nudný (později o něm napíšu, že byl 'snesitelný'), ale když se pak hosté rozházeli do noci, objevila se vedle mne Lisa a věčně prohlásila: "Určitě si vezmeme společného taxíka."

Mlčky jsem seděl vedle ní, zatímco robotem řízené vozidlo nás klidně unášelo k jejímu bytu. Alison trávila víkend s přítelkyní ze školy, které měla tu noc zemřít matka. Věděl jsem, že nebudu nevěrný. Svou ženu jsem miloval a vždycky ji milovat budu. Přínejmenším to budu vždycky tvrdit. I kdyby to nebyl dostatečný důkaz, nevěřím, že bych před sebou něco takového tajil po zbytek života.

"Co teď?" zeptal jsem se, když taxík zastavil. "Pozveš mě na kávu? A já zdvořile odmítnu?"

"Nemám ponětí," řekla. "Celý týden je pro mě záhadou."

Výtah nefungoval. Na lístku od správy budov stálo: MIMO PROVOZ DO 11:06, 3. 2. 78. Vyšlapal jsem za Lisou dvanáct poschodí a celou cestu jsem vymýšlel výmluvy: Dokazoval jsem svou svobodu, svou spontánnost; dokazoval jsem si, že můj život je víc než zkamenělý řád událostí v čase. Ale pravda byla taková, že jsem nikdy neměl pocit, že by mě znalost budoucnosti svazovala, a nikdy jsem necítil potřebu namlouvat si, že mám schopnost vést jiný život než jeden. Představa neznámého vztahu ve mně probouzela paniku a závrať. Neurčité, dobře míněné lži, které jsem už napsal, byly samy o sobě dost znepokojivé - ale jestli se v mezerách mezi slovy mohlo odehrát úplně všechno, přestával jsem vědět, kým jsem a kým se mohu stát. Celý můj život se mohl rozplynout v tekoucím písku.

Když jsme jeden druhého svlékali, třásl jsem se.

"Proč to děláme?"

"Protože můžeme."

"Ty mě znáš? Napíšeš o mně? O nás?"

Zavrtěla hlavou. "Ne."

"Ale... jak dlouho to potrvá? Musím to vědět. Jednu noc? Měsíc? Rok? Jak to skončí?" Ztrácel jsem zdravý rozum; jak jsem si mohl něco takového začít, když jsem nevěděl ani to, jak to skončí?

Zasmála se. "Mě se neptej. Jestli je to pro tebe tak důležité, najdi si to ve svém deníku."

Nemohl jsem to nechat být, nemohl jsem o tom přestat mluvit. "Určitě sis něco napsala. Věděla jsi, že tím taxíkem pojedeme společně."

"Nevěděla. Jenom jsem to řekla."

"Ty -" Vytřeštil jsem na ni oči.

"Ale ukázalo se, že to byla pravda, ne? Tak co s tím?" S povzdechem mi přejela rukama po páteři a stáhla mě na postel. Dolů do tekoucího písku.

"Budeme -"

Zakryla mi ústa dlaní.

"Už žádné další otázky. Já si deník nevedu. Nevím vůbec nic."

Lhát Alison bylo snadné. Byl jsem si prakticky jistý, že mi to projde. Lhát sobě bylo ještě lehčí. Z mých zápisů do deníku se stala formalita, nesmyslný rituál. Téměř jsem se ani nedíval, co jsem napsal. A když jsem tomu náhodou pozornost věnoval, měl jsem co dělat, abych zachoval ledovou tvář: mezi vynechávkami a eufemismy, z nichž mluvila jen lenost a klam, se nacházely záměrně ironické pasáže, které mi léta zůstávaly utajeny a které jsem teprve teď dovedl náležitě ocenit. Některé chvalozpěvy na manželské štěstí působily 'nebezpečně' toporně. Stěží jsem dokázal uvěřit, že jsem si podtextu nikdy dřív nevšiml. Ale nevšiml jsem si. 'Riziko', že sám sebe prozradím, neexistovalo - mohl jsem si sarkasmus, který jsem 'zvolil', směle 'dovolit'.

Nic víc, nic méně.

Kulty nevědomosti tvrdí, že znalost budoucnosti nás okrádá o naše duše; tím, že ztrácíme právo volby mezi dobrým a špatným, přestáváme být lidmi. Pro ně jsou obyčejní lidé doslova chodící mrtvoly, loutky z masa, zombie.

Somnambulisté věří v podstatě témuž, ale místo aby v tom viděli tragédii apokalyptických rozměrů, přijímají tuto představu se zasněným nadšením. Vidí milosrdný konec odpovědnosti, viny a úzkosti, úporného snažení a neúspěchů: snížení k bezduchosti, vyluhování našich duší na obrovský kosmický duchovní pudink, kdy zůstávají pouze těla vykonávající pohyby.

Ale já jsem si kvůli znalosti budoucnosti - nebo víře, že ji znám - nikdy nepřipadal jako náměsíčník, jako zombie v bezvědomém, amorálním transu. Dávala mi pocit, že mám svůj život pevně v rukou. Že jsem jedna osoba, vládnoucí nad desetiletími, navazující různorodé nitky, dávající tomu všemu smysl. Proč bych kvůli té jednotě měl být méně než člověk? Všechno, co jsem dělal, vyrůstalo z toho, kým jsem, kým jsem byl a kým budu.

Jako bezduchý robot jsem si začal připadat teprve tehdy, když jsem to všechno rozvrátil lhaním.

Po skončení školní docházky se jen málokdo hlouběji věnuje dějinám, minulým stejně jako budoucím - natož té šedivé zóně mezi nimi, které se říká současnost. Novináři sice dál shromažďují informace a roztrušují je v čase, ale není pochyb o tom, že jejich práce je dnes úplně jiná než v předhazardovském období, kdy mělo živé, aktuální zpravodajství opravdové, i když jen pomíjivý význam. Novinářské řemeslo nevymřelo úplně. Situace je taková, jako by bylo dosaženo určité rovnováhy mezi apatií a zvědavostí. Kdyby přísun informací z budoucnosti nějakým způsobem zeslábl, vedlo by to ke zvýšení úsilí o jejich shromažďování a odesílání zpět. Nevím, nakolik mohou být takové argumenty přesvědčivé - s ohledem na dynamismus, na hypotetické alternativní světy vyvažované svými nesoulady -, ale ta rovnováha je nepopiratelná. Dozvídáme se přesně tolik, abychom nechtěli znát víc.

Když 6. července 2079 čínská vojska vstoupila do Kašmíru, aby 'stabilizovala oblast' přerušením zásobovacích tras separatistů na jejich vlastním území, nenapadlo mě zabývat se tím nějak víc. Věděl jsem, že OSN celou situaci vyřeší s pozoruhodnou obratností. Historikové si již několik desetiletí nemohli vynachválit, jak diplomaticky krizi vyřešila generální tajemnice, jež dostala Nobelovu cenu za mír tři roky před skutkem, za který si ji zasloužila, což byl ze strany konzervativní Akademie vzácný počín. Podrobnosti jsem si vybavoval útržkovitě, takže jsem si vyhledal Světovou ročenku. Do 3. srpna budou vojska stažena. Ztráty budou minimální. Upokojený jak se patří, žil jsem dál.

První zvěsti se ke mně donesly od Priy, který se šířal v nesčetných neoficiálních komunikačních sítích. Drby a klepy pro počítačové maniaky; poměrně neškodná zábava. Odjakživa mi připadalo směšné, jak se zúčastnění opájejí představou, že jsou 'zapojeni' do globální vesnice; že drží prsty na tepu planety. Kdo potřeboval propojení s okamžikem, když se minulost a budoucnost daly studovat tehdy, až se to člověku bude hodit? Kdo potřeboval nejčerstvější bezobsažné zprávy, když mohl mít stejně rychle - nebo ještě rychleji - věcnou, uváženou verzi událostí, která obstála ve zkoušce časem?

Takže když mi Pria s vážnou tváří oznámil, že v Kašmíru vypukla válka se vším všudy a lidé jsou masakrováni po tisících, řekl jsem mu na to: "No jasně. A Maurová dostala Nobelovu cenu za genocidu."

Pokřčil rameny. "Slyšel jsi o muži, který se jmenoval Henry Kissinger?"

Musel jsem přiznat, že ne.

Přezíravě jsem se o tom zmínil před Lisou a čekal jsem, že se tomu vysměje stejně jako já. Obrátila se ke mně a řekla: "Má pravdu."

Nevěděl jsem, jestli jí na to mám skočit. Měla zvláštní způsob pro humor, mohla si mě dobírat. "Nemůže mít pravdu," řekl jsem nakonec. "Ověřoval jsem si to. Všechny výklady dějin se shodují -"

Zatvářila se, jako by byla nefalšovaně překvapená, a pak se její výraz změnil v soucit. Nikdy o mně neměla valné mínění, ale nejspíš si nikdy nemyslela, že bych mohl být tak naivní.

"Jamesi, 'dějiny' vždycky psali vítězové. Proč by to v budoucnosti mělo být jinak? Věř mi. Děje se to."

"Jak to víš?" Byla to hloupá otázka; její šéf byl ve všech výběrech pro zahraniční věci a měl se stát ministrem, až se strana dostane příště k moci. Jestli neměl přístup k informacím zpravodajské služby na současném místě, z dlouhodobého hlediska se k nim musel dostat.

"A my to samozřejmě pomáháme platit. Spolu s Evropou, Japonskem a Spojenými státy. Díky embargu, uvalenému po nepokojích v Hongkongu, nemají Číňané žádné válečné automaty. Posílají živé vojáky se zastaralou výstrojí proti nejlepším

vietským robotům. Zahyne čtyři sta tisíc vojáků a sto tisíc civilistů - a Spojenci sedí v Berlíně a hrají si své solipsistické

videohry."

Zíral jsem někam za ni, do tmy, ochromený a neschopný tomu uvěřit. "Proč? Proč by to nemělo jít vyřešit a včas to odvrátit?"

Ušklíbala se. "Jak? Myslíš uhnouti Jako že by se tomu dalo zabránit, kdyby se o tom vědělo?"

"To ne, ale... kdyby každý znal pravdu, kdyby se to ne-
tutlalo -"

"Cože? Kdyby lidé věděli, že se to stane, tak by se to nestalo? Už bys konečně mohl vyrůst. Děje se to a bude se to dít. Není co k tomu dodat."

Vylezl jsem z postele a začal se oblékat, přestože jsem neměl důvod spěchat domů. Alison o nás věděla všechno.

Zřejmě věděla už od dětství, že z jejího manžela se vyklubou slaboch a ničema.

Půl milionu povražděných lidí. Nebyl to osud, nebyla to sudba - neexistovala žádná vůle boží, žádná síla dějin, která by nás zbavila viny. Vyrůstalo to z toho, kým jsme byli: ze lží, které jsme říkali a budeme říkat dál. Půl milionu povražděných lidí v mezerách mezi slovy.

Pozvracel jsem koberec. Omámeně jsem vrávorál po pokoji a snažil se to uklidit. Lisa mě smutně pozorovala.

"Už se nevrátíš, že?"

Ochable jsem se zasmál. "Jak to mám sakra vědět?"

"Nevrátíš."

"Myslel jsem, že si deník nepíšeš."

"Nepíšu."

A já jsem konečně pochopil proč.

Alison se probudila, když jsem pustil počítač, a ospale, bez jedovatosti v hlase řekla: "Nač ten spěch, Jamesi? Jestli jsi od svých dvanácti let nezapomněl, žeš dnes v noci masturboval, určitě to nezapomeneš ani do rána."

Nevšímal jsem si jí. Po chvíli vstala z postele, přišla ke mně a podívala se mi přes rameno.

"Je to pravda?"

Přikývl jsem.

"A tys to celou dobu věděl? Pošleš to?"

Pokřčil jsem rameny a stiskl klávesu KONTROLA. Na obrazovce naskočilo hlášení: 95 SLOV; 95 CHYB.

Dlouho jsem tam seděl a díval se na ten verdikt. Co jsem si namlouval? Že mám moc změnit historii? Že můj titěrný vztek může uhnout válku? Okolní realita se rozplyne a na jejím místě se objeví jiný (lepší) svět?

Ne. Historie, minulá i budoucí, byla určena, a mně nezbyvalo nic jiného, než být součástí rovnic, které ji utvářely - nemusel jsem však být součástí lží.

Stiskl jsem klávesu ULOŽ a nevratně těch 95 slov vypálil do čipu.

(Jsem přesvědčen, že jsem neměl na vybranou.)

To byl můj poslední zápis v deníku - a mohu se jen domnívat, že tytéž počítače, které jej odfiltrují z mého posmrtného přenosu, také doplní nenapsaný zbytek a odvodí líbivý životní příběh, vhodný jako četba pro děti.

Zkousím se nazdařbůh napojit na různé sítě, poslouchám celé spektrum rozporných zpráv a málokdy si dovedu vybrat, čemu věřit. Opustil jsem svou ženu, nechal jsem práci, ve všech směrech jsem se rozešel se svou růžovou fiktivní budoucností. Všechny jistoty, které jsem měl, se vypařily. Nevím, kdy zemřu. Nevím, koho budu milovat. Nevím, jestli svět směřuje k Utopii nebo k Armageddonu.

Ale chodím s očima otevřenými a to málo cenného, co se mi podaří zjistit, vracím do sítě. I tady se určitě projevuje úpadek a deformace, ale raději budu plavat touto kakofonií milionů protichůdných hlasů, než se topit ve spořádaných, příjemných lžích těch genocidních autorů historie, kteří ovládají Hazzardovy aparáty.

Někdy si zkousím představit, jak by asi můj život vypadal bez nich - ale ta otázka nemá smysl. Nemohlo by to být jinak. Každý je manipulován, každý je produktem své doby. A naopak.

Ať už nezměnitelná budoucnost skrývá cokoli, jedním jsem si jist: to, kým jsem, je stále součástí toho, co o tom vždy rozhodovalo a rozhodovat bude.

Větší svobodu nemohu žádat.

Ani větší odpovědnost.

LASKÁNÍ

Když jsem vykopl dveře, praštily mě přes nos dva zápachy: smrt a zvířecí puch.

Anonymně se nám ozval kdosi, kdo chodil kolem domu každý den a znepokojil ho pohled na rozbité okno, které nikdo nedával opravit. Bušil na přední dveře, ale bez odezvy. Cestou k zadním dveřím zahlédl škvírou v záclonách krev na kuchyňské zdi.

Uvnitř to bylo vybrakované, v přízemí zůstaly jen stopy po tom, jak někdo tahal po koberci těžší kusy nábytku. Žena v kuchyni, něco přes padesát, měla podříznuté hrdlo, byla mrtvá nejmíň týden.

Moje helma snímala obraz a zvuk, ale ten živočišný puch zaznamenat nemohla. Podle předpisu jsem měl všechno slovně komentovat, ale neřekl jsem ani slovo. Proč? Říkejte tomu zakrnělá potřeba nezávislosti. Ještě chvilku a budou se registrovat naše mozkové vlny, pulz a bůhvíco ještě. A všechno to bude sloužit jako důkaz. "Detektive Segele, z důkazu vyplývá, že jste měl erekci, když obžalovaný začal střílet. Domníváte se, že je to odpovídající reakce?"

Nahoře byla spoušť. V ložnici rozházené šaty, na podlaze pracovní knihy, časopisy, noviny a vysypané zásuvky.

Samé odborné lékařské články. V jednom koutě ležely hromádky časopisů, které se od všeho toho nepořádku odlišovaly jednotvárnou monotónností obálek: Lékařský věstník Nové Anglie, Nature, Klinická biochemie a Laboratorní embryologie. Na zdi visel zarámovaný doktorát z filozofie udělený Fredě Anně Macklenburgové roku 2023.

Na desce stolu byla místa bez prachu, která tvarem odpovídala monitoru a klávesnici. Všiml jsem si zásuvky s kontrolkou; páčka byla dole, ale kontrolka nesvítla. Světlo v pokoji nefungovalo a jinde v domě také ne.

Když jsem se vrátil do přízemí, našel jsem za schodištěm dveře, asi do sklepa. Zamčené. Zaváhal jsem. Při vstupu do domu jsem neměl na vybranou a musel jsem použít síly, ale tady jsem byl na ošidnější právní půdě. Nepodíval jsem se po klíších důkladně a neměl jsem vážný důvod věřit, že do sklepa naléhavě musím.

Ale co změni další vyražené dveře? Policisty už žalovali i za to, že si pořádně neočistili boty o rohožku. Když vás chce občan dostat, důvod si najde, i když přilezete po kolenou, budete mávat hrstí povolení a zachráníte celou rodinu od mučení a smrti.

Na vykopnutí nebylo místo, tak jsem urazil zámek. Ze zápachu se mi zvedl žaludek, ale zničující byla spíš jeho přemíra a koncentrace, sám o sobě nepřijemný nebyl. Protože jsem nahoře viděl lékařské knihy, pomyslel jsem na pokusná morčata, krysy a myši, ale to nebyl zápach hlodavců v klecích.

Rozsvítil jsem reflektor na helmě a rychle sestoupil po úzkých betonových schodech. Nad hlavou jsem měl silné potrubí čtvercového profilu. Klimatizace? Dávalo by to smysl; dům normálně nemohl páchnout tak, jak páchl, ale jestli sklepní klimatizace byla bez energie -

Kužel světla ukázal regály ozdobené cetkami a květinami v květináčích. Televizor. Na zdi krajinky. Hromada slámy na betonové podlaze. A na ní stočené, silné tělo leoparda. Viděl jsem, že plíce pracují, ale jinak se nehýbal.

Když světlo dopadlo na chomáč světle hnědých vlasů, napadlo mě, že žere oddělenou lidskou hlavu. Šel jsem dál, čekal a doufal, že když krmící se zvíře vyruším, vyprovokuji je k útoku. Měl jsem u sebe zbraň, která by je proměnila v jemnou mlhu z krve a chrupavek. Aspoň bych se přestal nudit a ubýlo by byrokratického papírování, které mě čekalo, když je nechám naživu. Znovu jsem namířil světlo na hlavu a došlo mi, že jsem se zmýlil. Leopard nic nežral; jeho hlava byla schovaná, klesla na stranu, a lidská hlava

prostě -

Zase špatně. Lidská hlava byla prostě připojená k leopardímu tělu. Na lidské šíji začínal skvrnitý kožich a splýval s leopardími

rameny.

Dřepl jsem si vedle a v tu chvíli jsem myslel hlavně na to, co by mi ty drápy mohly udělat, kdybych byl nepozorný. Byla to ženská hlava. Mračila se. Zřejmě spala. Dal jsem jí jednu ruku pod nozdry a ucítil závan vzduchu, když se mohutná leopardí hrud' zvedla. To, více než hladký přechod kůže, dělalo spojení reálnějším.

Prohledal jsem zbytek místnosti. V jednom koutě byla díra. Ukázalo se, že je to záchodová mísa zapuštěná do podlahy. Položil jsem nohu na nedaleký pedál a záchod se ze skryté nádrže spláchl. V louži vody tam stála vysoká lednička.

Když jsem ji otevřel, našel jsem poličku s pětácti malými umělohmotnými ampulkami. Na každé z nich byla lepkavá červená písmena, z nichž se skládalo slovo: ZKAŽENÉ. Barvivo citlivé na teplotu.

Vrátil jsem se k leopardí ženě. Spí? Předstírá spánek? Je nemocná? V kómatu? Popleskal jsem jí po tváři, a ne právě jemně. Zdálo se mi, že kůže je horká, ale neměl jsem ponětí, jakou teplotu by měla mít. Zatřepal jsem jí ramenem, tentokrát trochu uctivěji, jako by probouzení dotykem leopardí části mohlo být nějak nebezpečnější. Marně.

Vstal jsem, potlačil roztrpčený vzdech (psychologové číhají i na ty nejnepatrnější zvuky, které vydáte; celé hodiny mi zatápěli takovými detaily, jako je nerozvážený triumfální výkřik) a přivolal ambulanci.

Mělo mě napadnout hned, že tím pro mě problémy neskončí. Musel jsem fyzicky zatarasit schodiště, abych chlapům od

ambulance zabránil prchnout. Jeden z nich se poblíl. Pak ji odmítli naložit na nosítka, dokud neslíbím, že pojedou do nemocnice s ní. Kromě ocasu nebyla delší než dva metry, ale vážila nejmíň půldruhého metráku a ve třech jsme měli co dělat, abychom ji po těch atypických schodech vynesli.

Než jsme vyšli z domu, celou jsme ji zakryli dekou a já jsem si dokonce dal tu práci, aby se nedal poznat tvar pod ní. Venku se shromáždil malý dav, běžná pestrá směsice čumilů. Tým ze soudního lékařství dorazil vzápětí, ale těm už jsem všechno řekl vysílačkou.

Na úrazovém oddělení nemocnice Svatého Dominika doktoři jeden po druhém nahlíželi pod prostěradlo a prchali. Někteří ze sebe vykokotali připitomělou omluvu, ale většina se neobtěžovala ani tím. Už mi docházely nervy, když jedna mladá žena - pátý člověk, kterého jsem přitlačil ke zdi - zbledla, ale zůstala. Nejdřív do leopardí ženy šťouchla, štípla ji a pak jí baterkou posvítla do násilím otevřených očí. "Je v kómatu," oznámila mi dr. Muriel Beattyová (podle jmenovky) a začala na mě mámit podrobnosti. Když jsem jí všechno řekl, vynutil jsem si pár otázek pro změnu já.

"Jak to někdo mohl dokázat? Genovými manipulacemi? Transplantátovou chirurgií?"

"Myslím, že jste v obou případech vedle. Spíš je to chiméra -" Zamračil jsem se. "To je snad nějaký mýtický -" "Ano, ale je to také termín používaný v bioinženýrství. Je možné fyzicky smíchat buňky dvou geneticky vzdálených embryí v raném stadiu a získat tak blastocystu, ze které se vyvine jediný organismus. Jsou-li obě embrya stejného druhu, je pravděpodobnost úspěchu velmi vysoká; u různých druhů je to ošidnější. V šedesátých letech 20. století lidé dělali primitivní chiméry z ovcí a koz, ale posledních pět nebo deset let se o tom nic nového nepsalo. Řekla bych, že se o to už nikdo nepokouší. Tím méně s lidmi." S nevolností i fascinací si prohlížela svou pacientku. "Nechápu, jak mohli dosáhnout tak ostrého předělu mezi hlavou a tělem; to je tisíckrát pracnější než smíchat dvě buněčné skupiny. Snad by se dalo říct, že je to něco napůl mezi plodovou transplantátovou chirurgií a chimerizací. A musela tam být i genová manipulace, aby se vyhladily biochemické rozdíly." Suše se zasmála. "Takže obě vaše teorie, které jsem nejdřív zavrhl, jsou pravděpodobně z části správné. No ovšem!" "Cože?"

"Není divu, že je v kómatu. Ta lednička plná ampulí, o níž jste se zmiňoval - pravděpodobně potřebuje externě zásobovat spoustou hormonů, které jsou mezi druhy nedostatečně aktivní. Dalo by se zařídit, aby někdo zajel do domu té mrtvé ženy a porozhlédl se v jejích papírech? Potřebujeme vědět, co přesně bylo v těch ampulích. I kdyby to míchala sama z domácích zdrojů, mohlo by se nám podařit najít předpis - ale pravděpodobně měla smlouvu s nějakou biotechnickou společností na pravidelné předmíchané dodávky. Takže kdyby se nám podařilo najít řekněme fakturu s referenčním číslem přípravku, byl by to nejrychlejší a nejjistější způsob, jak tomuto pacientovi zajistit to, co potřebuje, aby zůstal naživu."

Souhlasil jsem a vrátil se do domu s laboratorním technikem, ale v pracovně ani ve sklepě jsme nenašli nic, co by se nám hodilo. Pak jsem se telefonicky poradil s Muriel Beattyovou a začal obvolávat místní biotechnické společnosti a předřikávat jim jméno a adresu zabité ženy. Pár lidí řeklo, že o doktorce Macklenburgové slyšeli, ale ne jako o zákaznici. Patnáctý hovor přinesl výsledek - na adresu Macklenburgové posílali dodávky pro společnost jménem Aplikovaný veterinární výzkum - a kombinací hrozeb a lichocení se mi podařilo získat slib, že dávka přípravku pro 'Aplikovaný veterinární výzkum' bude okamžitě připravena a doručena ke Svatému Dominikovi.

Někteří zloději občas vypínají elektřinu v naději, že tak vyřadí z funkce ty (velmi vzácné) bezpečnostní systémy, které nemají záložní baterie, jenže do domu se nikdo nevloupal. Vytlučené sklo z okna se vysypalo na koberec a vytvořilo neporušený obrazec i v místech, kde zůstaly neklamné stopy po pohovce. Ti pitomci zapomněli rozbít okno dřív, než vystěhují nábytek. Někteří lidé účty vyhazují, ale Macklenburgová si schovávaly účty za videofon, vodu, plyn a elektřinu za posledních pět let. Vypadalo to, jako by někdo o chiměře věděl a chtěl, aby uhynula. Přitom nechtěl, aby to bylo nápadné, ale nebyl dost profesionální, aby to udělal důmyslněji nebo spolehlivěji.

Zařídil jsem, aby chiméru hlídali. Přinejmenším proto, aby udrželi v patřičných mezích média, až se o ní dozvědí.

Po návratu do kanceláře jsem se pustil do pátrání po lékařských člancích, které Macklenburgová napsala, a našel její jméno pouze na půltuctu statí. Všechny byly více než dvacet let staré. Všechny se točily kolem embryologie, ale (pokud jsem dokázal pochopit žargonem nabitě články, v nichž se to hemžilo 'zonae pellucidae' a 'polárními soubory') přímo o chimérách nic.

Všechny články byly z jednoho místa, z Laboratoře raného vývoje člověka při nemocnici svatého Ondřeje. Po několika standardních odmítnutích od tajemníků a asistentů se mi podařilo dovolat se k jednomu z bývalých spoluautorů Macklenburgové,

doktoru Henry Feingoldovi. Vypadal poměrně staře a vyzáblé. Při zprávě o smrti Macklenburgové si zamyšleně povzdchl, ale nějaký šok nebo zármutek jsem na něm nepozoroval.

"Freda od nás odešla ve dvaatřicátém nebo třiatřicátém. Od té doby jsem ji skoro neviděl, snad párkrát na konferencích."

"Kam šla od Svatého Ondřeje?"

"Někam do průmyslu. Moc o tom nemluvila. Myslím, že ani neměla domluvené místo předem."

"Proč odešla?"

Pokrčil rameny. "Už toho tady měla dost. Nízký plat, omezené zdroje, byrokratické překážky, etické komise. Někdo se s tím naučí žít, někdo ne."

"Nevzpomněl byste si, na čem pracovala, jakému výzkumu se věnovala, když odešla?"

"Nevím, jestli vůbec pracovala ve výzkumu. Snad dokonce přestala publikovat, takže vám opravdu nemohu říct, na čem dělala."

Krátce nato (neobvykle rychle) jsem dostal povolení přístupu k jejím daňovým záznamům. Od pětatřicátého byla na volné noze jako 'samostatný poradce v oboru biotechnologie'. Znamenalo to bůhvíco, ale v uplynulých patnácti letech jí to zajišťovalo sedmimístný příjem. Na seznamu plátců uvedla nejméně sto různých společností. Zavola jsem do první

a zjistil, že se bavím s odpovídacím automatem. Bylo po sedmé. Zavolaal jsem ještě ke Svatému Dominikovi a dozvěděl se, že chiméra je stále ještě v bezvědomí, ale jinak je to dobré - hormonální směs již dorazila. Muriel Beattyová objevila na univerzitě veterináře s náležitými zkušenostmi. A tak jsem polkl vypumpovák a šel domů.

Nejspolehlivější příznak, že ještě nejsem úplně na dně, je frustrace, která se mě zmocní, když doma otevírám venkovní dveře. Je to tak prosté, tak snadné zastrčit ty tři klíče a přiložit palec na snímač. Uvnitř nehrozí žádné nebezpečí, žádné úklady.

Vypumpováký mají účinkovat za pět minut. Někdy v noci je to spíš pět hodin.

Marion se dívala na televizi. "Ahoj Dane!" zavolala na mě.

Zastavil jsem se ve dveřích obývacího pokoje. "Ahoj. Jak ses měla?" Pracuje ve středisku péče o dítě, tak si představuji vysoce stresové povolání. Pokrčila rameny. "Normálka. Co ty?"

Moji pozornost upoutalo něco na obrazovce. Klel jsem asi minutu, většinou na adresu jistého důstojníka pro styk s médií. Věděl jsem, že je za to odpovědný on, ale nemohl jsem mu to dokázat. "Jak jsem se měl? Právě se na to díváš." V televizi běžela část mého záznamu z helmy: sklep, můj objev chiméry.

"Vidíš, chtěla jsem se tě zeptat, jestli nevíš, kdo byl ten policajt," řekla Marion.

"A víš, co budu dělat zítra? Hledat nějaký smysl v tisícovkách hovorů od lidí, kteří to viděli a usoudili, že k tomu mají co říct."

"Chudák holka. Dostane se z toho?"

"Snad jo."

Pustili úvahy Muriel Beattyové, znovu můj záznam, pak dali slovo několika expertům na všechno, kteří debatovali o vybraných aspektech chimérismu a moderátor se do toho ze všech sil snažil zasahovat pochybnými odkazy odevšad - řeckou mytologií počínaje a Ostrovem doktora Moreaua konče.

"Mám hlad," řekl jsem. "Pojďme jíst."

Probudil jsem se o půl druhé, třásl jsem se a křičel. Marion už byla vzhůru a snažila se mě uklidnit. Nedávno jsem si s podobnými opožděnými reakcemi užil své. Před pár měsíci, druhou noc po obzvlášť brutálním případu napadení, jsem byl několik hodin bez sebe a jenom jsem blábolil.

Ve službě jsme takzvaně „napumpováni“. Směs drog zvyšuje naši fyziologickou a emoční citlivost v jistých oblastech a v jiných ji potlačuje. Zbystřuje naše reflexy. Dopřává nám klid a rozum. Snad prý i zlepšuje úsudek. (Sdělovací prostředky to s oblibou podávají tak, že jsme potom agresivnější, ale to jsou nesmysly. K čemu by byl policajt, kterého svrbí ruka na spoušti? Rychlé rozhodování a rychlé jednání jsou opakem tupé brutality.)

Někdy tahle houpačka chodí hladce. Občas se podělá.

Chtěl jsem Marion popsat, jaký jsem měl z chiméry pocit. Chtěl jsem mluvit o svém strachu, zhnusení, lítosti a vzteku.

Ale vycházely ze mne jen nešťastné zvuky. Slova žádná. Neřekla nic, jen mě držela a její dlouhé prsty mě chladily na rozpálené kůži tváře a hrudi.

Když jsem se konečně vyčerpal a upadl do něčeho podobného klidu, podařilo se mi promluvit. "Proč se mnou jsi?" zašeptal jsem. "Proč to snášíš?"

Odvrátila se ode mne a řekla: "Jsem unavená. Spi."

Nastoupil jsem k útvaru ve dvanácti. Moje normální výuka pak pokračovala, ale to je doba, kdy musíte začít brát injekce podporující růst a účastnit se víkendových a prázdninových výcviků, pokud chcete získat kvalifikaci pro aktivní službu. (Nebyl to nezrušitelný závazek; později jsem se klidně mohl rozhodnout pro jinou kariéru a splácet to, co do mě bylo investováno, přibližně stovkou dolarů týdně po dobu dalších třiceti let. Nebo jsem mohl propadnout u psychologických testů, nechat se vyřadit a nedlužit ani cent. Zkoušky před vlastním začátkem měly vytržít každého, kdo má k jednomu nebo druhému sklon.) Je to rozumné, že namísto dřívějšího omezování nábory na muže a ženy, kteří splňují určitá fyzická kritéria, se dnes kandidáti vybírají podle inteligence a přístupu; charakteristiky jako velikost, síla a hbitost se pěstují uměle a jsou podružné, i když užitečné.

Jsmo vlastně zrůdy sestrojené tak, aby byly splněny pracovní požadavky. Něco málo než vojáci a profesionální sportovci. Mnohem málo než řadový člen pouličního gangu, který nemá ponětí o ilegálních růstových podporách, jež zkracují délku jeho života v průměru na třicet let. Takový, který nemá zbraň, ale jako kříženec berserkra a bleskouna (netečného k bolesti a většině fyzických traumat, s dvacetinásobným zkrácením reakčních časů) dovede zabít stovku lidí v davu během pěti minut a pak se zašije do úkrytu, než opojení vyprchá a začne čtrnáct dní vedlejších účinků. (Jistý velice populární politik se přimlouvá za tajnou operaci, při níž by se tyto drogy podávaly obohacené o jedovaté látky, ale ještě se mu to nepodařilo prosadit.)

Ano, jsme zrůdy, ale jestli nás něco trápí, pak to, že zůstáváme ještě příliš lidmi.

Když se k případu ozve sto tisíc lidí, je pouze jediný způsob, jak si s jejich hovory poradit. Říká se tomu ADIA - Automatická dálková informační analýza.

Úvodní filtrovací proces rozpozná křiklavě nápadné vtípálky a bláznů. Vždycky je tu možnost, že někdo, kdo zavolá a devadesát procent času blábolí o ufonech, komunistickém spiknutí nebo rozřezávání genitálií břitvami, kromě toho řekne něco pravdivého, ale zdá se logické přidělit takovým svědectvím menší váhu než svědectví někoho, kdo se drží tématu. Složitější analýza gest (přibližně třicet procent volajících nevypne obraz) a způsobu řeči by měla vytřídit ty, kteří se sice zdánlivě chovají racionálně a vhodně, ale ve skutečnosti trpí psychotickými preludy nebo fixacemi. Nakonec je každému volajícímu přidělen 'koeficient věrohodnosti' v rozmezí nula až jedna s tím, že za bezúhonného je považován ten, kdo nejeví evidentní příznaky neupřímnosti nebo duševní choroby. Někdy na mě důmyslnost softwaru, který toto hodnocení provádí, udělá hluboký dojem. Jindy to proklínám jako hromadu zbytečného vúdů. Relevantní (široce pojaté) výpovědi všech volajících se vyberou a sestaví do tabulky četnosti, která ukazuje, kolik volajících kterou uvedlo a jejich průměrný koeficient věrohodnosti. Bohužel neexistují jednoduchá pravidla pro to, jak určit, která výpověď je pravdě nejbližší. Tisíc lidí může horlivě opakovat obecně rozšířenou, ale naprosto nepodloženou pověst. Jediný upřímný svědek může být rozrušený nebo chemicky otupělý a bude ohodnocen nepřiměřeně nízkou. V podstatě je nutné přechíst všechny výpovědi - je to sice únavné, ale pořád několikrát rychlejší, než si přečíst každý hovor.

- 001. Chiméra je Mart'an 15312 0.37
- 002. Chiméra je z UFO 14106 0.29
- 003. Chiméra je z Atlantidy 9003 0.24 0C4. Chiméra je mutant 8973 0.41
- 005. Chiméra je výsledkem pohlavního styku člověka s leopardem 6884 0.13
- 006. Chiméra je znamení od Boha 2654 0.09
- 007. Chiméra je Antikrist 2432 0.07
- 008. Volající je otec chiméry 2390 0.12
- 009. Chiméra je řecké božstvo 1345 0.10
- 010. Volající je matka chiméry 1156 0.09
- 011. Úřady by měly chiméru zabít 1009 0.19
- 012. Volající již někdy chiméru spatřil ve svém okolí 988 0.39
- 013. Chiméra zabila Fredu Macklenburgovou 945 0.24
- 014. Volající chce chiméru zabít 903 0.49
- 015. Volající zabil Fredu Macklenburgovou 830 0.27

(V zoufalství bych mohl projít všech sedmnáct set třiatřicet hovorů k bodům 14 a 15 jeden po druhém. Ale teď ještě ne; zatím jsem věděl o spoustě lepších způsobů, jak zabít čas.)

- 016. Chiméra je výtvar cizího státu 724 0.18
- 017. Chiméra je výsledek biologické války 690 0.14
- 018. Chiméra je lidoleopard 604 0.09
- 019. Volající viděl někdy dřív chiméru na obrázku 582 0.58

To snad ani nebylo překvapivé, uvážíte-li, kolik vyobrazení fantastických a mýtických tvorů musí být. Ale na další straně:

- 034. Chiméra věrně připomíná tvora z obrazu, který se jmenuje Laskání 94 0.92

Zaujalo mě to, a tak jsem se na několik hovorů podíval. Prvních pár mi neřeklo víc než řádek v souhrnné tiskové sestavě. A pak jeden muž podržel před objektivem otevřenou knihu. Ve světle žárovky, které se od lesklého papíru odráželo, nebyly některé části skoro vidět a celé to bylo lehce mimo ohnisko, ale to, co jsem spatřil, mě zaujalo. Na vyvýšené rovné ploše ležel leopard s ženskou hlavou. Štíhlý mladý muž, do pasu nahý, stál vedle pódia a nakláněl se nad zvýšenou plochu, líčko na líčko s leopardí ženou, která mu v neohrabaném objetí tiskla přední tlapu na břicho. Muž se klidně díval před sebe, ústa upjatá, na tváři výraz unavené netečnosti. Žena měla oči zavřené, nebo skoro zavřené, a čím déle jsem si obraz prohlížel, tím se její výraz zdál neurčitější - mohl znamenat pokojnou, zasněnou radost, mohla to být erotická blaženost. Oba měli světle hnědé vlasy.

Zvolil jsem obdélník kolem ženina obličeje, zvětšil jej přes celou obrazovku, a pak použil retušovací funkci, aby zvětšené pixely tolik nerušily. V tom světle, s mizerným zaostřením a omezenou rozlišovací schopností, to byl chaos. Dalo se říct maximálně to, že tvář na obraze nebyla výrazně nepodobná tváři ženy, kterou jsem našel ve sklepe. Po několika desítkách dalších hovorů nebylo o čem pochybovat. Jedna z volajících si dokonce dala tu práci, že si vyjela obrázek ze zpráv a dala jej ve svém hovoru vedle dobře nasvícené detailní kopie obrazu. Jediným zobrazením jednoho výrazu nelze charakterizovat lidskou tvář, ale podobnost byla příliš nápadná, než aby to byla náhoda. Jelikož -jak mi mnoho lidí řeklo a jak jsem si později sám ověřil - Laskání namaloval v roce 1896 belgický symbolista Fernand

Khnopff, obraz nemohl být malován podle živé chiméry. Muselo to být obráceně.

Přehrál jsem si všech čtyřiaředesát hovorů. Většina obsahovala stále stejnou snůšku základních faktů o obraze. Jeden zašel o něco dál.

Muž ve středním věku se představil jako John Aldrich, obchodník s uměním a amatérský kunsthistorik. Když poukázal na podobnost a stručně pohovořil o Khnopffově Laskání, dodal:

"Vzhledem k tomu, že ta ubohá žena skutečně vypadá jako Khnopffova Sfinga, napadá mě, jestli jste zvažovali možnost, že to má něco společného se stoupenci lindhquistismu?" Lehce zrudl. "Možná je to přitažené za vlasy, ale myslím, že bych vám to měl říct."

Vyvolal jsem si Brittaniku a řekl: "Lindhquistismus." Andreas Lindhquist, 1961-2030, byl švýcarský performer, který měl výraznou finanční výhodu v tom, že zdědil obrovské farmaceutické impérium. Do roku 2011 se angažoval v širokém spektru aktivit biomedicínské povahy a od vytváření zvuků a obrazů počítačovým zpracováním fyziologických signálů (EKG, EEG, vodivost kůže, hormonální úroveň, to vše soustavně zaznamenávané imunoelektrickými sondami) se dostal až k tomu, že se nechal operovat ve sterilním průhledném kokonu uprostřed nabitého hlediště - jednou aby si z rozmaru nechal vyměnit rohovky, levou za pravou, a podruhé aby si je nechal prohodit zpátky (publikoval ambicióznější verzi, podle níž chtěl, aby byl z jeho těla vyjmut každý orgán a zpět vložen obráceně, ale nepodařilo se mu najít tým chirurgů, který by to považoval za anatomicky možné).

V roce 2011 propadl něčemu jinému. Promítal diapozitivy klasických obrazů, na nichž byly postavy začerněny, a před plátno rozestavoval patřičně oblečené modely naaranžované do strnulých póz, které díry vyplňovaly.

Proč? Jeho vlastními slovy (nebo možná v překladu): Velkým umělcům je umožněno nahlížet do odděleného, nadpřirozeného, bezčasového světa. Existuje ten svět? Můžeme do

něj odcestovat? Ne! Musíme si vynutit, aby byl kolem nás! Musíme tyto zlomkové pohledy spojit a dodat jim pevnost a hmatatelnost, nechat je dýchat, žít, chodit mezi námi, musíme začlenit umění do reality a tím transformovat náš svět do světa viděného očima umělce.

Napadlo mě, co by si z toho asi vybrala ADIA. V dalších deseti letech od promítání diapozitivů upustil. Začal si najímat filmové návrháře a krajinné architekty, aby ve trojrozměrném prostoru obnovoval pozadí obrazů podle svého výběru. Zavrhl mejkap jako způsob přizpůsobování modelů, a když se mu nepodařilo najít dokonalé dvojníky, zaměstnával jen ty, kteří byli za slušné peníze ochotni podstoupit plastickou operaci.

Jeho zájem o biologii však zcela nevypřchal. V roce 2021, v den svých šedesátých narozenin, si nechal do lebky implantovat dvě trubičky, které mu umožňovaly soustavně zaznamenávat a měřit neurochemické složení moku v lebeční dutině. Pak přišel s nároky ještě přísnějšími. 'Podvodné' filmařské postupy byly zakázány - dům nebo kostel, jezero nebo hora zahlédnuté v rohu obrazu tam prostě musely být, v plné velikosti a do posledního detailu. Domy, kostely a malá jezera bylo možné postavit, hory musel najít - byť přenesl a zpusťoval tisíce hektarů vegetace, aby změnil jejich barvu a skladbu. Od svých modelů vyžadoval, aby měsíce před a po 'realizaci' přepečlivě 'žili svými rolemi', drželi se složitých pravidel a scénářů, které Lindhquist vymýšlel a které vycházely z jeho interpretace vyobrazených 'postav'. Bylo to pro něj čím dál důležitější.

Přesná realizace zevnějšku -povrchu, jak jej přes jeho trojrozměrnost nazývám - je pouze tím nejzákladnějším počátkem. To, co je výzvou generacím, které přijdou po mně, je síť vztahů mezi osobami navzájem a mezi osobami a jejich prostředím.

Ze všeho nejdřív jsem užasl nad tím, že jsem o tomto maniakovi nikdy neslyšel; tou svou nefalšovanou výstředností si říkal o proslulost. Ale na světě jsou miliony excentriků a tisíce mimořádně bohatých. V roce 2030, kdy Lindhquist zemřel na infarkt a své jmění přenechal devítiletému synovi, mi bylo teprve pět.

Brittanica uváděla půl tuctu stoupenců roztroušených po východní Evropě, kde se zřejmě dočkal největšího uznání. Zdálo se, že všichni zanechali jeho marnotratnosti a místo toho nabízeli brožurky estetických teorií, ve kterých propagovali pomalované překližky a mimy. Nedokázal jsem si představit, že by někdo z nich měl peníze a chuť podporovat embryologický výzkum tisíce kilometrů daleko.

Ze záhadných důvodů, které nějak souvisí s autorskými právy, se díla vizuálního umění dají jen vzácně najít ve veřejně přístupných databázích, a tak jsem si o polední přestávce zašel ven a koupil si knihu o malířích symbolismu, v níž byl barevný tisk Laskání. Udělal jsem si tucet (ilegálních) kopií, zvětšenin různé velikosti. Bylo zvláštní, že na každé mi výraz sfingy (jak to nazval Aldrich) připadal trochu jiný. Nedalo se říct, že by se její ústa a oči (jedno zcela zavřené, jedno nekonečně málo otevřené) jednoznačně usmívaly, ale stínování tváří to naznačovalo - při jistých zvětšeních a pod jistými úhly. Mladíkova tvář se měnila také, od nejasné znepokojené k lehce znuděné, od pevné k prostopášné, od vznešené ke zženštilé. Rysy obou jako by ležely na složitých, pohyblivých hranicích mezi rozdílnými náladovými polohami a sebemenší změna pohledu mohla vést k úplně jiné interpretaci. Pokud to byl Khnopffův záměr, vyšlo mu to mistrovsky, ale mě to mimořádně znechucovalo. Stručný komentář v knize mi nijak nepomohl, chválil obraz za 'dokonale vyváženou kompozici a nádhernou tematickou dvojznačnost' a naznačoval, že leopardí hlava je 'perverzně připodobněná umělcova sestra, jejíž krásou byl neustále posedlý'.

Na okamžik jsem byl v rozpacích, zda a jak bych se měl po této stopě pustit, a pak jsem proseděl pár minut v úvahách (byl jsem líný ověřit si to), jestli byla každá leopardova skvrna na obraze věrně reprodukována in vivo. Chtělo to udělat něco hr-

tatelného, uvést něco do pohybu, než Laskání odložím a vrátím se k běžnějším způsobům vyšetřování.

Udělal jsem proto z obrazu další zvětšeninu a tentokrát jsem využil editovací možnosti kopírky, abych hlavu a ramena muže obklopil uniformním tmavým pozadím. Odnal jsem to dolů do tiskového a dal to Stevu Birbeckovi (tomu, o němž jsem věděl, že pustil médiím můj záznam z helmy).

"Vyhlašte pátrání po tomhle chlapíkovi," řekl jsem. "Je hledaný kvůli výpovědi ve věci vraždy Macklenburgové."

Jinak jsem v sestavě ADIA nic zajímavého nenašel, a tak jsem začal tam, kde jsem předchozího večera skončil, obvoláváním společností, které využily služeb Freya Macklenburgové.

Mezi prací, kterou dělala, a embryologií žádné zvláštní spojení nebylo. Vypadalo to, že její rady a pomoc byly vyhledávány kvůli širokému spektru různých problémů v mnoha oblastech: tkáňová kultivace, využití retrovirů jako genoterapeutických nosičů, elektrochemie buněčných membrán, proteinové čištění a další zákroky (ale u těch mi slova vůbec nic neřikala). "A podařilo se Macklenburgové váš problém vyřešit?" "Dokonale. Našla důmyslnou cestu, jak obejít balvan, který nás měsíce nepustil z místa." "Jak jste se o ní dověděli?"

"Z rejstříku poradců sestaveného podle specializací." Byla tam, samozřejmě. Byla tam na devětapadesáti místech. Buď do detailu ovládala problematiku všech těchto oborů lépe než mnozí jiní, kteří se jim věnovali plně, nebo měla kontakty na odborníky světového formátu, kteří jí dokázali do úst vložit ta pravá slova.

Že by ji tímto způsobem její sponzoři odměňovali za práci? Platili jí nikoli penězi, ale expertizami, které pak mohla prodat jako své vlastní? Kdo by mohl mít pod palcem tolik biologů?

Lindhquistovo impérium?

(Takže jsem Laskání neunikl.)

Podle účtu za telefon neměla žádné dálkové hovory, ale to nic neznamenal. Místní lindhquistická odbočka má nejspíš vlastní, ryze soukromou mezinárodní síť.

V Kdo je kdo jsem si vyhledal Lindhquistova syna Gustava. Měl velice skoupé heslo. Narozen náhradní matce.

Dárkyně vajíčka neznámá. Vychován pěstouny. Zřejmě pohroužený do obchodních záležitostí. Ani slovo o uměleckých aspiracích, ale nikdo neřká do Kdo je kdo všechno.

Přišla předběžná pitevní zpráva, ale nevyčetl jsem z ní nic užitečného. Žádné stopy delšího zápasu - žádné oděrky; kůže ani krev neuvízly Macklenburgové pod nehty. Ránu na krku ji způsobila tenká, rovná, jak břitva ostrá čepel jediným prudkým sekutím.

Kromě genotypu Macklenburgové a chiméry se ve vlasech a vločkách odumřelé kůže nasbíraných v domě našlo pět dalších. Přesné datování nebylo možné, ale všechny zřejmě pocházely z širokého časového rozpětí, což ukazovalo na pravidelné návštěvníky, přátele, nikoli cizince. Všechny pět bylo někdy v kuchyni. Pouze Macklenburgová a chiméra ve sklepě, a to v množství, které se nedalo přičíst průvanu nebo přenosu z druhé ruky, zato chiméra zřejmě opouštěla svůj zvláštní útulek jen při mimořádných příležitostech. Stopy jednoho muže převládaly ve většině zbývajících prostor domu včetně ložnice, ale nebyly v posteli - přinejmenším od doby, kdy se naposledy změnila prostěradla. Nebylo pravděpodobné, že by něco z toho mohlo mít přímý vztah k vraždě. Po těch nejlepších vrazích buď nezůstávají žádné biologické stopy, nebo nasadí materiál patřící někomu jinému.

Výsledkový protokol přišel brzy nato a pomohl mi ještě méně. Nejbližší příbuzný Macklenburgové byl bratranec, se kterým přerušila styky a který o mrtvé věděl ještě méně. Její sousedé až příliš ctili soukromí, než aby věděli nebo se zajímali, kdo byli její přátelé. Nikdo nepřiznal, že by si v den vraždy všiml něčeho neobvyklého.

Posadil jsem se a civěl na Laskání. Nějaký blázen, který neví, co s penězi - možná svázaný s Lindhquistem, možná ne - pověřil Fredu Macklenburgovou, aby stvořila chiméru stejnou jako sfinga na obraze. Ale komu by se chtělo předstírat vyloupení, zavraždit Macklenburgovou a ohrozit na životě chiméru, a přitom by si nedal tu práci, že by chiméru rovnou zabil?

Zazvonil telefon. Byla to Muriel. Chiméra procitla.

Dva policisté u dveří neměli o práci nouzi: jeden psychopat s nožem, dva fotografové převlečení za doktory a náboženský fanatik se soupravou k vymítání ďábla. Ve zprávách nebylo jméno nemocnice uvedeno, ale možností bylo jen dvanáct. A jak chcete personál zavázat mlčením a zabránit mu brát úplatky? Do dvou dnů budou znát chiméřin úkryt všichni. Kdyby se situace neuklidnila, musel bych začít zvažovat umístění ve vězeňské ošetrovně nebo vojenské nemocnici.

"Zachránil jsi mi život."

Měla hluboký, klidný, tichý hlas, a když promluvila, dívala se přímo na mě. Očekával jsem, že bude až bolestivě nepřístupná, poprvé mezi cizími lidmi. Ležela na posteli, stočená, nezakrytá, ale s hlavou na čistém bílém polštáři. Zápach bylo cítit, ale nebyl nepříjemný. Její ocas, silný jako mé zápěstí, ale delší než ruka, visel přes okraj postele a neklidně se pohupoval.

"Doktorka Beattyová vám zachránila život," řekl jsem. Muriel stála u postele a v pravidelných intervalech pokukovala po prázdném listu papíru na desce s klipsem. "Ráda bych se na pár věcí zeptala."

Neodpověděla a její oči zůstaly viset na mně.

"Mohla byste nám říct, jak se jmenujete?"

"Kateřina."

"A máte ještě jiné jméno? Příjmení?"

"Ne."

"Kolik je vám, Kateřino?" Napumpovaný nebo ne, nedokázal jsem se ubránit slabé závratí, pocitu bizarní prázdnoty z toho, že

kladu rutinní otázky sfínze vytržené z olejové malby z devatenáctého století.

"Sedmnáct."

"Víte, že Freda Macklenburgová je mrtvá?"

"Ano." Tišeji, ale stále klidně.

"Jaký byl váš vztah k ní?"

Trochu se zamračila. Její odpověď zněla nacvičeně, ale upřímně, jako by dlouho očekávala, že se jí na to někdo zeptá.

"Byla všechno. Moje matka, má učitelka a má přítelkyně." Ve tváři se jí mihl výraz utrpení a ztráty, záblesk, křeč.

"Řekněte mi, co jste slyšela toho dne, kdy přestala jít elektřina."

"Někdo přišel Fredu navštívit. Slyšela jsem auto a zvonek. Byl to muž. Nerozuměla jsem, co říkal, ale slyšela jsem jeho hlas."

"Slyšela jste ten hlas někdy předtím?"

"Myslím, že ne."

"Co bylo slyšet? Křičeli? Hádali se?"

"Ne. Bavili se přátelsky. Pak zmlkli a bylo ticho. O chvíli později přestala jít elektřina. Pak jsem slyšela, jak zastavuje nákladní auto a mnoho zvuků - kroků, přesouvání věcí. Ale hovor žádný. Asi půldruhé hodiny procházeli budovu dva nebo tři lidé. Pak nákladní auta odjela. Čekala jsem, až Freda sejde dolů a řekne mi, co se dělo."

Chvilí jsem zvažoval, jak formulovat další otázku, ale nakonec jsem se vzdal pokusu, aby zněla zdvořile.

"Mluvila s vámi Freda někdy o tom, proč jste jiná než ostatní lidé?"

"Ovšem." Ani náznak bolesti nebo rozpaků. Namísto toho se její obličej rozzářil pýchou a na okamžik se tak věrně podobala tomu obrazu, že se mi zatočila hlava. "Stvořila mě tak. Udělala mě zvláštní. Udělala mě krásnou."

"Proč?"

Jako bych ji tím vyvedl z míry; jako bych si ji dobíral. Byla zvláštní. Byla krásná. Další vysvětlování bylo zbytečné. Za dveřmi jsem zaslechl tiché zachroptění, po němž následoval tlumený náraz do zdi. Ukázal jsem Muriel, aby padla k zemi, a Kateřině, aby byla zticha, a sám jsem - co nejtišeji, ale se zaskřípěním, kterému se nedalo zabránit - vylezl na kovový šatník, který stál v koutě nalevo ode dveří.

Měli jsme štěstí. To, co vyletělo ze dveří, když se s třesknutím otevřely, nebyl žádný typ granátu, ale ruka svírající vějířový laser. Rotující zrcadlo vějíře vrhá paprsek horizontálně v širokém oblouku - tento byl nastaven na sto osmdesát stupňů, a protože ho pachatel držel ve výši ramen, vytvořil v pokoji smrtící rovinu asi metr nad postelí. Ve chvíli, kdy se ruka objevila, jsem byl v pokušení kopnutím dveře přirazit, ale bylo by to příliš riskantní. Dřív než by se paprsek přerušil, zbraň mohla sklouznout dolů. Ze stejného důvodu jsem tomu chlapovi nemohl vypálit díru do hlavy, když vešel, ani zamířit na samu zbraň - byla krytá a musel bych ji žhavit několik sekund, než by došlo k vnitřnímu poškození. Nátěr na stěnách už se opaloval, záclony se rozpadly na dvě hořící půlky; v dalším okamžiku by sklonil paprsek na Kateřinu. Nakopl jsem ho do obličeje, srazil ho zpátky a strhl vějíř laserového paprsku do stropu. Pak jsem seskočil a přitiskl mu svou zbraň ke spánku. Zhasl paprsek a nechal si laser vzít. Měl na sobě stejnokroj ošetřovatele, ale látka byla neobvykle tuhá, nejspíš opatřená vrstvou azbestu potaženého hliníkem (kvůli odrazným vlastnostem; není moudré pracovat s vějířovým laserem a nemít alespoň takovou ochranu).

Převrátil jsem ho a nasadil mu železná běžným způsobem - zápěstí a kotníky spoutané za zády. Používám náramky s přiosťřenou vnitřní hranou, která odrazuje (některé) od pokusu přervat pouta. Na pár vteřin jsem mu stříkl do obličeje sedativum a on se choval, jako by působilo, ale pak jsem mu otevřel jedno oko a poznal, že neúčinkuje. Každý policista používá sedativum s lehce odlišným značkovacím účinkem. Po tom, které obvykle aplikuji já, bělmo očí slabě zmodrá. Musel mít na kůži ochrannou

vrstvu. Zatímco jsem si připravoval nitrožilní injekci, natočil hlavu ke mně a otevřel ústa. Zpod jazyka se vymrštila žiletka, a jak mi svištěla kolem hlavy, škrábala mě do ucha. Něco takového jsem ještě neviděl. Násilím jsem mu rozevřel čelisti a podíval se: vystřelovací mechanismus byl drátky a svorkami připevněn k zubům. Měl tam ještě druhou; znovu jsem mu přiložil zbraň k hlavě a poradil mu, aby ji vystřelil do podlahy. Pak jsem ho kopl do obličeje a začal hledat přístupnou žílu.

Krátce vykřikl a začal zvracet vroucí černou krev. Možná si to vybral sám, ale pravděpodobněji bylo, že se ho zaměstnavatelé rozhodli zbavit. Z těla se začalo kouřit, a tak jsem je vytáhl na chodbu.

Policisté, kteří měli službu u dveří, byli v bezvědomí, ale ne mrtví. Pragmatické řešení. Vyřídít někoho chemicky je pro útočníka obvykle tišší, čistší a méně riskantní, než ho zabít. A taky se ví, že mrtvý policajt obvykle funguje jako mimořádná rozbuška vyšetřování, takže stojí za to se tomu vyhnout. Zavolal jsem známému z toxikologie, aby se na něj přišel podívat, a vyslačkou požádal o náhradu. Zorganizovat přesun na nějaké bezpečnější místo bude vyžadovat přinejmenším čtyřicet hodin.

Kateřina byla hysterická a Muriel to taky dost vzalo. Trvala na tom, že jí musí dát něco pro uklidnění a že rozhovor skončil.

"Četla jsem o tom, ale nikdy jsem to neviděla na vlastní oči. Jaké to je?"

"Co?"

Vybuchla nervózním smíchem. Trásla se. Držel jsem ji za ramena, dokud se neuklidnila. "Být takový." Zuby jí cvakaly.

"Kdosi nás chtěl všechny zabít a vy to berete, jako by se nic zvláštního nestalo. Jako někdo z komiksu. Jaké to je?"

Taky jsem se zasmál. Máme na to standardní odpověď.

"Necítím vůbec nic."

Marion mi ležela na prsou. Oči měla zavřené, ale nespala. Je vždycky jaksi napjatá, když mám vztek.

"Jak to mohl někdo udělat? Jak si někdo mohl sednout a chladnokrevně naplánovat stvoření deformované lidské bytosti, která nemá šanci žít normálním životem? A to všechno kvůli nějakému šílenému 'umělci', který udržuje při životě pomatené teorie mrtvého miliardáře. Sakra, co jsou podle nich lidé? Věci, se kterými si můžou hrát, jak se jim zamane?"

Chtěl jsem spát, bylo už pozdě, ale musel jsem se vmluvit. Vlastně jsem ani sám nevěděl, jak mě to žere, dokud jsem o tom nezačal, ale pak moje zhnusení sílilo s každým vyřčeným slovem.

Když jsme se hodinu předtím zkoušeli milovat, zjistil jsem, že nemůžu. Uchýlil jsem se k jazyku a udělal jsem jí to, ale stejně mě to deprimovalo. Byla příčina psychologická? Případ, na kterém jsem dělal? Nebo vedlejší účinek pumpovacích drog? Tak náhle, po tolika letech? Sly různé řeči a vtipy o drogách, které mají na svědomí snad všechno, co si lze představit: sterilitu, deformované děti, rakovinu, psychózy, ale tomu jsem nikdy nevěřil. Takové propojení by se neutajilo a byl by z toho pěkný poprask; to by těm nahoře jen tak neprošlo. Mohl za to ten případ s chimérou, určitě. A tak jsem o něm mluvil.

"A nejhorší na tom je, že ona vůbec nechápe, co jí udělali. Od narození jí lžou. Macklenburgová jí namluvila, že je krásná, a ona tomu blábolu věří, protože nic lepšího nezná."

Marion se lehce nadzvedla. "Co s ní bude?" řekla. "Jak bude žít, až ji pustí z nemocnice?"

"Nevím. Ale řekl bych, že za svůj životní příběh by mohla dostat balík. Dost, aby si našla někoho, kdo by se o ni po zbytek života staral." Zavřel jsem oči. "Promiň. Není to fér, otravovat tě takovými řečmi a nutit tě být vzhůru skoro do rána."

Zaslechl jsem tiché zasyčení a cítil jsem, jak se Marion náhle uvolnila. I když to tak nemohlo být, jako by mi trvalo několik sekund, než mě začalo zajímat, co se děje, proč jsem nevyskočil, proč jsem aspoň nezvedl hlavu, abych se rozhlédl po tmavém pokoji, co nebo kdo tam je.

Pak mi došlo, že sprej dostal i mě a jsem paralyzován. Byla to taková úleva, být bezmocný, že jsem sklouzl do bezvědomí a absurdně jsem cítil takový klid, jaký jsem už dlouho nepoznal.

Procítl jsem se směsí paniky a letargie a neměl jsem ponětí, kde jsem a co se stalo. Otevřel jsem oči, ale neviděl jsem nic. Zazmítal jsem sebou, chtěl jsem se dotknout očí, cítil jsem, jak se houpou, ale ruce a nohy jsem měl spoutané. Přinutil jsem se nakrátko uvolnit a vyhodnotit své pocity. Oči jsem měl zakryté nebo zavázané, plaval jsem v teplé, nadnášející kapalině, nos a ústa mi zakrývala maska. Chabé zmitání mě vyčerpalo a dost dlouho jsem ležel nehybně, neschopný soustředit se aspoň tak, abych začal tušit, co se mnou může být. Měl jsem pocit, jako bych měl v těle zlomenou každou kost - ne snad kvůli bolesti, ale kvůli jakémusi neklidu, který měl příčinu v neobvyklém vnímání své tělesné stavby. Byla nezvyklá, byla špatná. Napadlo mě, že jsem měl nehodu. Oheň? To by vysvětlovalo, proč plavu, byl bych na oddělení popálenin. "Haló?" řekl jsem. Slova ze mě vyšla jako bolestivý hrdelní šepot.

Příjemně veselý hlas, téměř bezpohlavní, ale ještě na hranici mužskosti, mi odpověděl. Měl jsem sluchátka; nevšiml jsem si jich, dokud jsem neucítil, jak se chvějí.

"Jak se cítíte, pane Segele?"

"Nesvůj. Slabý. Kde jsem?"

"Bohužel, daleko od domova. Ale vaše žena je tu také."

Až pak jsem si vzpomněl: ležel jsem v posteli, neschopen pohybu. Připadalo mi to neskutečně dávno, ale další vzpomínky, které by mezeru vyplnily, jsem neměl.

"Jak dlouho tu jsem? Kde je Marion?"

"Vaše žena není daleko. Je v bezpečí a nic jí nechybí. Jste tu již několik týdnů, ale zotavujete se rychle. Zanedlouho budete připraven na fyzioterapii. Uvolněte se, prosím, a buďte trpělivý."

"Zotavuji z čeho?"

"Pane Segele, bohužel bylo nezbytné provést celou řadu chirurgických zákroků, aby se váš vzhled přizpůsobil mým před-

stavám. Vaše oči, tvář, stavba kostí, postava, plet'ový tón, to vše vyžadovalo zásadní úpravy."

Vznášel jsem se v tichu. Ze tmy ke mně připlula tvář ostýchavého mladíka z Laskání. Polila mne hrůza, ale má dezorientace ten šok utlumila. Vznášel jsem se ve tmě a naslouchal nehmotnému hlasu, jinak nebylo nic skutečné.

"Proč zrovna já?"

"Zachránil jste Kateřině život. Dvakrát. Přesně takový vztah jsem chtěl."

"Dvě komedie. Ve skutečnosti jí nebezpečí ani jednou nehrozilo, že? Proč jste si rovnou nenašel někoho, kdo by na tu roli vypadal?" A skoro jsem dodal: "Gustave," ale včas jsem se zarazil. Byl jsem přesvědčen, že se mě chce nakonec stejně zbavit, ale prozradit své podezření o jeho totožnosti by byla sebevražda. Hlas byl samozřejmě syntetický.

"Opravdu jste jí zachránil život, pane Segele. Kdyby zůstala ve sklepech a nedostala hormony, zemřela by. A ten atentátník, kterého jsme poslali do nemocnice, to s jejím zavražděním myslel vážně."

Slabě jsem si odfrkl. "Co kdyby se mu to podařilo? Dvacet let práce a miliony dolarů by byly v hajzlu. Co byste dělal pak?" "Pane Segele, máte provinční pohled na svět. Vaše městečko není jediné na této planetě. Váš nevelký policejní oddíl také není úplně unikátní, snad jen v tom, že je jediný, který věc nedokázal ututlat před médii. Začali jsme s dvanácti chimérami. Tři zemřely mladé. Tři se nepodařilo najít včas poté, co byli jejich pěstouni zabiti. Čtyři byly zavražděny po objevení. Tu druhou, která přežila, zachránili v obou případech různí lidé - a také tolik nevyhovovala morfologickému standardu, kterého Freda Macklenburgová dosáhla u Kateřiny. Přestože jste nedokonalý, pane Segele,

jste tím, s kým musím pracovat."

Krátce poté mne přenesli do normální postele a sundali mi z očí a z těla obvazy. Zpočátku byla v místnosti tma, ale každé ráno

se světlo zvolna zesilovalo. Dvakrát denně přicházel maskovaný fyzioterapeut s filtrovaným hlasem a pomáhal mi znovu se naučit hýbat. Po celou dobu bylo v místnosti bez oken šest ozbrojených, maskovaných strážů. Absurdní síla, pokud tam nebyli pro případ nepravděpodobného pokusu o mou záchranu zvenčí.

Jednou mi ukázali Marion, na uzavřeném televizním okruhu. Seděla ve vkusně zařízeném pokoji a dívala se na disk se zprávami. Vždy po několika sekundách se nervózně rozhlédla. Nepustili nás k sobě. Byl jsem rád. Nechtěl jsem vidět, jak by reagovala na můj nový vzhled. Byla to citová komplikace, bez níž jsem se dokázal obejít.

Pomalou jsem se rozhybával a začínala se mě zmocňovat panika z pomyšlení, že budu muset vymyslet plán, jak to udělat, abychom vyvázli živí. Snažil jsem se zapříst rozhovor se strážemi. Doufal jsem, že nakonec některého přesvědčím, aby nám pomohl, buď ze soucitu nebo za slíbený úplatek, ale všichni zůstávali u jednoslabičných slov a ignorovali mě, když jsem mluvil o něčem složitějším než o tom, že se chci najíst. Jediná strategie, která mě napadala, bylo odmítnout spolupracovat při 'realizaci', ale jak dlouho by to pomáhalo? Nepochyboval jsem, že můj věznitel by sáhl k mučení Marion, a kdyby ani to nevyšlo, mohl by mě zhypnotizovat nebo nadrogovat, aby měl jistotu, že budu poslouchat. A pak by nás všechny zabil: Marion, mne a Kateřinu.

Netušil jsem, kolik máme času; strážé, fyzioterapeut ani plastičtí chirurgové, kteří tu a tam přišli zkontrolovat své dílo, na mé otázky, týkající se dalšího scénáře, zásadně neodpovídali. Toužil jsem znovu slyšet Lindhquista. Byl sice šílený, ale aspoň to byl někdo, s kým se dalo dvojsměrně komunikovat. Dožadoval jsem se přijetí, řval jsem a vztekal se, ale strážé zůstávaly stejně netečné jako jejich masky.

Jelikož jsem byl zvyklý pomáhat si při soustředění pumpovacími drogami, teď mne soustavně vyrušovaly nejrůznější neproduktivní záležitosti, počínaje obyčejným strachem ze smrti a konče starostmi kolem nadějí na setrvání v zaměstnání a po-

kračování mého manželství, kdybychom Marion i já nějak vyvázli. Míjely týdny, ve kterých jsem necítil nic než beznaděj a sebelítost. Přišel jsem o všechno, z čeho se skládala má osobnost: o svou tvář, své tělo, svou práci, obvyklé způsoby myšlení. A třebaže mi chyběla dřívější fyzická síla (spíše jako zdroj sebedůvěry než jako něco, co by mi samo o sobě mohlo být užitečné), namlouval jsem si, že právě bystrost, která k napumpovanému stavu neodmyslitelně patří, by určitě všechno zvrátila, jen kdybych ji nějak dokázal navodit.

Nakonec jsem popustil uzdu bizarnímu romantickému snění. Namlouval jsem si, že ztráta všeho, na čem jsem kdysi stavěl - s oloupaním biochemických opor, které můj nepřírozený život držely pohromadě - odhalí skryté jádro ryzí morální síly a důvtipu a tyto vlastnosti mi v pravou chvíli přispěchají na pomoc. Má totožnost byla zničena, ale jiskra lidskosti přetrvávala, aby se proměnila ve šízravý plamen, který nezadrží zdi žádného vězení. To, co mě nezabilo, mi (brzy, opravdu brzy) dodá sílu.

Krátké sebezpytování, které jsem každé ráno podstupoval, ukazovalo, že k této mystické proměně ještě nedošlo. Zahájil jsem hladovku. Doufal jsem, že když jim trochu zahraju na nervy, přiblížím tím okamžik, kdy z této zkoušky ohněm vyjdu jako vítěz. Nenutili mě jíst a nezavedli mi kapačku. Byl jsem tak otupělý, že jsem si nedal dohromady ani dvě a dvě: den realizace byl blízko.

Jednou ráno jsem dostal oděv, ve kterém jsem okamžitě poznal ten z obrazu. Ze strachu se mi rozhoupal žaludek, ale oblékl jsem se a nechal se strážemi odvést, aniž bych kladl odpor. Obraz byl zasazen do krajiny. To bude má jediná šance.

Doufal jsem, že mě budou muset převézt a že se mi naskytne řada příležitostí, ale krajina byla připravena sotva pár set metrů od budovy, ve které mě drželi. Přimhouřil jsem oči před jasnou řidkostí šedých mraků, které zakrývaly většinu oblohy (čekal na ně Lindhquist, nebo si je objednal?). Byl jsem unavený, vydešený a slabší než odpovídalo třidennímu hladovění. Do všech stran se až po obzor táhla bezútěšná pláň. Nebylo kam utéct, komu dát znamení o pomoc.

Spatřil jsem Kateřinu, která již seděla na svém místě na okraji vyvýšené plošiny. Vedle ní stál drobný muž - no, menší než strážé, na jejichž výšku jsem si zvykl - a hladil ji po šíji. Spokojeně mrskala ocasem, oči přivřené. Měl na sobě volný bílý oblek a bílou masku, takže připomínal šermíře. Když mě uviděl přicházet, zvedl ruce v nepřírozeném gestu na uvítanou. Hlavou mi bleskl divoký nápad. Kateřina nás mohla zachránit. Svou rychlostí, svou silou, svými drápy. Kolem stálo deset ozbrojenců a Kateřina byla přítulná jako kotě.

"Pane Segele! Tváříte se tak mrzutě! Trochu radosti, prosím! Máme dnes velký den!"

Zastavil jsem se. Zastavily se i strážé po stranách a neudělaly nic, aby mne přiměly jít dál.

"Neudělám to," řekl jsem.

Muž v bílém byl shovívavý. "Ale pročpak ne?"

Civěl jsem na něj a třásl se. Připadal jsem si jako dítě. Od dětství jsem proti nikomu takhle nestál bez pumpovacích drog na uklidnění, beze zbraně po ruce, bez absolutní důvěry ve svou sílu a hbitost. "Až uděláme to, co chcete, všechny nás zabijete. Čím déle budu odmítat, tím déle zůstanu naživu."

Tím, kdo odpověděl první, byla Kateřina. Zavrtěla hlavou, ale smích to nebyl. "Ne, Dane! Andreas nám neublíží! Oba nás miluje!"

Přistoupil ke mně. Sahrál Andreas Lindhquist svou smrt? Držením těla nevypadal na starého muže.

"Uklidněte se, prosím, pane Segele. Ublížil bych svým výtvorům? Promarnil bych všechny ty roky tvrdé práce, své a

tolika jiných?"

Vyvedlo mě to z míry. Vykřikl jsem: "Zabíjel jste! Unesl jste nás! Porušil jste sto různých zákonů." Na Kateřinu jsem málem zařval, že má na svědomí Fredinu smrt, ale včas jsem si řekl, že by mi to spíš uškodilo než pomohlo.

Počítač, který měnil jeho hlas, se dobromyslně zasmál. "Ano, porušil jsem zákony. Bez ohledu na to, co bude s vámi, pane Segele, již se to stalo. Myslíte si, že mám strach z toho, co uděláte, až vás pustím? Budete stejně bezmocný jako jste teď. Prošel jsem si záznam vašeho vyšetřování. Vím, že jste mě podezíral -" "Podezíral jsem vašeho syna."

"Ach tak. To je akademický problém. Mám raději, když mi lidé říkají Andreas, ale pro obchodní partnery jsem Gustave Lindhquist. Abyste pochopil, tělo patří mému synovi - pokud je syn to pravé slovo, když jde o klon. Od jeho narození jsem si pravidelně odebíral vzorky mozkové tkáně, nechával z nich extrahovat patřičné složky a zavádět je do jeho lebky. Mozek se nedá transplantovat, pane Segele, ale když si člověk dá záležet, je možné přenést na malé dítě velkou část paměti a osobnosti. Když moje první tělo zemřelo, nechal jsem mozek zmrazit a pokračoval v injekcích, dokud nebyl použit celý. Zda jsem nebo nejsem Andreas, to je otázka pro filozofy a teology. Jasně si vzpomínám, jak jsem seděl v plné třídě a sledoval černobílou televizi toho dne, kdy Neil Armstrong vkročil na Měsíc, padesát dva let před narozením tohoto těla. Říkejte mi Andreas." "Tohle vám neprojde, ať si říkáte jak chcete!" Pokrčil rameny. "Masky, hlasové filtry - líbí se mi taková představení. Čím méně toho uvidíte a uslyšíte, tím méně budete mít možností působit mi drobné nepříjemnosti. Nelichote si, prosím. Mě nemůžete ohrozit. Mohl bych si koupit každého z vašeho oddělení za polovinu toho, co jsem vydělal za dobu našeho rozhovoru.

Zapomeňte na mučednické sebeklamy. Budete žít a až do smrti budete nejen mým výtvozem, ale také mým nástrojem. Tento okamžik si odnesete v sobě, ven do světa, jako semínko, jako podivný, krásný virus, který nakazí a změní každého a všechno, čeho se dotknete."

Vzal mne za ruku a dovedl ke Kateřině. Nebránil jsem se. Kdosi mi dal do pravé ruky okřídlenou hůl. Naklonili mě na bok, narovnali mi hlavu, všelijak mě upravovali a pobíhali kolem. Ani jsem si nevšiml, že Kateřina přitiskla svou tvář na mou a položila mi tlapu na břicho. Omámeně jsem zíral před sebe a dohadoval se, zda mám nebo nemám věřit, že budu žít. Upínal jsem se k naději, ale mé zklamání mělo příliš hluboké kořeny, než abych jí uvěřil.

Kromě Lindhquista, jeho ochranky a asistentů tam nebyl nikdo. Nevím, co jsem čekal, snad obecenstvo ve večerních šatech? Stál deset metrů od nás a prohlížel si kopii obrazu (nebo to byl originál?) na stojanu, pak vydal pokyny k mikroskopickým úpravám našich postojů a výrazů. Z toho, jak jsem upřeně zíral, mi začaly slzet oči; kdosi přiskočil, osušil je a pak mi do nich něco stříkl, aby se to neopakovalo.

Pak Lindhquist několik minut mlčel. Když konečně promluvil, řekl velmi tiše: "Čekáme již jen na pohyb slunce, aby vaše stíny padly na správné místo. Buďte trpěliví ještě chvilku."

Nepamatuji si přesně, jak jsem prožíval těch několik posledních vteřin. Byl jsem tak unavený, tak zmatený, tak nejistý. Ale na něco si přece vzpomínám: ptal jsem se, jak poznám, že nastal ten pravý okamžik? Kdy Lindhquist vytáhne zbraň a zpopelní nás, aby dokonale uchoval tuto chvíli? Nebo kdy vytáhne fotoaparát? Kdy to bude?

"Děkuji vám," řekl znenadání, otočil se a odešel, sám. Kateřina se pohnula, protáhla se, políbila mě na tvář a řekla: "Nebyla to legrace?" Jeden ze strážných mě vzal za loket a já zjistil, že se potácím.

On si to ani nevyfotil. Hystericky jsem se rozesmál, protože teď jsem již věděl, že budu žít. A on si to ani nevyfotil. Nemohl jsem se rozhodnout, jestli ho mám mít za dvojnásob šíleného, nebo jestli tím obhájil svou přičetnost.

Co se stalo s Kateřinou, jsem se nikdy nedověděl. Možná zůstala s Lindhquistem, chráněná před světem jeho bohatstvím

a izolací, a žila vlastně stejně jako předtím ve sklepě Fredy Macklenburgové. Plus minus pár sluhů nebo luxusních vil. Marion a mne vrátili domů; po dobu cesty jsme byli v bezvědomí. Probudili jsme se na posteli, kterou jsme před půl rokem opustili. Všude byla spousta prachu. Vzala mě za ruku a řekla: "Tak jsme tady." Hodiny jsme tam mlčky leželi a pak šli hledat něco k jídlu.

Další den jsem šel na stanici. Otisky prstů a DNA jsem prokázal svou totožnost a podal hlášení o všem, co se stalo. Nebyl jsem pokládán za mrtvého. Plat mi dál chodil na účet a půjčka se automaticky splácela. Oddělení mi u soudu vyřídilo nárok na kompenzaci, takže jsem dostal tři čtvrtě milionu dolarů a podstoupil operaci, která obnovila to z mého vzhledu, co se obnovit dalo.

Rehabilitace trvala téměř dva roky, ale teď jsem již zpátky v aktivní službě. Případ Macklenburgová byl pro nedostatek důkazů odložen ad acta. S vyšetřováním únosu nás tři a pátráním po Kateřinině současném osudu to zřejmě dopadne stejně. Můj popis událostí nikdo nezpochybnuje, ale veškeré důkazy proti Gustavu Lindhquistovi jsou nepodložené. Smířil jsem se s tím. Jsem rád. Chci smazat všechno, co mi Lindhquist udělal, a posedlost tím, abych ho dostal před soud, je v přímém protikladu se stavem myslí, jakého bych chtěl dosáhnout. Nepředstírám, že chápu, co sledoval, když mě nechal žít, co měla skutečně znamenat ta jeho šílená poznámka o mém předpokládaném vlivu na svět, ale jsem odhodlán zůstat po všech stránkách stejnou osobou, jakou jsem byl před tím zážitkem, a tak jeho záměry překazím. Marion se vede dobře. Nějakou dobu trpěla vracejícími se těžkými sny, ale pak navštívila terapeuta, který se specializuje na traumata rukojmí a obětí únosů, a je teď každým coulem uvolněná a bezstarostná jako dřív.

I mě tu a tam straší noční můry. Ráno se probouzím brzy, chvěju se, potím se, křičím a nedokážu si vzpomenout, před jakou hrůzou prchám. Před Andreasem Lindhquistem, vpichujícím vzorky mozkové tkáně svému synovi? Před Kateřinou, která blaženě přivírá oči, děkuje mi, že jsem ji zachránil život, a přitom mi drápy cupuje tělo na krvavé pruhy? Před sebou, uvězněným v Laskání, když se okamžik realizace nekonečně, nemilosrdně protáhl? Možná. Nebo se mi prostě zdá o mém posledním případě - a to je asi nejpravděpodobnější. Všechno je zase normální.

AXIOMAT

"... jako by ti mozek zmrazil v kapalném dusíku a pak ho rozbili na tisíc střípků!"

Protlačil jsem se adolescenty postávajícími před vstupem do obchodu s implantáty. Bylo na nich vidět, jak vroucně doufají, že se tam přihnou holovizní zpravodajský štáb a začne se jich vyptávat, proč nejsou ve škole. Když jsem je mýjel, mimikou napodobovali zvracení, jako by jim představa někoho, kdo není puberták a není oblečený jako člen Binární hlídky, byla natolik odporná, že se jim z ní dělá špatně.

A třeba to tak bylo.

Uvnitř bylo téměř prázdné. Interiér mi připomněl obchod specializovaný na videoROM; prodejní stojany byly prakticky totožné a stejná byla také loga mnoha distributorů. Každý stojan nesl nějaké označení: PSYCHEDELIE, MEDITACE A LÉČENÍ, MOTIVACE A ÚSPĚCH, JAZYKY A TECHNICKÉ DOVEDNOSTI. Přestože sám o sobě neměl žádný implantát ani půl milimetru, prodávaly se v balení o velikosti starých knih a s křiklavými obrázky, nechybělo ani několik řádků otřepaných nadsázek z nějaké encyklopedie marketingu nebo dobře zaplacených doporučení od celebrit: "Staň se Bohem! Staň se Vesmírem! Nejvyšší možné pochopení! Nejvyšší možné poznání! Nepřekonatelný trip!" Nescházelo ani věčné: "Tento implantát změnil můj život!"

Vzal jsem z regálu krabici Jsi skvělý! - v lesklém ochranném obalu lesknoucím se upocenými otisky prstů - a otupěle jsem si pomyslel: Kdybych si to koupil a vzal si to, vážně bych tomu uvěřil. Sebevíc důkazů, které by tomu odporovaly, by fyzicky nebylo schopno změnit můj názor. Vrátil jsem krabici mezi Získej láskou miliardu a Okamžitá síla vůle, okamžitě bohatství. Věděl jsem přesně, pro co jsem přišel, a věděl jsem, že to nebudou mít vystavené, ale ještě chvíli jsem přecházel od jednoho stojanu ke druhému, částečně z nefalšované zvědavosti a částečně proto, abych si dopřál čas. Čas na to, abych si ještě jednou všechno dobře rozmyslel. Čas, abych přišel k rozumu a vzal nohy na ramena.

Na obálce Synestetiky byl vyobrazen člověk v blažené extázi, na jazyk mu dopadala duha a oči mu propichovaly notové osnovy. Vodvaz z neznáma hned vedle se pyšnil "tak bizarním stavem myslí, že při něm vůbec nebudete vědět, jaké to je!" Implantátová technologie byla původně vyvinuta k tomu, aby obchodníci a turisté měli možnost okamžitě zvládnout cizí jazyk, ale odbyt byl neuspokojivý. Potom se věci chopila zábavní konsorcia a objevily se první implantáty pro široký trh: jakýsi hybrid

mezi videohrami a halucinogenními drogami. V průběhu let se rozpětí nabízených záměn a dysfunkcí rozšiřovalo, ale ukázalo se, že tento trend má své omezení. Za jistou hranici už chaos v nervových spojích nikomu neumožní, aby si navozenou cizost mohl vychutnat, a jakmile se uživatel vrátí do normálního stavu, nepamatuje si prakticky nic.

První z nové generace implantátů - takzvaných axiomatů - se všechny týkaly oblasti sexu; začít odtamtud bylo zřejmě technicky nejjednodušší. Přešel jsem do oddělení erotiky, abych se podíval, co mají k mání - nebo aspoň na to, co legálně vystavují. Homosexualita, heterosexualita, autoerotizmus. Bohatý sortiment neškodných fetišů. Erotizace různých nepravděpodobných částí těla. Nechápal jsem, proč by někdo mohl chtít nechat si přepojit mozek, aby toužil po sexuální praxi, která by mu jinak připadala odpudivá, absurdní nebo prostě nudná. Aby vyhověl požadavkům partnera? Možná, třebaže bylo těžké představit si tak krajní poddajnost. Sotva mohla být dostatečně rozšířená, aby to vysvětlovalo velikost trhu. Aby některá část jeho sexuální identity, která by bez pomoci jen hlodala a strádala, mohla zvítězit nad jeho zábranami, jeho rozpolceností, jeho odporem? Rozporné touhy mají všichni a nakonec může být stejně úmorné, když chtějí i nechťejí totéž. Tomu jsem rozuměl dokonale.

V dalším stojánku byla pestrá nabídka náboženství, všeho od mennonitů po zen. (Nabýt tímto způsobem mennonitský odpor k technice zřejmě nepředstavovalo problém. Fakticky každý náboženský implantát umožňoval uživateli překlenout mnohem propastnější rozpory.) Existoval dokonce implantát, který se jmenoval Přesvědčený humanista ("K těmto pravdám nebudete žádné jiné vysvětlení potřebovat!"). Kolísající agnostik však ne; pochybnosti zřejmě neměly odbyt.

Minutu nebo dvě jsem se tam zdržel. Za pouhých padesát dolarů bych si mohl koupit zpátky své katolictví z dětství, i kdyby mi je církev neuznala. (Alespoň ne oficiálně; bylo by zajímavé vědět, kdo přesně tento produkt subvencuje.)

Nakonec jsem si

musel přiznat, že jisté pokušení cítím. Možná by se tím můj problém vyřešil, ne však tak, jak jsem ho vyřešit chtěl.

Koneckonců jsem přišel hlavně proto, abych to udělal po svém. Použití implantátu mě neokrade o svobodnou vůli.

Naopak, pomůže mi prosadit ji.

Nakonec jsem sebral odvalu a přistoupil k pultu.

"Mohu vám nějak pomoci, pane?" Mladík mi věnoval zářivý, upřímný úsměv, jako by měl svou práci skutečně rád.

Myslím skutečně rád.

"Přišel jsem vyzvednout zvláštní objednávku."

"Vaše jméno, prosím."

"Carver. Mark."

Sáhl pod pult a vytáhl odtamtud balíček, naštěstí už schovaný v neoznačeném hnědém obalu. Zaplatil jsem hotově, měl jsem drobné nachystané přesně: 399,95 dolarů. Za dvacet sekund bylo po všem.

Opustil jsem obchod zmožený úlevou, doslova vyčerpaný. Aspoň že jsem to svinstvo konečně koupil. Teď jsem to měl v ruce, já, nikdo jiný do toho zapletený nebyl. Na mně bylo, jestli se to rozhodnu použít nebo ne.

Když jsem přešel několik ulic směrem k nádraží, hodil jsem balíček do koše, ale prakticky okamžitě jsem se vrátil a vytáhl ho. Minul jsem dva opancéřované policisty a představoval jsem si, jak se do mne zavrtávají očima schovanými za

zrcadlovými průzory přileb. Jenže to, co jsem nesl, bylo naprosto legální. Jak by mohl režim zakázat přístroj, jenž nedělal víc než to, že v lidech, kteří se svobodně rozhodli jej použít, vyvolával jisté smýšlení - a zároveň neuvěznit každého, kdo takto smýšlel přirozeně? Fakticky velice snadno, jelikož zákon nemusí být logický, ale výrobcům implantátů se podařilo přesvědčit veřejnost, že omezit jejich výrobky by znamenalo dláždít cestu Ideopolicii. Když jsem dorazil domů, nekontrolovatelně jsem se třásl. Položil jsem balíček na stůl v kuchyni a začal přecházet po místnosti.

Tohle nebylo kvůli Amy. Musel jsem si to přiznat. To, že jsem ji stále miloval a oplakával ji, ještě neznamenal, že to dělám kvůli ní. Nemohl bych pošpinit její památku takovou lží.

Vlastně jsem to dělal proto, abych se od ní osvobodil. Po pěti letech jsem chtěl, aby moje beznadějná láska a můj marný žal konečně přestaly vládnout mému životu. Nikdo mi to nemohl mít za zlé.

Zemřela v bance při ozbrojeném přepadení. Sledovací kamery byly vyřazeny z provozu a všichni kromě lupičů většinu času strávili obličejem na podlaze, takže jsem nezjistil, jak se to vlastně seběhlo. Musela se pohnout, zavrtět sebou, zvednout hlavu, musela něco udělat. Ani v největším návalu vzteku jsem nedokázal uvěřit, že by ji zabili z rozmaru, bez sebemenšího pochopitelného důvodu.

Já jsem ale věděl, kdo zmáčkl spoušť. U soudu to najevo nevyšlo; informaci mi prodal jeden úředník z ministerstva vnitra. Vrah se jmenoval Patrick Anderson. Stal se svědkem obžaloby a díky jeho výpovědi byli jeho spoluviníci odsouzeni na doživotí, kdežto jemu byl trest zmírněn na sedm let.

Šel jsem s tím do médií. Jeden odporný člověk, který dělal pořad o kriminalitě, o tom týden tlachal v éteru a rozředoval fakta samoúčelným řečnickým uměním. Pak ho to přestalo bavit a vrhl se na něco jiného.

O pět let později Andersona podmíněčně propustili na devítiměsíční lhůtu.

Fajn. A co? Takové věci se dějí stále. Kdyby za mnou někdo s takovým příběhem přišel, měl bych s ním soucit, ale stál bych za svým. "Zapomeň na ni, je mrtvá. Pusť ho z hlavy, je to grázl. Žij svůj život."

Nezapomněl jsem na ni a nezapomněl jsem na jejího vraha. Miloval jsem ji, ať už to znamenalo cokoli, a třebaže ta racionálnější část mé mysli se s její smrtí vyrovnala, zbytek sebou škubal jako sťatý had. V takovém stavu by si někdo jiný udělal z domu

třeba svatyni, zaplnil každou stěnu a římsu nad krbem fotografiemi a památkami, každý den nosil na hrob čerstvé květiny a každou noc se opíjel při prohlížení filmů z domácího archivu. Já jsem takové věci nedělal, nemohl jsem. Bylo by to groteskní a naprosto falešné. Ze sentimentality se nám dělalo špatně oběma. Měl jsem jedinou fotografii.

Kamerou jsme se nikdy nenatáčeli. Na její hrob jsem chodil jednou za rok.

Vnější projevy jsem sice ovládal, ale uvnitř mé hlavy to bylo jinak. Moje posedlost smrtí Amy se prohlubovala. Nechtěl jsem to, nevybral jsem si to, nepřizíval jsem to ani jsem to nijak nepodporoval. Neměl jsem doma elektronickou obdobu sešitu s výstřižky z procesu. Když na to téma někdo zavedl řeč, odešel jsem. Zahrabal jsem se do své práce. Ve volném čase jsem četl nebo chodil do kina, sám. Uvažoval jsem o tom, že bych si našel někoho nového, ale nikdy jsem pro to nic neudělal, jen jsem to odkládal do neurčité budoucnosti, kdy budu znovu člověkem.

Každou noc se mi hlavou honily podrobnosti celé události. Napadaly mne tisíce věcí, které bych býval mohl udělat, abych její smrti zabránil, počínaje tím, že bych se s ní vůbec neoženil (do Sydney jsme se přestěhovali kvůli mojí práci), a konče tím, že by mě nějaké kouzlo dopravilo do banky v okamžiku, kdy na Amy vrah zamířil, abych ho mohl srazit na zem a zmlátit do bezvědomí, nebo mu udělal něco ještě horšího. Věděl jsem, že tyto představy jsou marné a lživé, ale stejně to nepomáhalo. Když jsem zkoušel brát prášky na spaní, jednoduše se to přesunulo do denních hodin a byl jsem doslova neschopen něco udělat. (Počítače, které nám pomáhají, fungují každým rokem o něco méně děsivě, ale dispečeri letecké dopravy si prostě nemohou dovolit snít s očima dokořán.)

Musel jsem něco udělat.

Pomsta? Pomsta je pro morálně zaostalé. Vždyť jsem posílal do OSN petice požadující celosvětové, bezpodmínečné zru-

šení trestu smrti. Myslel jsem to vážně tenkrát a myslím si to dodnes. Připravil člověka o život je špatné; oddaně jsem tomu věřil už od dětství. Možná to začalo jako náboženské dogma, ale když jsem vyrostl a odvrhl všechny ty směšné, laciné fráze, svátost života byla jedním z několika bodů víry, které podle mne stálo za to si ponechat. Když pomínu veškeré pragmatické důvody, lidské vědomí mi odjakživa připadalo jako nejúžasnější, nejzáračnější, nejposvátnější věc v celém vesmíru. Můžete říct, že za to může moje výchova, můžete říct, že za to můžou moje geny. Devalvovat to by pro mne nebylo o nic jednodušší než uvěřit, že jedna a jedna je nula.

Když některým lidem řeknete, že jste pacifista, během deseti vteřin vám předestřou situaci, v níž miliony lidí zemřou v nevýslovných mukách a všichni vaši příbuzní budou znásilňováni a mučeni, pokud někomu nevystřelíte mozek z hlavy. (Vždycky se najde nějaký přesvědčivý důvod, proč nemůžete všemocného šílence s genocidními sklony jednoduše poranit.) Zábavné na tom je, že když přiznáte, že mají pravdu a vy byste za těchto okolností zabíjeli, pohrdají vámi ještě víc.

Jenže Anderson evidentně nebyl všemocný šílenec posedlý masovým vražděním. Neměl jsem ponětí, jestli je v jeho případě pravděpodobné, že zabije znovu. Pokud šlo o jeho možnost nápravy, o jeho těžké dětství nebo o starostlivé, soucitné druhé já, které se pod svým krutým zevnějškem mohlo skrývat, bylo mi to srdečně jedno. Přesto jsem byl přesvědčen, že zabít ho by bylo špatné.

Nejdřív jsem si koupil pistoli. Bylo to snadné a v souladu se zákonem. Možná si počítače nedaly moji žádost o zbrojní pas do souvislosti s propuštěním vraha mojí ženy, možná souvislost zaznamenaná byla, ale byla posouzena jako irelevantní.

Chodil jsem do 'sportovního' klubu plného lidí, kteří trávili tři hodiny týdně tím, že stříleli na pohybuující se terče ve tvaru člověka. Relaxační činnost, stejně neškodná jako šerm - naučil jsem se to říkat a tvářit se u toho upřímně. Koupit si municí neznámého původu od jiného člena klubu - třeba kulky, které se při zásahu vypaří, takže nezůstane žádný balistický důkaz, který by je spojoval s konkrétní zbraní, bylo protizákonné. - Prošel jsem si soudní záznamy. Průměrný trest za držení takových věcí byla pětisetdolarová pokuta. Tlumič byl také ilegální; trest za jeho držení byl podobný.

Každou noc jsem si to důkladně promýšlel. Každou noc jsem dospíval ke stejnému závěru: přestože jsem se na to pečlivě připravoval, nikoho nezabiju. Jedna část chtěla a druhá nechtěla, ale dobře jsem věděl, která z nich je ta silnější. Až do konce života bych si to představoval a bezpečně bych při tom věděl, že sebevětší nenávist, žal nebo zoufalství by mne nedonutily udělat něco proti mé přirozenosti.

Rozbalil jsem balíček. Čekal jsem křiklavý obal, nějakého pohrdavě se šklebícího svalovce při sborce samopalů, ale krabice byla nepřikrášlená, stejnoměrně šedá, pouze kód a název distributora, Clockwork Orchard. Objednávku jsem uskutečnil z on-line katalogu, ke kterému jsem se dostal z veřejného mincovního terminálu, a v prodejně implantátů v Chatswoodu, daleko od mého bydliště, jsem udal jméno Mark Carver. Byly to všechno paranoidní nesmysly, protože implantát byl legální - a zároveň to bylo naprosto opodstatněné, protože jsem se při jeho kupování cítil mnohem nervózněji a provinileji, než když jsem si kupoval pistoli a municí.

Popis v katalogu začínal prohlášením: Život je levný! Na několika dalších řádcích pokračovaly žvásty obdobného ražení: Lidé jsou maso. Nejsou nic, nemají žádnou cenu. Přesné znění slov ale nebylo důležité, nebylo součástí vlastního implantátu. Nebude to žádný hlas uvnitř hlavy, odřikávající nějaké špatně napsané kecy, kterým bych se mohl začít smát nebo kterých bych si musel nevšímat. Nebude to ani žádný duševní legislativní výnos, z něhož bych se mohl vykrotit slovními hříč-

kami. Axiomatické implantáty vycházely z analýzy skutečných nervových struktur v mozcích skutečných lidí. Nebyly založeny na jazykovém vyjádření axiomů. Vrchu nabude duch zákona, nikoli litera.

Otevřel jsem krabici. Uvnitř byl návod k použití v sedmnácti jazycích. Programátor. Aplikátor. Pinzeta. V zapečetěné plastové bublině s nálepkou VNEPORUŠENÉM STAVU STERILNÍ ležel vlastní implantát. Vypadal jako zrnko pisku. Do té doby jsem nikdy žádný implantát neměl, ale tisíckrát jsem viděl v holovizi, jak se to dělá. Dáte tu věcíčku do programátoru, 'probudíte' ji a řeknete jí, jak dlouho má být aktivní. Aplikátor byl určen začátečníkům; otrlí znalci dovedli implantát udržet na špičce malíčku a opatrně jej prostrčit nosní dírkou dle vlastního výběru.

Implantát se zavrtal do mozku a vyslal roj nanostrojů na průzkum a navázání spojů s příslušnými nervovými strukturami, potom se na nastavený čas - od hodiny do nekonečna - aktivoval a dělal to, k čemu byl určen. Umožňoval opakované orgasmy drážděním levé kolenní česky. Dával modré barvě chuť dávno zapomenuté vzpomínky na mateřské mléko. Nebo navozoval určitý předpoklad: Podaří se mi to. Jsem ve své práci šťastný. Je život po smrti. V Belsenu nikdo nezemřel. Čtyři nohy dobré, dvě nohy špatné...

Vrátil jsem to všechno zpátky do krabice, schoval ji do šuplíku, vzal si tři prášky na spaní a vlezl do postele.

Možná to byla pohodlnost. Vždycky jsem měl sklon volit taková řešení, která mne zbavovala možnosti, abych před stejným rozhodnutím stál někdy v budoucnu znovu. Vždyť je to tak zbytečné, prožívat tatáž muka svědomí více než jednou. Nepoužít ten implantát by znamenalo muset se v tom rozhodnutí utvrzovat den po dni, po celý zbytek života. Nebo jsem možná odmítal uvěřit, že ta směšná hračka bude vůbec fungovat. Možná jsem doufal, že se mi podaří dokázat, že

- na rozdíl od jiných lidí - mám své zásady vyryté do nějaké metafyzické destičky zavěšené v duchovním rozměru, který je pro jakýkoli pouhý strojek nedosažitelný.

Nebo jsem možná jenom chtěl morální alibi - najít způsob, jak zabít Andersona, a přitom nepřestat věřit, že je to něco, co by moje skutečné já nemohlo nikdy spáchat.

Přinejmenším jednou věcí jsem si jistý. Nedělal jsem to kvůli Amy.

Probudil jsem se další den kolem poledne, i když jsem vstávat nemusel vůbec; měl jsem každoroční měsíční dovolenou. Oblékl jsem se, nasnídal se, potom jsem znovu vybalil implantát a pozorně si přečetl návod.

Aniž bych si ten okamžik nějak vychutnával, rozlomil jsem sterilní bublinu a pinzetou jsem zrnko spustil do otvoru v programátoru.

"Mluvíte anglicky?" zeptal se programátor. Hlas mi připomněl jednu kontrolní věž v zaměstnání. Byl hluboký, ale jaksi bezpohlavní, prostě pracovní, aniž by byl krutě mechanický - přitom však nezaměnitelně nelidský.

"Ano."

"Chcete programovat tento implantát?" "Ano."

"Zadejte dobu aktivity, prosím."

"Tři dny." Tři dny budou určitě stačit. A kdyby ne, celý podnik odtroubím.

"Tento implantát má zůstat aktivní tři dny po aplikaci. Je to tak správně?"

"Ano."

"Implantát je připraven k použití. Je sedm hodin čtyřicet tři minut dopoledne. Prosím, aplikujte implantát do osmi čtyřiceti tří, nebo dojde k jeho deaktivaci a bude nutné jej přeprogramovat. Zažijte s tímto implantátem příjemné chvíle a zodpovědně se zbavte jeho obalu, prosím."

Vložil jsem implantát do aplikátoru a ještě jednou jsem zaváhal, ale netrvalo to dlouho. Nebyla vhodná chvíle na to, abych se týral. Trpěl jsem už měsíce a měl jsem toho po krk. Ještě trochu nerozhodnosti a musel bych si koupit druhý implantát, aby mě přesvědčil, že mám ten první použít. Nepáchal jsem žádný zločin a nikde nebylo napsáno, že nějaký musím spáchat. Miliony lidí v sobě chovaly víru, že lidský život není nic zvláštního, ale kolik z nich bylo vrahů? V dalších třech dnech se prostě mělo ukázat, jak se k té víře stavím já. A přestože můj postoj bude navozován uměle, výsledek zdaleka není jistý.

Zasunul jsem aplikátor do levé nosní dírký a stiskl tlačítko, kterým se implantát uvolnil. Ucítil jsem krátké bodnutí, nic víc.

Amy by mnou za to pohrdala, blesko mi hlavou. To mnou otřásl, ale jen na okamžik. Amy byla mrtvá, takže její hypotetické pocity byly bezpředmětné. Nemohl jsem udělat nic, co by jí uškodilo. Namlouvat si něco jiného bylo šilenství.

Snažil jsem se sledovat průběh změny, ale byl to jen vtip: sotva můžete každých třicet sekund sebezpozorováním kontrolovat své morální zásady. Moje hodnocení sebe sama jako neschopného vraždy konečkonců vycházelo z pozorování trvajícího desítky let (byť pravděpodobně většinou prošlého). Co víc, toto hodnocení, tento sebeobraz se stal zároveň příčinou mých činů a jejich odrazem - a implantát kromě přímých změn, které prováděl v mém mozku, narušoval smyčku zpětné vazby tím, že mi poskytoval rozumové opodstatnění, abych jednal způsobem, jenž byl podle mého přesvědčení nemožný.

Po chvíli jsem se rozhodl opít, abych odvedl svou pozornost od vize mikroskopických robotů, kteří mi prolézají lebkou. Byla to velká chyba; po alkoholu jsem paranoidní. Z toho, co bylo dál, si mnoho nepamatuji. Vím jenom to, že jsem se zahlédl v koupelnovém zrcadle, jak křičím: "HAL přestupuje první zákon! HAL přestupuje první zákon!" Načež jsem se vydatně vyzvracel.

Probudil jsem se krátce po půlnoci. Ležel jsem v koupelně na podlaze. Vzal jsem si tabletku proti kocovině a po pěti minutách

byla po bolestech hlavy a pocitu žaludku na vodě veta. Vysprchoval jsem se a oblékl si nové šaty. Koupil jsem si sako speciálně pro tuto příležitost, s vnitřní kapsou na revolver.

Stále jsem nedokázal poznat, jestli se mnou ta věcička provedla něco, co přesahovalo účinek placebo. Hlasitě jsem se sám sebe zeptal: "Je lidský život svatý? Je špatné zabíjet?" ale nedokázal jsem se na tu otázku soustředit a dost dobře jsem nechápal, že mi to někdy v minulosti šlo. Myšlenka jako taková mi připadala nejasná a obtížná, jako nějaký matematický teorém určený jen zasvěceným. Při představě, že budu ve svém plánu pokračovat, se mi vzbouřil žaludek, ale byl to jen obyčejný strach, žádné morální pobouření. Implantát mi neměl dodat odvalu, klid nebo rozhodnost. Tyto vlastnosti bych si mohl koupit rovněž, ale to by byl podvod.

Nechal jsem si Andersona prověřit soukromým detektivem. Každou noc kromě neděle dělal vyhazovače v jednom nočním klubu v Surry Hills. Bydlel nedaleko a obvykle přicházel domů pěšky kolem čtvrté hodiny ráno. Několikrát jsem kolem jeho terasového domu projel, takže bych ho měl najít bez potíží. Bydlel sám; měl sice milenku, ale vždycky se scházeli u ní, odpoledne nebo v podvečer.

Nabil jsem pistoli a zastrčil si ji do kapsy saka. Potom jsem půl hodiny stál před zrcadlem a snažil se přijít na to, jestli je vyboulení vidět. Měl jsem chuť se napít, ale ovládl jsem se. Pustil jsem rádio, chodil po domě a snažil se zmírnit svou nervozitu. Připravil někoho o život mi teď možná nepřipadalo jako nic světoborného, ale to neměnilo nic na tom, že jsem mohl skončit mrtvý nebo ve vězení. Ztrátu zájmu o vlastní osud implantát zjevně nepůsobil.

Vyrazil jsem příliš brzy, takže jsem musel zvolit okružní trasu, abych zabíjel čas. I tak bylo teprve čtvrt na čtyři, když jsem zaparkoval asi kilometr od Andersonova domu. Než jsem ušel zbytek cesty pěšky, projelo kolem mne několik aut a taxíků. Určitě jsem se tak moc snažil vypadat klidně, že řeč mého těla

vyzařovala vinu a paranoii - ale obyčejný řidič by si sotva něčeho všiml, pokud by si vůbec něčeho všimnout chtěl, a žádné policejní auto jsem nezahlédl.

Když jsem došel na místo, nebylo se kam schovat - žádné zahrady, stromy ani ploty -, ale to jsem věděl předem. Vybral jsem si dům přes ulici, ne přesně naproti Andersonovu, a sedl jsem si na schody před domem. Kdyby se náhodou objevil domácí, předstíral bych opilost a odpotácel bych se pryč.

Seděl jsem a čekal. Byla teplá, klidná, obyčejná noc. Obloha byla jasná ale vinou světél města byla šedivá a zbavená hvězd. Neustále jsem si opakoval: Nemusíš to udělat, nemusíš to dotáhnout do konce. Co mě tam vlastně drželo?

Naděje, že se zbavím bezesných nocí? Byla to směšná představa. Nepochyboval jsem o tom, že kdybych Andersona zabil, mučilo by mne to úplně stejně jako moje bezmocnost v případě smrti Amy.

Co mne tam drželo? S implantátem to nemělo nic společného; ten nanejvýš neutralizoval moje výčitky svědomí. Do něčeho mě nenutil.

Co tedy? Myslím, že nakonec jsem se na to díval jako na otázku cti. Musel jsem se smířit s nepříjemným faktem, že chci Andersona namouduši zabít, a přestože mě ta představa zároveň odpuzovala, musel jsem to udělat, jestli jsem k sobě chtěl být upřímný - cokoli menšího by bylo pokrytectví a sebeklam.

Za pět minut čtyři jsem zaslechl, jak se ulicí rozléhají kroky. Ještě když jsem se otáčel, doufal jsem, že to bude někdo jiný, nebo že půjde s přítelkyní, ale byl to on a byl sám. Čekal jsem, dokud nebyl od svých dveří stejně daleko jako já, a pak jsem vykročil. Věnoval mi chvilkový pohled, ale dál si mne nevšímal. Ucítil jsem nával ryzího strachu - od skončení procesu jsem ho na vlastní oči živého neviděl a zapomněl jsem, jak působí mohutně.

Musel jsem se přinutit, abych zpomalil, ale stejně jsem kolem něho prošel dřív, než jsem chtěl. Měl jsem lehké boty s gumovou podrážkou a on byl v těžkých holínkách, ale když jsem přešel silnici a obrátil se, abych vykročil za ním, nemohl jsem uvěřit, že neslyší tlukot mého srdce a necítí pach mého potu. Několik metrů ode dveří, právě když jsem vytáhl pistoli, se podíval přes rameno. Na tváři měl výraz neurčité zvědavosti, jako by čekal psa nebo spadané listy ve větru. Obrátil se ke mně čelem a zamračil se. Já jsem tam jenom stál a mířil na něho, neschopný promluvit. "Co chcete, do prdele?" řekl nakonec. "Mám v peněžence dvě stovky dolarů. V zadní kapse."

Zavrtěl jsem hlavou. "Odemkněte dveře, potom si dejte ruce za hlavu a kopnutím je otevřete. Nesnažte se zavřít je přede mnou." Zaváhal. Pak poslechl.

"Teď vejďte dovnitř. Ruce nechte za hlavou. Pět kroků, nic víc. Počítejte nahlas. Budu hned za vámi."

Když byl u čtyř, nahmatl jsem na chodbě vypínač a zabouchl jsem za sebou dveře. Cukl jsem sebou. Anderson stál přede mnou a já si najednou připadal jako v pasti. Ten chlap byl nebezpečný zabiják; já jsem od osmi let nedal nikomu ani pěsti. Vážně jsem věřil tomu, že mě pistole ochrání? Jak měl ruce za hlavou, na pažích a na ramenou mu pod košili vystupovaly svaly. Měl jsem ho v tu chvíli zastřelit, do týla. Byla to poprava, žádný souboj. Kdybych stál o nějaké bizarní pojetí cti, přišel bych beze zbraně a nechal bych se roztrhat na malé kousky.

"Běžte doleva," řekl jsem. Nalevo byl obývací pokoj. Šel jsem za ním a rozsvítil jsem. "Sedněte si." Stál jsem ve dveřích; on si sedl do jediného křesla, které v pokoji bylo. Na okamžik se mi zatočila hlava a zdálo se mi, že se mé vidění naklání, ale myslím, že v realu jsem se nepohnul, nenaklonil jsem se ani nezavrávorat; kdybych to udělal, nejspíš by se na mne vrhl.

"O co vám jde?" zeptal se.

Musel jsem se nad tím hodně zamyslet. Představoval jsem si tuto situaci nejméně tisíckrát, ale najednou jsem si nevybavoval podrobnosti. Vzpomínal jsem si pouze na nejčastěji zvažovanou variantu, že mne Anderson pozná a začne na mne hned, sám od sebe, zkoušet výmluvy a vysvětlení.

"Chci, abyste mi řekl, proč jste zabil moji ženu," promluvil jsem nakonec.

"Já jsem vaši ženu nezabil. Miller ji zabil."

Zavrtěl jsem hlavou. "To není pravda. Já to vím. Policajti mi to řekli. Nezkoušejte mi lhát, protože to vím."

Prázdně na mne zíral. Chtěl jsem ztratit sebeovládání a zařvat, ale přestože jsem měl zbraň, zdálo se mi, že by to působilo spíš komicky než výhružně. Mohl jsem ho udeřit pistolí, ale po pravdě řečeno, bál jsem se k němu přiblížit.

A tak jsem ho střelil do nohy. Výkřikl a zanačoval, potom se předklonil, aby se podíval, co se mu stalo. "Běž do prdele!" sykl. "Běž do prdele!" Držel se za nohu a kolébal se sem a tam. "Přerazím ti vaz, ty hajzle. Zabiju tě!" Rána mu trochu krvácela dírou v botě, ale v porovnání s filmy to nebylo nic. Slyšel jsem, že munice při vypařování vypaluje tkáň kolem.

"Řekněte mi, proč jste zabil moji ženu," řekl jsem.

V jeho pohledu bylo mnohem víc vzteku a odporu než strachu, ale přestal předstírat nevinnost. "Prostě se to stalo," řekl. "Byla to jedna z těch věcí, který se prostě stanou."

Podrážděně jsem zavrtěl hlavou. "Ne. Proč? Proč se to stalo?"

Dělal pohyby, jako by si chtěl botu zout, ale pak si to rozmyslel. "Sralo se to. Měli tam časovej zámek, hotovost nestála za řeč, všechno to byl jeden velký výdrb. Nechtěl jsem to udělat. Prostě se to stalo."

Znovu jsem zavrtěl hlavou, neschopný rozhodnout, jestli je takový pitomec, nebo jestli to na mě hraje. "Neříkejte mi, že se to 'jen tak stalo'. Proč se to stalo? Proč jste to udělal?"

Pocit marnosti byl oboustranný. Projel si rukou vlasy a zamračil se na mne. Potil se, ale nedovedl jsem poznat, jestli bolestí nebo strachem. "Co mám podle vás říct? Ztratil jsem hlavu, chápete? Bylo to na levačku, tak jsem ztratil hlavu a ona byla na ráně, chápete?"

Znovu se mne zmocnila závrať, ale tentokrát neustoupila. Už jsem pochopil. Ten chlap ze sebe nedělal blbce, říkal úplnou

pravdu. V práci se mi také stalo, že jsem občas ve vypjaté situaci rozbil šálek od kávy. Dokonce jsem jednou hanebně kopl do naší feny, když jsme se s Amy pohádali. Proč? Ztratil jsem hlavu a ona byla na ráně.

Upíral jsem na Andersona oči a cítil jsem, že se hloupě usmívám. Bylo to všechno najednou tak jasné. Pochopil jsem. Pochopil jsem, jak je absurdní všechno, co jsem kdy k Amy cítil - moje 'láska', můj 'žal'. Byl to všechno jen vtip. Amy byla maso, byla nic. Veškerá bolest uplynulých pěti let vyprchala. Byl jsem opilý úlevou. Zvedl jsem ruce a pomalu se otočil. Anderson vyskočil a vrhl se na mne. Střílel jsem mu do hrudi, dokud mi nedošly náboje. Potom jsem si k němu klekl. Byl mrtvý.

Zastrčil jsem pistoli do saka. Hlaveň byla teplá. Vzpomněl jsem si, že si mám při otevírání předních dveří vzít kapesník. Zpola jsem čekal, že venku najdu dav lidí, ale výstřely byly samozřejmě neslyšné a Andersonovy hrozby a nadávky sotva mohly upoutat něčí pozornost.

V další ulici se zpoza rohu vynořilo auto policejní hlídky. Blížilo se ke mně a zpomalovalo, až téměř zastavilo. Nutil jsem se upírat pohled přímo před sebe, když mne míjelo. Slyšel jsem, jak motor běží na prázdko. Potom ztichl. Šel jsem dál a čekal, kdy se ozve hlasitý rozkaz. Jestli mě prohledají a najdou pistoli, přiznám se, říkal jsem si. Nemá smysl tu agonii prodlužovat. Motor zakuckal, hlasitě se rozeřval a auto odjelo.

Možná nejsem hlavní podezřelý. Nevím, do čeho se Anderson stačil namočit, co ho pustili ven. Možná existují stovky jiných lidí, kteří měli mnohem lepší důvod chtít, aby byl mrtvý, a možná se mne policisté přijdou zeptat, co jsem tu noc

dělal, až s nimi budou hotoví. Jenže měsíc mi připadá jako strašně dlouhá doba. Člověk by si skoro myslel, že je jim to jedno.

U vchodu se mačkají stejní pubertáci jako posledně a stejně jako tenkrát to vypadá, že stačí, aby se na mne podívali, a dělá se jim špatně. Přemýšlím, jestli módnímu trendu a hudbě, kterou mají vytetovanou do mozku, je souzeno za rok nebo za dva vyblednout, nebo jestli jim odpřisáhli věrnost na celý život. Za hlubší úvahu to nestojí.

Tentokrát nechodím od jednoho stojanu ke druhému. Bez zaváhání jdu k pultu.

Tentokrát vím přesně, co chci.

Chci to, co jsem cítil tu noc: neotřesitelné přesvědčení, že smrt Amy - natož Andersona - neznamenal nic víc než smrt mouchy nebo améby, nic víc než rozbití šálku od kávy nebo kopnutí do psa.

Mýlil jsem se, když jsem si myslel, že náhled, který získám, jednoduše zmizí, když implantát přestane fungovat. Nestalo se. Zakalily jej pochyby a výhrady, do jisté míry jej podminovala celá ta směšná zbroj víry a pověr, ale přesto nedokážu zapomenout na ten klid, který mi dal, nedokážu zapomenout na ten přívál radosti a úlevy a chci jej cítit znovu. Žádné tři dny, ale celý zbytek života.

Zabít Andersona nebylo čestné, neznamenal to 'být k sobě upřímný'. Být k sobě upřímný by znamenalo žít se všemi svými neslučitelnými touhami, snášet překřikující se hlasy v hlavě, smířit se s pochybnostmi a zmatkem. Na to je dnes už pozdě. Ochutnal jsem svobodu jistoty a najednou zjišťuji, že bez ní nemohu žít.

"Mohu vám nějak pomoci, pane?" Prodávač se na mne z celého srdce usmívá.

Mám v sobě samozřejmě část, již vyhlídka na to, co se chystám udělat, stále připadá nanejvýš odpudivá.

Nevadí. Už to nebude dlouho trvat.

BEZPEČNOSTNÍ SCHRÁNKA

Zdá se mi jednoduchý sen. Zdá se mi, že mám jméno. Jedno jméno, které se nemění a patří mi až do smrti. Nevím, jak to jméno zní, ale na tom nezáleží. Stačí mi vědět, že je mám.

Probouzím se těsně před tím, než se rozezvoní budík (jako obvykle), takže mám čas natáhnout ruku a umlčet ho v okamžiku, kdy začne vřeštět. Žena vedle mne se nehýbá. Doufám, že budík neměl probudit také ji. Chlad je mrazivý a tma inkoustově černá, až na pomalu se zaostřující červené číslice hodin u postele. Za

deset čtyři! Tiše sténám. Kdo jsem? Popelář? Mlékař? Tělo, které mám, je bolavé a unavené, ale to mi nic neříká; poslední dobou byla všechna bolavá a unavená, bez ohledu na jejich profesi, příjem a životní styl. Včera jsem byl obchodník s diamanty. Ne zrovna milionář, ale mnoho nechybělo. Především jsem byl zedník a den předtím jsem prodával pánskou konfekci. Pocit při vylézání z vyhřáté postele jsem měl pokaždé skoro stejný.

Uvědomuji si, že ruka se instinktivně natahuje po vypínači lampičky na mé straně postele. Když ji rozsvítím, žena se zavrtí a zašeptá: "Johnny?", ale oči nechává zavřené. Podnikám první vědomý pokus o průnik do vzpomínek tohoto hostitele. Někdy se mi podaří pochytit jméno, které se často používá. Linda? To by mohlo být. Linda. Tiše to zkouším vyslovit a dívám se při tom na změť jemných hnědých vlasů, které téměř zakrývají její spící tvář.

Osoba sice ne, ale situace je známá a má uklidňující účinek. Muž si s láskou prohlíží svou spící ženu. "Miluju tě," šeptám jí a myslím to vážně. Miluji, ne však tuto konkrétní ženu (s minulostí, z níž zahlédnu minimum, a budoucností, kterou nebudu moci sdílet), ale složenou ženu, jejíž součástí se dnes stala - svou mihotavou, nestálou družku, svou milenkou tvořenou milionem pseudonáhodných slov a gest, drženou pohromadě jen tím, že ji vidím, neznámou ve své celistvosti nikomu jinému než mně.

Když jsem byl mladý a romantický, často jsem uvažoval, že přece není možné, abych byl jediný. Nemohl by být někdo druhý jako já, ale s tím rozdílem, že se každé ráno probouzí v ženském těle? Nemohly by záhadné faktory, jimiž se řídí výběr mého hostitele, působit paralelně také na ni a spojovat nás, držet nás den za dnem spolu, přenášet nás bok po boku z jednoho hostitelského páru do druhého?

Je to nejenom nepravděpodobné, ale jednoduše to není pravda. Když jsem to nevydržel posledně (bude to už bezmála dvanáct let) a začal ze sebe sypat neuvěřitelnou pravdu, žena mého hostitele mne nepřerušila hlasitými projevy úlevy a po-

znání a obdobným přiznáním. (Vlastně neudělala skoro nic. Čekal jsem, že ji svou tirádou vyděsím a způsobím jí trauma; čekal jsem, že si okamžitě vyvodí závěr, že jsem nebezpečný šílenec. Místo toho mne chvíli poslouchala, než ji to, co jsem říkal, přišlo nudné nebo nesrozumitelné, a potom mne chytře nechala po zbytek dne o samotě.)

Nejen že to není pravda, jednoduše na tom nezáleží. Jistě, moje milénka má tisíc tváří a z každých očí se na mne dívá jiná duše, ale přesto nacházím (nebo si představuji) v jejich vzpomínkách tolik jednotlivých prvků, kolik nacházejí (nebo si představují) všichni ostatní muži a ženy ve vlastním pohledu na svého nejvěrnějšího celoživotního partnera.

Muž si s láskou prohlíží svou spící ženu.

Vylézám z příkrývek a chvíli tam stojím, třesu se a rozhlížím se po pokoji; nejraději bych se začal hýbat, abych se zahřál, ale nedokážu se rozhodnout, co mám udělat nejdřív. Pak si všímám, že na skříni se zásuvkami leží peněženka.

Podle řidičského průkazu jsem John Francis O'Leary. Datum narození: 15. listopadu 1951 - takže jsem o týden starší, než když jsem šel spát. Sice se ještě tu a tam nechám strhnout snem o tom, že jsem se probudil o dvacet let mladší, ale

připadá mi to stejně nepravděpodobné jako komukoli jinému. Pokud je mi známo, po devětatřiceti letech stále čekám na to, že budu mít hostitele, který se narodil jindy než v listopadu nebo prosinci 1951. Stejně tak jsem nikdy neměl hostitele, který se narodil nebo v současné době žije mimo toto město.

Nevím, jak se přenáším z jednoho hostitele do druhého, ale jelikož se u každého procesu dá očekávat jistý ohraničený dosah, není moje geografické omezení nijak překvapivé. Na východě je poušť, na západě oceán a na sever a na jih se do daleka táhne pusté pobřeží. Vzdálenosti mezi městy jsou pro mne jednoduše příliš velké, takže je nepřekročím.

Vlastně se nikdy nedostanu ani blízko k okraji města, a když se nad tím zamyslím, nepřekvapuje mne to: pokud je na západ ode mne sto potenciálních hosti-

telů a na východ pět, potom skočit do náhodně zvoleného hostitele neznamena skočit náhodným směrem. Hustě obydlené centrum mne přitahuje něčím na způsob statistické tíže.

Pokud jde o omezení na věk a rodiště hostitele, nepodařilo se mi vymyslet teorii, která by byla dost přijatelná, abych jí věřil déle než den nebo dva. Když mi bylo nějakých dvanáct třináct let, bylo to jednoduché a mohl jsem si říkat, že jsem nějaký princ z jiného světa, uvězněný zlomyslným sokem, kterému jde o mé kosmické dědictví, do těl Pozemšťanů; ti ničemové nejspíš dali koncem roku 1951 něco do městské vody, kterou pily nastávající matky, čímž připravily své děti na to, aby se staly mými bezděčnými vězňami. Dnes jsem smířený s eventualitou, že se pravdu nikdy nedozvím.

Jednou věcí jsem si však jistý: obě omezení podstatně přispěla ke stavu maximálně blízkému zdravému rozumu, v němž se dnes nacházím. Kdybych 'vyrůstal' v tělech naprosto náhodného stáří nebo v hostitelích rozptýlených po celém světě, s nutností vypořádat se každý den s jiným jazykem a kulturou, pochybuji, že bych vůbec existoval - z takové kakofonie zážitků by sotva mohla vzniknout nějaká osobnost. (A normální člověk by si zase mohl myslet totéž o mých relativně stálých zdrojích.)

Nevzpomínám si, že bych Johnem O'Learym už někdy byl, což je neobvyklé. V tomto městě žije jen šest tisíc mužů ve věku devětatřiceti let, z nich by zhruba tisíc mohl mít datum narození v listopadu nebo prosinci. Vzhledem k tomu, že devětatřicet let je více než čtrnáct tisíc dní, pravděpodobnost výskytu nováčků je dnes velice malá a ve většině hostitelů jsem byl už několikrát, kam má paměť sahá.

Nejsem žádný odborník, ale trochu jsem se statistice věnoval. Každý potenciální hostitel by měl mezi mými návštěvami prožít v průměru tisíc dní, neboli tři roky. Přesto průměrná doba, kterou mohu očekávat, než návštěvu některého hostitele zopakuji, je pouhých čtyřicet dní. (Aktuální průměr je dokonce ještě nižší, dvacet sedm dní, pravděpodobně proto, že někteří hostitelé

jsou náchylnější mne přijmout než jiní.) Když jsem si to poprvé vypočítal, připadalo mi to paradoxní, ale jen proto, že průměry nefkají všechno. Jen k malému zlomku všech opakovaných návštěv dochází v rozmezí týdnů, a ne let, ale jsou to samozřejmě právě ty výjimečně rychlé, z nichž můj dojem rychlosti vzniká.

V bezpečnostní schránce (s číslíkovým zámekem) v centru města přechovávám záznamy týkající se posledních dvaadvaceti let. Jména, adresy, data narození a data všech návštěv od roku 1968 pro více než osm set hostitelů. Někdy brzy, až najdu hostitele, jenž bude mít trochu volného času, si konečně musím pronajmout počítač, který umí zpracovávat databáze, a přenést to všechno na disk; potom by se mi statistické testy dělaly tisíckrát snadněji.

Neočekávám od toho senzační odhalení. I kdyby se mi v datech podařilo vysledovat nějaký trend nebo systém, co s tím? Řeklo by mi to něco? Změnilo by se tím něco? Přesto to považuji za dobrý nápad.

Částečně ukrytá pod hromádkou mincí vedle penženky leží -zaplaťpánbu! - identifikační visačka, dokonce i s fotografií. John O'Leary je zřízenec v Pearlmanově psychiatrickém ústavu. Na fotografii je vidět kousek světle modré uniformy, kterou nacházím, když otevřu šatník. Mám pocit, že tomuto tělu by sprcha prospěla, a tak oblékání odkládám. Dům je malý a jednoduše zařízený, ale je velice čistý a dobře udržovaný. Mám pokoj, kde je pravděpodobně dětská ložnice, ale dveře jsou zavřené a já je neotevírám, protože nechci riskovat, že někoho probudím. V obývacím pokoji hledám v telefonním seznamu Pearlmanův ústav a pak podle uličního rejstříku zjišťuji jeho polohu. Vlastní adresu jsem se naučil z paměti už z řidičského průkazu, ústav není daleko. Odhaduji, že v tak časnou ranní hodinu by mi cesta neměla trvat déle než dvacet minut. Pořád ještě nevím, kdy mi začíná směna, ale před pátou určitě ne.

Když stojím v koupelně a holím se, zadívám se na chvíli do svých nových hnědých očí a nemohu si nevšimnout, že John

O'Leary nevypadá vůbec špatně. Je to myšlenka, která nikam nevede. Naštěstí jsem se už dávno naučil přijímat svůj proměnlivý zevnějšek s relativním klidem, třebaže vždycky tomu tak nebylo. V pubertě a krátce po dvacítce jsem měl několik neurotických období, kdy moje nálada prudce kolísala mezi radostí a depresí podle toho, jak jsem se na svoje nejnovější tělo díval. Často jsem ještě několik týdnů po opuštění obzvlášť pohledného hostitele (které jsem pochopitelně oddaloval, jak to šlo, jednoduše tím, že jsem několik nocí po sobě zůstával vzhůru) trpěl utkvělou představou, že se vrátím a v nejlepším případě dokonce zůstanu. Normální, pubertou zmítaný kluk alespoň ví, že mu nezbyvá nic jiného než smířit se s tělem, v němž se narodil. Já jsem takovou útěchu neměl.

Dnes si dělám čím dál větší starosti o svoje zdraví, ale je to stejně marné jako trápit se kvůli vzhledu. Nemá vůbec žádný smysl, abych cvičil nebo si hlídal dietu, protože účinnost každého takového gesta se řadí v poměru jedna ku tisíci. 'Svou' váhu, 'svou' kondici ani 'svou' spotřebu alkoholu a cigaret nemohu žádnou osobní iniciativou změnit -jsou to statistiky o zdravotním stavu obyvatelstva, které potřebují nesmírně nákladné reklamní kampaně, aby se aspoň trochu pohnuly.

Po sprchování se snažím učešat vlasy tak, abych vypadal jako na fotografii. Doufám, že není příliš stará.

Když nahý vcházím zpátky do ložnice, Linda otevírá oči a protahuje se. Stačí mi, abych se na ni podíval, a mám okamžitě erekci. Neměl jsem ženskou už šest měsíců. Poslední dobou to vypadá, jako by se každému z mých hostitelů podařilo usouložit se do mrtva noc před mým příchodem, a v důsledku toho na dalších čtrnáct dní ztratit zájem. Zřejmě mi štěstěna nastavila lepší tvář. Linda ke mně natahuje ruce a chytá mne. "Přijdu pozdě do práce," snažím se

protestovat. Obrací se a dívá se na hodiny. "Kecáš. Začínáš až v šest. Když si odpustíš zajižďku na to umaštěné odpočívadlo tiráků a nasnídáš se tady, klidně můžeš odjet až za hodinu."

Má příjemně ostré nehty. Nechám se přitáhnout k posteli, potom se k ní skláním a šeptám jí: "Ty víš, že přesně to jsem chtěl slyšet."

Moje první vzpomínka patří matce, jak ke mně uctivě přistrkuje brečící nemluvně a říká: "Podívej, Chrisi! To je tvůj malý bratříček! To je náš Paul! Není krásný?" Nechápal jsem, proč ten rozruch. Sourozenci byli jako domácí zvířata nebo hračky; jejich počet, stáří, pohlaví a jména, to všechno se měnilo stejně nesmyslně jako nábytek nebo tapety. Rodiče byli evidentně něco víc; měnil se jejich vzhled a chování, ale aspoň jména zůstávala stejná. Přirozeně jsem předpokládal, že až vyrostu, budu se jmenovat 'Táta'. Když jsem to řekl nahlas, obvykle se to setkal se smíchem a pobaveným souhlasem. Nejspíš jsem měl za to, že moji rodiče jsou v podstatě stejní jako já. Jejich proměny byly extrémnější než moje, ale byli větší i ve všem ostatním, takže to mělo svou logiku. Nikdy jsem nepochyboval o tom, že v jistém smyslu byli den za dnem stejní. Moje matka a otec byli podle definice dva dospělí, kteří prováděli určité úkony: hubovali mne, objímali mne, dávali mne spát, nutili mne jíst odpornou zeleninu a podobně. Čněli na míli vysoko; nešlo je přehlédnout. Tu a tam některý z nich chyběl, ale nikdy déle než den.

Minulost a budoucnost mi nedělaly problémy. Jednoduše jsem vyrůstal s poměrně mlhavou představou o tom, co skutečně obnášejí. 'Včera' a 'zítra' bylo jako 'někdy' - nenechával jsem se zklamat nedodrženými sliby budoucích výletů, ani plést líčením údajných minulých událostí, protože jsem všechny podobné řeči bral jako záměrné smyšlenky. Býval jsem často obviňován, že 'lžu', a předpokládal jsem, že je to pouze označení přisuzované příběhům, které nejsou dost zajímavé. Vzpomínky na události starší než jeden den byly zcela zjevně bezcenné 'lži', takže jsem se je snažil zapomenout.

Vím jistě, že jsem byl šťastný. Svět byl kaleidoskop. Každý den jsem mohl objevovat nový dům, jiné hračky, jiné kamarády, jinou stravu. Občas se mi změnila barva kůže (a rozechvívalo mne zjištění, že moji rodiče a sourozenci se zpravidla rozhodli mít stejnou kůži jako já). Tu a tam jsem se probouzel jako děvče, ale v jistém okamžiku (myslím, že někdy kolem čtvrtého roku) mi to začalo být na obtíž a krátce poté se to jednoduše přestalo stávat.

Neměl jsem ani ponětí, že se pohybuji z domu do domu, z těla do těla. Měnil jsem se já, měnil se můj dům, měnily se ostatní domy, ulice, obchody a parky kolem mne. Občas mne rodiče vzali do centra města, ale nepovažoval jsem to za místo s neměnnou polohou (protože se tam pokaždé jezdilo jinými ulicemi), ale za neměnný rys světa, jako je slunce nebo obloha.

Škola znamenala začátek dlouhého období zmatku a útrap. Školní budova, třída, učitelé a ostatní děti se sice měnili jako všechno ostatní kolem mne, ale bylo vidět, že jejich repertoár není stejně pestrý jako v případě domu a rodiny.

Rozčilovalo mne chodit do stejné školy, ale jinými ulicemi a s jiným jménem a obličejem. A postupně si uvědomovat, že spolužáci kopírují má předchozí jména a tváře - a co bylo ještě horší, že já jsem častován těmi, které používali oni. Bylo to k vzteku.

Dnes, kdy žiju s osvědčeným pohledem na svět tak dlouho, mám někdy co dělat, abych pochopil, jak je možné, že jsem si už v prvním roce školy nedokázal srovnat v hlavě, jak se věci mají - dokud jsem nepřišel na to, že moje nahlédnutí do jednotlivých tříd od sebe obvykle dělilo několik týdnů a že náhodně přeskakuji sem a tam mezi více než stovkou škol.

Neměl jsem v hlavě žádný deník, žádné záznamy, žádné třídní knihy, neměl jsem dokonce ani jak uvažovat o tom, co se se mnou děje - nikdo mi nevysvětlil vědeckou metodu. I Einstein měl o hodně víc než šest, když vypracoval svou teorii relativity.

Před rodiči jsem svůj neklid tajil, ale už jsem měl dost odmítání svých vzpomínek jako lži. Zkusil jsem si o tom promluvit s jinými dětmi, ale vyneslo mi to posměch a nevraživost. Po období bojů a vzteku jsem se uzavřel do sebe. Moji rodiče každý den říkali věty jako: "Ty jsi dnes ale hodný!". Čímž mi jen dokazovali, jak jsou hloupí.

Je to zázrak, že jsem se vůbec něco naučil. Ještě dnes mi není jasné, nakolik moje schopnost číst patří mně a nakolik za ni vděčím svým hostitelům. Vím, že slovní zásoba putuje se mnou, ale činnosti prováděné na nižší úrovni, jako je prohlížení stránky a faktické rozeznávání písmen a slov, jsou den ode dne jiné. (S řízením je to podobné. Téměř všichni moji hostitelé mají řidičský průkaz, ale já sám nemám za sebou ani hodinu v autoškolě. Znáám dopravní předpisy, znám řazení a pedály, ale nikdy jsem nezkusil vyjet na silnici v těle, které to předtím nedělalo -mohl by to být zajímavý experiment, jenže ta těla většinou nevlastní auta.)

Naučil jsem se číst. Brzy jsem se naučil číst rychle - věděl jsem, že kdybych knihu nedočel ve stejný den, kdy jsem ji začal, mohlo by trvat týdny nebo měsíce, než bych se k ní dostal znovu. Zhltal jsem stovky dobrodružných příběhů plných hrdinů a hrdinek, kteří měli přátele, sourozence a dokonce i domácí zvířata, a to všechno s nimi ze dne na den zůstávalo. Každá kniha bolela o trochu víc, ale nedokázal jsem přestat číst, nedokázal jsem se vzdát naděje, že další kniha, kterou otevřu, bude začínat slovy: "Jednoho slunečného rána se chlapec probudil a začal přemýšlet o tom, jak se jmenuje."

Jednoho dne, když jsem zastihl otce, jak něco hledá v rejstříku ulic, jsem překonal svou ostýchavost a zeptal se ho, co to je. Ve škole jsem viděl glóbus a mapy celé Země, ale nic, co by vypadalo takto. Ukázal mi, kde je náš dům, moje škola a kam chodí do práce, jednak na podrobných uličních pláncích, jednak na přehledné mapě celého města, která byla na vnitřní straně přední obálky.

Tou dobou mělo jedno vydání uličního rejstříku prakticky monopol. Měli ho v každé rodině, a tak jsem po dobu několika

týdnů každý den nutil otce nebo matku, aby mi na přehledné mapě ukazovali různé věci. Podařilo se mi značnou část

uložit do paměti (jednou jsem si zkusil dělat značky tužkou, když mě napadlo, že by třeba mohly zdědit kouzelnou neměnnost rejstříku jako takového, ale ukázalo se, že jsou stejně pomíjivé jako veškeré moje psaní a kreslení ve škole). Věděl jsem, že jsem narazil na něco důležitého, ale představa mého vlastního pohybu z místa na místo v rámci neměnného města stále ne a ne vykristalizovat.

Nedlouho poté, když jsem se jmenoval Danny Foster (dnes promítač v kině, s krásnou ženou, která se jmenuje Kate a já s ní přišel o panictví, byť Danny nejspíš ne), jsem šel k jednomu kamarádovi na oslavu osmých narozenin. Narozeniny jsem vůbec nechápal; v některých letech jsem je neměl vůbec, jindy zase dvakrát třikrát do roka. S chlapcem, který měl narozeniny, Charliem McBridem, jsem se nijak zvlášť nekamarádil, ale rodiče mi koupili dárek, který jsem mu měl dát (umělohmotný kulomet), a odvezli mne k němu. Ani v jednom případě se mě nezeptali, co na to říkám. Když jsem se vrátil domů, nedal jsem pokoj tak dlouho, dokud mi táta neukázal na plánu města, kde přesně jsem byl a kudy jsme tam jeli.

Když jsem se o týden později probudil, měl jsem tvář Charlieho McBrida a k tomu dům, rodiče, malého bráchu, starší sestru a hračky, všechno odpovídající tomu, co jsem viděl na oslavě u něj. Odmítl jsem si vzít snídani, dokud mi matka neukáže na mapě, kde je náš dům, ale tentokrát jsem věděl předem, kde to bude.

Předstíral jsem, že odcházím do školy. Bratr byl na školu ještě moc malý a sestra zase příliš stará, než aby se mnou chtěla být viděna. Za takových okolností jsem se obvykle držel nápadného proudu ostatních dětí v ulicích, ale dnes jsem si ho nevšímal.

Zjistil jsem, že si ještě pamatuji orientační body z cesty na oslavu. Několikrát jsem se ztratil, ale stále jsem narážel na ulice, které jsem už někdy viděl. Desítky střípků mého světa do sebe začínaly zapadat. Bylo to radostné a zároveň děsivé. Měl jsem pocit, že odhaluji nějaké obrovské spiknutí, myslel jsem si, že všichni záměrně skrývají tajemství existence a já jsem konečně blízko toho, že je všechny přelstím.

Avšak když jsem dorazil k Dannyho domu, pocit vítězství jsem neměl. Připadal jsem si opuštěný, podvedený a zmatený. Odhalení neodhalení, byl jsem ještě dítě. Sedl jsem si na schody před domem a rozbrečel jsem se. Rozčilená paní Fosterová vyšla ven, říkala mi Charlie, ptala se mne, kde mám maminku, jak jsem se tam dostal a proč nejsem ve škole. Křičel jsem na ni, že je hnusná lhářka, která se tvářila, že je moje máma, stejně jako všechny ostatní. Po několika telefonátech jsem byl s křikem převezen domů, kde jsem strávil zbytek dne ve svém pokoji. Odmítal jsem jíst, odmítal jsem mluvit, odmítal jsem vysvětlit své neodpuštělné chování.

Tu noc jsem zaslechl, jak se o mně moji 'rodiče' baví a na něčem se domlouvají. Dnes si myslím, že to byla návštěva u dětského psychologa.

Na tu schůzku jsem se nikdy nedostavil.

V posledních jedenácti letech trávím dny na pracovišti svého hostitele. Určitě to nedělám kvůli němu. Je totiž mnohem pravděpodobnější, že dostane padáka, když v jeho práci něco pokazím, než když mu jednou za tři roky způsobím jednodenní absenci. Jak to říct, je to... to, co dělám, to, kým dnes jsem. Každý se musí nějak vymezit. Já jsem profesionální herec. Plat a podmínky se mění, ale nadání mi nikdo nemůže upřít.

Několikrát jsem se pokusil o vybudování nezávislého života, ale ani jednou jsem nedokázal, aby to fungovalo. Když jsem byl o hodně mladší a většinou svobodný, zařídil jsem se, abych mohl studovat. Tenkrát jsem si poprvé pronajal bezpečnostní schránku, abych si do ní mohl schovávat poznámky. Studoval jsem v ústřední městské knihovně matematiku, chemii a fyziku, ale když něco začalo být složité, bylo těžké najít v sobě kázeň a prokousat se tím. Jaký to mělo smysl? Věděl jsem, že aktivní vědec ze mne nikdy nebude. A pokud šlo o odhalování podstaty mého stavu, bylo jasné, že v žádné knize o neurobiologii, kterou bych mohl najít v knihovně, na mne odpověď čekat nebude. Ve studených, tichých čítárnách, kde se dalo naslouchat pouze uspávacímu šumění klimatizace, jsem upadal do stavu duševní nepřítomnosti, jakmile slova a rovnice přede mnou přestaly být snadno srozumitelné.

Jednou jsem se zúčastnil korespondenčního kurzu vysokoškolské fyziky. Pronajal jsem si schránku na poště a klíček od ní jsem si schovával ve své bezpečnostní schránce. Kurz jsem dokončil s výsledkem, který nebyl vůbec špatný, ale neměl jsem nikoho, komu bych o svém úspěchu řekl.

Za nějakou dobu jsem si našel přítelkyni na dopisování ve Švýcarsku. Studovala hudbu, byla houslistka; řekl jsem jí, že studuji fyziku na místní univerzitě. Poslala mi svou fotografii a já jsem nakonec udělal totéž, když jsem si počkal na jednoho ze svých lépe vypadajících hostitelů. Více než rok jsme si psali pravidelně, každý týden. Potom mi napsala, že za mnou chce přijet, a ptala se na podrobnosti, jak bychom se mohli setkat. Myslím, že jsem si nikdy nepřipadal opuštěnější než tenkrát. Kdybych jí neposlal tu fotografii, mohl bych s ní být alespoň jeden den. Mohl bych s ní strávit celé odpoledne a promluvit si z očí do očí se svou jedinou opravdovou přítelkyní, s jedinou osobou na světě, která znala ne některého z mých hostitelů, ale mne. Ihned jsem jí přestal psát a poštovní schránku jsem odhlásil.

Několikrát jsem uvažoval o sebevraždě, ale skutečnost, že by to jistě znamenalo vraždu a mne by to možná nanejdvý vypudilo do jiného hostitele, mne od toho úspěšně odrazuje.

Co jsem nechal za sebou bouřlivost a zatrpkllost dětství, snažím se většinou chovat ke svým hostitelům slušně.

Několikrát jsem se přestal ovládat a udělal jsem něco, co jim určitě přivodilo nepříjemnosti nebo rozpaky (a něco málo z hotovosti pro bezpečnostní schránku si беру jen od těch, kterým to nebude

chybět), ale nikdy jsem si nevzal za cíl něco, čím bych někomu záměrně ublížil. Občas mám skoro pocit, že o mně vědí a drží mi palce, třebaže všechny nepřímé důkazy, které jsem získal vypyřádáním manželek a přátel, když jsem se do někoho vrátil krátce po sobě, naznačují, že chybějící dny jsou nepostřehnutelně překryty ztrátou paměti. Moji hostitelé

dokonce ani nevědí, že nefungovali, natožpak aby mohli vytušit proč. Pokud jde o to, jak já znám je, co na to říct? Někdy vidím lásku a uznání v očích jejich rodinných příslušníků a kolegů, někdy vidím fyzické důkazy úspěchů, které dovedu ocenit -jeden hostitel napsal román, morbidní komedii o svých zážitcích z Vietnamu, kterou jsem četl a líbila se mi; jeden se amatérsky věnuje sestavování dalekohledů a udělal si nádherně propracovaný třiceticentimetrový Newtonův reflektor, kterým jsem se díval na Halleyovu kometu -, ale je jich příliš mnoho. Než zemřu, zahlédnu z jejich životů nějakých dvacet nebo třicet náhodně rozložených dní.

Jedu kolem plotu Pearlmanova ústavu a dívám se, ve kterých oknech se svítí, které dveře jsou otevřené, kde je vidět nějakou aktivitu. Vchodu je několik, počínaje tím, který je zjevně určen veřejnosti, protože má ve vestibulu plyšový koberec a recepční pult z leštěného mahagonu, a konče rezavými lítačkami, které se otevírají do špinavého vyasfaltovaného prostoru mezi dvěma budovami. Raději nechávám auto na ulici, než bych riskoval, že je postavím někam, kam nepatřím.

Nervózně se blížím ke dveřím, které považuji za ty pravé. I dnes se se mi svírá žaludek v těch několika strašlivých sekundách, než mne potkává první kolega, a od té chvíle je stokrát těžší vycouvat než - když se na to podívám z té lepší stránky - jednoduše pokračovat.

"Ahoj, Johnny."

"Ahoj."

Sestra jde dál, kromě pozdravu mi nevěnuje pozornost. Doufám, že se mi podaří zjistit, kam patřím, na základě síly společenských vazeb. Lidé, s nimiž trávím nejvíc času, by mě měli vítat jinak než jen kývnutím a dvěma slovy. Bloumám chodbou a snažím se přivyknout tomu, jak moje boty s gumovou podrážkou na linoleu vrzají. Najednou něčí nevrlý hlas vykřikuje: „O'Leary!" Když se otáčím, vidím mladého muže ve stejné uniformě, jako mám já, který kráčí chodbou směrem ke mně, ruce má nepřírozeně vystrčené před sebe, hroživě se mračí a dělá jakési grimasy. "Postává! Lelkuje! Už zase!" Jeho chování je tak zvláštní, že na zlomek sekundy uvěřím, že je to jeden z pacientů, nějaký blázen, který proti mně něco má, zabil jiného zřízence, ukradl mu uniformu a každou chvíli vytasí zakrvácenou sekýru. Muž nadouvá líce, zlostně si mne měří a mně najednou svítá. Není blázen, pouze paroduje nějakého obézního, bojovně naladěného nadřízeného. Píchám ho do nafouklé tváře prstem, jako bych propíchoval balon. Dává mi to možnost přistoupit blíž a přečíst si jeho služební visačku: Ralph Dopita.

"Vyskočil jsi snad kilometr! Nemohl jsem tomu ani uvěřit. Konečně se mi ten hlas povedl dokonale!"

"A obličej taky. Ale to máš jednoduché, protože ses šeredný už narodil."

Krčí rameny. "Tvoje žena měla včera v noci jiný názor."

"Byl jsi namol. Nebyla to moje žena, ale tvá matka."

"Neříkám snad pořád, že jsi jako můj táta?"

Chodba po mnoha zdánlivě zbytečných zákrutách vede do kuchyně plné nerezové oceli a páry, kde postávají další dva zřízenci a tři kuchaři připravují snídaní. Přes horkou vodu, neustále tryskající do jedné výlevky, žbluňkání tácu a nádobí, syčení tuku a zmučený zvuk dosluhujícího ventilátoru prakticky není slyšet, co kdo říká. Jeden ze zřízenců napodobuje slepici, potom mává rukou nad hlavou a ukazuje kolem, jako by chtěl obsáhnout celou budovu. "Vajíček je dost!" křičí a ostatní vybuchují smíchy, takže se směju s nimi.

Později s nimi jdu do kuchyňského skladu, kde si každý z nás bere vozík. K tabuli jsou připíchnuté čtyři seznamy pacientů

v průhledném plastovém obalu, jeden pro každého, uspořádané podle čísel pokojů. U každého jména je nalepeno malé barevné kolečko, zelené, červené nebo modré. Čekám, dokud tam nezůstává poslední seznam.

V kuchyni připravili tři druhy jídel seřazené sestupně podle oblíbenosti: topinky s vajíčkem a slaninou, obilné vločky a rozbředlé žluté pyré připomínající kojeneckou stravu. Na mém seznamu je víc červených značek než zelených a jen jedna modrá, ale myslím, že když jsem viděl všechny seznamy pohromadě, bylo zelených celkově víc než červených. Když podle toho nakládám svůj vozík, daří se mi nahlédnout na Ralphův seznam, který je hlavně zelený a náklad jeho vozíku potvrzuje, že jsem kód pochopil správně.

V psychiatrickém ústavu jsem ještě nebyl, jako pacient ani jako zaměstnanec. Asi před pěti lety jsem strávil den ve vězení a jen tak tak jsem nebyl svědkem toho, jak měmu hostiteli roztříštili lebku. Nedoověděl jsem se, co spáchal a jak vysoký dostal trest. Raději doufám, že už bude venku, až se k němu vrátím.

Ukazuje se, že jestli jsem mlhavě očekával, že tady to bude stejné, naštěstí jsem se mýlil. Vězeňské cely byly do jisté míry osobní, s obrázky na stěnách a předměty charakteristickými pro své obyvatele, ale přesto vypadaly jako cely. Tady je v pokojích vidět mnohem méně podobných věcí, ale atmosféra, která v nich převládá, má v sobě mnohem méně krutosti. V oknech nejsou mříže a v mém oddělení nejsou ve dveřích zámky. Většina pacientů je už vzhůru, sedí na postelích a vítají mě tichým: "Dobrý den." Někteří si odnášejí tácky do společenské místnosti, kde běží v televizi zprávy. Možná je klid až nepřírozený, navozený uklidňujícími léky; možná je poklid, který mou práci nezatěžuje traumaty, pro pacienty tísnivý a dusivý. Možná ne. Třeba to někdy zjistím.

Můj poslední pacient, jediný s modrou značkou, je na seznamu jako Klein, F. C. Vychrtlý muž středních let, s rozčuchanými černými vlasy a několikadenním strništěm. Podle toho, jak leží rovně, čekám, že bude uvázaný řemeny, ale žádné nevidím. Oči má otevřené, ale nesledují mne, a když ho pozdravím, nijak nereaguje.

Na stolku u postele je mísa pro nemocné. Napadá mě, že bych ho asi měl nadzvednout a mísu pod něj dát. Zachází se s ním snadno, ne že by zrovna spolupracoval, ale není to ani mrtvá váha. Nezúčastněně vykonává potřebu. Utírám ho

papírem, který jsem našel, odnáším mísu na toalety, vyprazdňuji ji a důkladně si umývám ruce. Cítím jen slabou nevolnost. Nejspíš mi pomáhá, že O'Leary je na podobné úkony zvyklý. Když před ním držím lžičku se žlutou kaší, Klein sedí a civí, ale jakmile se jí dotknu jeho rtů, otevírá ústa dokořán. Nezavírá ústa za lžičkou, takže ji musím otočit a potravu mu tam vyklopit, potom ale polyká a jen malé množství mu končí na bradě.

Do místnosti strká hlavu jakási žena v bílém plášti a říká: "Mohl bys pana Kleina oholit, Johnny, posíláme ho ráno do St. Margaret na nějaké testy." A mizí dřív, než stačím odpovědět. Odvážím vozík zpátky do kuchyně, cestou sbírám prázdné tácky, a ve skladu nacházím všechno, co budu potřebovat. Stěhuji Kleina na židli - a opět mu to jde snadno, i když vyloženě nepomáhá. Po dobu, co ho mydlím a holím, dokonale drží, jen tu a tam mrkne. Řízl jsem ho jenom jednou a ne moc hluboko.

Žena se vrací, tentokrát s tlustou manilovou složkou a deskou na psaní, a přede mnou zůstává stát. Nenápadně se jí dívám na visačku - Dr. Helen Lidcombová.

"Tak jak to jde, Johnny?"

"Dobře."

Stojí tam, jako by na něco čekala, a mne se zmocňuje náhlý neklid. Určitě dělám něco špatně. Nebo mám příliš dlouhé vedení. "Už to bude," říkám polohlasně. Zvedá ruku a roztržitě mi masíruje šíji. Tanec mezi vejci. Proč nemohou moji hostitelé žít bez komplikací? Občas mám pocit, jako bych prožíval vybrané ukázky z tisíce televizních seriálů. Co ode mne má John O'Leary právo očekávat? Že se mi podaří stanovit povahu a hloubku tohoto vztahu, aby zítra nebyl zapleten více ani méně než včera? Snad.

"Jsi strašně napjatý."

Potřebuji rychle najít bezpečné téma. Pacient.

"Nevím, asi to bude tím chlapíkem, občas mě to bere, když ho vidím."

"Chceš říct, že se chová jinak?"

"Ne, jenom přemýšlím. Jaké to pro něho asi je."

"Asi téměř nic necítí."

Krčím rameny. "Pozná, kdy sedí na nočníku. Pozná, když dostává jídlo. Není to živá mrtvola."

"Těžko se dá říct, co 'pozná'. Pijavice, která má pár neuronů, taky 'pozná', kdy se má napít krve. Když se to vezme kolem a kolem, vede si pozoruhodně dobře, ale myslím, že nemá nic jako vědomí, dokonce ani jako sny." Krátce se zasměje.

"Má jenom vzpomínky, i když si nedovedu představit, na co vzpomíná."

Začínám utírat pěnu na holení. "Jak víš, že má vzpomínky?"

"Přeháním." Sahá do složky a vytahuje snímek na průhledné fólii. Vypadá to jako rentgen hlavy z profilu, ale dokreslený skvrnami a proužky v umělých barvách. "Minulý měsíc jsem konečně sehnala peníze, abych udělala několik PET snímků. V hippokampu pana Kleina dochází k něčemu, co se podezřele podobá ukládání dlouhodobých vzpomínek." Házi fólii zpátky do složky, než si ji stačím pořádně prohlédnout. "Jenže srovnávat něco, co se děje v jeho hlavě, s pozorováním normálních lidí je jako srovnávat počasí na Marsu s počasím na Jupiteru."

Začíná mne to zajímat, takže se rozhoduji riskovat, vraštím čelo a ptám se: "Říkala jsi mi někdy, jak k tomu přišel?"

Obrací oči v sloup. "Nezačíněj s tím zase! Víš, že bych kvůli tomu měla malér."

"A komu bych to podle tebe vyžvanil?" Napodobuji imitaci Ralpha Dopity a Helena vybuchuje smíchy. "To sotva.

Jemu jsi

za celou dobu, co jsi tady, neřekl víc než tři slova: 'Promiňte, doktore Pearlmane.'"

"Tak proč mi to nechceš říct?"

"Jestli to vyžradíš svým kamarádům -"

"Myslíš si, že svým kamarádům říkám všechno? Vážně si to myslíš? Ty mi vůbec nevěříš?"

Sedá si na Kleinovu postel. "Zavři dveře." Dělán to.

"Jeho otec byl průkopník v oboru neurochirurgie."

"Cože?"

"Jestli vyžvaníš jediné slovo -"

"Nevyžvaním, slibuju. Ale co udělal? Proč?"

"Jeho výzkum byl zaměřen na zdvojení a možnosti přenosu funkcí. Zajímalo ho, do jaké míry se může lidem, kteří přišli o nějakou část mozku, nebo ji mají poškozenou, podařit přenést funkce narušených oblastí do zdravé tkáně.

Jeho manželka zemřela při porodu syna, jejich jediného dítěte. Musel být blázen už tenkrát, ale po tomhle mu přeskočilo úplně. Dával vinu za smrt ženy dítěti, ale na to, aby je jednoduše zabil, byl příliš chladnokrevný."

Nejraději bych ji řekl, aby zmlkla, že nechci vědět víc, jenže John O'Leary je pevný, silný chlap s dobrým žaludkem a nesmím ho před jeho milenkou zlostit.

"Vychovával dítě 'normálně', mluvil na ně, hrál si s ním, a tak dál, a přitom si vedl podrobné poznámky o jeho vývoji; zrak, koordinace, základy řeči, všechno na co si vzpomeneš. Když bylo dítěti několik měsíců, implantoval mu síť kanyl, pavučinu velice jemných trubiček, které se rozbíhaly do všech částí mozku, ale byly natolik tenké, že samy nezpůsobovaly potíže. A pokračoval stejně jako dřív, stimuloval je a zaznamenával jeho pokroky. A každý týden těmi kanylymi zničil další část mozku."

Vypouštím ze sebe dlouhý řetěz nadávek. Klein tam samozřejmě jenom sedí, ale najednou se stydím, že mu lezu do soukromí, třebaže v jeho případě tento pojem může ztrácet smysl. Obličej mám brunátný a cítím slabou závrať, připadám si jaksi

neskutečně. "Jak je možné, že to přežil? Jak je možné, že z něj vůbec něco zůstalo?"

"Nakonec ho zachránila - jestli se to slovo dá použít - míra šílenství jeho otce. Během těch měsíců, kdy dítě pravidelně přicházelo o mozkovou tkáň, se totiž dál neurologicky vyvíjelo - samozřejmě pomaleji, než je normální, nicméně jistě pokroky dělalo. Profesor Klein byl především vědec a takový výsledek nedokázal pohřbit. Všechna svá pozorování sepsal a pokusil se je publikovat. V časopise si mysleli, že jde o nějaký nechutný podvrh, ale oznámili věc policii, která nakonec rozjela vyšetřování. Ale když přišli dítě zachránit, tak -" Pokyvuje směrem k apatickému Kleinovi.

"Kolik mu z mozku zůstalo? Je nějaká naděje -?" "Méně než deset procent. Existují případy mikrocefalíků, kteří s podobnou mozkovou hmotou vedou téměř normální život, jenže narodit se tak a mít za sebou odpovídající plodový vývoj mozku není srovnatelná situace. Před několika lety museli jedné mladé dívce udělat hemisférotomii, aby ji zbavili těžké epilepsie, a vyšla z toho s nepatrným poškozením, ale její mozek měl celé roky na to, aby postupně předával funkce poškozené hemisféry. Měla mimořádné štěstí; ve většině případů ta operace má katastrofální následky. Pokud jde o pana Kleina, řekla bych, že ten neměl štěstí ani trochu."

Zdá se, že větší část zbytku dopoledne strávím vytíráním chodeb. Když přijíždí ambulance, aby Kleina odvezla na testy, cítím se trochu dotčeně, že mne nikdo nežádá o pomoc. Dva sanitáři ho pod Heleniným dohledem posazují do kolečkového křesla a odvázejí ho pryč jako kurýři, kteří si přišli pro těžký balík. Já ale nemám ani tolik práva co John O'Leary, abych měl ke 'svým' pacientům majetnický nebo ochránářský vztah, a tak myšlenky na pana Kleina pouštím z hlavy.

Obědvám spolu s ostatními zřízenci v místnosti pro personál. Hrajeme karty a vyprávíme si vtipy, které připadají fousaté

i mně, ale stejně jsem za takovou společnost vděčný. Několikrát si ze mne dělají legraci, že mám pořád ještě 'východopoběžné sklony', což dává smysl; jestli O'Leary žil nějakou dobu na východě, vysvětlovalo by to, proč si ho nepamatují. Odpoledne plyne pomalu a ospale. Doktor Pearlman z naléhavých důvodů odletěl, aby se věnoval něčemu, kvůli čemu význačné psychiatry nebo neurology (nevím jistě, čím vlastně je) neodkladně volají do dalekých měst - což všechny, včetně pacientů, viditelně uklidnilo. Když mi ve tři končí směna a všem, které mímám, říkám: "Nashle zítra," mám (jako obvykle) pocit, že něco ztrácím. To přejde.

Jelikož je pátek, dělám zajižďku do centra města, abych doplnil záznamy ve své bezpečnostní schránce. Je před dopravní špičkou, všechny drobné strasti pobytu v Pearlmanově psychiatrickém ústavu blednou, odsouvané na měsíce, léta, možná dokonce desetiletí, a mne se začíná zmocňovat lehká euforie.

Když do svého tlustého kroužkového bloku, plného podrobností o hostitelích, dopisují události celého týdne a přidávám novou stránku nadepsanou JOHN FRANCIS O'LEARY, narůstá ve mně nutkání něco se všemi těmito informacemi udělat. Občas to na mne přijde. Jenže co? Představa, že bych si pronajal počítač a zařídil, abych si k němu mohl někde sednout, je na ospalé páteční odpoledne příliš tíživá. Mohl bych s pomocí kalkulačky aktualizovat průměrnou četnost návštěv jednotlivých hostitelů. Mohlo by to být docela vzrušující.

Pak si vzpomínám na snímek, kterým mi před očima mávala Helen Lidcombová. Sám o interpretaci takových snímků nevím zhora nic, ale dovedu si představit, jak musí být pro zkušeného specialistu vzrušující doslova vidět takto zobrazené mozkové procesy. Kdybych mohl všechny své stovky stránek informací převést do jednoho barevného obrázku - možná bych se z toho nakonec dozvěděl taky houby, ale buhvíproč mi ta perspektiva připadá nekonečně lákavější, než komplikovaně získat několik statistik, které mi stejně nic neřeknou.

Kupuji si rejstřík ulic, stejný jaký znám z dob svého dětství, s přehlednou mapou na přední obálce. Přikoupím ještě sadu pěti fixů. V pasáži si sedám na lavičku a pokrývám mapu barevnými tečkami. Červená tečka za hostitele, který měl jednu až tři návštěvy, oranžová za hostitele, který měl čtyři až šest, a tak dál až po modrou. Trvá mi to hodinu, a když jsem hotov, výsledek nevypadá jako lesklý počítačový snímek mozku. Vypadá to jako chaos.

A přece. Barvy sice netvoří oddělené pruhy a často se mísí, ale modrá je nápadně soustředěna na severovýchodě. Jakmile si toho všímám, napadá mě, že to souhlasí; severovýchod skutečně znám lépe než všechny ostatní části města. Geografická nerovnoměrnost by mohla být důvodem, proč se můj výskyt v některých hostitelích opakuje častěji, než by měl. Pro každou barvu kreslím tužkou roztřesenou čáru, která spojuje všechny nejzazší body, a potom další čáru pro všechny nejbližší. Žádná z těchto čar se neprotíná s jinou. V žádném případě to nejsou dokonalé soustředné kružnice, ale každá křivka má střed zhruba někde v té modré skvrně na severovýchodě. V oblasti, kde se kromě mnoha jiných věcí nachází také Pearlmanův psychiatrický ústav.

Schovávám všechno zpátky do bezpečnostní schránky. Potřebuji o tom hodně přemýšlet. Cestou domů se mi v hlavě začíná rodit velice mlhavá teorie, ale ve zplodinách aut, v hluku a v záři zapadajícího slunce se na ni nedokážu soustředit.

Linda běsní. "Kde jsi byl? Naše dcera mi musela s brekem volat z telefonní budky, na kterou si vypůjčila od úplně cizího člověka, a já musela sehrát komedii, že se mi udělalo špatně, odejít z práce a jet přes půlku města pro ni. Kde jsi byl, sakra?"

"Já... Zapomněl jsem se s Ralphem, on totiž slavil -"

"Ralphovi jsem volala. S Ralphem jsi nebyl."

Stojím tam a mlčím. Dobrou minutu si mne zlostně měří, potom se obrací a s dupáním odchází.

Omlouvám se Lauře (všiml jsem si jména na učebnicích), která už nepláče, ale vypadá, jako by plakala několik hodin. Je jí

osm a je rozkošná. Já si připadám jako ničema. Nabízím se, že jí pomůžu s úkoly, ale ujišťuje mě, že ode mne vůbec nic nepotřebuje, a tak ji nechávám na pokoji.

Nepřekvapuje mne, když je Linda celý večer skoupá na slovo. Zítra to bude problém Johna O'Learyho, ne můj, a proto z toho mám ještě dvakrát horší pocit. Mlčky se díváme na televizi. Když jde spát, čekám hodinu, a teprve pak jdu za ní. Jestli nespí, když lezu do postele, dovede to dobře hrát.

Ležím ve tmě s očima otevřenými a přemýšlím o Kleinovi a jeho dlouhodobých vzpomínkách, o ohavném 'experimentu' jeho otce, o svém mozkovém snímku města.

Nezeptal jsem se Heleny, kolik je Kleinovi let, a teď už je na to příliš pozdě, ale v novinách se určitě najde něco o soudním procesu s jeho otcem. První věc, kterou zítra udělám - povinnosti mého hostitele půjdou asi k čertu -, bude to, že zajdu do ústřední knihovny a prověřím si to.

Nevím, co je vědomí, ale určitě je důmyslné a houževnaté. Tak dlouho přežívalo v tom maličkém dítěti, zatlačované do menších a menších koutků jeho zmrzačovaného, scvrkajícího se mozku. Ale když se počet žijících neuronů zmenšil natolik, že ani při sebevětší vynalézavosti a důvtipu nestačily, co potom? Zmizelo vědomí v okamžiku? Vyhasínalo pomalu, jak ztrácelo jednu funkci za druhou, až nezůstalo nic než několik reflexů a parodie lidské důstojnosti? Nebo - ale jak by mohlo - zoufale vyzvalo mozky tisíce dalších dětí, dostatečně mladých a pružných, aby část vlastní kapacity obětovaly na záchranu tohoto jednoho dítěte před zapomenutím? Obětovaly ze svých životů jeden den z tisíce, aby mne zachránily z té zubožené schránky, která dnes nedokáže nic víc než jíst, vyprazdňovat se a ukládat moje dlouhodobé vzpomínky?

F. C. Klein. Nevím ani, co ty iniciály znamenají. Linda něco mumlá a otáčí se. Překvapuje mne, jak při takových úvahách zůstávám klidný, snad proto, že úplně nevěřím, že by tato divoká

teorie mohla být pravdivá. A přitom - je o tolik výstřednější než pouhý fakt mé existence?

A kdybych jí přece jen uvěřil, co bych měl cítit? Hrůzu z ukrutností, které na mně spáchal otec? Ano. Úžas nad takovým zázrakem lidské houževnatosti? Nepochybně.

Konečně se mi daří rozplakat se - nevím, jestli za F. C. Kleina nebo za sebe. Linda se neprobouzí, ale pod dojmem nějakého snu nebo instinktu se ke mně otáčí a chytá se mne. Nakonec se přestávám třást a cítím, jak se do mne přelévá teplo jejího těla, ryzí mír.

Cítím, že spánek se blíží, ale ještě stačím dospět k rozhodnutí: od zítřka začnu nanovo. Od zítřka skončí napodobování mých hostitelů. Ať to přinese jakékoli problémy a překážky, od zítřka začnu pracovat na vlastním životě.

Zdá se mi jednoduchý sen. Zdá se mi, že mám jméno. Jedno jméno, které se nemění, ale patří mi až do smrti. Nevím, jak to jméno zní, ale na tom nezáleží. Stačí mi vědět, že je mám.

VÍDĚNÍ

Dívám se dolů na zaprášenou horní plochu sady reflektorů zavěšených ze stropu operačního sálu. Na šedě natřeném kovu je přilepen lístek s úhledným písmem - lístek je zažloutlý, písmo trochu vybledlo, jeden růžek se odlepil. Stojí na něm:

VPŘÍPADĚ MIMOTĚLNÍHO ZÁŽITKU VOLEJTE 13 74597

Udivuje mne to. Ještě jsem totiž nenarazil na místní číslo, které by začínalo jedničkou - a když se podívám ještě jednou, ukáže se, že dotyčná číslice je ve skutečnosti sedmička. Zmýlil jsem se i s tím 'prachem'; je to pouze hra světla na lehce nerovném povrchu nátěru. Prach ve sterilní, filtrované místnosti jako je tato - jak mne to mohlo napadnout?

Obracím pozornost ke svému tělu, celému zakrytému zeleným plátnem, až na čtvercový otvor nad pravým spánkem, kde makrochirurgova sonda sleduje vstupní otvor kulky do mé lebky. Vytáhlý robot má operační stůl pro sebe, ale kromě něj jsou v sále ještě dva lidé v pláštích a maskách. Stojí stranou a prohlížejí si něco, co považují za rentgenové snímky sondy blížící se k cíli. Z mého pohledu vidím z obrazovky jen kousek a těžko mohu poznat, co na ní je. Injekčně zavedení mikrochirurgové už určitě zastavili krvácení, opravili stovky cév, rozrušili nebezpečné sraženiny. Samotná kulka je však fyzicky příliš tvrdá a chemicky netečná, než aby ji hejno maličkých robotů mohlo rozporcovat a odstranit jako třeba ledvinový kámen. Jediná možnost je sáhnout dovnitř a vytáhnout ji. Hodně jsem o tomto druhu operace četl - a potom jsem nemohl usnout, ležel jsem a uvažoval, kdy na mne dojde. Často jsem si tuto chvíli představoval - a mohl bych teď odpřisáhnout, že když jsem si ji představoval, vypadala do nejmenších podrobností přesně takto. Jen nevím, jestli je to obyčejné dějství, nebo jestli je tato momentální halucinace živěna mou přebujelou představivostí.

Začínám klidně přemítat o tom, co moje nezvyklé stanovisko znamená. Říká se, že mimotělní zkušenost by měla ukazovat na blízkost smrti..., jenže všechny ty tisíce lidí musely nejdřív přežít, aby o tom pak mohly podat svědectví, ne? Bez možnosti srovnání s neznámým počtem lidí, kteří určitě zemřeli, je komické dívat se na celou věc tak, jako by o mých šancích na život nebo na smrt vůbec něco vypovídala. Jde o jev, který určitě souvisí s těžkým fyzickým traumatem, ale teprve směšná představa, že 'duše' se oddělila od těla a nebezpečně se hotoví odplout tunelem světla za životem po životě, spojuje tento zážitek se smrtí.

Mlhavě se mi začínají vybavovat vzpomínky na to, co útoku předcházelo. Přijíždím přednést projev na výroční schůzi Zeitgeist Entertainment. (Poprvé po mnoha letech osobně - špatný tah. Přece jsem se nemusel zříkat techniky jen proto, že jsem odprodal HyperConference Systems.) Ten blázen Murchison mi před Hiltonem dělá scénu a vykřikuje cosi o

tom, že jsem ho - já! - ve smlouvě na krátké seriály okradl. (Jako kdybych ji vůbec někdy četl, natož abych všechny body osobně koncipoval. Proč raději nešel postřílet právní oddělení?) Okno neprůstřelného rollse vyjíždí vzhůru, aby udělalo jeho žvástům konec, zrcadlové sklo se neslyšně, upokojujivě posouvá - a vzápětí se třísťí...

V jedné věci jsem se mýlil: vždycky jsem měl za to, že kulka přiletí od nějakého intoušského kinofila, rozhořčeného některým dílem 'Pokračování klasiky stříbrného plátna' z produkce Zeitgeistu. Psychologové a filmoví historikové, zabývající se rekonstrukcí pravé osobnosti původního autora, věnují vytváření softwarových avatarů, které používáme jako režiséry, úzkostlivou pozornost..., ale někteří puristé nejsou spokojeni nikdy. Když jsme udělali Hanu a její sestry II, ve 3-D, chodily výhrůžky zabitím více než rok. Podcenil jsem, že by se mohl najít člověk, který se mne pokusí zastřílet krátce po podepsání sedmimístné smlouvy za práva na svůj životní příběh - propuštěný na kauci jen díky velkorysé záloze od Zeitgeistu - kvůli sníženým tantiémám za satelitní vysílání dabované do eskymáctiny.

Všímám si, že nepravděpodobný lístek na horní ploše světél je pryč. Co znamená zase tohle? Je to se mnou horší nebo lepší, když se moje iluze hroutí? Je nestabilní halucinace zdravější než pevná? Co bych měl v tuto chvíli vidět? Čirou tmou, jestli jsem skutečně pod záplavou zelené gázy, oči mám zavřené a spím. Zkousím 'zavřít oči', ale je to nepřeložitelný pojem. Usilovně se snažím ztratit vědomí (pokud je to pravý výraz pro stav, který prožívám); snažím se uvolnit, jako bych chtěl usnout - jenže vtommoji pozornost upoutává tiché bzučení chirurgické sondy.

Dívám se - fyzicky neschopen odvrátit svůj netělesný zrak -, jak blyštivě stříbřitá jehla sondy pomalu vyjíždí ven. Zdá se, jako by to trvalo věčnost. Páčím z mozku úsudek, jestli tu jde o masochistickou snovou teatrálnost nebo o pocit autentičnosti, ale nedokážu se rozhodnout.

Nakonec - a vím to o maličko dřív, než k tomu dojde (ale vlastně jsem to cítil celou dobu) - se objevuje hrot jehly, nespojený ničím tajemnějším než kapkou pevného křihu (alespoň tak jsem o tom kdysi četl) s matnou, lehce deformovanou kulkou. Vidím, jak se zelené plátno, které mi zakrývá hrud', zvedá a zase klesá, když z prsou uniká hluboký úlevný vzdech. Pochybuji, že uspaný člověk napojený na dýchací přístroj je něčeho takového schopen - a vzápětí mne nenadále, ale o to silněji unavuje nějaký svět si vůbec představovat, a tak se nebráním, aby se rozpadl do psychedelického šumu a vzápětí do tmy.

Povědomý ale nezařaditelný hlas říká: "A tento je od Masových vrahů za společenskou odpovědnost. 'Hluboce otřesení... tragédie pro průmysl... modlíme se, aby se pan Lowe co nejdřív uzdravil.' A dále pak odmítají mít s Randolphem Murchisonem cokoli společného; říkají, že bez ohledu na to, co v minulosti dělal či nedělal stopařům, pokus o atentát na slavnou osobnost má zcela výlučnou patologii a veškeré nezodpovědné komentáře, které celou věc zastírají, když obojí směšují, povedou k třídní akci -" Otevírám oči a říkám: "Prosím vás, mohl by mi někdo říct, proč je na stropě nad mojí postelí zrcadlo? Je tohle nemocnice, nebo nějaký mizerný bordel?"

Na místnost padá mlčení. Šilhám upřeným pohledem nahoru do zrcadla, neschopný rozeznat, kde končí, a čekám, až mi tu bizarní dekoraci někdo vysvětlí. Potom mne jedno možné vysvětlení napadá: Že bych byl ochrnutý? Je to jediný způsob, jak mohu pozorovat své okolí? Přemáhám paniku. I kdyby to byla pravda, nemusí to být trvalý stav. Nervy mohou vyrůst znovu. Všechno, co je poškozeno, se dá opravit. Přežil jsem - to je podstatné - zbytek je jen otázka rehabilitace. Nečekal jsem odjakživa přesně toto? Kulku v mozku? Dotek smrti?

Znovuzrození do stavu bezmocnosti?

V zrcadle vidím, že kolem postele stojí čtyři lidé. Snadno je poznávám, přestože se na ně dívám z nezvyklého úhlu: James Long, můj osobní asistent, jehož hlas mne probudil. Andrea Stuartová, první viceprezidentka Zeitgeistu. Moje bývalá žena Jessica - věděl jsem, že přijde. A můj syn Alex - musel všeho nechat a skočit do prvního letadla z Moskvy. A na posteli, prakticky pohřbena pod změtí hadiček a kabelů napojených na tucet monitorů a pump, leží vyhublá postava s hlavou omotanou obvazy a popelavou tvář, o níž si myslím, že to nemůže být nikdo jiný než já.

James otáčí oči ke stropu a zase dolů, pak klidným hlasem říká: "Pane Lowe, na stropě žádné zrcadlo není. Mám oznámit lékařům, že jste se probudil?"

Mračím se a snažím se pohnout hlavou, ale nejde to. "Jste slepý? Dívám se přímo na ně. A jestli nejsem připojený na dost přístrojů, aby ten, kdo je sleduje, poznal, že jsem se probudil -"

James rozpačitě kašle, což je znamení, které používá při jednáních, když začnu příliš odbíhat od faktů. Znovu se pokouším otočit, abych se mu mohl podívat do očí, a tentokrát -

Tentokrát se mi to daří. Nebo přinejmenším vidím, jak postava na posteli otáčí hlavou -

Najednou se celé moje vnímání okolí převrací, jako by došlo k odhalení nějakého všezahrnujícího optického klamu.

Podlaha se stává stropem a strop podlahou - aniž by se cokoli pohnulo byť jen o milimetr. Mám pocit, jako bych křičel z plných plic, ale vydám ze sebe pouze překvapené zachroptění... a po několika sekundách stěží chápu, jak jsem se mohl nechat ošálit, když realita je tak zjevná.

Žádné zrcadlo není. Pozoruji celou scénu ze stropu, stejně jako jsem se díval, jak mi vytahují kulku. Jsem pořád tady nahoře. Vůbec jsem dolů nesestoupil.

Zavírám oči a místnost se ztrácí, za dvě nebo tři sekundy je celá pryč.

Otevírám oči. Pohled se vrací, stejný jako dřív. "To se mi zdá?" ptám se. "Opravdu mám otevřené oči? Jessiko? Řekni mi, co se děje. Mám zavázaný obličej? Jsem slepý?"

"Vaše manželka tu není, pane Lowe," říká James. "Zatím se nám ji nepodařilo zastihnout." Váhá a potom dodává:

"Obličej nemáte zavázaný -"

Rozhořčeně se směju. "O čem to mluvíte? Kdo potom stojí vedle vás?"

"Nikdo vedle mne nestojí. Kromě paní Stuartové a mne tady v tuto chvíli nikdo není."

Andrea si odkašlává a říká: "Je to tak, Philipe. Zkus se uklidnit, prosím tě. Máš za sebou těžkou operaci... Budeš v pořádku, ale nesmíš se rozčilovat." Jak se dostala tam - k noze postele? Postava pode mnou se za ní otáčí, přejíždí očima po pokoji, aby ji našla, a - stejně snadno, jako se nepravděpodobná jednička změnila na sedmičku, stejně snadno, jako zmizel celý ten absurdní lístek - manželka se synem se z mého obrazu místnosti ztrácejí.

"Stává se ze mne blázen," říkám. Avšak není to pravda: jsem omámený a nápadně nejistý, ale k pomatenosti mám velice daleko. Všimám si, že můj hlas jako by - zcela logicky - vycházel z mých pravých úst, z úst postavy pode mnou - v kontrastu s bodem v prázdném prostoru, kde bych měl ústa, kdybych se doslova, fyzicky, vznášel pod stropem. Cítil jsem chvění hrtanu a pohyb rtů a jazyka tam dole..., a přesto pocit, že já jsem nahoře a dívám se dolů, zůstává stále stejně přesvědčivý. Jako by... celé moje tělo bylo najednou stejně okrajové jako chodidlo nebo koneček prstu, jako by bylo se mnou spojené a mnou ovládané, prostě patřilo ke mně, ale v žádném případě nebylo sídlem mého bytí. Hýbám jazykem v ústech, dotýkám se špičkou místečka na levém řezáku, polykám trochu slin. Všechno jsou to srozumitelné, očekávané, známé pocity. Ale zjišťuji, že nespěchám 'zaujmout' místo, kde se tyto věci dějí - tak jako jsem nikdy neměl pocit, že se mé já přelévá do palce na noze, když jsem jej zapřel o podrážku boty.

"Dojdu pro doktory," říká James. Pátrám po náznacích nesrovnalosti ve směru jeho hlasu..., ale je nad moje síly rozpitvávat vzpomínku na jeho řeč na poměrně intenzivní v levém a pravém uchu a hledat stanovisko k paradoxu, že kdyby někdo byl skutečně tady nahoře a díval se dolů, slyšel by všechno jinak. Vím pouze, že to vypadá, jako by slova vycházela z jeho rtů normálně.

Andrea si znovu odkašlává a říká: "Philipe? Nebude ti vadit, když si půjdu zavolat? Za necelou hodinu otevírají v Tokiu. Až se dozví, že jsi byl postřelen -"

Skáču jí do řeči. "Nevolej -jed' tam osobně. Sedni do prvního superorbitálu - víš, že to na trh vždycky udělá dojem. Jsem vážně rád, že jsi byla tady u mne, když jsem se probudil," rád, že alespoň tvoje přítomnost byla víc než jenom zbožné přání, "ale když zajistíš, aby z toho Zeitgeist vyšel beze škod, bude to nejlepší věc, kterou pro mne v tuto chvíli můžeš udělat." Snažím se podívat se jí při těchto slovech do očí, ale nevím, jestli se mi to daří nebo ne. Je to už dvacet let, co jsme byli milenci, ale stále je člověkem, k němuž mám nejbližší. Vlastně ani nevím, proč ji tak zoufale chci dostat pryč - ale ať dělám co dělám, připadám si tady nahoře nahý..., jako bych se bál, že se každým okamžikem podívá nahoru a uvidí mne, uvidí ze mne něco, co bylo doposud vždycky ukryto pod kůží.

"Víš to určitě?"

"Určitě. Sedět u mne může James, je za to placený. A když budu vědět, že ty se staráš o Zeitgeist, nebudu se tady kvůli tomu potit; budu vědět, že všechno je v dobrých rukou."

Ve skutečnosti stačí, aby se za ní zavřely dveře, a představa, že bych se měl trápit něčím natolik odtahitým a nepodstatným, jako je kurs akcií mé společnosti, mi začíná připadat naprosto

bizarní. Otáčím hlavou tak, že postava na posteli se znovu dívá nahoru na 'mne'. Přejíždím si rukou po hrudi a většina kabelů a hadiček, které mne 'zakrývají', rázem mizí a nechává po sobě jen lehce zkrabacenou přikrývku. Nedůživě se směju - je to zvláštní pohled. Vypadá to jako vzpomínka na chvíli, kdy jsem se naposledy smál do zrcadla.

James se vrací a s ním přicházejí čtyři postavy v bílých pláštích. Jejich počet se vzápětí snižuje na dvě - mladého muže a ženu středních let -, když otáčím hlavu směrem k nim. "Jsem doktorka Tylerová, pane Lowe, vaše neuroložka," říká žena. "Jak se cítíte?"

"Jak se cítím? Mám pocit, jako bych byl nahoře na stropě!" "Máte ještě závratě z anestetik?"

"Ne!" Mám co dělat, abych nezakřičel: Nemůžete se na mne dívat, když se s vámi bavím? Ale uklidňuji se a vyrovnaně říkám: "Já nemám 'závratě' -já mám halucinace. Vidím všechno tak, jako bych byl na stropě a díval se na to shora. Rozumíte mi? Když mluvím, dívám se, jak se moje rty pohybují. Dívám se vám na temeno hlavy. Mám pocit, jako bych byl mimo své tělo - ted', přímo před vámi." Nebo nad vámi. "Začalo to na operačním sále. Viděl jsem, jak mi robot vyndal kulku. Vím, že to byl pouze klam, něco jako živý sen - ve skutečnosti jsem neviděl nic..., ale děje se to pořád. Jsem vzhůru a nemůžu se toho zbavit. Nemůžu sestoupit dolů."

"Chirurg vám žádnou kulku nevyndal," říká doktorka Tylerová sebejistě. "Nepronikla dovnitř; pouze vám škrábala lebku. Náraz způsobil zlomeninu a vtlačil několik úlomků kosti do tkáně pod ní - ale poškozená oblast je velice malá." Usmívám se úlevou, když to slyším - a pak se zarážím; vypadá to zvláště, rozpačitě. "To je skvělá zpráva. Jenže tady nahoře jsem pořád."

Doktorka Tylerová se mračí. Jak to můžu vědět? Sklání se nade mnou, zdá se, že její tvář je schovaná - a přesto se to nějakým způsobem dozvídám, jako by mi to řekl nějaký zvláštní smysl. To je šílené: věci, které musím 'vidět' vlastníma očima - věci, které mám právo znát -, působí dojmem nespolehlivého jasnovidectví, zatímco moje 'vidina' místnosti -slátanina slepých odhadů a zbožných přání - se maskuje jako bezelstná pravda.

"Myslíte, že byste se mohl posadit?"

Můžu - pomalu. Jsem velmi slabý, ale určitě ne ochrnutý, a po chvíli neobratného hrabání nohama a lokty se mi daří zvednout se do sedu. Námaha mi bolestivě připomíná každou končetinu, každý kloub, každý sval..., ale hlavně mi připomíná, že jejich vzájemné vztahy zůstávají stejné. Kyčelní kost je stále spojená s kostí stehenní, a to je podstatné - bez ohledu na to, jak daleko od obou se cítím být já.

I když se tělo pohybuje, můj pohled se nemění, ale nepřipadá mi to nijak zvlášť znepokojivé. V jistém smyslu to není o nic podivnější než pochopit, že když otočíte hlavou, svět se neroztočí opačným směrem.

Doktorka Tylerová mi ukazuje ruku. "Kolik prstů?"

"Dva."

"A ted'?"

"Čtyři."

Zakrývá ruku deskou na psaní, aby na ni nebylo shora vidět. "Ted?"

"Jeden. Ale nevidím to. Jenom jsem hádal."

"Uhodl jste. Ted?"

"Tři."

"Znovu správně. A ted?"

"Dva."

"Správně."

Zakrývá ruku před postavou na posteli a 'ukazuje' ji mně nahoře. Třikrát po sobě hádám špatně, jednou dobře, jednou špatně a potom znovu špatně.

To všechno je zcela logické: vím pouze to, co moje oči vidí, zbytek je slepé hádání. Prokazatelně se na svět nedívám z místa

tři metry nad svou hlavou. Odhalením pravdy se však nic nemění: dolů nescházím.

Doktorka Tylerová nečekaně podniká dvěma prsty výpad proti mým očím a zastavuje je těsně před dotekem. Vůbec mě to nepřekvapí. Z této vzdálenosti to nevypadá hrozivěji než dívat se na Tři hlupáky. "Mrkací reflex funguje," říká - ale já vím, že jsem měl udělat víc než mrknout.

Rozhlíží se po pokoji, nachází židli a staví si ji k posteli. Potom říká kolegovi: "Přineste mi smeták."

Stoupá si na židli. "Myslím, že bychom měli zkusit přesně najít místo, kde podle vás jste." Mladý muž se vrací s dvoumetrovou bílou plastovou trubici. "Nástavec k vysavači," vysvětluje. "Na soukromých odděleních smetáky nejsou."

James stojí stranou a občas rozpačitě zvedne oči ke stropu. Začíná vypadat po diplomaticku vyplašeně.

Doktorka Tylerová si bere trubici, jednou rukou ji zvedá a začíná koncem drhnout po stropě. "Řekněte mi, kdy přihorívá, pane Lowe." Ta věc se ke mně hrozivě blíží, přijíždí zleva, potom klouže přes spodní okraj mého zorného pole a míjí mne o několik málo centimetrů.

"Jsem už blízko?"

"Já -" Ten škrábavý zvuk mne děsí; musím vynaložit značné úsilí, abych spolupracoval a navedl nástroj na místo.

Když mne trubice konečně uzavírá, přemáhám pocit klaustrofobie a dívám se tím dlouhým tmavým tunelem dolů. Na druhém konci, v oslnivě zářícím kruhu, je špička bílé boty doktorky Tylerové.

"Co vidíte ted?"

Popisují, co vidím. Horní konec drží na místě a naklání trubici k posteli, až míří přímo na moje obvázané čelo, do mých překvapených očí - zvláštní, svítící portrét.

"Zkuste se pohnout za světlem," navrhuje.

Zkousím to. Vraštím obličej, zatínám zuby, nutím se jít dopředu, do tunelu: zpátky do své lebky, zpět do své citadely, zpět

do mé soukromé promítací komory. Zpátky na trůn svého ega, ke kotvě mé identity. Zpátky domů. Neděje se nic.

Vždycky jsem věděl, že koupím kulku do mozku. Muselo se to stát: vydělával jsem nehorázně mnoho peněz, měl jsem nehorázně velké štěstí. V hloubi duše mi vždycky bylo jasné, že se můj život dřív nebo později zhoupne zpět do rovnováhy. A vždycky jsem se bál, že můj rádoby atentátník bude diletant - a já zůstanu zmračený, němý, bez části paměti, donucený bojovat, abych se znovu stal úplným, nucený znovuobjevovat -nebo znovu vymýšlet - sám sebe. S šancí na nový začátek.

Ale tohle? Jaké je tohle vykoupení?

Ať mám oči otevřené nebo zavřené, nedělá mi potíže lokalizovat bodnutí špendlíkem po celém těle, od chodidel po temeno hlavy - ale třebaže je povrch mojí kůže sebelépe vykreslený, mne do sebe pojmout nechce.

Doktorka Tylerová ukazuje mně tam dole fotografie s oběťmi mučení, vtipy, pornografií. Dávám najevo odpor, usmívám se, dostávám erekcí - dřív než se dozvím, na co se vlastně dívám.

"Jako pacient s rozpolceným mozkem," zkouším nadhodit. "Takové případy se stávají, ne? Ukážete jim obrázek v polovině jejich zorného pole a oni na něj emočně reagují, ale nejsou schopni popsat, co vlastně viděli."

"Váš corpus callosum je nepoškozený. Vy nejste pacient s rozpolcením mozku, pane Lowe."

"Horizontálně ne - ale co když vertikálně?" Vládne hrobové ticho. "To měl být jenom vtip. Nemůžu si zažertovat?"

Vidím, jak si zapisuje na desku: NEPATŘIČNÝ AFEKT. Přestože jsem vysoko, snadno její poznámku 'přečtu', ale nemám nervy na to, abych se jí zeptal, jestli si to skutečně napsala.

Strkají mi před obličej zrcadlo - a když je dávají pryč, vidím se méně bledý, méně zubožený než předtím. Otáčejí zrcadlo ke

mně nahoře a 'ukazují' mi, že místo, kde jsem, je prázdné - ale to vím celou dobu.

Využívám každou příležitost, abych se 'rozhlédl', a můj obraz pokoje se rozrůstá o detaily, stává se stabilnějším a důslednějším. Dělán pokusy se zvuky a ťukám prsty na bok postele, na svá žebra, na čelist, na lebku. Snadno se mohu přesvědčit, že můj sluch nadále sídlí v uších -jako vždy platí, že čím blíž je zvuk k orgánům na těle pode mnou, tím hlasitěji je slyšet - ale zároveň mi nedělá potíže správně si tyto signály vyložit. Když lusknou prsty vedle pravého ucha, je jasné, že zdroj zvuku je blízko mého ucha, nikoli blízko mne.

Nakonec mi doktorka Tylerová dovoluje, abych se zkusil projít. Zpočátku jsem nejistý a neohrabaný, neobvyklá perspektiva mne svazuje, ale brzy se naučím brát si z toho pohledu to, co potřebuji - polohu překážek -, a zbytku si nevšímát. Když moje tělo přechází po pokoji, pohybuji se s ním a zůstávám viset víceméně přímo nad hlavou - občas se

stane, že zaostanu nebo předběhnu, ale nikdy o mnoho. Kupodivu si neuvědomuji žádný konflikt mezi svým smyslem pro rovnováhu, který mi říká, že stojím, a pohledem obráceným dolů, který by měl znamenat (ale neznamená), že moje tělo je tváří k podlaze. Význam je nějakým způsobem ocesán a nesouvisí s tím, že se ,vidím', jak stojím. Možná je moje skutečná orientace podvědomě odvozována z toho, co vidí mé oči někde před tím, než poškozená část mozku tuto informaci deformuje - podobně jako moji jasnozřivou znalost 'skrytých' předmětů.

Určitě bych ušel i kilometr, ale ne příliš rychle. Posadím své tělo na kolečkové křeslo a mlčenlivý zřízenec je - a mne s ním - vyvážá z pokoje. Plynulý, bezděčný pohyb místa, z něhož se dívám, mne v prvním okamžiku leká, ale pak postupně začne dávat smysl: vždyť cítím ruce na opěrkách a kontakt křesla s nohama, hýžděmi a zády - část mne je v křesle, a proto bych podobně jako jezdec na kolečkových bruslích, který se dívá na

nohy, měl být schopen strávit představu, že 'zbytek' těla je spojen a musí jet také. Chodbami, rampami, do výtahů, z výtahů, lítačkami... Pohrávám si s odvážným nápadem, že bych se někam vydal na vlastní pěst - zahrnul doleva, když zřízenec zahýbá doprava -, ale po pravdě řečeno, nemám nejmenší představu, jak bych to mohl uskutečnit.

Zahýbáme do koridoru plného lidí, který spojuje dvě hlavní budovy nemocnice a ocitáme se vedle dalšího pacienta na kolečkovém křesle. Je to muž přibližně stejného stáří, také s ovázanou hlavou. Uvažuji, co se mu asi stalo a co ho čeká teď, ale nemám pocit, že čas a místo jsou nejvhodnější, abych na to téma zapředel rozhovor. Shora (přínejmenším z mého pohledu) jsou ti dva pacienti s poraněnou hlavou, navlečení do nemocničních hábitů, téměř k nerozeznání, a tak mne napadá: Proč mi o tolik víc záleží na tom, co se děje s jedním z těchto dvou těl, než na tom druhém? Jak je možné, že je to tak důležité..., když mám co dělat, abych je od sebe odlišil?

Rukama pevně svírám opěrky a odolávám pokušení zvednout hlavu a dát si znamení: Tenhle jsem já!

Konečně příjíždíme na snímkování. Připoutají mne k pohyblivému stolu, vstříknou mi do krve koktejl radioaktivních látek a nasměrují mne do helmy tvořené několika tunami supravodivých magnetů a detektorů částic. Mízi mi v tom celá hlava, ale místnost se neztrácí najednou. Operátoři, odtržení od reality, neustále horečně manipulují s ovládnutím snímkovacího zařízení - jako komparzisté ve starých celuloidových filmech, když předstírají, že dovedou řídit jadernou elektrárnu nebo mezihvězdný kosmický koráb. Scéna se postupně utápí v černé tmě.

Když pak vyjždím ven, s očima přivyklýma tmě, několik vteřin je místnost nesnesitelně jasná.

"Stále nemáme žádné známky poškození právě na tomto místě," přiznává doktorka Tylerová a zamyšleně drží snímek mozku pod úhlem, který mi umožňuje, abych ho pozoroval a zároveň si ho představoval. Svě poznámky však zásadně adresuje mně dole, takže si připadám trochu jako dítě, které musí snášet blahosklonné chování - dítě přehlížené dospělými, kteří si dřepnou a zdraví se místo s ním s medvídkem.

"Víme, že je to asociativní kúra. Zpracovávání a integrace smyslových informací z vyšších hladin. Místo, kde váš mozek vytváří modely světa a definuje váš vztah k němu. Podle příznaků, které máte, se zdá, že jste ztratil přístup k primárnímu modelu, a proto se snažíte vyjít se sekundárním."

"Co to má znamenat? Primární model, sekundární model? Pořád se na všechno dívám stejnýma očima, nebo ne?"

"Ano."

"Tak proč to tak nevidím? Když se poškodí kamera, dělá špatné obrázky - nezačne vám ze země ukazovat pohledy z ptačí perspektivy."

"Zapomeňte na kamery. Vidění se s fotografií nedá srovnávat, je to složitá poznávací činnost. Obraz vytvářený světlem na vaší sítnici nic neznamená, dokud není analyzován, což obnáší všechno počínaje rozeznáváním hran, rozeznáváním pohybu, separací hlavních rysů od šumu, zjednodušováním, extrapolací, až po vytváření hypotetických objektů a jejich poměrování realitou, srovnávání se vzpomínkami a očekáváními... Konečným výsledkem není film ve vaší hlavě, ale soubor závěrů o světě.

Mozek z těchto závěrů sestavuje modely vašeho okolí. Primární model obsahuje informace víceméně o všem, co je v libovolném okamžiku přímo viditelné - a nic víc. Maximálně využívá veškeré vizuální informace a provádí minimum odhadů. Proto má mnoho výhod, nevzniká však automaticky jenom proto, že vaše oči ty informace shromáždily. A není to jediná možnost; všichni si neustále vytváříme jiné modely. Většina lidí si dovede představit své okolí prakticky z každého úhlu -"

Nevěřicně se směju. "Takhle ne. Takhle živý pohled by si nedokázal představit nikdo. Já určitě ne."

"V tom případě je možné, že se vám podařilo přesunout některé nervové dráhy odpovědné za sílu primárního modelu -"

"Já je nechci mít přesunuté! Chci zpátky primární model!" Váhám, znejistělý obavami ve výrazu svého obličej, ale musím se to dovědět. "Jste schopni to udělat - dokážete to poškození napravit? Dát mi tam nervový transplantát?"

"Můžeme poškozenou tkáň odstranit," říká doktorka Tylerová vliďně mému medvídkovi, "ale nerozumíme té oblasti natolik, abychom ji mohli opravit přímo pomocí mikrochirurgů. Nevěděli bychom, které neurony s kterými máme spojit. Nanejvýš můžeme na místo poruchy dopravit nevyzrálé neurony a nechat je, ať si vytvoří vlastní spoje." "A... vytvoří si ty správné?" "Je tu naděje, že nakonec ano." "Naděje. Jak dlouho to bude trvat, jestli se to podaří?" "Přínejmenším několik měsíců." "Budu chtít oponenturu." "Samozřejmě."

Účastně mne poplaskává po ruce, ale když odchází, ani se nepodívá mým směrem.

Několik měsíců. Přínejmenším. Místnost se začíná pomalu otáčet - tak pomalu, že se vlastně v žádném okamžiku nepohybuje. Zavírám oči a čekám, až ten pocit přejde. Obraz, který vidím, zůstává dál, nechce vyblednout. Deset sekund. Dvacet sekund. Třicet sekund. Ležím tam na posteli, oči zavěně..., ale to mne přece nedělá neviditelným, ne? Kvůli tomu svět nezmizí. Právě v tom je půlka potíží celé této iluze: že je tak ztraceně logická.

Přikládám si obě dlaně na oči a silně tlačím. Ze středu mého zorného pole se rychle rozbíhá mozaika zářivých

trojúhelníků, mihotavý šedobílý motiv. Zanedlouho překrývá celou místnost. Když pomalu, polehoučku ruce odtahuji, paobraz zvolna nahrazuje tma.

Zdá se mi, že se dívám dolů na své spící tělo, a potom odplouvám, klidně a lehce stoupám do výšky. Vznáším se nad Manhattanem, pak nad Londýnem, Curychem, Moskvou, Nairobi, Káhirou, Pekingem. Jsem všude, kam zasahuje Zeitgeist Network. Obestírám svou přítomností celou planetu. Nepotřebuji žádné tělo. Obíhám spolu s družicemi, protékám optickými vlákny. Z chudinských čtvrtí Kalkaty do vil v Beverly Hills. Jsem Zeitgeist, Duch doby - Najednou se probouzím a ještě než stačím pochopit proč, slyším své zaklení. Potom si uvědomuji, že jsem se pomočil do postele.

James objíždí tucty nejlepších neurologů z celého světa a zařizuje konzultace na dálku s dalšími deseti. Dohadují se o přesném výkladu mých příznaků, ale veškeré metody léčby, které doporučují, jsou v podstatě stejné. Proto berou několik mých neuronů získaných při prvním chirurgickém zákroku, geneticky je vrací do fetálního stavu, stimulují je, aby se množily in vivo, a potom je vpravují na poškozené místo. Pouze s lokálním umrtvením, alespoň tentokrát, uvidím víceméně to, co se skutečně děje.

V následujících dnech - příliš brzy na jakékoli výsledky zákroku - zjistím, že se s odzbrojující rychlostí přizpůsobuji danému stavu. Dělán pokroky v koordinaci, takže už zvládám většinu jednoduchých úkonů s jistotou a bez pomoci: jezení a pití, močení a vyprazdňování, mytí a holení - všechny tyto rutinní, celý život prováděné činnosti mi najednou začínají znovu připadat běžné, navzdory exotické perspektivě. Zpočátku při každém sprchování vidím, jak se mi do koupelny plné páry plíží Randolph Murchison (hraný postavou Anthony Perkinse), ale časem to přejde.

Navštěvuje mne Alex, kterému se konečně podařilo utrhnout z rušné moskevské kanceláře Zeitgeist News. Když se na tu scénu dívám, působí na mne nevýmluvnost otce a syna zvláště - ale zároveň nechápu, proč jsem si kvůli tomuto rozpačitému vztahu připouštěl tolik bolesti a zmatku. Tito dva muži si nejsou blízcí, ale svět tím nekončí. Nejsou blízcí ani několika miliardám jiných lidí. Není to důležité.

Koncem čtvrtého týdne pociťuji zoufalou nudu a ztrácím trpělivost nad infantilními testy se schovanými dřevěnými kostkami, do nichž mne doktor Young, můj psycholog, dvakrát denně nutí. Když se zvedne přepážka, která je zakrývá před mýma očima, z pěti červených a čtyř modrých kostek se klidně mohou stát tři červené a jedna zelená... a tak dál, tisíckrát..., ale nekazí mi to pohled na svět o nic víc než obrázky váz, z nichž se stávají páry lidí z profilu, nebo obrazce s prázdnými místy, která se magicky vyplňují, když je na ně zaměřena slepá skvrna na sítnici.

Doktorka Tylerová pod tlakem připouští, že není důvod, proč bych nemohl být z nemocnice propuštěn, ale -

"Přesto bych vás raději měla pod dohledem."

"Myslím, že to zvládnou sám," říkám.

Dvoumetrová pomocná obrazovka připojená k videofonu leží v mé pracovně na podlaze. Je to možná berlička, ale vše, co vidím na menší obrazovce před mým obličejem, díky tomu alespoň ztrácí moment jasnozřivosti.

"Vzpomínáte si, jak jsme loni na jaře najali tu skupinu tvůrčích konzultantů?" říká Andrea. "Přišli se skvělým novým nápadem: 'Klasická díla stříbrného plátna, která nebyla' - průkopnické filmy, které téměř vznikly, ale z nějakého důvodu k tomu nedošlo. Chtěli by sérii začít Třemi lupiči, hollywoodským přepracováním Tenue de Soirée s Arnoldem Schwarzeneggerem v roli Depardieua a pod režii Leonarda Nimoye nebo Ivana Reitmana. V marketingovém oddělení si udělali simulaci, která

ukazuje, že o pilotní film bude mít zájem třicet procent předplatitelů. Ani kalkulace nákladů nevypadají špatně. Už teď nám patří imitační práva na většinu postav, které potřebujeme." Přikyvují svou hlavou loutky. „To všechno zní... dobře. Potřebujeme spolu probrat ještě něco?"

"Je tu ještě jedna věc. Život Randolpha Murchisona." "V čem je problém?"

"V oddělení psychologie diváků nechtějí schválit poslední verzi scénáře. Nemůžeme vynechat Murchisonův útok na vás, je to příliš známá věc -"

"Nikdy jsem neřádal, aby to vynechali. Chci jen, aby můj pooperační stav zůstal nespecifikován. Lowe je postřelen. Lowe přežil. Není třeba komplikovat dokonalý příběh o zohavených stopařích podrobnostmi o neurologickém stavu nějaké vedlejší postavy."

"Ne, to samozřejmě ne - a v tom problém není. Potíž je v tom, že pokud útok jako takový zařadíme, budeme se muset zmínit o tom, co bylo jeho příčinou, o vlastním seriálu... PD tvrdí, že divákům se nebude taková míra reflexe líbit. Pokud jde o aktuální dění, je všechno v pořádku - program sám je hlavním tématem a to, co předvádějí moderátoři, jsou zprávy - to je normální, lidé jsou na to zvyklí. Ale dokumentární drama je něco jiného. Nemůžeme použít vypravěčský styl fikce - tvrdit divákům, že se mohou citově angažovat, že je to všechno jen zábava, která se jich ve skutečnosti nemůže dotknout - a potom do toho dát zmínku o programu, na který se dívají."

Krčím rameny. "Tak dobře. V pořádku. Jestli se s tím nedá nic dělat, přestaňte na tom pracovat. Přejijeme to; klidně to můžeme hodit do koše."

Přikyvuje, ale spokojená není. Jsem přesvědčen, že je to rozhodnutí, které chtěla slyšet - ale ne tak lacino.

Když zavěsí a obrazovka pohasíná, pohled na neměnnou místnost mne rychle začíná nudit. Přepínám na kabelový vstup a zkouším několik desítek kanálů Zeitgeistu a jeho největších konkurentů. Dá se tam najít celý svět - od posledního súdánského hladomoru po občanskou válku v Číně, od módní přehlídky malování na tělo v New Yorku po krvavý masakr při bombovém útoku na britský parlament. Celý svět, nebo model světa - částečně pravda, částečně hádání, částečně naplněná přání. Zakláním se v křesle, až se dívám rovnou do svých očí. "Je mi z toho tady zle," říkám. "Pojďme odtud vypadnout."

Dívám se, jak mi sníh usedá na ramena mezi prudkými nárazy větru, který jej odnáší pryč. Zledovatělý chodník je prázdný. Zdá se, že touto částí Manhattanu už dnes nikdo nikam nechodí ani v tom nejpříjemnějším počasí, natožpak v den, jako je tento. Mám co dělat, abych rozeznal čtyři osobní strážce přede mnou a za mnou, na okraji mého zorného pole.

Chtěl jsem kulku do hlavy. Chtěl jsem být zničen a znovuzrozen. Chtěl jsem čarovnou cestu k vykoupení. A jak jsem dopadl?

Zvedám hlavu a vedle mne se najednou zhmotňuje otrhaný, zarostlý tulák. Přeshlupuje na chodníku z nohy na nohu, choulí se, chvěje se zimou. Neříká nic, ale já se zastavuji.

Jeden muž pode mnou je teple oblečený, má zimník a galoše. Ten druhý má na sobě prodřené džíny, rozedranou leteckou bundu a tenisky plné děr.

Je to absurdní nerovnost. Teple oblečený muž si sundává svrchník, podává ho třesoucímu se muži a jde dál.

A mne napadá: jaká krásná scéna pro Život Philipa Loweho.

ÚNOS

Složitý kancelářský software mé hovory obvykle filtroval, ale tento prošel neohlášen. Sedmimetrová telestěna naproti mému stolu znenadání přestala ukazovat dílo, které jsem si prohlížel - Kreyszigovu úžasnou abstraktní animaci Spektrální hustota - a na jeho místě se objevila těžko zařaditelná tvář mladého muže. Vytušil jsem okamžitě, že je to maska, simulace. Jediný rys nebyl nepravděpodobný, nebo dokonce neobvyklý - zplhlé hnědé vlasy, bledě modré oči, malý nos, ostrá brada -, ale tvář jako taková byla příliš symetrická, příliš čistá, příliš prostá charakteru, než aby mohla být skutečná. V pozadí klouzal po tapetě zářivě barevný vzor z falešných keramických dlaždic šesti- | hranného tvaru - zoufale vemlouvavý retrogeometrismus, vedle něhož měla zřejmě tvář vypadat přirozeně. Vyhodnocení bylo dílem okamžiku. Obraz, sahající až ke stropu galerie, čtyřikrát vyšší než já, se vystavoval nemilosrdnému pohledu zkoumavých očí.

„Mladík“ prohlásil: „Máme vaši ženu - převedte půl milionu dolarů - na tento účet - jestli nechcete - aby trpěla.“ Nemůžu za to, ale tak jsem to slyšel. Vzhledem k nepřirozenému rytmu řeči a břítké artikulaci každého slova to znělo, jako když hiphopový interpret čte nepovedenou poezii. Tato píseň se jmenuje „Žádost o výkupné“. Ještě než maska domluvila, ve spodní části obrazovky naskočilo šestnáctimístné číslo účtu. „Běžte se bodnout,“ řekl jsem. „Tohle není legrace.“

Maska zmizela a místo ní se objevila Loraine. Měla rozčuchané vlasy a byla zrudlá, jako by s někým zápasila - ale nevypadala rozčileně ani hystericky; úporně se ovládala. Vytřeštil jsem oči na obrazovku. Místnost jako by se pode mnou zhoupla, na rukou a na prsou mi vyrazil pot, neskutečné čůrky vzniklé v několika sekundách.

„Poslouchej, Davide,“ řekla. „Jsem v pořádku, neublížili mi, ale -“

Vtom se hovor přerušil.

Chvilí jsem tam jen omámeně seděl, zbrocený potem, a přemáhal závrať, pro kterou jsem si netroufal pohnout jediným svalem. Potom jsem řekl centrále: „Přehraj mi ten hovor znovu.“ Očekával jsem odmítnutí typu - Za celý den nebyl spojen jediný hovor. Ale mylil jsem se. Začalo to celé znovu.

„Máme vaši ženu...“

„Běžte se bodnout...“

„Poslouchej, Davide...“

„Zavolej ke mně domů,“ vyzval jsem centrálu. Nevím, proč jsem to udělal. Nevím, čemu jsem věřil, v co jsem doufal. Bylo

to spíš reflexní jednání než něco jiného - jako když padáte a zkusíte se zachytit něčeho pevného, přestože moc dobře víte, že na to nemůžete dosáhnout.

Seděl jsem a poslouchal vyzváněcí tón. Nějak to zvládnou, pomyslel jsem si. Loraine pustí a nic jí neudělají, jde jen o to zaplatit. Všechno přijde, jedno po druhém. Všechno se nakonec urovná, přestože teď bude každá sekunda vypadat jako nepřekonatelná propast.

Po sedmi zazvoněních jsem měl pocit, jako bych za stolem seděl beze spánku několik dní: strnulý, slabý, odtržený od reality.

Potom se Loraine ohlásila. Spatřil jsem ateliér za ní a všechny dobře známé uhlové kresby na stěnách. Otevřel jsem ústa a chtěl něco říct, ale nevydal jsem ani hlásku.

Její výraz přešel od rozmrzelosti k úleku. „Davide?“ řekla. „Stalo se něco? Vypadáš, jako bys měl infarkt.“

Několik sekund jsem jí nebyl schopen odpovědět. Cítil jsem obyčejnou úlevu - a už teď jsem si připadal trochu jako

blázen, že jsem se nechal tak snadno napálit -, ale zároveň jsem se přistihl, jak zadržuji dech a dodávám si odvalu před dalším zvratem.

Jestli se jim podařilo nabourat telefonní soustavu kanceláře, kde jsem bral jistotu, že se tento hovor dostal ke mně domů? Proč bych měl věřit pohledu, který mi říkal, že Loraine je ve svém ateliéru a nic se jí nestalo, když obraz, jak je v rukou únosců, byl do nejmenšího detailu stejně přesvědčivý? „Žena“ na obrazovce mohla každým okamžikem odhodit masku a začít chladně recitovat: "Máme vaši ženu..."

Nestalo se. A tak jsem se vzchopil a řekl skutečně Loraine, co jsem viděl.

Při pohledu nazpět to všechno vypadalo až trapně jednoduše. Kontrast mezi záměrně nepřírozenou maskou a úzkostlivě věrohodným obrazem, jenž následoval, mne měly odradit od zpochybňování toho, co moje oči viděly. Tak vypadá simulace (expert, který má pod čepicí, ji okamžitě pozná), takže tohle (tisíckrát realističtější) je určitě pravé. Jednoduchý trik, ale vyšel - sice ne na dlouho, ale na dost dlouho, aby mi pocuchal nervy.

Technika byla možná průhledná, avšak motiv zůstal nejasný. Že by si nějaký šílenec takto představoval žert? Muselo mu to dát spoustu práce, za kterou mohl sotva čekat větší odměnu než pochybné vzrušení, že jsem se všehovšudy šedesát sekund potil strachem. Kdyby to měl být skutečný pokus o vydírání, mohlo by to vůbec fungovat? Doufali, že bych převedl peníze okamžitě - než pomine šok, než mne stačí napadnout, že sebeživější obraz Loraine ještě nic neznamená? Pokud ano, určitě by mne drželi na telefonu a vyhrožovali bezprostředním použitím násilí, stupňovali by tlak, nedopřáli by mi čas na pochybnosti a příležitost něco si ověřovat.

Ani tak to nedávalo smysl.

Přehrál jsem hovor i Loraine, ale zdálo se, že to příliš vážně nebere.

"Telefonní maniak, který má k dispozici nejnovější techniku, pořád není nic víc než telefonní maniak. Vzpomínám si, jak bratr v deseti letech kurážně vytáčet čísla, která ho napadla, nasazoval absurdně vysoký hlas, který měl znít jako ženský, a tomu, kdo zvedl sluchátko, se snažil namluvit, že ho chtějí skupinově znásilnit. Nemusím snad říkat, že mi to připadalo totálně ujeté a velice nezralé - bylo mi osm -, ale jeho kamarádi, kteří seděli kolem, se mohli potřhat smíchy. Tohle je totéž o třicet let později."

"Jak můžeš něco takového říct? Desetiletí kluci nemívají videosyntetizéry za dvacet tisíc dolarů -"

"Ne? Někteří možná ano. Ale určitě se najde dost čtyřicetiletých pánů, kteří mají stejně vytříbený smysl pro humor."

"Čtyřicetiletí psychopati, kteří přesně vědí, jak vypadáš, kde bydlíme, kde pracuju?"

Dohadovali jsme se o tom skoro dvacet minut, ale stejně jsme nedošli k závěru, co měl ten hovor znamenat a co bychom s tím měli dělat. Na Loraine se začala projevovat silící netrpělivost. Bylo vidět, že by se nejraději vrátila ke své práci, a tak jsem ji neochotně propustil.

Ale stejně jsem za nic nestál. Věděl jsem, že odpoledne už nic neudělám, takže jsem zavřel galerii a rozjel se domů.

Před odchodem jsem ještě zavolal na policii - Loraine si to nepřála, ale jak sama řekla: "Volali tobě, ne mně. Jestli vážně chceš mrhat svým i jejich časem, nemůžu ti v tom zabránit."

Přepojili mne na detektiva Nicholsona z oddělení komunikačních deliktů, kterému jsem záznam přehrál. Vyslechl mne s úctou, ale řekl jasně, že pro mne nemůže mnoho udělat. Ke spáchání trestného činu došlo - a přestože byl podvod brzy odhalen, požadavek výkupného byl vážná věc -, jenže zjistit totožnost pachatele bude fakticky nemožné. I kdyby zmíněné číslo účtu skutečně patřilo volajícímu, mělo předčísli Orbitální banky, která by jméno majitele určitě odmítla prozradit. Mohl bych zařídit, aby se telefonní společnost pokusila případné budoucí hovory vystopovat, ale pokud byl signál směřován přes Orbitální národ, což s největší pravděpodobností byl, stopa by tam končila. Mezinárodní dohoda vetující převody peněz a dat se satelity byla koncipována už před deseti lety, ale k její ratifikaci nikdy nedošlo. Zřejmě jen málo zemí si mohlo dovolit zřici se výhod, které jim skýtalo zapojení do pololegální orbitální ekonomiky.

Nicholson mne požádal o seznam možných nepřátel, ale nedokázal jsem se odhodlat k tomu, abych někoho uvedl. Měl jsem za ta léta pracovní spory různého stupně nepřátelství, většinou s nespokojenými umělci, kteří si svá díla odnesli jinam, ale po pravdě jsem si nedokázal představit, že by někdo z dotyčných mohl plýtvat energií na tak nenávistnou - a přitom v konečném výsledku bezvýznamnou - pomstu.

Měl ještě jednu otázku. "Podrobila se vaše manželka někdy skenování?"

Zasmál jsem se. "Sotva. Nenávidí počítače. I kdyby šla cena tisícinásobně dolů, ona by byla poslední člověk na světě, který by to udělal."

"Rozumím. Oceňujeme vaši spolupráci. Pokud by došlo k dalším incidentům, neváhejte a ozvěte se."

Když přerušil spojení, opožděně jsem zalitoval, že jsem se ho nezeptal: "A co kdyby na skenování byla? Co je na tom důležité? Začali se snad hackeři nabourávat do osobních souborů skenových dat?"

Představa to byla znepokojivá..., ale i kdyby to byla pravda, k podvodnému hovorů to nemělo žádný vztah. Neexistoval žádný počítačový popis Loraine, který by se takto dal využít, takže ať už podvodníci rekonstruovali její vzhled jakýmkoli způsobem, potřebná data získali úplně jinak.

Cestou domů jsem jel v manuálním režimu řízení a pětkrát jsem - nevýrazně - překročil rychlostní limit. Před očima mi na palubním displeji naskakovaly pokuty tak dlouho, dokud mi auto nezazpívalo: "Ještě jeden přestupek a bude vám zadržen řidičský průkaz."

Z garáže jsem šel rovnou do ateliéru. Loraine tam samozřejmě byla. Zůstal jsem ve dveřích a mlčky jsem se díval, jak se potýká s nějakou kresbou. Námět jsem nerozeznal, ale opět pracovala s uhlím. Často jsem si ji pro její anachronické metody dobíral: "Proč oslavuješ chyby tradičních materiálů? V minulosti umělci neměli jinou možnost než udělat z nouze ctnost - ale proč v tom klamu pokračovat? Jestli jsou uhlí na papíře nebo olejové barvy na plátně opravdu tak úžasné, můžeš popsat to, co je na nich tak pozoruhodného, nějakému softwaru pro virtuální umění a pak si vygenerovat vlastní virtuální materiály, které budou dvakrát tak dobré." Vždycky pro mne měla jedinou odpověď: "Tohleto dělám, tohleto se mi líbí a jsem na to zvyklá. Nic špatného na tom není, ne?"

Nechtěl jsem ji rušit, ale nechtěl jsem ani odejít. Jestli o mně věděla, nedala to nijak najevo. Stál jsem tam a uvažoval: Vážně tě miluju. A vážně tě obdivuju. To, jak držíš hlavu, když -

Zarazil jsem se. Když co? Když ji únosci strčili před kameru? Ve skutečnosti se nic takového nestalo.

Ne, ale znal jsem Loraine a proto jsem věděl, že by se nesesypala, že by si vládu nad sebou udržela. Klidně jsem její odvalu a vyrovnanost mohl obdivovat - bez ohledu na to, jak bizarní okolnosti mi tyto její vlastnosti připomněly.

Ve chvíli, kdy jsem se začal otáčet, řekla: "Zůstaň, jestli chceš. Nevadí mi, když se díváš."

Vešel jsem dál do chaosu jejího ateliéru. Ve srovnání se strohými, prázdnými zejícími prostory galerie působil velice útulně. "Na čem pracuješ?"

Ustoupila od stojanu. Skica byla téměř hotová. Zobrazovala ženu, která se zaťatou pěstí zvednutou ke rtům hleděla přímo do obrazu. Na tváři měla výraz neklidného okouzlení, jako by se dívala na něco hypnotizujícího, podmanivého a hluboce znepokojivého.

Zamračil jsem se. "To jsi ty, ne? Autoportrét?" Nějaký čas mi trvalo, než jsem si podobnosti všiml, a ani potom jsem si nebyl jistý.

Ale Loraine řekla: "Ano, jsem to já."

"Můžu se zeptat, na co se díváš?"

Pokrčila rameny. "Těžko říct. Jak jde dílo od ruky? Možná je to portrét umělce zastiženého nad autoportrétem."

"Měla bys zkusit udělat něco s kamerou a aktivní obrazovkou. Mohla bys naprogramovat stylizační software, aby sestavil tvůj složený obraz, jak sleduješ výsledek a reaguješ na něj."

Pobaveně zavrtěla hlavou. "Proč to dělat tak složitě? Proč jednoduše nezarámovat zrcadlo?"

"Zrcadlo? Lidé chtějí vidět, jak se odhaluje umělec. Nechtějí vidět sebe."

Přišel jsem k ní a políbil ji, ale prakticky na to nezareagovala. "Jsem rád, že se ti nic nestalo," řekl jsem něžně.

Zasmála se. "Já taky. A nedělej si starosti - teď už bych se unést ani nenechala. Víš, že než bys stačil zaplatit výkupné, dostal bys infarkt."

Dal jsem ji prst na rty. "Není to žádná legrace. Vážně jsem měl strach - ty mi nevěříš? Nevěděl jsem, čeho by mohli být schopni. Myslel jsem, že tě budou mučit."

"A jak? Pomocí vúdů?" Vycouvala z mého objetí a přešla k pracovnímu stolu. Stěnu nad ním pokrývaly její skicy - zmetky, které vystavovala z ozdravných důvodů.

Vzala ze stolu nůž na papír a dvakrát úhlopříčně řízla do jedné kresby. Byl to starý autoportrét, který se mi velice líbil. Potom se ke mně otočila a s hraným údivem řekla: "Ono to ani trochu nebolelo."

Premáhal jsem se, takže jsem to téma znovu nakousl až pozdě večer. Seděli jsme spolu v obývacím pokoji, schoulení před krbem a zrali do postele, ale jaksi se nám z toho útulného místečka nechtělo (přestože stačilo několik slov a dům by totéž krbové teplo napodobil kdekoli).

"Dělá mi starosti," přiznal jsem, "že za tebou určitě někdo chodil s kamerou - tak dlouho, že postihl tvou tvář, tvůj hlas, tvoje vystupování..."

Loraine se zakabonila. "Moje co? Vždyť to neřeklo jedinou celou větou. A není pravda, že za mnou museli někam chodit - nejspíš jenom zachytili nějaký můj hovor a celé to na něm postavili. Podařilo se jim přece profláčit obranou tvé kanceláře, ne? Nejspíš je to pár hackerů, kteří nemají co dělat - a co my víme, klidně můžou bydlet na opačné straně planety."

"Možná. Ale jeden hovor by nestačil, snad desítky. Nevím, jak to udělali, ale museli shromáždit spoustu dat. Mluvil jsem s umělci, kteří dělají simulační portréty - deset vteřin obrazu zabere celé hodiny pózování. Říkají, že oklamat někoho, kdo člo-

věka opravdu zná, stejně není snadné. Jasně, měl jsem být skeptický, ale proč jsem nebyl? Protože to bylo tak přesvědčivé. Protože to vypadalo přesně tak, jak bych si tě představoval -"

Popuzeně se v mé náručí zavrtěla. "Vůbec se mi to nepodobalo. Bylo to melodramatické počítačové přehrávání - a oni to věděli, proto to bylo tak krátké."

Zavrtěl jsem hlavou. "Vlastní napodobeninu nedovede posoudit nikdo. Budeš mi muset věřit. Víš, trvalo to jen několik sekund, ale přísahám ti, vystihli tě."

Rozhovor se protáhl do časných ranních hodin, ale Loraine ze svých pozic neustoupila a já musel připustit, že ať volající choval či nechoval plány na skutečný únos, vlastně jsme toho pro naši bezpečnost nemohli příliš udělat. Dům již byl vybaven nejmodernější bezpečnostní technikou a Loraine i já jsme nosili chirurgicky implantované rádiové majáčky. Dokonce i já jsem se vzepřel představě, že bychom si najali ozbrojené osobní strážce.

Musel jsem také přiznat, že žádní únosci, kteří by to mysleli vážně, by nás na svůj záměr neupozornili podvrženým telefonátem.

Nakonec jsem vyčerpaně kapituloval (jako by bylo nutné okamžitě to vyřešit), pokud jsme se neměli hádat až do rána.

Možná jsem reagoval přehnaně. Možná jsem jen těžce nesl, že jsem naletěl. Třeba to celé nakonec byl pouze žert. Jedno jak zvrácený. Jedno jak technicky provedený. Jedno jak nápadně nesmyslný.

Když jsme ulehli do postele, Loraine usnula prakticky okamžitě, ale já jsem ještě několik hodin nemohl usnout. Moje myšlenky konečně přestal okupovat hovor jako takový, jenže jakmile jsem jej pustil z hlavy, zaujala jeho místo další série obav.

Jak jsem řekl tomu detektivovi, Loraine nebyla skenována nikdy. Ale já jsem byl. Za použití snímacích postupů s vysokým

rozlišením byla vytvořena podrobná mapa mého těla až po buněčnou úroveň - mapa, která mimo jiné obsahovala popis každého neuronu v mém mozku, každého synaptického spojení. Jistým způsobem jsem si koupil nesmrtelnost. Kdyby se mi něco přihodilo, poslední snímek mého těla mohl být vzkříšen jako kopie: složitý počítačový model zasazený do virtuální reality. Model, který by se alespoň choval a uvažoval jako já. Měl by se mnou společně vzpomínky, cíle, touhy a věci, jimž věřím. Prozatím takové modely běžely pomaleji než skutečný čas, jejich virtuální prostředí měla omezené možnosti a dálkové řízení roboti, kteří měli umožňovat spojení s fyzickým světem, se podobali spíš nepovedenému vtipu..., ale veškerá navazující technologie postupovala mílovými kroky kupředu.

Moje matka byla již oživena v superpočítači známém jako Coney Island. Otec zemřel dřív, než bylo možné tento proces využít. Oba rodiče Loraine ještě žili a skenovat se nenechali.

Já jsem byl na skenování dvakrát, naposledy před třemi lety. Už dávno jsem měl jít na aktualizaci, jenže to by znamenalo znovu se smířovat s pravou podobou méj posmrtné budoucnosti. Loraine mnou nepohrdala, že jsem se pro něco takového rozhodl, a zdálo se, že si nedělá hlavu ani z vyhlídky na moje virtuální vzkříšení - ale vyjádřila se jasně, že ona se ke mně nepřidá.

Znal jsem ten spor natolik dobře, že jsem si ho mohl celý přehrát v hlavě, aniž bych ji musel probudit.

LORAINÉ: Nechci, aby mne po smrti imitoval nějaký počítač. K čemu by mi to bylo?

DAVID: Neztracuj imitaci - život je na imitaci založený. Každý orgán tvého těla je neustále představován ke svému obrazu. Každá dělicí se buňka umírá a nahrazuje se podvodníky. Nemáš ve svém těle jediný atom, s nímž by ses narodila - tak co ti dává tvoji totožnost? Je to skladba informací, a ne něco fyzického. A kdyby tvoje tělo začal napodobovat počítač - místo aby se napodobovalo tvé tělo samo -, jediný podstatný rozdíl by byl v tom, že počítač by dělal méně chyb.

LORAINÉ: Jestli tomu věříš..., proč ne. Ale já se na to dívám jinak. A smrti se bojím stejně jako všichni - jenže kdybych se nechala skenovat, nebylo by mi o nic líp. Nepřipadala bych si nesmrtelná. Vůbec by mi to nedodalo klid. Tak proč bych to měla dělat? Řekni mi jeden přesvědčivý důvod.

A já jsem se nikdy neodhodlal k tomu, abych jí řekl (dokonce ani v bezpečí svých představ): Udělej to, protože tě nechci ztratit. Udělej to pro mne.

Další den jsem celé dopoledne strávil s ředitelkou jedné velké pojišťovací společnosti, která měla zájem o změnu výzdoby několika set hal, výtahů a zasedacích místností, skutečných i virtuálních. Bez potíží jsem jí prodal přiměřeně důstojné elektronické tapety od přiměřeně vážených mladých talentů.

Někteří strádající umělci poskytovali síťovým galeriím skicy svých děl a doufali, že se strefí do kompromisu mezi hrubou verzí, která by mohla odradit, a verzí natolik působivou, že by kupovat skutečnou věc ztratilo smysl. Nikdo nezaplátí za umění, které neviděl - a v síťových galeriích vidět znamenalo vlastnit.

Fyzické galerie - pevně vedené - zůstávaly nejlepším řešením. Všichni moji návštěvníci byli kontrolováni, jestli nemají mikrokamery nebo odposlechy zrakové kůry. Nikdo si z budovy neodnesl víc než dojem, aniž by za to zaplatil. Kdyby to bylo legální, požadoval bych krevní vzorky a odmítl bych vpustit dovnitř každého s genetickým sklonem k eidetické paměti.

Odpoledne jsem si jako vždycky prohlížel práce aspirující na vystavení. Ještě jednou jsem se věnoval dílu od Kreysziga, u něhož jsem byl předchozího dne vyrušen, a pak jsem se začal probírat hromadou méně důležitých nabídek. Rozhodovat, co by pro moji stálou klientelu bylo či nebylo přijatelné, nevyžadovalo žádné intelektuální ani emoční vypětí. Po dvou desítkách let v oboru se z toho stala čistě mechanická činnost - většinou stejně nezáživná jako stát u běžícího pásu a třídit šrouby od matic. Neznamenal to, že by se otupil můj estetický úsudek (jestli se vůbec nějak změnil, stal se ještě vybroušenějším), ale jen ty nejvýjimečnější práce ve mně dokázaly probudit něco víc než -velice pohotové a neomylně přesné - hodnocení prodejnosti.

Když na obrazovku opět prorazil obraz 'únosce', nepřekvapilo mne to. V okamžiku, kdy se to stalo, jsem si uvědomil, že jsem na to čekal celé odpoledne. A přestože ve mně předtucha následných nepříjemností vyvolávala napětí, zároveň jsem nepopíratelně vítal příležitost dozvědět se něco víc o skutečných motivech volajícího. Oklamat mne znovu nemohl, takže čeho bych se měl bát? Věděl jsem, že Loraine je v bezpečí, mohl jsem si tedy dovolit zůstat nad věcí a pokusit se zachytit nějaké vodítko, které by mne přivedlo na stopu toho, o co tady skutečně jde. Masky řekla: "Máme vaši ženu - převedte půl milionu dolarů - na tento účet - jestli nechcete - aby trpěla."

Znovu se objevila umělá podoba Loraine. Nervózně jsem se rozesmál. Čemu jsem podle nich měl uvěřit? Nezaujatě jsem si obraz prohlížel. Část omšelé 'místnosti', kterou jsem viděl za 'ní', volala po novém vymalování - další pracný prvek 'realismu', který měl kontrastovat s pozadím druhé masky. Tentokrát nevypadala jako po boji a nejevila fyzické známky

špatného zacházení (dokonce to vypadalo, jako by 'jí' dovolili umýt se), ale v 'jejím' výrazu bylo vidět nejistotu, náznak potlačované paniky, který tam předtím nebyl.

Potom se podívala přímo do kamery a řekla: "Davide? Nechtějí mi tě ukázat - ale vím, že tam jsi. A vím, že určitě děláš všechno pro to, abys mne odsud dostal - ale prosím tě, pospěš si. Prosím, zaplať jim co nejdřív."

Moje schránka objektivit se roztříštila. Věděl jsem, že je to pouze dokonalá počítačová animace, jenže poslouchat ji, jak takto 'prosí', bylo bezmála stejně nepříjemné jako hovor, který jsem považoval za pravý. Vypadalo to jako Loraine, znělo to jako Loraine, každé slovo a gesto působilo věrohodně. Nedokázal jsem někde v hlavě stisknout knoflík a vypnout veškeré reakce na to, jak někdo, koho miluji, prosí o život.

Zakryl jsem si obličej a vykřikl jsem: "Ty hajzle úchylněj - takhle si děláš dobře? Myslíš si, že ti zaplatím, abys toho nechal? Dám si opravit telefon, aby tě nepustil - potom se budeš moct vrátit k interaktivnímu mordpornu a vobtěhnout vlastní mrtvolu."

Odpověď jsem nedostal, a když jsem se znovu podíval na obrazovku, hovor skončil.

Počkal jsem, až se přestanu třást - hlavně vztekem - a pak jsem zavolał detektivu Nicholsonovi, i když jsem v tom žádnou záruku neviděl. Dal jsem mu kopii hovoru pro archiv a on mi poděkoval. Optimisticky jsem si namlouval, že pro počítačovou analýzu modu operandi je každý důkaz dobrý. Kdyby tentýž volající stejným způsobem obtěžoval jiné, mohl by ze shromážděných informací nakonec vzniknout nějaký usvědčující profil pachatele. Třeba toho psychopata dokonce někdy chytí.

Potom jsem zavolał firmě, která mi dodala kancelářský software, a vysvětlil jsem, co se děje - samozřejmě bez podrobností o tom, čeho se dotěrné telefonáty týkají.

Jejich servisní operátorka mne požádala, abych jim povolil diagnostickou linku. Když jsem to udělal, na několik minut zmizela. Bude to něco jednoduchého, myslel jsem si, něco, co půjde snadno spravit, nějaká triviální chyba v seřizení ochrany.

Žena se znovu objevila na obrazovce a vypadala obezřetně.

"Pokud jde o software, všechno se zdá být v pořádku - žádná známka poškození. A žádná známka neoprávněného přístupu. Jak je to dlouho, co jste změnil přístupové heslo?"

"Hm. Nezměnil jsem je. Od té doby, co mi systém nainstalovali, jsem nic neměnil."

"Takže zůstalo posledních pět let stejné? To není dobrý zvyk."

Kajicně jsem přikývl, ale řekl jsem: "Nechápu, jak by je někdo mohl odhalit. I kdyby zkusili několik tisíc náhodných slov -"

"Při čtvrtém chybném tipu byste byl upozorněn. Navíc je tu kontrola hlasového otisku. Hesla se obvykle kradou odposlechem."

"Jediná osoba, která heslo zná, je moje manželka - a předpokládám, že je nikdy nepoužila."

"V registru jsou dva ověřené hlasové otisky. Komu patří ten druhý?"

"Ten je můj. Pro případ, že bych musel zavolat kancelářskému systému z domu. Ale nikdy jsem to neudělal, takže pochybuji, že ode dne, kdy mi ten software nainstalovali, heslo vůbec někdy padlo nahlas."

"Od obou hovorů, které prošly, existuje záznam -" "To je k ničemu. Všechny hovory si nahrávám a kopie jsem už poskytl policii."

"Ale ne, já mluvím o něčem jiném. Z bezpečnostních důvodů se úvodní část hovoru - ta, kdy je vysloveno heslo - ukládá jinde, v zakódované podobě. Jestli se na to chcete podívat, řeknu vám jak, ale budete muset heslo sám říct, abyste autorizoval dekodování."

Vysvětlila mi celý postup a odpojila se. Bylo na ní vidět, že z toho radost nemá. Pochopitelně nevěděla, že volající napodoboval Loraine. Nejspíš si myslela, že jako původce výhrůžných telefonátů 'odhalím' svoji manželku. Samozřejmě se mýlila - ale já také.

Pět let je dlouhá doba, aby si člověk pamatoval něco tak banálního. Třikrát jsem hádal špatně, než se mi podařilo říct heslo dobře.

Připravil jsem se na to, že znovu spatřím falešnou Loraine, ale obrazovka zůstala tmavá a hlas, který řekl 'Benvenuto', patřil mně.

Když jsem dorazil domů, Loraine ještě pracovala, a tak jsem ji nerušil. Šel jsem k sobě do pracovny, abych se podíval, jestli mi na terminálu nepřišla nějaká pošta. Nového tam nebylo nic, ale začal jsem procházet seznam starých dopisů, až jsem našel poslední videopohlednici od matky, která přišla někdy před měsícem. Kvůli rozdílu v rychlosti plynutí času byl přímý rozhovor

obtížný, takže jsme spolu byli v kontaktu prostřednictvím nahraných monologů, které jsme si posílali.

Řekl jsem terminálu, aby mi ten poslední přehrál. Na konci bylo něco, co jsem si mlhavě vybavoval, něco, co jsem chtěl slyšet znovu.

Matka od svého vzkříšení v Coney Islandu pomalu omlazovala svůj vzhled; nyní vypadala na třicet. Pracovala také na domě, který se z téměř dokonalého modelu jejího posledního domova v reálném světě proměnil a rozrostl do jakéhosi zámečku kopírujícího Francii osmnáctého století - s vyřezávanými dveřmi, křesly ve stylu Ludvíka XV., bohatě zdobenými čalouny na stěnách a lustry.

Svědomitě se zeptala na moje a Lorainino zdraví, na galerii, na Loraininy obrazy. Několika trpkými poznámkami zhodnotila poslední politické události - uvnitř Coney Islandu i mimo něj. Její mladý vzhled a přepychové okolí nebyly projevy sebeklamy; nebyla již starou ženou a nežila ve čtyřpokojovém bytě. Bylo by absurdní tvářit se, jako by musela

imitovat poslední léta svého organického života. Věděla přesně, kdo je a kde je, a měla v úmyslu maximálně toho využít. Původně jsem chtěl nechat její nezávazné povídání proběhnout zrychleně, ale nakonec jsem to neudělal. Posadil jsem se a vyslechl si každé slovo, přikovaný obrazem tváře té neexistující ženy. Snažil jsem se pochopit, co k ní cítím, rozplést kořeny své empatie, své loajality, své lásky... k tomuto shluku informací nakopírovaných z těla, které již dávno podlehlo rozkladu.

Nakonec řekla: "Stále se mne ptáš, jestli jsem šťastná. Jestli se někdy necítím sama. Jestli jsem si někoho našla."

Zaváhala a potom zavrtěla hlavou. "Necítím se sama. Dobře víš, že tvůj otec zemřel dřív, než byla tato technologie zdokonalena. A víš, jak moc jsem ho měla ráda. A vlastně mám pořád. Stále ho miluji. Není mrtvý o nic víc než já. Žije dál v mojí paměti - a to stačí. Tady jako nikde jinde."

Když jsem ta slova slyšel poprvé, napadlo mne, že používá ošepané fráze v nezvyklé podobě. Nyní se mi zdálo, že jsem pochopil otevřeně úmyslný náznak, který se za jejím ujišťováním skrýval, a zamrazilo mne.

Žije dál v mojí paměti.

Tady jako nikde jinde.

Pochopitelně by to drželi pod pokličkou. Organický svět na něco takového nebyl připraven - a kopie si trpělivost mohly dovolit.

Proto jsem od matčina druhá zatím žádnou zprávu nedostal. Klidně si mohl desítky let počkat, až se na Coney Island dostavím 'osobně', a teprve potom se znovu 'spatříme'.

Když nám servírovací vozík vykládal na stůl v jídelně večeři, Lorraine se mne zeptala: "Tak co bylo dnes, zase nějaké supertechické funění?"

Pomalů, snad až příliš důrazně, jsem zavrtěl hlavou. Připadal jsem si jako cizoložník - nebo něco horšího. Uvnitř jsem se topil, ale jestli na mě bylo něco vidět, Lorraine nedala najevo, že by si toho všimla.

"Takový figl se dá na jedné oběti asi sotva zkusit dvakrát, ne?" řekla.

"Doufejme."

V posteli jsem civěl do dusivé tmy a snažil se vymyslet, co podniknu, přestože únosci už odpověď nepochybně znali a sotva by ve svém plánu pokračovali, kdyby nevěřili, že jim nakonec zaplatím.

Všechno teď bylo logické. Až příliš logické. Lorraine žádný sken neměla, nabourali se do mého. Proč? K čemu se dá využít lidská duše? Není třeba hádat, řekne vám to sama. Získat kancelářské heslo bylo to nejmenší. Museli moji kopii nechat projít několika stovkami virtuálních scénářů a vybrat ten, z něhož nejpravděpodobněji kynula největší návratnost jejich investic.

Několik set vzkříšení, několik set různých falešných vydírání, několik set smrtí. Bylo mi to jedno - ta představa byla příliš bizarní a příliš cizí, než aby mnou pohnula - a proto nejspíš neznel požadavek výkupného úplně jinak: "Máme vaši kopii..."

Dokonce neměli ani kopii skutečné ženy, ale konstrukci založenou výhradně na tom, jak ji znám, na mých vzpomínkách a představách... A pokud šlo o falešnou Lorraine - jakou empatii, jakou věrnost, jakou láskou jsem byl povinován jí? Bylo možné, že únosci se nepodařilo úplně reprodukovat technologii oživení paměti, jaká byla vyvinuta na Coney Islandu. Nevěděl jsem, co vlastně vytvořili, co - jestli vůbec něco -, přivedli k životu. Jak složitý byl počítačový model za jejími slovy, jejími gesty, výrazy její tváře? Byl dostatečně složitý, aby prožíval emoce, které zobrazoval - jako kopie? Nebo byl pouze tak složitý, aby zapůsobil na moje emoce - tak složitý, aby mnou mohl manipulovat, aniž by sám něco cítil?

Jak jsem mohl zjistit, co je pravda - jak jsem to mohl poznat? 'Lidskost' své matky jsem bral jako samozřejmou věc a ona se možná stejně chovala k mému vzkříšenému, nikdy neskenovanému otci, vytaženému z jejího virtuálního mozku - ale co by bylo třeba, abych se nechal přesvědčit, že tento shluk informací je někdo, na kom by mi mělo záležet, někdo, kdo zoufale potřebuje moji pomoc?

Ležel jsem ve tmě vedle Lorraine z masa a kostí a představoval si, co bude počítačová simulace moji představy o ní říkat za měsíc.

IMITACE LORRAINE: Davide? Říkají mi, že tam jsi, říkají mi, že mne slyšíš. Jestli je to pravda..., nerozumím tomu. Proč jsi jim nezaplatil? Děje se něco? Říká ti policie, abys neplatil? (Ticho.) Jsem v pořádku, držím se - ale nechápu, co se děje. (Dlouhé ticho.) Nechovají se ke mně zase až tak špatně. Z jídla se mi zvedá žaludek, ale žiju. Dali mi papíry, abych si mohla kreslit, a udělala jsem několik skic...

I kdyby mne nepřesvědčili, i kdybych nikdy nenabyl jistotu, neustále bych uvažoval: Co když se mýlím? Co když je opravdu při vědomí? Co když je člověkem úplně stejně jako já budu já, až mě vzkřísí - a já jsem ji zradil a opustil?

S tím bych nedokázal žít. Ta možnost a to, co bych při tom viděl, by mne ničilo.

A oni to věděli.

Software, který mi spravuje finance, se lopotil celou noc, aby uvolnil peníze z mých investic. Další den v devět ráno jsem na stanovený účet převedl půl milionu dolarů a potom jsem seděl ve své kanceláři a čekal, co se bude dít. Napadlo mne změnit heslo na staré 'Benvenuto', ale vzápětí jsem usoudil, že jestli mají skutečně k dispozici můj sken, nebude jim dělat potíže moji novou volbu vydedukovat.

Deset minut po deváté hodině se na obří obrazovce objevila únoscová maska a neomaleně, bez poetických ozdob mi

oznámila: "Totéž znovu, za dva roky."

Přikývl jsem. "Ano." Tou dobou to budu moci vyřídit, aniž by se Loraine něco dozvěděla.

"Dokud budete platit, necháme ji zmrazenou. Žádný čas, žádné prožitky - žádná úzkost."

"Děkuji." Zaváhal jsem a pak jsem se donutil říct ještě něco. "Ale nakonec, až budu -"

"Co prosím?"

"Až budu vzkříšený..., pustíte ji za mnou?"

Maska se velkomyslně usmála. "Samozřejmě."

Nevím, jak imitaci Loraine začnu všechno vysvětlovat, ani co udělá, až se dozví svoji pravou situaci. Je možné, že vzkříšení na Coney Islandu odpovídá její představě pekla, jenže co jsem měl dělat? Nechat ji hnít tak dlouho, dokud budou únosci věřit, že by mnou její utrpení mohlo pohnout? Nebo jí koupit svobodu - a potom ji už nikdy nespustiti. Až spolu budeme na Coney Islandu, může si sama udělat závěr, sama se rozhodnout. Zatím mohu pouze zvedat oči k nebi a doufat, že je skutečně v bezpečí bezvědomé stáze.

Zatím mohu žít s Loraine z masa a kostí. Samozřejmě ji musím říct pravdu - a noc za noci si ve tmě vedle ní ten rozhovor procházím.

DAVID: Jak by mi mohlo být jedno, co se s ní děje? Jak bych ji mohl nechat trpět? Jak bych mohl hodit přes palubu někoho, kdo byl - doslova - vystaven ze všech důvodů, proč miluju tebe!

LORAINÉ: Imitace imitace? Nikdo netrpěl, nikdo nečekal na záchranu. Nebylo koho zachraňovat ani házet přes palubu.

DAVID: Tak já jsem nikdo? Ty jsi nikdo? To je totiž maximum, co ze sebe kdy můžeme mít: imitaci, kopii. Všechno, co se jeden o druhém můžeme dozvědět, jsou naše portréty v našich hlavách.

LORAINÉ: A to je všechno, co podle tebe jsem? Představa v tvoji hlavě?

DAVID: Ne! Ale jestli je to všechno, co mám, pak je to všechno, co můžu upřímně milovat. Ty to nechápeš?

A ona to nějakým zázrakem chápe. Konečně rozumí.

Jednu noc po druhé.

Zavírám oči a s úlevou usínám.

UČÍM SE BÝT SÁM SEBOU

Bylo mi šest let, když mi rodiče pověděli, že mám v lebce malý, tmavý drahokam, který se učí být mnou.

Mikroskopičtí pavoučci protkali můj mozek zlatou pavučinou, aby mohl učitel drahokamu naslouchat šepotu mých myšlenek. Sám drahokam byl napojený na mé smysly a uměl také vnímat chemické zprávy přenášené mou krví; on viděl, slyšel, cítil, chutnal a hmatal svět úplně stejně jako já a jeho učitel monitoroval jeho myšlenky a porovnával je s mými vlastními. Kdykoli se jeho myšlenky rozcházeły s mými,

učitel - rychlejší než vlastní myšlenka - provedl na drahokamu malou úpravu, která zajišťovala naši čím dál tím úplnější shodu.

Proč? Aby mě drahokam mohl, až už nebudu sám sebou, převzít.

Pomyslel jsem si: když tohle slyším a mám z toho divný, neskutečný pocit, co asi cítí můj drahokam? Samozřejmě totéž, odpověděl jsem si sám; on neví, že je drahokam, a také musí uvažovat o tom, co asi cítí jeho drahokam, a také si odpovídá: "Přesně totéž, protože neví, že je drahokam, a také přemítá o tom, co asi cítí jeho drahokam..."

A také přemýšlí o tom - o čem, to jsem věděl, protože jsem o tom přemýšlel i já sám - také přemýšlí o tom, jestli je on sám to pravé já, nebo je ve skutečnosti jen drahokam, který se učí být mnou.

Jako dvanáctiletý frajer bych se takovým dětským úvahám od srdce vysmál. Drahokam měli úplně všichni, až na členy některých obskurních náboženských sekt, a mně se zdálo nepředstavitelně pracné zabývat se tím. Drahokam byl prostě drahokam, součást života každého člověka, tak běžný jako vyprazdňování. S kamarády jsme si říkali o drahokamech ošklivé vtipy, stejně jako jsme si je vyprávěli o sexu, abychom jeden druhému dokázali, jak nás to téma nudí.

Nebyli jsme však až tak úplně klidní a neteční, jak jsme se snažili vypadat. Když jsme jednoho dne okouněli v parku a neměli co na práci, jeden kluk z naší party, jehož jméno jsem už zapomněl, ale kterého mám v hlavě zapsaného jako až příliš chytrého, se nás jednoho po druhém zeptal: "A co jste vy? Drahokam nebo opravdový člověk?" Všichni jsme bez rozmyšlení rozhořčeně odpověděli: "No přece opravdový člověk!" A když odpověděl poslední z nás, on se zachechtal a řekl: "Hm, ale já ne. Já jsem drahokam. Takže mi můžete políbit prdel, vy ubožáci, protože vás všechny spláchnou do kosmického hajzlu - ale já, já budu žít navěky."

Zbili jsme ho do krve.

Když mi bylo čtrnáct, věnoval jsem té otázce daleko více času, i když, a nebo právě proto, se o drahokamech v tom pitomém programu mého výukového přístroje mluvilo jen zřídka. Ta formálně správná odpověď na otázku "Jsi

drahokam nebo člověk?" musela být "Člověk," protože jen lidský mozek byl fyzicky schopný odpovědět. Drahokam měl jen vstupy napojené na smysly, ale tělo neovládal. Jeho zamýšlená odpověď byla shodná s tou, která zazněla, protože byl přesnou imitací mozku. Říci vnějšímu světu "Já jsem drahokam" - řečí, písmem nebo každou další metodou zahrnující lidské tělo - bylo principálně nemožné (i když touto argumentací nebylo možné zachytit to, že by si to člověk pomyslet).

Rozhodl jsem však, že ta otázka je v širším slova smyslu chybná. Dokud se drahokam a lidský mozek dělí o stejný senzorický přísun informací a učitel udržuje jejich myšlenky ve shodě, existuje jen jedna osoba, jedna identita, jedno vědomí. Tato osoba disponuje tou (vysoce žádoucí) vlastností, že kdyby byl buď drahokam anebo člověk zničen, přežije bez jakýchkoli škod. Lidé mají odjakživa dvě plíce a dvě ledviny, téměř jedno století mnoho lidí žije i se dvěma srdci. To je všechno vlastně totéž: otázka přebytnosti a mohutnosti, ničeho jiného.

Toho roku se mi rodiče rozhodli, že jsem už dost velký na to, aby mi sdělili, že se oba nechali přepnout - před třemi roky. Předstíral jsem, že tu novinku беру nevzrušeně, ale ze srdce jsem je nenáviděl za to, že mi to neřekli hned. Zamaskovali svůj pobyt v nemocnici lži o služební cestě do zámoří. Už tři roky žiju s drahokamáky a oni se mi to ani neobtěžovali říct. Bylo to přesně to, co jsem od nich čekal.

"Že vypadáme úplně stejně jako předtím?" ptala se matka.

odpor.

"Proto jsme ti to také neřekli," doplnil otec. "Kdybys věděl, že už jsme se nechali přepnout, mohl by sis vsugerovat, že jsme se nějak změnili. Ale tím, že jsme s tím počkali až doteď, jsme ti ulehčili poznání, že jsme pořád ti stejní lidé jako předtím." A položil mi ruku kolem ramen a stiskl mě. Skoro jsem vykřikl: "Nedotýkej se mě!" Ale včas jsem si vzpomněl, že jsem to už dříve uzavřel tak, že se drahokamy vůbec nebudu zabývat.

Měl jsem vytušit, že to udělají, mnohem dřív, než se přiznali; koneckonců jsem celé roky věděl, že to lidé absolvují většinou krátce po třicítce. Tou dobou už jejich organický mozek nastupuje cestu pozvolné degradace a bylo by opravdu pošetilé nechat krystal kopírovat tenhle úpadek. A tak dostane nervový systém nové elektrické vedení; otěže celého těla jsou předány drahokamu a učitel je deaktivován. Po dobu jednoho týdne se srovnávají impulzy vystupující z mozku s výstupy, které přicházejí z drahokamu, ale jelikož je touhle dobou drahokam opravdu perfektní kopií, nikdy se nezaznamenají žádné rozdíly.

Pak se tedy mozek vyjme, zničí a nahradí se houbovitým předmětem z tkáňových kultur, který je původnímu mozku podobný až do nejmenších detailů, avšak není schopen produkovat více myšlenek než plíce nebo ledviny. Tahle náhradka extrahuje z krve přesně tolik kyslíku a glukózy jako klasický mozek a věrně provádí i řadu dalších běžných biochemických funkcí mozku. Časem odumře stejně jako všechny tkáně a musí se vyměnit.

Drahokam sám je však nesmrtelný. Pokud není vržen do jádra nukleárního výbuchu, vydrží miliardu let.

Moji rodiče byli tedy stroje. Moji rodiče byli bohové. Nebylo na tom nic zvláštního. Nenáviděl jsem je.

Když mi bylo šestnáct, zamiloval jsem se a stal jsem se znovu dítětem.

Když jsem tak s Evou trávil celé teplé noci na pláži, nemohl jsem uvěřit, že by byl schopen cítit totéž co já. Věděl jsem velmi dobře, že kdyby teď mému drahokamu svěřili ovládání mého těla, mluvil bych úplně stejně a prováděl stejně něžně a neobratně každé pohlazení, ale nehodlal jsem připustit, že by drahokam mohl prožívat stejně bohatý, zázračný a šťastný vnitřní život. Sex, třebaže velmi příjemný, bych dokázal pochopit jako čistě mechanickou funkci, ale mezi námi bylo ještě něco (nebo jsem tomu alespoň věřil), co nemělo nic společného s nějakým chtíčem, se slovy, s žádnou zaznamenanou aktivitou našich těl, kterou by nějaký špión, skrytý mezi písečnými dunami a vybavený parabolickým mikrofonem a infračerveným dalekohledem, mohl zachytit. Po milování jsme vždycky tiše hleděli na oblohu plnou hvězd a naše duše se spojily na tajném místě, kterého nemůže žádný krystalický počítač dosáhnout, ani kdyby žil miliardu let. (Kdybych tohle řekl svému rádobyvěševědoucímu, ukoptěnému dvanáctiletému já, smálo by se, až by se z toho zbláznilo.)

Tehdy už jsem věděl, že učitel drahokamu nemonitoruje každý jednotlivý neuron mozku. To by bylo velmi nepraktické, jednak pro komplikované zpracování dat, jednak pro obrovskou fyzickou zátěž živé tkáně. Teorie nějakého moudrého pána říkala, že snímání impulzů určitých důležitých neuronů je téměř stejné jako snímání úplně všech - podle velmi pravděpodobných předpokladů, které ještě nikdo nevyvrátil, lze případné drobné chyby, které tak můžou vzniknout, matematicky odstranit.

Moje první představa byla, že právě v těchhle chybách, i když tak malých, leží rozdíl mezi mozkiem a drahokamem, mezi člověkem a strojem, mezi láskou a její imitací. Eva však brzy poukázala na to, že je absurdní dělat radikální, kvalitativní odlišení na podkladě podrobnosti záznamu impulzů. Kdyby byl učitel příštího modelu schopen zaznamenávat více impulzů, a tak snížil četnost výskytu chyb na jednu polovinu, byl by pak jeho drahokam mezníkem mezi 'člověkem' a 'strojem'? Teoreticky - a eventuálně i prakticky - by se četnost chyb dala snížit na hodnotu menší než jakékoli číslo mající nějaký smysl. Opravdu tedy věřím tomu, že rozdíl jedna ku miliardě hraje nějakou roli, když každý člověk každodenně ztrácí tisíce neuronů přirozeným opotřebením?

Měla samozřejmě pravdu, ale já si brzy našel jinou, přijatelnější obranu své pozice. Žijící neurony mají daleko složitější vnitřní strukturu než hrubá optická vlákna, která slouží v takzvané 'neurální síti' drahokamu stejnému účelu. Že vysílají nebo nevysílají impulz je jenom jedním atributem jejich chování; kdo ví, jak podrobnosti jejich biochemie - kvantová mechanika zúčastněných specifických organických molekul - přispívají ke kvalitě lidského vědomí? Kopírování abstraktní nervové topologie nestačí. Jasně, drahokam je schopný projít tím nesmyslným Turingovým testem - žádný zevní pozorovatel jej nerozliší od člověka -, ale to nedokazuje, že být drahokamem je stejné jako být člověkem.

Eva se zeptala: "Chceš tím říct, že se nikdy nenecháš přepnout? Že si necháš drahokam vyndat? Že zemřeš, až tvůj mozek začne hnít?"

"Možná," odvětil jsem. "Radši umřít v devadesáti nebo ve sto letech, než se nechat zabít ve třiceti a nechat si do hlavy nasadit nějakou mašinu, která se tváří, že to jsem pořád já."

"A jak víš, že třeba já už nejsem přepnutá?" zeptala se provokativně. "Jak víš, že zrovna já nepředstírám, že to jsem já?"

"Vím, že ses nenechala přepnout," prohlásil jsem sebejistě. "Prostě to vím."

"Jak? Vypadala bych stejně. Mluvila bych stejně. Jednala bych úplně stejně. V dnešní době se lidé nechávají přepínat v mladém věku. Tak jak můžeš vědět, že jsem se taky nenechala?"

Otočil jsem se na bok, abych jí byl tvář v tvář, a pohlédl jsem jí do očí. "Telepatii. Kouzlem. Spojením duší."

Moje staré dvanáctileté já se začínalo řehtat, ale tenkrát jsem přesně věděl, jak je zahnat.

V devatenácti jsem studoval finančnictví, ale přibral jsem si k tomu ještě přednášky z filozofie. Avšak katedra filozofie nevyučovala o Ndoliho aparátu, známějším pod názvem drahokam, nic zvláštního. (Ndoli ho ve skutečnosti původně nazval dvojník, ale mezi lidmi se prosadila jednoznačně libozvučná přezdívka drahokam.) Vyučovalo se tam sice o Platonovi, Descartovi a Marxovi, hovořilo se o svatém Augustinovi - a když se tvářili, že přednášejí největší modernu, tak o Sartrovi -, ale jestli slyšeli o Godelovi, Turingovi, Hamsunovi nebo Kimovi, nechali si to pro sebe. Z prosté deprese jsem vysvětloval zmínku v jednom z Descartových esejů o lidském vědomí jako 'software', který může být 'implementován' stejně dobře do organického mozku jako do optického krystalu, jako krok zpět oproti karteziánskému dualismu; nahradíte si 'software' slovem 'duše'. Můj učitel přeškrtl každý odstavec, který rozebíral tohle téma, krásnou úhlopříčnou, svítivě červenou čarou a připsal na okraj (vysokým, tučným písmem s opovrhlivým dvouhertzovým blikáním): IRELEVANTNÍ!

Skončil jsem s filozofií a začal s přednáškami o stavbě optických krystalů pro nespecialisty. Naučil jsem se hodně o kvantové fyzice pevných látek. Nastudoval jsem kupu fascinující matematiky. Dozvěděl jsem se, že neurální síť je aparát užívaný k řešení problémů, které jsou příliš těžké na to, aby se daly pochopit. Dostatečně flexibilní neurální síť může být zpětnou vazbou přizpůsobena téměř každému systému tak, aby produkovala stejné odpovědi na výstupech při shodných vstupech, ale dosažení takového napodobení vlastně ani v nejmenším nenapovídá cokoli o zkoumaném systému.

"Pochopení," řekl nám učitel, "je překonaný koncept. Nikdo ve skutečnosti nerozumí procesu, ve kterém z oplodněného vajíčka vznikne člověk. A co máme dělat? Přestaneme plodit děti, dokud nebude celá ontogeneze popsána sérií diferenciálních rovnic?"

Musel jsem přiznat, že v tom má pravdu.

Tehdy už mi bylo jasné, že odpovědi na otázky, které mne tak zajímají, nezná nikdo - a těžko na ně budu schopen přijít já sám; mé duševní schopnosti jsou přinejlepším průměrné. Proto bylo mé další rozhodování jednoduché: buď budu ztrácet čas dumáním nad záhadami vědomí, anebo se na to jako všichni ostatní prostě vykašlu a budu pokračovat v normálním životě.

Když jsem si ve třidvaceti vzal Daphne za ženu, Eva už pro mě byla vzdálenou vzpomínkou, stejně jako představa splynutí duší. Daphne bylo třicet jedna. Pracovala jako vysoká úřednice v obchodní bance, která mi poskytla úvěr, když jsem studoval vysokou školu. Všichni se shodli v tom, že to manželství mojí kariéře prospěje. Co z něj měla ona, tím si nejsem tak jistý. Třeba mě opravdu měla ráda. Vedli jsme spolu uspokojivý sexuální život a vzájemně jsme se utěšovali, když vyvstaly problémy - tak by každý útlocitný člověk uklidňoval vylekanou srnku.

Daphne se ještě nenechala přepojit. Odkládala to měsíc po měsíci a vymýšlela si čím dál legračnější výmluvy. Dobíral jsem si ji, jako bych nikdy neměl vlastní pochybnosti.

"Bojím se," přiznala jednoho večera. "Co když při tom zemřu - co když vše, co po tom zbude, je jen robot, loutka, věc? Já nechci umřít."

Z takových řečí mi běhal mráz po zádech, ale své pocity jsem skryl. "Představ si, že bys prodělala mozkovou mrtvici," začal jsem pohotově, "která by ti zničila malý okřesek mozku. Řekněme, že by ti doktoři implantovali integrovaný obvod, který by převzal funkce poškozené oblasti. Budeš to ještě ty?"

"No jistě."

"A když se totéž stane dvakrát, třikrát, desetkrát nebo tisíckrát -"

"To už není tak jednoznačné."

"Ne? A kde je to kouzelné číslo, kdy nastává onen přechod?"

Pohlédla na mne. "Tohle jsou všechny ty notoricky známé argumenty -"

"Vy vrať je tedy, jestli jsou tak staré a známé."

Dala se do pláče. "Kašlu na to. Dej mi pokoj! Já mám obyčejný strach a ty tady plácáš ty svoje nesmysly!"

Objal jsem ji. "Ššš. Nezlob se na mě. Ale každý k tomu dříve či později přistoupí. Nesmíš se bát. Jsem tady s tebou. A mám tě rád." Ta slova mohla být klidně automaticky spuštěna ze záznamu, jakmile se objevily její slzy.

"Uděláš to? Se mnou?"

Ztuhl jsem. "Cože?"

"Necháš si tu operaci udělat ve stejný den? Necháš se přepnout se mnou?"

Tohle dělalo hodně párů. Jako mí rodiče. Někdy to bezpochyby bylo z lásky a věrnosti. Jindy zřejmě prostě proto, že ani jeden partner nechtěl jako nepřepnutá osoba žít s diamantovou hlavou.

Chvilí jsem mlčel a pak jsem řekl: "Ano, jistě."

V následujících měsících začaly všechny obavy, které Daphne trápily a kterým jsem se dřív vysmíval jako 'dětinským' a 'pověřivým', trápit i mne, najednou dostaly zcela konkrétní podobu a moje vlastní 'racionální' argumenty mi začínaly připadat abstraktní a prázdné. V poslední chvíli jsem to vzdal; odmítl jsem anestetikum a utekl z nemocnice.

Daphne prodělala přepnutí sama, protože nevěděla, že jsem ji zradil.

Už jsem ji nikdy neviděl. Nemohl jsem se jí podívat beze studu do očí; dal jsem v práci výpověď a na rok jsem opustil i město, neboť se mi dělalo z té podlé zrady, které jsem se dopustil, opravdu špatně. Současně jsem se však nesmírně radoval, že jsem tomu ušel.

Podala na mě nejprve žalobu, ale za pár dní ji zase stáhla a prostřednictvím svých právníků souhlasila s rozvodem bez ně-

jakých komplikací. Ještě než se uskutečnil, poslala mi krátký dopis:

Nakonec vůbec nebylo čeho se bát. Jsem úplně přesně stejná jako předtím. Byl nesmysl vůbec to odkládat; když už teď mám ten obrovský krok do neznáma za sebou, cítím se tak skvěle jako nikdy.

Tvoje milující žena-robot,

Daphne.

Když mi bylo osmadvacet, skoro všichni, které jsem znal, se už se nechali přepnout. Všichni přátelé z univerzity.

Dokonce i jedenadvacetiletí kolegové v novém zaměstnání. Od přítele jednoho z jejich přátel jsem slyšel, že i Eva je už šest let přepnutá. Čím déle jsem to odkládal, tím se to rozhodnutí pro mě stávalo těžším. Mohl jsem mluvit s tisícem lidí, kteří se nechali přepnout, mohl jsem klidně zkoušet své nejbližší přátele z detailů o jejich dětství a z jejich nejintimnějších myšlenek, stejně jsem věděl, že ať jsou jejich odpovědi sebepřesvědčivější, jsou jen výplodem Ndoliho aparátu, který byl po celé dekády zabudován v jejich hlavě, aby se všechno přesně naučil.

Samozřejmě jsem uznával, že je skoro stejně nemožné být si jistý, že by někdo jiný nepřepnutý měl stejný vnitřní život, jako já - ale bylo celkem přirozené, že jsem více důvěřoval lidem, jejichž lebky ještě nikdo nevyškrabal.

Přestal jsem se stýkat s přáteli, přestal jsem hledat milenkou. Začal jsem pracovat doma (věnoval jsem práci více času a moje produktivita vzrostla, takže to mé společnosti vůbec nevadilo). Nemohl jsem prostě žít s lidmi, o jejichž lidskosti jsem pochyboval.

Nebyl jsem však v žádném případě jediný. Jakmile jsem začal trochu pátrat, našel jsem tucet organizací výlučně pro lidi, kteří se nenechali přepnout, od společenských klubů, velmi podobných spolkům pro rozvedené, až po paranoidní, polovojenskou

Frontu odporu, jejíž členové byli přesvědčeni, že žijí v době Invaze zlodějů těl. Avšak i členové těch společenských klubů mi připadali nějak narušení; mnoho z nich sice mělo se mnou řadu úplně shodných názorů, ale mé vlastní myšlenky zněly z jiných úst spíše obsesivně a nesmyslně. Měl jsem jeden krátký poměr s nepřepnutou čtyřicátnicí, ale mluvili jsme spolu vlastně pouze a jediné o našem strachu nechat se přepnout. Bylo to masochistické, dusivé, šílené. Rozhodl jsem se vyhledat psychiatrickou pomoc, ale nemohl jsem vystát přepnutého psychoterapeuta. Když jsem pak konečně našel jednu nepřepnutou mladou ženu, snažila se mě přesvědčit, abych jí pomohl vyhodit do povětří elektrárnu, abychom jí dali najevo, kdo je tady pánem.

Každou noc jsem řadu hodin nemohl usnout a snažil se rozhodnout pro jednu nebo druhou možnost, ale čím déle jsem se tím zabýval, tím bylo pro mě to téma zamlženější a prchavější. Kdo jsem to vlastně byl 'já'?

Co bylo platné, že já' ještě stále 'žiju', když se moje osobnost za ty dvě dekády tak moc změnila? Moje dřívější ega byla prakticky mrtvá - nepamatoval jsem si z nich víc než ze svých letmých známostí -, avšak tahle ztráta mi vlastně ani moc nevadila. Možná by bylo zničení mého organického mozku tou nejněžnější změnou proti všem těm změnám, kterými jsem za svého života zatím prošel.

Anebo taky ne. Třeba by to bylo zrovna takové jako smrt. Někdy tyhle úvahy končily třeba i pláčem. Trásl jsem se celý vyděšený na posteli a cítil se nekonečně sám, neschopný strávit - a také neschopný přestat rozebírat - tu závratnou vidinu své vlastní neexistence. Někdy se mi prostě a jednoduše z toho problému udělalo 'zdravě' špatně. Jindy jsem byl přesvědčený, že podstata vnitřního života drahokamu je ta nejdůležitější otázka, před kterou bylo lidstvo kdy postaveno. Jindy se mi mé pochybnosti zase zdály potrhle a směšné. Každý den se nechávaly stovky tisíc lidí přepnout a svět běžel zjevně stejně dál jako

vždycky - tato skutečnost by přece měla mít daleko větší váhu než nějaké hluboké filozofické argumenty!

Nakonec jsem si operaci domluvil. Řekl jsem si, co vlastně můžu ztratit? Dalších šedesát let nejistoty a stihomamu?

Jestliže se lidská rasa opravdu nechává nahradit nějakými hodinčkovými automaty, pak při tom nemusím být. Postrádal jsem totiž tu slepou víru psychotického podzemí, které bylo samozřejmě úřady tolerováno jen potud, pokud bylo neškodné. Kdyby však byly na druhé straně moje obavy liché - kdyby byla moje vlastní identita schopna přežít přepnutí stejně lehce, jako už přestála taková traumata jako spánek a probuzení, neustálé odumírání mozkových buněk, růst, dospívání, učení a zapomínání -, pak bych nezískal jenom věčný život, ale byl by to i konec mým pochybnostem a mému odcizení.

Dva měsíce před domluveným termínem jsem jednoho nedělního rána nakupoval prostřednictvím homeshoppingu.

Probíral jsem se videokatalogem zelinářské firmy a můj zrak a také mé slinné žlázy, které ihned naplno spustily svůj koncert, upoutal obrázek nejnovější odrůdy jablka. Rozhodl jsem se, že si tahle jablka koupím, jenže jsem omylem zmáčkł tlačítko, které patřilo další položce katalogu. Moje chyba mohla být přirozeně lehce napravena - stačilo zmáčknot jiné tlačítko a vrátit se k jablkům. Na obrazovce jsem viděl hrušky, pomeranče, grapefruity. Snažil jsem se pohlédnout dolů, co to ty mé nešikovné prsty provádějí, ale mé oči zůstávaly dál upřené na obrazovku.

Začínala se mě zmocňovat panika. Chtěl jsem vstát, ale ani nohy mě neposlouchaly. Snažil jsem se vykřiknout, ale nemohl jsem vydat ani hlásku. Necítil jsem žádné zranění, ani jsem si nepřipadal slabý. Byl jsem ochrnutý? Nějaké poškození mozku? Stále jsem však cítil své prsty na klávesnici, svá chodidla na koberci, svá záda na opěradle židle.

Sledoval jsem sám sebe jak si objednávám ananasy. Cítil jsem, jak vstávám, protahuji se a jdu klidně z pokoje. V kuchyni jsem vypil sklenici vody. Měl bych se třást, dusit se, ale ta chladná tekutina do mě lehce procházela. Ani kapka neukápla.

Měl jsem pro to jen jediné vysvětlení. Přepnul jsem se. Spontánně. Drahokam převzal vládu nad mým tělem, i když můj mozek ještě žije - všechny mé nejděvočejší paranoidní obavy se naplnily.

A zatímco mé tělo pokračovalo v běžných úkonech toho obyčejného nedělního rána, já byl ztracen v klaustrofobickém, bezmocném aeliriu. Skutečnost, že jsem dělal všechno, co jsem zamýšlel, mě vůbec neupokojovala. Jel jsem vlakem na pláž, abych si zaplavал, ale klidně jsem mohl pobíhat po městě se sekerou, plazit se po ulicích nahý, pomazaný vlastními exkrementy a výt jako kojot. Přestal jsem ovládat své tělo. Stalo se pro mě žijící svěřací kazajkou a já s tím nemohl nic dělat, nemohl jsem křičet, nemohl jsem dokonce ani zavřít oči. Spatřil jsem v okně vlaku svůj nejasný odraz, ale neměl jsem sílu začít hádat, o čem asi ta mysl, která ovládá onu klidnou tvář, právě přemýšlí.

Plavání jsem vnímal jako nějakou smyslově dokonalou holografickou noční můru. Stal jsem se pasivním objektem, důvěrná znalost signálů, které přicházely z mého těla, činila situaci ještě hrůznější. Mé paže neměly právo pohybovat se v takovém líném rytmu, když jsem si přál mlátit s nimi kolem sebe jako tonoucí a demonstrovat tak celému světu svoji úzkost.

Teprve když jsem si lehl na pláž a zavřel oči, začal jsem o svém postavení přemýšlet racionálně.

Přepnutí nemohlo proběhnout 'spontánně'. Ta myšlenka byla absurdní. Bylo třeba přerušit a spojit miliony nervových vláken za pomoci miniaturních chirurgických robotů, které se v hlavě nenacházely - měli mi je injikovat až za dva měsíce. Bez vnějšího impulsu byl Ndoliho aparát totálně pasivním elementem, neschopným ani tajného špehování. Žádné selhání drahokamu ani učitele nemohlo zapříčinit, aby byly otěže mého těla odňaty organickému mozku, aby je převzal do svých 'rukou'.

Musela se stát nějaká chyba. Mé první úvahy byly scestné, absolutně scestné.

Tak jsem si přál, abych mohl něco udělat. A najednou jsem pochopil. Měl bych se v tu chvíli zhroutit, křičet a nařikat, rvát si vlasy, zarývat si nehty do masa. Místo toho jsem však ležel na zádech v oslepujícím slunečním svitu. Za pravým kolenem mě něco svědilo, ale byl jsem zjevně moc líný, abych se poškrábal. Proč jsem se nezačal chechtat, proč jsem doslova neexplodoval hysterickým smíchem, když jsem si uvědomil, že já vlastně jsem drahokam?

Učitel náhle selhal. Už mě nespojoval s organickým mozkiem. Znenadání jsem se stal zcela bezmocným. Ne! Vždycky jsem byl bezmocný. Moje volní jednání, ovládání 'mého' těla a účinkování ve světě vždycky končilo ve vakuu.

Neustále totiž bylo manipulováno, 'korigováno' učitelem tak, že všechna přání jako by byla má.

Existuje milion otázek, které bych si chtěl položit, a milion paradoxů, které bych mohl vymyslet, ale nesmím. Musím soustředit všechnu svoji energii jedním směrem. Můj čas se rychle chýlí ke konci.

Až v nemocnici dojde k přepnutí, a nebudou-li nervové impulzy, které budu vysílat do těla, úplně stejné jako impulzy organického mozku, přijde se na závalu učitele. A napraví se. Organický mozek se nemá čeho bát; o jeho kontinuitu bude dobře postaráno, bude střezena jako poklad, jako svátost. Nebude žádných diskusí o tom, kterému z nás bude dovoleno přežít. Já se zase budu muset přizpůsobit. Já budu 'opraven'. Mě zavraždí.

Asi je to absurdní takhle se bát. Když se na to podíváme z druhé strany, zabíjeli mě každou mikrosekundu uplynulých osmadvaceti let. A z jiného pohledu existuji teprve sedm týdnů, které uplynuly od selhání učitele. Teprve od té chvíle začalo moje separátní vědomí vůbec něco znamenat - a za další týden bude po této odchylce, po téhle noční můře. Dva měsíce

utrpení - proč by mi měly tak vadit, když stojím na prahu věčnosti? Jenom s tou výhradou, že to nebudu já, kdo ji dosáhne, protože ty dva měsíce bída jsou všechno, co vymezuje moji identitu.

Permutací podobných intelektuálních interpretací existuje nekonečné množství, ale já mohu své jednání směřovat pouze podle své zoufalé vůle přežít. Já sám se cítím jako nějaká odchylka, jako opravitelná závada. Jak bych jenom mohl přežít? Musím se přizpůsobit - dobrovolně se co nejvíce ztotožnit. Musím se snažit navenek vypadat stejně jako ten, jímž mě přinutili být.

Po osmadvaceti letech jsem mu určitě stále tak blízký, že bych mohl ten podvod zvládnout. Když budu studovat každý impuls, který dostanu našimi společnými smysly, určitě se s ním sžiju a dočasně zapomenu na význam své vlastní entity. Přinutím se dostat se s ním znovu do synchronie.

Nebude to lehké. Ten den, co jsem začal existovat, se na pláži seznámil s jednou dívkou. Jmenuje se Cathy. Třikrát spolu od té doby spali a on si myslí, že ji miluje. Nebo jí to alespoň řekl, šeptal jí to, když spala, a napsal si to, ať už to je pravda nebo ne, do svého diáře.

Já k ní necítím nic. Jistě, je to docela milá žena, ale já ji sotva znám. Jelikož jsem se spíše zabýval svou těžkou situací, věnoval jsem rozhovorům s ní jen velmi málo pozornosti a vlastní sex byl pro mě jen o málo více než nechutným nedobrovolným voyeurstvím. Jelikož jsem si uvědomil, co je v sázce, snažil jsem se prožívat stejné emoce jako mé druhé já, ale jak ji mohu milovat, když s ní nemohu vůbec komunikovat a ona vlastně ani neví, že existuji? Jestli naplňuje jeho mysl dnem i nocí, zatímco pro mě je jenom nebezpečnou komplikací, jakou mám asi naději, že nenápadně přechkám svůj samostatný začátek a ujdu tak smrti?

On nyní spí, a tak já musím také spát. Naslouchám tepu jeho srdce, jeho pomalému dechu, a snažím se dosáhnout klidu odpovídajícímu těmto funkcím. Na chvíli mě jímá úplná beznaděj.

Vlastně i mé sny budou jiné, protože naše rozdvojení je nezadržitelné. Můj cíl je směšný, absurdní, žalostný. Jak mohu sledovat kdejaký nervový impuls, ke všemu celý týden? Můj strach z odhalení a mé pokusy skrýt se musí nepochybně ovlivnit mé reakce. Tuhle směs lži a paniky nepůjde zamaskovat.

Ale jak se pomalu nořím do spánku, zjišťuji, že postupně začínám věřit, že se mi to podaří. Musím. Na chvíli se mi zdá sen - směsice vjemů, fantastických i čistě pozemských, zakončených nirvánou - a pak se už úplně bezstarostně ponořím do bezesného zapomnění.

Zírám do bílého stropu, zmatený a omámený, a snažím se zbavit toho neodbytného přesvědčení, že je tady něco, na co nesmím myslet.

A pak pevně zatnu pěsti samou radostí z toho zázraku a vzpomínám si.

Do poslední minuty jsem si myslel, že si to on určitě zase rozmyslí - ale nestalo se tak. Cathy mu rozmluvila jeho poslední obavy. Cathy se koneckonců nechala přepnout a on ji miluje více než kohokoli předtím.

Takže se naše role nyní vyměnily. Tohle tělo je nyní jeho svěrací kazajkou...

Topím se ve vlastním potu. Je to beznadějně, nemožné. Nemůžu mu čist myšlenky, nejsem schopen uhodnout, co chce právě dělat. Mám se pohybovat, nebo klidně ležet? Křičet, nebo být zticha? I kdyby byl počítač, který nás oba sleduje, naprogramovaný tak, aby ignoroval nepatrné rozdíly - jakmile on zjistí, že se jeho tělo nechová podle jeho vůle, vyděsí se stejně jako předtím já. A já už nebudu mít ani mizivou šanci uhádnout všechno správně.

Potil by se teď on? Byl by jeho dech nyní také zrychlený? Ne. Jsem samostatný teprve třicet sekund a už jsem se prozradil. Optický kabel, který vychází pod mým uchem, končí v panelu na zdi. Někde už určitě zvoní poplašný signál. Kdybych kabel vytrhl, jak by asi reagovali? Užili by násilí? Jsem přece občan, nebo ne? Drahokamové hlavy mají přece plná práva po celé dekády. Inženýři a doktoři nemůžou dělat nic bez mého svolení. Snažím se vzpomenout si na klauzule uvedené ve smlouvě, kterou podepisoval, ale tehdy jim nevěnoval ani vteřinový pohled. Zkouším zatahat za popruh, jímž jsem spoután, ale je na obou koncích pevně připevněn.

Když se otevrou dveře, mám na chvíli pocit, že se úplně sesypu, ale nějak nacházím sílu se zase sebrat. Je to můj neurolog, doktor Pram. Usměje se a říká: "Tak jak se cítíte? Jde to?"

Tupě přikývnu.

"Většinu lidí nejvíc šokuje, že si vůbec nepripadají jini. Na moment si pomyslíte: „Nemůže to přece být tak jednoduché! Nemůže to přece být úplně normální!“ Ale brzy přivyknete skutečnosti, že tomu tak opravdu je. A život půjde dál, beze změn." Mrkne na mě, poklepe mě po rameni, uvolní popruhy, pak se otočí a dlouhými kroky odchází pryč.

Utíkají celé hodiny. Na co ještě čekají? Už dávno musí mít prokazatelné důkazy. Asi musí postupovat podle nějakých předepsaných procedur, musí to projednat s právními a technickými experty, musí se svolat a sejít etické komise, aby rozhodly o mém osudu. Koupou se ve vlastním potu a nekontrolovaně se třesu. Několikrát popadnu ten odporný kabel a vší silou za něj trhnu, ale drží jako přibitý jak ve zdi, tak v mé lebce.

Sanitář mi přináší jídlo. "Dobrou chuť," přeje mi. "Za chvíli bude čas návštěv."

Potom mi ještě podstrčí mísu, ale jsem tak nervózní, že se nemůžu ani vymočít.

Když mě Cathy spatří, zamračí se. "Co se děje?"

Pokrčím rameny a usměju se, ale přitom se třesu a usilovně přemýšlím o tom, proč se vlastně snažím hrát tohle divadýlko. "Nic. Jenom... je mi trošku mdlo, to je všechno."

Bere mě za ruku, pak se ke mně sklání a líbá mě na rty. Přese všechno cítím okamžité vzrušení. Stále se ještě nade mnou sklání

a s úsměvem mi říká: "Už to máš za sebou, fajn? Už se ničeho nemusíš bát. Trochu tě to vyvedlo z míry, ale v hloubi duše cítíš, že jsi stále tím, čím jsi byl odjakživa. A já tě miluju."

Přikývnu. Chvilku spolu klábosíme. Pak odchází. Šeptám si hystericky: "Jsem stále tím, čím jsem byl odjakživa. Jsem stále tím, čím jsem byl odjakživa."

Včera mi vyškrábli a vyčistili lebku a vložili mi do ní jako vycpávku můj nový nemyslicí pseudomozek.

Jsem nyní klidnější než kdy předtím. Myslím, že jsem nakonec našel vysvětlení pro své přežití.

Proč vypínají učitele na ten týden mezi přepnutím a zničením mozku? Asi ho těžko můžou nechat běžet, když je mozek odpojený - ale proč celý týden? Aby lidi přesvědčili, že drahokam povede bez jejich kontroly úplně stejný život, jaký „by byl vedl“ organický mozek, ať už si pod těmito slovy představuje kdo chce co chce.

Proč však jenom na týden? Proč ne na měsíc nebo na rok? Protože drahokam nemůže tak dlouho zůstat v naprosté synchronizaci - ne kvůli nějaké chybě, ale z toho důvodu, pro který jsou vlastně užívány. Drahokam je nesmrtelný.

Mozek postupně degeneruje a hyne. Jenže drahokam, i když je imitací mozku, ignoruje fakt, že opravdové neurony postupně odumírají. Bez soustavných učitelových korekcí, tedy i současné degenerace drahokamu, musí zcela nepochybně nastat malé rozdíly. Rozdíl zlomku sekundy v odpovědi na podnět je dostatečný důvod k vyvolání podezření, jak to až moc dobře znám, a od té chvíle je vzájemná neshoda neodvratná.

Není pochyb, že před nějakými padesáti lety seděl kolem počítačového monitoru hlouček neurologů-průkopníků, kteří sestavovali graf pravděpodobnosti takovéto radikální neshody s časem. Jak přišli zrovna najeden týden? Jaká pravděpodobnost byla pro ně přijatelná? Desetina procenta? Setina? Tisícina? Ať už ten bezpečnostní koeficient vymysleli jakkoli nízký, bylo to

pro ně jistě velmi těžké. Těžko si člověk představí tak nízkou hodnotu, aby se tenhle fenomén vyskytoval i z globálního hlediska zcela ojediněle, když se denně nechává přepnout čtvrt milionu lidí.

Může k tomu dojít jen jednou za deset let, v kterékoli nemocnici, nebo snad jen jednou za století, ale každé pracoviště musí mít nějaký postup, jak s takovou eventualitou naložit.

Jaký postup by asi zvolili?

Mohli by se držet svých smluvních závazků a zapnout zase učitele, čímž by vymazali svého spokojeného zákazníka a dali by poděšenému organickému mozku příležitost šířit zvěsti o svém údělu všemožnými sdělovacími prostředky a stěžovat si právníkům.

Anebo mohou v poklidu vymazat počítačové záznamy zjištěné neshody a chladnokrevně se zbavit jediného svědka.

Tak je to. Věčnost.

Za padesát nebo šedesát let budu potřebovat transplantace a nakonec i úplně nové tělo, ale s tím si vůbec nemusím dělat starosti -já na operačním stole zemřít nemohu. Asi tak za tisíc let budu ještě potřebovat další hardware, abych byl schopen pojmout celou svoji paměť, ale i tento proces určitě proběhne bez problémů. Řádově asi za milion let by se na diamantu mohlo projevit opotřebení způsobené kosmickým zářením, ale tomu snadno předejde bezchybná transkripce do nového krystalu.

Aspoň teoreticky mám zajištěno místo na posvátném Olympu a jednou se budu moci zúčastnit tepelné smrti vesmíru. S Cathy jsem se samozřejmě rozešel. Možná bych se ji naučil mít rád, ale znervózňovala mne a neustále mi bylo špatně z pocitu, že si musím na něco hrát.

A pokud se týče toho muže, který tvrdil, že ji miluje, toho muže, který strávil poslední týden svého života bezmocný, vyděšený, přidušený zjištěním blížící se smrti, ani nevím, co k němu vlastně mám cítit. Měl bych být schopen s ním soucítit,

vezmu-li v úvahu to, že jsem prakticky stejný osud zažil já sám, ale nějak pro mě prostě není tak úplně opravdovým člověkem. Víím, že byl můj mozek vymodelován podle jeho, proto mu vlastně náleží určité prvenství, ale přesto je nyní pro mne jen -vybledlým, nehmotným stínem.

Koneckonců nemůžu ani vědět, jestli bylo jeho vnímání sama sebe, jeho nejhlubší vnitřní život, jeho prožívání bytí alespoň trochu srovnatelné s mým.

VYCHÁZKA

Listy a větvičky při každém kroku chřupají pod nohama; není to žádný tichý šelest, ale pronikavě praskavé projevy neodvolatelně nenapravitelné škody - jako by mi měly vtlouct do hlavy, že touto cestou už dlouho nikdo nešel. Každý krok je důkazem, že nepřijde pomoc, vyrušení ani odklad.

Když jsme vystoupili z auta, zmáhala mne slabost a závrať -a částečně stále doufám, že prostě omdlím, zhrouťím se na místě a už nevstanu. Tělo však neoplývá poslušností. Tvrdohlavě se chová, jako by každý krok vpřed byl tím nejjednodušším na

světě, jako by jeho smysl pro rovnováhu byl neporušený, jako by veškerá únava a mdloba byly jen uvnitř mé hlavy.

Mohl bych to nahrát: mohl bych klesnout k zemi a nehýbat se. Ať je to vyřízené.

Ale neudělám to.

Protože nechci, aby to bylo vyřízené. Zkousím to znovu.

"Človče, Cartere, můžu z tebe udělat boháče. Dělal bych pro tebe do konce svého života." Dobrý nápad: svého života a ne tvého života; hned to zní jako lepší nabídka. "Viš, kolik jsem vydělal Finnovi za šest měsíců? Půl milionu! Tak si to spočítej!"

Neodpovídá. Zastavuji se a otáčím se proti němu. Carter také zůstává stát, udržuje odstup. Na kata dvakrát nevypadá.

Určitě mu táhne na šedesát: šedé vlasy, ošlehaná, skoro až vlídná tvář. Zůstala mu robustní postava, ale vypadá jako něčí kdysi atletický dědeček, který před čtyřiceti lety boxoval a hrál fotbal a dnes je z něj čilý zahrádkář.

Klidně mi ukáže pistolí, abych pokračoval. "Dál. Zónou, kam se chodí močit, jsme už prošli, ale čundráci a vandráci... Opatrnosti není nikdy dost."

Váhám. Káráv se po mně dívá. A kdybych zůstal stát? Zastřelil by mne tady na místě a zbytek cesty by tělo odnesl.

Vidím ho, jak se plahočí s mým mrtvým tělem nedbale přehozeným přes rameno. Na první pohled možná vypadá slušně, ale pravda je taková, že je to zasraný robot. Nosí nervový implantát nějakého bizarního náboženství. Každý to ví.

"Cartere... prosím" šeptám. Ukazuje pistolí mezi stromy. Otáčím se a jdu dál.

Ještě pořád nechápu, jak na mne Finn přišel. Myslel jsem si, že jsem nejlepší hacker, jakého má. Kdo mohl zvenčí vypátrat moji stopu? Nikdo! Určitě někoho nasadil do společností, které jsem pro něho oškubával, aby si mne prověřil, ten paranoidní prevít. A to jsem si nikdy nenechával víc než deset procent. Škoda, že jsem si nebral padesát. Škoda, že to nestálo za to.

Napínám uši, ale v tuto chvíli už neslyším ani nejtišší náznak aut; jen ptačí zpěv, hmyz a praskání suchého chrástí pod nohama. Do hajzlu s přírodou. Nechci zemřít tady. Chci skončit se životem jako člověk: na intenzivní péči, pod morfiem, mít kolem sebe svinsky drahé doktory a necitelné, neúnavné podpůrné přístroje. Pak může mrtvola vyletět na oběžnou dráhu - nejlépe kolem slunce. Je mi jedno, kolik to stojí, hlavně abych neskončil jako součást nějakého zasraného přírodního cyklu: uhlík, fosfor, dusík. Zapuzuji tě, Gaio. Jdi si vysávat živiny z někoho jiného, děvko chamtivá. Marný hněv, promarněný čas. Prosím, nezabíjej mě, Cartere! Nesnesu pomyšlení, že bych měl být vstřebán zpět do nemyslní biosféry. To by ho určitě dojalo.

Co tedy?

"Vždyť je mi teprve pětadvacet. Nic jsem si neužil. Posledních deset let jsem se nehnul od počítačů. Ani děti nemám. Jak můžeš zabít někoho, kdo nemá ani děti?" Na okamžik se nechávám unést svou rétorikou a vážně uvažuji, jestli se neprohlásit za panice, ale to bych možná přehnal..., a zní méně sobecky a požitkářsky uplatňovat právo na otcovství, než se doprošovat sexu.

Carter se směje. "Chceš v dětech najít nesmrtelnost? Zapomeň na to. Já sám mám dva syny. V ničem se mi nepodobají. Jsou to úplně cizí lidi."

"Fakt? To je smutné. Ale stejně bych měl dostat šanci."

"Jakou šanci? Namlouvat si, že ve svých dětech budeš žít dál? Obelhávat se?"

Významně se směju - snažím se, aby to znělo, jako bychom se bavili vtípem, který mohou ocenit pouze dva cynikové podobného ražení.

"Jasně že chci šanci obelhávat se. Chci si lhat ještě padesát let. Nezní mi to vůbec špatně."

Mlčí.

O něco zpomaluji, zkracuji kroky, předstírám potíže s nerovným terénem. Proč? Vážně si myslím, že mi pár minut navíc dá šanci vymyslet nějaký oslnivě brilantní plán? Nebo si kupuji čas jenom tak? Abych si prodloužil agonii?

Zastavuji se a najednou zjišťuji, že se mi zvedá žaludek. Křeče jsou silné, ale kromě slabé kyselé chuti mi do hrdla nestoupá nic jiného. Když to pomine, otírám si z obličeje pot a slzy a snažím se zastavit chvění - a víc než cokoliv jiného se mi protiví fakt, že mi záleží na mé důstojnosti, že mi není úplně jedno, jestli zemřu nebo nezemřu v kaluži zvratků a budu při tom kňučet jako malé dítě. Jako by teď byla důležitá jen tato cesta ke smrti; jako by těch několik posledních minut mého života vytlačovalo všechno ostatní.

Ale ono to tak je, ne? Všechno ostatní je minulost, všechno ostatní skončilo.

Ano - a tohle taky skončí. Jestli zemřu, není třeba ,smířovat se' sám se sebou, nemá smysl ,soustředit se' na smrt. To, jak se stavím ke smrti, je stejně pomíjivé a stejně bezvýznamné jako to, jak jsem se stavěl ke všem ostatním okamžikům svého života.

Tomuto času bych mohl dát smysl jedině tehdy, kdyby se mi podařilo najít způsob, jak přežít.

Lapám po dechu, snažím se zdržení protáhnout.

"Kolikrát jsi to už dělal, Cartere?"

"Třiatřicetkrát."

Třiatřicetkrát. Není jednoduché to strávit, když nějaký zamindrákovaný fetišista uctívající zbraně zmáčkne spoušť samopalů a napálí to do davu, ale třiatřicet nenucených vycházek do lesa...

"Řekni mi jednu věc: jak se k tomu většina lidí staví? Opravdu mne to zajímá. Zvracejí? Brečí? Škemrají?"

Krčí rameny. "Některí."

"Zkoušejí tě podplatit?"

"Skoro vždycky."

"Jenže ty se koupit nedáš?"

Neodpovídá.

"Nebo ti nikdo neudělal tu správnou nabídku? Co bys chtěl, jestli to nejsou prachy? Sex?" Jeho obličej zůstává netečný - žádné znechucené zmaření -, a tak místo abych to obrátil v žert a vzal zpátky, co mohlo působit jako urážka, lehkomyšlně zkouším přitlačit na pilu. "To je ono? Chceš, abych ti ho vykouřil? Jestli o to stojíš, udělám to."

Znovu mi adresuje káravý pohled. Nedívá se na mě pohrdavě, že tak bezpátečně škemrám, ani znechuceně, že jsem ho tak špatně odhadl. Je jenom rozmrzelý, protože marním jeho čas.

Tiše se směju, abych zamaskoval, jak mne ta naprostá lhostejnost pokořila - to odmítnutí dívat se na mne alespoň s trochou soucitu.

"Takže lidé to snášejí dost špatně," říkám. "A fy?"

"Já to snáším celkem dobře," říká suše.

Znovu si otírám obličej. "Asi jo, co? Proto máš ten čip v mozku? Abys mohl v noci spát, až to uděláš?"

Váhá a potom říká: "Svým způsobem. Ale tak jednoduché to není." Mává pistolí. "Hejbní sebou. Musíme ještě dál."

Otáčím se a otupěle uvažuji: Právě jsem řekl člověku, který by mi mohl zachránit život, že je méněcenný vraždicí stroj s poškozeným mozkem.

Jdu dál.

Nakrátko zvedám hlavu k idiotsky prázdné obloze a vzpírám se přívalu vzpomínek, které si v duchu s tou úžasnou modří spojuji. Všechno je pryč, skončilo to. Žádné proustovské prostřihy do minulosti, žádné putování časem jako u

Billyho Pilgrima. Nepotřebuji prchat do minulosti. Já se totiž dožiju budoucnosti, dostanu se z toho. Jak? Carter je možná nemilosrdný a nepodplatitelný - v tom případě ho prostě budu muset nějak zdolat. Vedl jsem sedavý život, ale nemám na krku ani polovinu jeho let. To přece musí být znát. Přinejmenším určitě dovedu rychleji utíkat. Přepat ho? Zápasit s nabitou pistolí? Třeba nebudu muset. Třeba dostanu šanci utéct.

"Jestli přemýšlíš o tom, jak se se mnou dohodnout, zbytečně ztrácíš čas," říká Carter. "Nic takového nebude. Uděláš líp, když začneš přemýšlet, jak se smířit s tím, co se musí stát."

"Do prdele, já se s tím nechci smířit."

"To není pravda. Jenom nechceš, aby se to stalo, ale stane se to. Tak se s tím nějak vyrovněj. Určitě jsi už někdy o smrti přemýšlel."

Tak přesně tohle potřebuji: útěchu od člověka, který mě má zabít. "Jestli chceš slyšet pravdu, tak ani jednou. Další věc, ke které jsem se nikdy nedostal. Proč mi nedáš deset dvacet let, abych si to vyřešil?"

"Na to nepotřebuješ deset let. Stačí malá chvilka. Podívej se na to takhle. Trápí tě, že mimo tvoji kůži něco existuje a ty tam nejsi? Že na temeni lebky najednou končíš a dál je jenom vzduch? Jasně že ne. Tak proč by ti mělo dělat starosti, že přijde doba, kdy tady nebudeš - proč by ti na tom mělo záležet víc než na tom, že jsou místa, kde nejsi? Myslíš si, že tvůj život bude anulován - nějakým způsobem smazán - jen proto, že má konec? Ruší prostor nad tvojí hlavou tvoje tělo? Všechno má nějaké hranice. Nic se netáhne věčně - žádným směrem."

Nechci, ale musím se smát. Přešel od sadismu k surreálu. "Ty tomu nesmyslu vážně věříš? Ty tak vážně uvažuješ?"

"Ne. Mohl bych. Na trhu to je - a skutečně jsem uvažoval, že si to koupím. Je to dokonale oprávněný pohled..., ale nakonec mi to nepřipadalo přesvědčivé - a dokonce jsem nechtěl, aby to přesvědčivé bylo. Rozhodl jsem se pro něco úplně jiného. Tady se zastav."

"Cože?"

"Řekl jsem zastav."

Zmateně se rozhlížím kolem a nechce se mi věřit, že jsme na místě. Není tady nic zvláštního - prostor sevřený šerednými eukalypty, jako obvykle po lýtka sahající, suchem zvadlý podrost - ale co jsem vlastně čekal? Umělý palouček?

Rozkošné místo pro piknik?

Otáčím se k němu a snažím se z ochromeného mozku vyždímat nějakou strategii, díky níž bych se přiblížil ke zbrani a zmocnil se jí, nebo se naopak dostal z dostřelu, než stačí zmáčknout kohoutek, když vtom s nefalšovanou upřímností říká: "Můžu ti pomoci. Můžu ti to usnadnit." Chvilí na něho zírám a potom podléhám nevhodným zajímavým vzlykům. Trpělivě čeká, až to ze sebe konečně vysoukám: "Jak?"

Sahá si levou rukou do kapsy u košile, vytahuje jakýsi maličký předmět a podává mi ho na natažené dlani, abych si ho mohl prohlédnout. V první chvíli mám za to, že je to kapsle s nějakou drogou, ale není.

Ne tak docela.

Je to aplikátor nervových implantátů. Pod průhledným obalem rozeznávám šedivou tečku vlastního implantátu.

Na okamžik se opájím živou představou, jak jdu k němu, abych si ho vzal. Moje poslední šance, jak ho odzbrojit.

"Chytej." Hází mi implantát rovnou do obličeje. Zvedám ruku a chytám aplikátor ještě ve vzduchu.

"Je to samozřejmě na tobě," říká. "Nebudu tě nutit, aby sis to vzal."

Prohlížím si tu věc a volnou rukou odháním mouchy, které mi sedají na zpocenou tvář. "Co mi to dá? Dvacet sekund kosmického blaha, než mi vystřelíš mozek? Tak živou halucinaci, že mi to všechno bude připadat jako sen? Jestli jsi mě chtěl ušetřit bolestivého vědomí, že zemřu, měl jsi mě střelit do týla už před pěti minutami, když jsem si ještě myslel, že mám nějakou naději."

"Není to halucinace," říká. "Je to soubor... postojů. Filozofie, jestli chceš."

"Jaká filozofie? Ty žvásty o... hranicích v prostoru a čase?"

"Ne. Řekl jsem ti, že jsem si to nekoupil."

Mám co dělat, abych se nesesypal. "Tak tohle je tvoje náboženství? Chceš mě obrátit na svou víru, než mě zabiješ?"

Chceš zachránit mou posranou duši? Takhle se vyrovnáváš se zabíjením lidí? Myslíš si, že zachraňuješ jejich duše?"

Vrtí hlavou a tváří se, jako by se ho to nedotklo. "Nenazval bych to náboženstvím. Bůh není. Duše nejsou."

"Ne? Jestli mi chceš nabídnout všechny útěchy ateismu, na to nepotřebuju implantát."

"Bojíš se umírání?"

"Co myslíš?"

"Když si vezmeš implantát, nebudeš se bát."

"Chceš mi dodat maximální kuráž a potom mě zabít? Nebo maximální necitlivost? To bych byl raději bez sebe blahem."

"Nebudeš kurážný. Ani necitlivý. Budeš vnímavý."

On mne možná za ubožáka nepovažuje, ale já mám v sobě ještě dost lidskosti, abych mu tu poctu prokázal. "Vnímavý?"

Vážně si myslíš, že když skočím na nějakou dojmavou lež o smrti, budu vnímavý?"

"Žádné lži. Ten implantát nezmění tvou víru v žádném faktickém bodě."

"Na život po smrti nevěřím, takže -"

"Či život?"

"Cože?"

"Když zemřeš, budou jiní lidé žít dál?"

Chvilí nejsem schopen slova. Já tady zápasím o život - a on se k tomu staví, jako by šlo o nějakou abstraktní filozofickou debatu. Musím se držet, abych nevykřikl: Přestaň si se mnou hrát! Skonči to!

Jenže já nechci, aby to skončilo.

A dokud budeme mluvit, zůstává naděje, že bych po něm mohl skočit, naděje, že nás někdo vyruší, naděje na nějaké zázračné omilostnění.

Zhluboka se nadechují. "Ano, jiní lidé budou žít dál."

"Miliardy. A v budoucích stoletích možná stovky miliard."

"Do prdele, nech toho! Nikdy jsem nevěřil, že vesmír zmizí, až umřu. Ale jestli si myslíš, že je to nějaká velká útěcha -"

"Jak moc se od sebe mohou dva lidé lišit?"

"Nevím. To si piš, že ty jsi sakra jiný."

"Myslíš, že se v těch miliardách nenajdou lidé, kteří budou stejní jako ty?"

"O čem to teď mluvíš? O reinkarnaci?"

"Ne. O statistice. 'Reinkarnace' není možná - neexistují duše, které by se mohly znovu narodit. Ale jednou se - čirou náhodou - objeví někdo, kdo v sobě bude mít všechno, co tě charakterizuje."

Nevím proč, ale čím je to šílenější, tím větší si začínám dělat naděje - jako by omezené schopnosti rozumného uvažování mohly Cartera učinit zranitelným i v jiných směrech.

"Nezlob se, ale to není pravda," říkám. "Jak by mohl někdo přijít k mým vzpomínkám, k mým zkušenostem -"

"Vzpomínky nejsou důležité. Tvoje zkušenosti tě necharakterizují. Náhodné detaily tvého života jsou stejně vedlejší jako tvůj vzhled. Možná mají vliv na to, jaký jsi, ale netvoří tu podstatnou část. Je tady jádro, hluboká abstrakce -"

"Jinými slovy duše."

"Ne."

Energicky vrtím hlavou. Tím, že se mu budu přizpůsobovat, nemám co získat. Jsem špatný herec, stejně by to nevyznělo přesvědčivě a spor mi může dát víc času.

"Tak podle tebe by pro mne umírání mělo být příjemnější, protože... někdy v budoucnu by se mnou někdo úplně cizí mohl mít společných pár abstraktních rysů?"

"Říkal jsi, že tě mrzí, že neměl děti."

"Lhal jsem."

"To je dobře. Děti totiž nejsou odpověď."

"Takže by mne měla víc utěšit představa, že někdo, kdo není příbuzný vůbec, bez mých vzpomínek, bez pocitu kontinuity -"

"Kolik máš dnes společného se sebou, když ti bylo pět?"

"Moc ne."

"A nemyslíš, že určitě existují stovky lidí, kteří jsou ti nekonečně podobnější - takovému, jaký jsi teď -, než ti bylo podobné to dítě?"

"Možná. V některých ohledech by to tak mohlo být."

"A co když ti bylo deset? Patnáct?"

"No a co? Lidi se mění. Pomalu. Neznatelně."

Přikyvuje. "Neznatelně - to je přesně ono! Ale je to proto méně skutečné? Klam je dívat se na život svého těla jako na život jedné osoby. Představa, že tě utvářejí všechny události od tvého narození, je bezvýhodný nesmysl. To není osoba, ale fotomontáž, mozaika."

Krčím rameny. "Možná. Ale stejně je to nejbližší tomu, co se dá považovat za identitu člověka."

"Ale vůbec ne! A odvádí to od pravdy!" Carter se rozhovívá, ale v jeho chování není ani stopa fanatismu. Skoro chci, aby začal křičet, jenže on místo toho pokračuje klidně a uvážlivě: "Netvrdím, že vzpomínky nemají vliv; samozřejmě že mají. Ale máš v sobě něco, co je na nich nezávislé - a to něco ožije znovu. Jednou se někdo najde. Někdo, kdo bude myslet a konat jako ty. I kdyby to mělo trvat jenom několik sekund, ta osoba budeš ty."

Vrtím hlavou. Začínám cítit, jak mne ta jeho zarytá logika ohlupuje, a jsem nebezpečně blízko ztrátě kontaktu s tím, co je tady v sázce.

"To je nesmysl," říkám na rovinu. "Takhle by nikdo neuvažoval."

"To se mylíš. Já ano. A ty můžeš taky - jestli chceš."

"Jenže já nechci!"

"Vím, že ti to v tuto chvíli připadá nesmyslné - ale slibuju ti, že implantátem se to všechno změní." Bezmyšlenkovitě si masíruje pravé předloktí. Určitě je má ztuhlé od toho, jak drží pistoli. "Můžeš zemřít ve strachu, nebo můžeš zemřít v klidu. Rozhodni se sám."

Svírám aplikátor v pěsti. "Nabízíš to všem obětem?"

"Všem ne. Jen některým."

"A kolik si to vzalo?"

"Zatím nikdo."

"To mě nepřekvapuje. Kdo by tak chtěl zemřít? Obelhávat se?"

"Sám jsi řekl, že jsi to dělal."

"Řekl jsem, že chci žít a obelhávat se."

Posté odháním mouchy z obličeje; nebojácně si znovu sedají. Carter je pět metrů daleko. Kdybych k němu postoupil o krok, bez nejmenšího zaváhání by mi vpálil kulku do hlavy. Napínám uši, ale kromě cvrčků neslyším nic.

Kdybych si vzal implantát, mohl bych získat další čas, čtyři nebo pět minut, než začne působit. Co mohu ztratit? Carter se nebude zdráhat zabít mne 'neosvíceného', ve třiatřiceti předchozích případech to nemělo na výsledek žádný vliv.

Ztratím svoji vůli zůstat naživu? Možná ano, možná ne. Změna intelektuálních pohledů na smrtelnost mi nemusí přivodit naprostou apatii. Je známo, že i ti, kteří věří na krásný posmrtný život, dělají všechno pro to, aby svůj odchod oddálili.

"Rozmysli si to," říká tiše Carter. "Budu počítat do deseti."

Ztratím šanci zemřít čestně? Šanci lpět na svém strachu a zmatku až do konce?

Do hajzlu s tím. Jestli chcípnu, je úplně jedno, jak se k tomu stavím. To je moje filosofie.

"Žádný strach," říkám. Zasouvám si aplikátor hluboko do pravé nosní dírky a mačkám spoušť. Implantát se mi se slabým bodnutím zavrtává do čelních dutin a míří do mozku.

Carter se spokojeně směje. Málem se k němu přidám. Z ničeho nic mám dalších pět minut na to, abych si zachránil Život.

"Fajn," říkám. "Udělal jsem, co jsi chtěl. Ale všechno, co jsem řekl předtím, platí dál. Nech mě žít a udělám z tebe boháče. Milion ročně. Nejmní."

Vrtí hlavou. "Blouzníš. Kam bych asi šel? Finn by mne za týden vyslídil."

"Nemusel bys nikam chodit. Ze země bych se ztratil já -a platil bych ti na účet u Orbitální banky."

"Vážně? I kdybys to udělal, k čemu by mi ty peníze byly? Kdybys je utrácel, riskoval bych."

"Až bys měl dost, mohl by sis koupit ochranu. Nezávislost. Mohl by ses začít odpoutávat od Finna."

"Ne." Znovu se směje. "Proč pořád hledáš nějakou cestu ven? Ještě nechápeš? Je to zbytečné."

V tuto chvíli již implantát určitě vychrlil nanostrojky, aby vybudovaly spoje mezi mým mozkem a maličkým optickým procesorem, jehož nervová síť obsahuje Carterovu bizarní víru. Aby zkratovaly moje názory a nasadily mi do mozku jeho šílenství. Ale co na tom - vždycky si to můžu nechat odstranit, to je ta nejjednodušší věc na světě. Jestli ještě budu chtít.

„Všechno je zbytečné," říkám. "Je zbytečné, abys mě zabíjel. Můžeme odtud odejít oba. Proč se chováš, jako bys neměl na vybranou?"

Vrtí hlavou. "Blouzníš."

"Běž do prdele! Poslouchej mě! Finn má jediné, a to jsou prachy. Můžu ho zruinovat, jestli to bude zapotřebí. Z opačné strany světa!" Už ani nevím, jestli lžu nebo nelžu. Dokázal bych to? Abych si zachránil život?

"Ne," říká Carter tiše, definitivně.

Nevím, co na to říct. Došly mi argumenty i prosby. Skoro se obracím a prchám, ale nedokážu to. Nemůžu uvěřit, že by se mi to podařilo, a nedokážu ho vyprovokovat, aby kohoutek stiskl o chvíli dříve.

Sluneční paprsky jsou oslnivé; zavírám před tou září oči. Nevzdal jsem to. Budu předstírat, že implantát nezabral - mohlo by ho to vyvést z konceptu a já bych získal několik dalších minut. A potom?

Podléhám návalu závratí. Vrávorám, ale znovu nabývám rovnováhu. Stojím, upírám oči na svůj stín na zemi, pomalu se kolébám a mám pocit, že jsem neskutečně lehký. Potom zvedám hlavu, mhouřím oči. "Já -" "Zemřeš," říká Carter.

"Prostřelím ti lebku. Rozumíš mi?"

"Ano."

"Ale to není tvůj konec. Není to konec toho, co je důležité. Už tomu věříš?"

Neochotně přikývuji. "Ano."

"Víš, že zemřeš - nebojíš se?"

Znovu zavírám oči; světlo jim stále působí bolest. Unaveně se směju. "To jsi na omylu. Bojím se pořád. Lhal jsi mi, přiznej se. Jsi hajzl. Ale rozumím tomu. Všechno, co jsi řekl, už dává smysl."

A skutečně dává. Všechny moje námitky mi teď připadají směšné, průhledně zavádějící. Bráním se přiznat, že Carter měl pravdu, ale nedokážu předstírat, že moje neochota věřit mu vycházela z něčeho jiného než z krátkozrakosti a sebeklamu. To, že jsem si musel vzít nervový implantát, abych uviděl, co je jasné, pouze dokazuje, jaký zmatek jsem v hlavě musel mít.

Stojím, oči mám zavřené a na tváři cítím teplé sluneční paprsky. Čekám.

"Nechceš zemřít..., ale víš, že je to jediná cesta, jak z toho ven? Jsi s tím už smířený?" Zdá se, jako by mi nechtěl uvěřit, jako by mu moje bleskurychlé obrácení připadalo nevěrohodně dokonalé.

"Jo, do prdele!" křičím na něho. Jo! Tak už to skonči! Skonči to!"

Chvilí mlčí. Potom je slyšet tlumenou ránu a praskot podrostu.

Mouchy, které mám na ruku a na obličeji, mne opouštějí.

Po chvíli otevírám oči a roztřeseně klesám na kolena. Chvilí jsem mimo, buším pěstmi do země, škubu plnými hrstmi trávu, okřikuji ptáky, aby byli zticha.

Potom se pracně zvedám a jdu k mrtvému tělu.

Věřil všemu, o čem mluvil, ale potřeboval něco víc. Víc než teoretickou naději, že někdo, někdy, někde na planetě zapadne do řady - stane se jím - čirou náhodou. Potřeboval, aby v okamžiku smrti někdo jiný zastával tutéž víru přímo před jeho očima

- někdo jiný, kdo ví, že je smrtelný, někdo jiný, kdo se bojí stejně jako on.

A čemu věřím já?

Zvedám oči k nebi a hlavou se mi začínají valit vzpomínky, které jsem předtím odháněl. Od poklidných klukovských prázdnin po poslední víkend, který jsem strávil se svou bývalou ženou a synem, ale všude je tatáž srdceryvná šmolka. Všechno spojuje.

Nebo ne?

Dívám se dolů na Cartera, šťouchám do něj nohou a šeptám: "Kdo dnes zemřel? Řekni mi to. Kdo vlastně zemřel?"

DO TMY

Čím déle bzučák piští, tím výš a hlasitěji jeho tón šplhá, takže když vyskakují z postele, vím, že mi netrvalo ani vteřinu,

než jsem se probudil. Přesto bych přísahal, že se mi to nejdřív zdálo. Že se mi ten zvuk zdál, ještě než se ozval. Možná je to jen klam; třeba některé sny dostávají tvar teprve tehdy, když si na ně vzpomínáme. Nebo se mi ten sen zdá pro všechny případy každou noc, v každém okamžiku, kdy spím.

Světlo nad bzučákem svítí rudě. Tentokrát tedy žádný cvičný poplach.

Přecházím přes pokoj k tlačítku, abych se přihlásil, a cestou se oblékám. Sotva bzučák zmlkne, zaslechnu blížící se sirénu. Zavázat si tkaničky mi trvá stejně dlouho jako všechno ostatní dohromady. Popadnu batoh, který leží vedle postele, a tlačítkem ho aktivuji. Začíná automaticky procházet startovací kontrolní procedury a mrká na mne světelnými diodami.

Sotva stačím dojít k okraji chodníku, vedle mne hlučně zabrzdí hlídkové vozidlo a otevřou se zadní dveře. Řidiče znám, je to Angelo, ale toho druhého poldu jsem ještě neviděl. Zrychlujeme a na palubní obrazovce auta se objevuje satelitní záběr Násosky v nepřiřazených barvách infračerveného snímku - inkoustově černý kruh na podkladu různobarevných skvrn. O chvíli později jej vystřídá podrobná mapa oblasti - jednoho z novějších předměstí dál na severu, kde jsou ulice buď slepé nebo do půlkruhu - s vyznačeným obvodem a středem Násosky a přerušovanou čarou v místech, kde by mělo být Jádru. Optimální trasy jsou vypuštěny; když je chaosu příliš, paměť vypovídá poslušnost. Dívám se na mapu a snažím se vryt si ji do paměti. Ne že bych ji uvnitř neměl k dispozici, ale vždycky je rychlejší být v obraze. Když zavřu oči a snažím se představit si, kudy se dám, obraz v mé hlavě ze všeho nejvíc připomíná křižovkářské bludiště.

Vjíždíme na autostrádu a Angelo ztrácí zábrany. Řídí sice dobře, ale někdy uvažuji, jestli právě tohle není nejriskantnější část celé akce. Ten policista, kterého neznám, má asi jiný názor; obrací se na mě a říká: "Jedno vám musím říct. Vážím si toho, co děláte, ale musíte být děsně šílenec. Já bych dovnitř nevlezl ani za milion dolarů." Angelo se šklebí - zahlédnu to ve zpětném zrcátku - a říká: "A kolik vlastně dávají za nobelovku? Víc než milion?"

"To pochybuju," odfrkuji pohrdavě. "A myslím, že za přespolní běh na osm set metrů se nobelovka nedává." Vypadá to, že v médiích se rozhodli pasovat mne na experta; nemám ponětí proč, jedině snad proto, že jsem v jednom rozhovoru použil výraz

,radiálně anizotropní". Je pravda, že jsem s sebou vláčel jeden z prvních vědeckých ,nákladů', ale to by zvládl každý jiný Běžec a dnes je to normální věc. Ve skutečnosti je to podle mezinárodní úmluvy tak, že nikdo, u koho připadá v úvahu třeba jen mikroskopická naděje, že by mohl k teorii Násosky něčím přispět, nesmí riskovat život a chodit dovnitř. Jestli jsem něčím zvláštní, tak tím, že mi patřičná kvalifikace chybí. Většina dobrovolníků má průpravu konvenčních záchranářů.

Přepínám hodinky na režim chronografu, synchronizuji je s údajem, který v tuto chvíli ukazuje obrazovka, a pak dělám totéž s časoměrem v batohu. Šest minut a dvacet sekund. Materializované Násosky se řídí stejnými statistikami jako radioaktivní jádra s poločasem rozpadu osmnáct minut; po šesti minutách a něco zůstává ještě sedmdesát devět procent - ale zkuste něco každou minutu násobit koeficientem 0,962 a budete se divit, jak rychle toho ubývá. Naučil jsem se z paměti pravděpodobnosti až do jedné hodiny (deset procent), což se může, ale nemusí, hodit. V rozporu s tím, co by člověk čekal, není pravda, že by Násoska byla s postupem času rizikovější, stejně jako není rizikovější stabilita jediného radioaktivního jádra. Pokud ještě nezmizela, je v každém okamžiku stejně pravděpodobné, že tam dalších osmnáct minut ještě vydrží. Pouhých deset procent materializovaných jevů přetrvá víc než hodinu - ale z těch deseti procent jich tam po dalších osmnácti minutách bude ještě celá polovina. Riziko se nezvýšilo.

Aby se Běžec uvnitř mohl ptát, jaké má vyhlídky, musí být naživu, a proto musí křivka pravděpodobnosti začínat od toho okamžiku nanovo. Minulost vám už neublíží; šance na přežití posledních x minut je stoprocentní v okamžiku, kdy se vám to podařilo. Jak se nepoznatelná budoucnost mění na nezměnitelnou minulost, riziko se postupně stává jistotou, ať se vám to líbí nebo nelíbí.

Jiná věc je, jestli tak někdo z nás přemýšlí. Vnitřního pocitu, že času je čím dál méně a naděje se rozplývá, se dá těžko zbavit.

Každý začíná sledovat čas počínaje okamžikem, kdy se Násoska materializovala, přestože je to teoreticky zbytečné. Pravdou je, že nakonec tyto abstraktní úvahy stejně nejsou k ničemu. Ať se děje co se děje, člověk se snaží udělat maximum a udělat to co nejrychleji.

Jsou dvě hodiny ráno a autostráda je prázdná, ale stejně mne překvapuje, že svištíme po výjezdové rampě tak brzy. Žaludek mám bolestivě stažený. Chtěl bych mít pocit, že jsem připravený jít do toho, ale ještě nikdy se mi to nepodařilo. Po deseti pravých výjezdech a bezmála dvou stovkách cvičení se mi to ještě nepodařilo. Pokaždé bych chtěl mít víc času, abych se dal dohromady, přestože nemám představu, jak by mělo to konečné rozpoložení vypadat, natož jak ho docílit. Mám v sobě jakéhosi blázna, který stále doufá v nějaké zdržení. Jestli ve skutečnosti doufám, že Násoska zmizí dřív, než k ní dorazím, nejspíš tady vůbec nemám co dělat.

Koordinátoři nám neustále opakují: "Můžete kdykoli říct, že do toho nejedete. Nikdo se na vás nebude dívat skrz prsty." Je to samozřejmě pravda (až do chvíle, kdy už je fyzicky nemožné vycouvat), ale klidně bych se bez této svobody obešel. Vycouvat se dá, ale jakmile jednou potvrdím, že do toho jdu, nechci plýtvat energií na další rozmyšlení, nechci se do nekonečna ujišťovat, že jsem se rozhodl dobře. Přesvědčil jsem se, abych prakticky uvěřil, že bych pak sám se sebou nevydržel, i kdyby ostatní byli nevím jak chápaví, a trochu to pomáhá. Jediná potíž této lži je v tom, že bych si o sobě mohl začít moc myslet, a to bych nerad.

Zavírám oči a v duchu před sebou vidím mapu. Jsem podivín, to je jasná věc, ale jsem schopen tu práci dělat a mít výsledky. A to je důležité.

Poznám, že se blížíme, ani nemusím očima pátrat po obzoru. Ve všech domech se svítí a rodiny stojí na zahradách před domy. Mnozí nám mávají a radostně nás vítají, když projíždíme kolem. Mám z toho vždycky tísnivý pocit. Naopak cítím zvrácenou ra-

dost, když na nás mladíci postávající na rohu s pivem v ruce pokřikují nadávky a oplzle gestikulují.

"Pitomci," zabručí policista, kterého neznám. Zůstávám zticha.

Zahýbáme, vysoko vpravo zahlédnu tři helikoptéry, jak stoupají a táhnou obrovské promítací plátno. Najednou jeden cíp plátna mizí a moje oko si prodlužuje tvar toho, co je zakrývá, z této krátké výšece do celého oblouku. Jde z něho závrat'.

Za dne a zvenčí vypadá Násoska impozantně: obrovská černá kopule, od které se nic neodráží a která vykusuje pořádný kus oblohy. Sotva se dá uvěřit, že proti sobě nemáte masivní, pevnou věc. Ale v noci je to jiné. Tvar je stejně nezaměnitelný, vykrojený ze sametové černi, vedle níž se i ta nejčernější noc zdá šedivá, ale iluze masivnosti chybí; zbývá jen vědomí jakési jiné prázdnoty.

Násoska se objevuje už bezmála deset let. Vždycky je to dokonalá koule o poloměru nepatrně větším než kilometr, jejíž střed se obvykle nachází blízko úrovně terénu. Je známo několik vzácných případů, kdy se objevila na širém moři, o něco častěji se vyskytuje na neobydlených územích, ale naprostá většina zhmotnění připadá na obydlené oblasti. V současné době má zelenou hypotézu, podle níž se budoucí civilizace pokusila vytvořit červí díru, jež by jim umožňovala odebírat vzorky ze vzdálené minulosti a přenášet ke studiu exempláře prastarého života. Jenže to nějak zvorali. Oba konce červí díry se rozpojily. Útvar se z něčeho, co měla být jakási obrovská temporální dálnice spojující geologické epochy, smrškl a deformoval do průchodu, který se klene přes kratší časový úsek, než jaký je třeba pro překonání atomového jádra rychlostí světla. Jeden konec - Násoska - má poloměr zhruba kilometr; druhý konec je přibližně pětina, prostorově soustředný s prvním, ale posazený o téměř neměřitelný časový úsek do budoucnosti. Této vnitřní kouli - cílovému místu černé díry, které se zdá být uvnitř, ale není - říkáme Jádru.

Nikdo netuší, proč tento pokroucený zmetek časového inženýrství skončil zrovna v současnosti. Možná jsme čirou náhodou byli právě v polovině vzdálenosti mezi původními koncovými body a zhroucení proběhlo symetricky. Prostě smůla. Problém je v tom, že nepřestal fungovat úplně. Zmaterializuje se někde na planetě, několik minut zůstane na místě, zase se pustí a zmizí, ale o zlomek sekundy později se objeví někde jinde. Ani po deseti letech analyzování dat není k dispozici způsob, jak místa dalšího výskytu předpovídat, ale nějaký pozůstatek navigačního systému zřejmě dosud funguje. Proč by se jinak červí díra držela na zemském povrchu (a jednoznačně upřednostňovala obydlené části souše), místo aby se po náhodném kurzu vydala na pouť kosmickým prostorem? Spíš to vypadá, jako by se nějaký oddaný, šilený počítač udatně snažil udržet Násosku zakotvenou v oblasti, která by jeho vědecké pánčky mohla zajímat. Prvohorní život to sice není, ale když se téměř nic jiného najít nedá, města jedenadvacátého století musí stačit. A přestože se mu nikdy nepodaří navázat trvalé spojení a sklouzne do hyperprostoru, s bezmeznou horlivostí a nekonečnou tupostí to zkouší znovu.

Být objektem zájmu znamená smůlu. Uvnitř červí díry se čas mísí s jedním prostorovým rozměrem a každý pohyb, který odpovídá přesunu z budoucnosti do minulosti, je znemožněn. Nevím, jestli je to konstrukční záležitost nebo fyzikální nutnost. Přeloženo do současné geometrie červí díry to znamená, že když se Násoska materializuje kolem vás, pohyb směrem od středu není možný. Máte neznámou dobu - možná osmnáct minut, možná víc a možná méně - na to, abyste si v těchto kuriózních podmínkách našli cestu do bezpečí Jádra. Stejným způsobem se navíc chová také světlo; šíří se pouze směrem dovnitř. Všechno, co je blíž středu než vy, leží v neviditelné budoucnosti. Řítíte se do tmy.

Slyšel jsem lidi, co se pošklebovali, že na tom přece nic není. Tak velký sadista zase nejsem, abych jim přál vyzkoušet si to na vlastní kůži.

Pohyb směrem ven vlastně není úplně nemožný. Kdyby totiž byl, všichni, kteří by v Násosce uvízli, by okamžitě zemřeli. Srdce musí přečerpávat krev, plíce nadechovat a vydechovat vzduch, nervové impulzy se potřebují pohybovat všemi směry. Každá živá buňka je závislá na přenosu chemikálií sem a tam, takže si neumím představit, co by to znamenalo na molekulární úrovni, kdyby oblaka elektronů mohla fluktuovat jedním směrem, ale zpátky už ne. Jedna možnost tu je. Jelikož celým osmi stům metrům červí díry odpovídá tak krátký časový interval, pro měřítko lidského těla je určující interval ještě kratší - tak krátký, aby se projevíly kvantové jevy. Kvantová nejistota v časoprostorové metrické soustavě umožňuje malá, místně omezená porušení klasického zákona, který je jinak neúprosný.

Takže místo aby všichni na místě zemřeli, zvýší se jim krevní tlak, vzroste zátěž srdce, dýchání se ztíží a mohou se objevovat poruchy mozkových funkcí. Enzymy, hormony a další biologické molekuly se lehce deformují, takže se nevážou na své cíle s obvyklou účinností a do jisté míry zasahují do všech biochemických procesů. Například hemoglobin se snadněji zbavuje kyslíku. Tělo přichází o vodu, protože nahodilý tepelný pohyb najednou není tak nahodilý, a postupně dochází k dehydrataci.

Lidé, kteří na tom nejsou zdravotně zrovna nejlíp, mohou na následky těchto změn zemřít. U ostatních se k nevyhnutelnému šoku a panice přidává pouze nevolnost, slabost a neschopnost jasně uvažovat. Dopouští se špatných rozhodnutí. Zůstávají uvězněni v pastečích.

Ať tak či onak, každé zhmotnění Násosky znamená ztrátu několika set životů. Běžcům se podaří zachránit deset až dvacet lidí. Přiznávám, že to není nijak oslnivá úspěšnost, ale dokud nějaký génus nepřijde na to, jak se červí díry zbavit nadobro, je to pořád lepší než nic.

Když přijíždíme k 'Operačnímu centru Jih', což je několik dodávek napěchovaných elektronikou a zaparkovaných u někoho

na zahradě před domem, promítací plátno se už vznáší vysoko nad námi. Na plátně se objevuje výřez z plánu města, který již znám. Obraz je dokonale ostrý a ani se nepohne, přestože je promítán ze čtvrté helikoptéry a všemi čtyřmi stroji pohazují mocné poryvy větru vanoucího dovnitř. Lidé, kteří jsou uvnitř, samozřejmě vidí ven. Tato mapa spolu s dalšími, rozmístěnými na ostatních světových stranách, může zachránit desítky životů. Jakmile se ocitnete uvnitř, teoreticky by mělo být poměrně jednoduché namířit si to rovnou k Jádru. Koneckonců je to nejsnazší cesta a směr, který se nejlépe hledá. Potíží je v tom, že přímá cesta dovnitř vás pravděpodobně zavede k nějakým překážkám a v

situaci, kdy se nemůžete vrátit, vám může být i ta nejnevinnější překážka osudnou.

Proto jsou na mapě šipky, které za předpokladu, že se držíte ulic, ukazují optimální trasy k Jádru. Dvě další helikoptéry poletující nad Násoskou dělají ještě jednu užitečnou věc. Za pomoci laserových inerciálních naváděcích systémů, které poskakujícím počítačům neustále sdělují přesnou polohu a orientaci, a počítačem řízených speciálních stříkacích pistolí kreslí fluorescenční reflexní barvou tytéž šipky do neviditelných ulic pod sebou. Člověk sice před sebou šipky nevidí, ale může se ohlížet po těch, které přešel. Pomáhá to.

Kolem dodávek postává skupinka koordinátorů a jeden nebo dva Běžci. Tato scéna na mne vždycky působí žalostně. Nebýt helikoptér ve vzduchu, vypadalo by to jako nějaké bezvýznamné okresní atletické přebory přerušené kvůli dešti. "Zlom vaz!" volá za mnou Angelo, když vyskočím z auta. Zvedám ruku a bez ohlednutí mu mávám. Tlampače chrlí dovnitř Násosky běžné rady v několika jazycích. Koutkem oka zaznamenávám příjezd televizního štábu. Dívám se na hodinky. Devět minut. Nemohu se ubránit pomyslením na těch 71 procent, přestože Násoska tu evidentně, stoprocentně stále je. Někdo mi klepe na rameno. Elaine. Usmívá se a říká: "Nashle v Jádru, Johne." Než jí stačím odpovědět, rozběhne se a plnou rychlostí zmizí v černé stěně.

Dolores nám rozdává úkoly na RAMkách. Napsala většinu softwaru, který používají Běžci po celém světě, ale jinak se živí hlavně psaním počítačových her. Napsala dokonce hru, která modeluje samotnou Násosku, ale prodejnost zdaleka nesplnila očekávání. Recenzenti se shodli, že je to nevkusné: "Co přijde dál? Zahrajeme si Leteckou katastrofu?"

Možná žijí v představách, že by letové simulátory měly být programovány pro neustále klidné počasí. A televizní kazatelé zatím klidně prodávají modlitby, které mají červí díru zahnat. Stačí projet kreditní kartou snímačem pro homeshopping a nic se vám nemůže stát.

"Co pro mě máš?"

"Tři kojence."

"A to je všechno?"

"Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí."

Zasouvám kazetu do batohu. Na displeji naskakuje výsek plánu města se třemi svítícími červenými tečkami. Připevňuji si batoh na záda a nastavuji displej na pohyblivém ramenu tak, abych se na něj mohl podívat, kdybych musel.

Elektronika může v červí díře fungovat bez potíží, ale všechno musí být speciálně uzpůsobeno.

Ještě neuběhlo ani celých deset minut. Ze stolu vedle dodávky si беру sklenici vody. Je možné dostat také roztok různých uhlohydrátů, údajně vyvážený, aby nejlépe odpovídal potřebám metabolismu, ale jednou jsem to zkusil a pak jsem toho litoval. V tomto okamžiku moje vnitřnosti nemají zájem vstřebávat nic, vyvážené nevyvážené. Je tady ještě káva, ale povzbuzovací prostředek je to poslední, co v této chvíli potřebuji. Polykám vodu, slyším své jméno a nedá mi to, abych si neposlechl, o čem televizní reportér blábolí.

"...John Nately, středoškolský profesor přírodních věd, ve kterém byste hrdinu nehledali, je tady také, aby se pojedenácté vypravil jako dobrovolný Běžec do nitra Násosky. Jestli dnes přežije, vytvoří nový národní rekord - i když je samozřejmé, že s každým dalším pokusem se jeho šance ztenčují, a nyní..."

Plácá nesmysly, idiot. Šance se neztenčují a veterán na tom není o nic hůř než nováček, ale teď není na vysvětlování čas. Chvilí vlažně mávám pažemi, abych se trochu zahřál, ale moc platné to není. Každý sval v mém těle je napjatý a na dalších osmi stech metrech napjatý zůstane, ať dělám co dělám. Snažím se vypnout mozek a soustředit se výhradně na rozběh - čím rychleji člověk do Násosky vpadne, tím menší je to šok -, a než se stačím poprvé za dnešní noc zeptat sám sebe, co tady sakra vlastně dělám, nechávám izotropický vesmír za zády a ta otázka už je čistě akademická.

Nedá se říct, že by vás spolkla tma. To je na tom asi to nejpodivnější. Viděli jste přece, jak spolkla ostatní Běžce, tak proč nespokla také vás? Místo toho před každým vaším krokem couvá. Hranice není pevně daná; výsledkem kvantové neurčitosti je postupné zatmívání, které umožňuje dohlédnout na vzdálenost předsunuté nohy. Ve dne je to dokonale neskutečný pohled. Jsou známy případy lidí, kteří omdleli nebo dostali záchvat šílenství, když viděli, jak jim prázdnota ustupuje před očima. V noci to vypadá stejně nepravděpodobně, jako byste honili inteligentní mlhu.

Zpočátku je to skoro až příliš snadné. Vzpomínky na bolest a únavu se zdají být absurdní. Díky častým nácvikům ve speciálním tlakovém oděvu neshledávám na odporu při dýchání prakticky nic neobvyklého. Kdysi brali Běžci na snížení krevního tlaku léky, ale poctivý trénink dokáže vycvičit vazoregulační schopnost cév natolik, že tělo zvládne stres i bez pomoci. Z neobvyklého šubavého pocitu, který cítím v nohách, když je dávám před sebe, bych nejspíš už dávno zcvokl, kdybych (aspoň přibližně) neznal důvod. Když má pohyb dovnitř spíš charakter tahu než tlaku, musí překonávat odpor, protože informace putuje směrem ven. Kdybych za sebou táhl desetimetrový provaz, nedokázal bych udělat jediný krok. Tahem za provaz by se informace o mém pohybu přenášela z místa, kde jsem, do vzdálenějšího bodu, a to je nepřipustné. Jen díky kvantové

toleranci je nakonec možné, abych vůbec mohl posunovat nohy vpřed.

Ulice se mímě stáčí doprava a postupně ztrácí radiální směr, ale žádná příhodná odbočka se zatím nenaskytla. Držím se uprostřed vozovky, rozkročený nad dvojitou bílou čarou, takže hranice mezi minulostí a budoucností uhýbá doleva. Vypadá to, jako by se povrch vozovky svažoval do temnoty, ale je to jen další jev související s červí dírou.

Tendenčnost tepelného pohybu molekul - příčina větru směřujícího dovnitř a pomalé dehydratace - vytváří sílu nebo pseudosílu, která se projevuje i na pevných objektech a naklání pomyslnou vertikálu.

"-ni! Prosím!"

Mužský hlas, zoufalý a ztracený - a skoro pobouřený, jako by byl přesvědčen, že ho musím celou dobu slyšet a ze zlomyslnosti nebo lhostejnosti předstírám hluchotu. Otáčím se, aniž bych zpomalil. Naučil jsem se dělat to tak, abych závrat téměř nepocítil. Za mnou vypadá všechno skoro normálně, až na to, že pouliční osvětlení nefunguje, takže většina světla pochází z reflektorů helikoptéry a obřího plánu města na obloze. Výkřik se ozval z autobusové zastávky postavené z nezničitelného plastu a nerozbitného skla, která je momentálně nejméně pět metrů za mnou. Kdyby byl na

Marsu, nebyl by v tom velký rozdíl. Sklo je potaženo drátěným pletivem; mám co dělat, abych rozeznal nezřetelnou siluetu postavy za ním.

"Pomozte mi!"

Naštěstí - pro mne - jsem se tomuto muži ztratil v temnotě. Alespoň nemusím přemýšlet, jaké gesto udělat, jak se zatvářít, aby se to hodilo k situaci. Obracím se a přidávám do kroku. Nejsem zvyklý na cizí smrt, ale na vlastní bezmocnost zvyklý jsem.

Po deseti letech s Násoskou existují mezinárodní normy pozemního barevného značení kolem všech míst potenciálního rizika na veřejně přístupných prostranstvích. Trochu to pomáhá, podobně jako všechna ostatní opatření. Existují dokonce předpisy, které v konečné fázi předpokládají eliminaci nebezpečných míst, třeba odstranění koutů, ve kterých lidé mohou zůstat jako v pasti, jenže to bude stát miliardy a trvat desetiletí a vůbec se to nedotkne největšího problému, kterým jsou interiéry. Viděl jsem ukázky takových bezbariérových domů a kanceláří, které měly dveře nebo závěsy v každém rohu každé místnosti, ale příliš se to neujalo. Ani dům, kde bydlím, zdaleka není ideální. Když jsem zjistil, kolik by takové úpravy stály, zvolil jsem řešení nejlevnější. Pořádné kladivo u každé stěny.

Zahýbám vlevo právě ve chvíli, kdy se na cestě za mnou se sykotem objeví řada zářivých šipek.

Jsem téměř u svého prvního cíle. Mačkám tlačítko na batohu a úkosem pokukuji po displeji, na kterém naskakuje plánec cílového domu. Jakmile je zjištěna poloha Násosky, Doloresin program začne prohledávat databáze a sestavovat seznam míst, kde bychom ještě mohli být co platní. Informace nejsou nikdy úplné a někdy jsou dokonce vyložené špatně. Údaje ze sčítání lidu jsou často zastaralé, stavební plány nepřesné, zaměněné nebo chybí úplně - ale je to lepší, než když má člověk vlézt do domu vybraného nazdařbůh.

Dva domy před cílem zpomalují téměř do kroku, abych měl čas zvyknout si na jevy, které to provází. Běh dovnitř zmenšuje ty složky cyklických pohybů těla, které ve vztahu k červí díře směřují ven. Proto má člověk při zpomalování vždycky pocit, že dělá něco, co by dělat neměl. Často se mi zdá, že probíhám kaňonem úzkým přesně na šířku mých ramen a že jeho stěny zůstanou od sebe jen tehdy, pokud sebou hodím. Takhle si moje tělo představuje zpomalování. Ulice je v těchto místech odkloněná nějakých třicet stupňů od radiály. Přecházím trávník před sousedním domem a překračuji cihlovou zídku sahající do výšky kolen. Při tomto úhlu je překvapení málo. Většina toho, co je skryto, se dá tak snadno odhadnout, že mám skoro pocit, jako bych to v duchu viděl. Nalevo ode mne se ze tmy vynořuje roh cílového domu. Orientuji se podle něho a mířím k bočnímu oknu. Kdybych vstoupil předním vchodem, připravil bych se o přístup do bezmála půlky domu včetně ložnice, kterou Doloresin vysoce nespolehlivý 'Odhadce využitelnosti pokojů' tipuje jako jednu z místností, v nichž by dítě mělo s největší pravděpodobností být. Lidé mají možnost nahlásit nám využívání místností přímo, ale obtěžuje se jich jen pár.

Páčidlem rozbíjím sklo, otevírám okno a lezu dovnitř. Na parapetu nechávám malou elektrickou svítilnu - kdybych ji měl s sebou, nebyla by mi k ničemu - a pomalu postupuji pokojem. Jde na mne závrať a pokouší se o mne nevolnost, ale snažím se soustředit. Jeden krok navíc a záchrana je desetkrát obtížnější. Dva kroky navíc a je nemožná.

Když spatřím stolek, z něhož padají na podlahu umělohmotné hračky, zásyp, dětský šampon a další podobné věci, kterými je přeplněn, je mi jasné, že jsem ve správném pokoji. Potom se nalevo objevuje nečekaně natočený roh kolébky. Původně asi stála rovnoběžně se stěnou, ale vlivem dostředné síly se nerovnoměrně posunula. Kradu se k ní bokem a potom pomalíčku postupuji, dokud nespatřím pod příkrývkou jakýsi neforemný tvar. Nesnáším tuto chvíli, ale čím déle bych otálel, tím by to bylo těžší. Sahám do boku a zvedám dítě i s peřinkou. Kolébku odkopávám stranou a cestou dopředu pomalu ohýbám ruce, dokud dítě nevklouzne do klokanky na mojí hrudi. Dospělý má dost síly, aby dokázal malé dítě přenést na krátkou vzdálenost směrem ven. Obvykle je to smrtelné.

Mimino se ani nepohnulo. Je v bezvědomí, ale dýchá. Překonávám krátké rozechvění, jakousi zrychlenou citovou katarzi, a vydávám se na další cestu. Dívám se na displej, abych si ověřil cestu ven, a konečně si dovolím mrknout na čas. Třináct minut. Šedesát jedna procent. Jádru je odtud dvě nebo tři minuty z kopce, pokud to půjde bez zastavení. Jeden úspěšně splněný úkol znamená hodit zbytek za hlavu. Jiná možnost stejně není. Člověk nemůže vláčet dítě s sebou, do baráků a zase ven, a nemůže je ani někam odložit, aby se pro ně později vrátil.

Když projdu předními dveřmi, zatočí se mi hlava. Buď je to úlevou, nebo obnoveným zásobováním mozku krví. Cestou přes trávník přidávám do kroku, ale koutkem oka si všímám ženy, která na mne křičí: "Počkejte! Stůjte!"

Zpomaluji a žena mne dohání. Dávám jí ruku na rameno, lehce ji postrkuji před sebe a říkám: "Nezastavujte se, běžte co nejrychleji. Když mi budete chtít něco říct, zařadte se za mne. Já to udělám stejně. Rozumíte?"

Předbíhám ji. "To dítě, které máte u sebe, je moje dcera," říká. "Je v pořádku? Prosím vás, řekněte mi... Je živá?"

"Nic jí nechybí. Uklidněte se. Teď je hlavní dostat ji do Jádra. Jasně?"

"Chci ji nést sama. Chci si ji vzít."

"Počkejte, až se dostaneme do bezpečí."

"Chci ji tam odnést sama."

Sakra. Po očku se po ní dívám. Tvář se jí leskne potem a slzami. Na jedné ruce má pohmožděniny a krvavé skvrny, obvyklý příznak toho, že se snažila dosáhnout na něco nedosažitelného.

"Myslím, že by bylo opravdu moudřejší počkat." "Jakým právem? Je to moje dcera! Dejte mi ji!" Žena je rozčilená, ale vzhledem k tomu, co prožila, je pozoruhodně při smyslech. Nedovedu si představit, co to muselo být, zoufale stát u domu a čekat, že se stane zázrak, zatímco všichni z okolí prchali kolem a vedlejší projevy čím dál víc zhoršovaly její nevolnost. Ačkoli to bylo jednání zoufalé a poštilé, musel jsem její odvalu obdivovat.

Já jsem na tom dobře. Moje bývalá žena žije se synem a dcerou přes půl města. Nemám v okolí žádné přátele. Geografie mých emocí má velice přesné obrysy: kašlu na každého, koho bych stejně nemohl zachránit.

Co mohu v takové situaci udělat. Mám ji utéct a nechat ji s křikem běžet za mnou? Možná bych měl. Ale kdybych jí dítě dal, mohl bych prohledat ještě jeden dům.

"Víte, jak s ní zacházet? Ať vás nenapadne dát ji dozadu, ven ze tmy. Ani za nic."

"Já vím. Všechny články jsem četla. Víím, co se má dělat." "Tak dobrá." Nejspíš mi přeskočilo. Přecházíme do normálního kroku. Předávám jí dítě tak, abych stál vedle ní, když ji ho pokládám do náruče. Že jsme na odbočce ke druhému domu, si uvědomuji na poslední chvíli. "Utíkejte!" volám za ženou mizející ve tmě. "Držte se šipek a utíkejte!" Kontroluji čas. Patnáct minut pryč a já se tady vykecávám. Jsem však stále naživu, takže mám jako obvykle padesátiprocentní pravděpodobnost, že červí díra ještě dalších osmnáct minut vydrží. Smrt může samozřejmě přijít v každém okamžiku - ale to mohla stejně dobře hned, jak jsem vstoupil dovnitř. Nejsem o nic větší blázen než prve. Tak to prostě je.

Druhý dům je prázdný a není těžké uhadnout proč. Tam, kde počítač hádal dětský pokoj, je ve skutečnosti pracovna a ložnice rodičů je od dětského pokoje směrem ven. Otevřená okna jasně ukazují cestu, kterou všichni odešli.

Když dům opouštím, zmocňuje se mne zvláštní nálada. Dostředný vítr se zdá být silnější než jindy, cesta se stáčí do tmy a já najednou cítím nevysvětlitelný klid. Pohybuji se tak rychle, jak to jde, ale napětí skryté paniky z náhlé smrti je pryč. Plíce i svaly bojují se stejnými překážkami, ale mám nezvyklý pocit, jako by ani nebyly moje. Bolest a námahu si uvědomuji, ale jinak jako by se mě to netýkalo.

Pravda je taková, že víím přesně, proč tu jsem. Venku si to nedokážu přiznat - vypadá to výstředně a bizarně.

Samozřejmě mi dělá dobře, když můžu zachraňovat životy, a možná se z toho postupně stal jeden z důvodů. Určitě bych také chtěl být považován za hrdinu. Ale pravý důvod je natolik podivínský, že se nedá posuzovat ani jako nesobeckost, ani jako ješitnost.

V červí díře jsou základní existenční pravdy hmatatelné. Není vidět do budoucnosti. Nedá se změnit minulost. Celý život je běh do tmy. Proto jsem tady.

To, co čím dál výrazněji cítím, není otupělost, ale spíš izolovanost, jako bych byl loutka, která do úmoru tančí a škube sebou. Na poslední chvíli se z toho vzpomínám a dívám se na mapu. Musím prudce zahnout doprava, což znamená rázný konec rizika, že bych se mohl dál oddávat náměsíčnosti. Z rozhlížení po rozděleném světě mě bolí hlava, takže se raději dívám na nohy a snažím se vzpomenout si, jestli bych měl uvažovat rozumněji nebo ne, když se mi krev nahrne do levé hemisféry.

Třetí dům se nachází v mezní poloze. Ložnice rodičů je sice od dětského pokoje lehce směrem ven, ale dveře umožňují přístup pouze do poloviny pokoje. Lezu dovnitř oknem, které rodiče nemohli použít.

Dítě je mrtvé. Krev vidím ze všeho nejdřív. Najednou na mne padá těžká únava. Je vidět část dveřního otvoru, takže je mi jasné, co se tu odehrálo. Matka nebo otec se pracně protlačili dovnitř a zjistili, že na dítě tak tak dosáhnou, že je mohou chytit za jednu ruku, ale víc ne. Tah směrem dovnitř se setkává s odporem, jenže lidé to dost dobře nechápou. Nečekají to, a když k tomu dojde, řeší to silou. Když chcete milovanou osobu vyrvat ze spárů nebezpečí, táhnete vši silou.

Pro mne jsou dveře snadným východem, ale ten, kdo jimi vstoupil, na tom byl podstatně hůř - obzvlášť byl-li to člověk zmítaný žalem. Dívám se do tmy, v níž je utopen vnitřní roh pokoje. "Skrčte se, co nejvíc můžete," křičím a názorně to předvádím. Z batohu vytahuji demoliční pistoli a mířím do výšky. Zpětný ráz by mne za normálních okolností povalil, ale zde je to pouhé šťouchnutí.

Vzdávám se své šance na použití dveří a postupuji vpřed. Po tom, že jsem právě udělal do zdi metrovou díru, zatím není ani památka. Prakticky všechen prach a sutiny skončily na vnitřní straně. Konečně přicházím k muži, který s rukama na hlavě klečí v koutě. V první chvíli si myslím, že je živý a že se takto skrčil, aby se kryl před výstřelem. Nemá pulz, nedýchá. Nejspíš spousta zlomených žeber; nechce se mi zjišťovat to přesně. Najdou se lidé, kteří vydrží celou hodinu napěchování mezi cihlové stěny a třetí, neviditelnou stěnu, která je neúprosně následuje do kouta pokaždé, když povolí a ustoupí. Někteří ale udělají to nejhorsí, co můžou udělat. Vedení nějakým instinktem, který jim v tu chvíli určitě připadá správný, vmáčknou se do nejzazšího kouta svého vězení.

Ale také je možné, že ten muž nepodlehł zmatku. Třeba to chtěl mít za sebou.

Protahuji se otvorem ve zdi. Vrávoravě přecházím kuchyni. Sakra, ten pitomý plán je na houby. Dveře, které tam čekám, vůbec neexistují. Rozbívám tedy kuchyňské okno, ale při vylézání si pořežu ruku.

Odmítám pohlédnout na mapu. Nechci znát čas. Teď, když jsem sám a jde mi jen o vlastní záchranu, lepí se mi smůla na paty. Dívám se na zem, na prchavé, kouzelné zlaté šipky a snažím se nepočítat je.

Pak zavádím pohledem o kazici se hamburger, který někdo odhodil na cestu, a najednou zvracím. Zdravý rozum mi velí otočit se na druhou stranu, ale tak hloupý ještě nejsem. V ústech a v nose mám kyselo, až mi to vhnání slzy do očí. Když zavrtím hlavou, abych je setřásl, stává se něco neskutečného.

Vysoko v temnotě přede mnou se objevuje jasné modré světlo, které oslňuje mé oči přivyklé tmě. Zakrývám si tvář rukama a po chvíli se dívám štyrbínami mezi prsty. Čím víc si na tu zář zvykám, tím lépe začínám rozeznávat detaily.

Na obloze visí shluk dlouhých, tenkých svítících válců, jako by to byly nějaké ztřeštěné varhany ze skla, převrácené vzhůru nohama a zalité zářící plazmou. Světlo, které se z nich line, neozařuje domy ani ulice pod nimi. Určitě mám halucinaci. Už několikrát se mi stalo, že jsem ve tmě něco zahlédl, ale nikdy to nebylo takhle nápadné a stálé. Zrychlují běh a doufám, že mi to pročistí hlavu. Zjevení nemizí, ani se nevytrácí. Pouze se přibližuje.

Zastavuji se a začínám se nekontrolovaně třást. Cívím do toho neskutečného světla. Co když to není uvnitř mé hlavy? Vy-

světlení je jediné. Narazil jsem na nějakou část skrytého mechanismu červí díry. Šílený navigátor mi ukazuje svou ničemnou duši.

Jeden hlas mi v hlavě křičí Ne!, zatímco druhý pokojně trvá na svém, že nemám na vybranou, protože taková šance se

podruhé nemusí naskytnout. Vytahuji demoliční pušku, mířím a mačkám spoušť. Jako by prťavá zbraň v rukou améby mohla zanechat stopu na třpytivém výtvaru civilizace, před jejímiž technickými nezdarý se krčíme bázní.

Struktura se třští a bezhlučně se hroutí do sebe. Světlo se smršťuje do oslepujícího bodu velikosti špendlíkové hlavičky, který se mi vpaluje do očí. Teprve když otáčím hlavu, získávám jistotu, že skutečné světlo je pryč.

Znovu vyrážím. Bojím se a zároveň mám povznášející pocit. Nemám ponětí, co jsem provedl, ale s červí dírou se, alespoň prozatím, nic nestalo. Dál vidím přetrvávající zrakový vjem a nedovedu se ho zbavit. Je možné, aby po halucinaci zůstal paobraz? Opravdu se navigátor rozhodl, že se mi ukáže a dá mi šanci, abych ho zničil?

Zakopávám o něco, vrávorám, ale naštěstí nepadám. Když se obrátím, spatřím muže, který se plazí po cestě, a prudce zastavuji. Překvapuje mne, že po setkání s nadpřirozenem vidím něco tak pozemského. Muž má obě nohy amputovány ve výšce stehén. Posunuje se pouze pomocí rukou. Bylo by to obtížné i v normálních podmínkách, ale tady musí umírat námahou.

Existují zvláštní kolečková křesla, která se v červí díře dají používat (kola se při překročení jisté velikosti ohýbají a křiví, když křeslo zastaví). Když víme, že nějaké budeme potřebovat, vezmeme je s sebou dovnitř. Jsou příliš těžká, než aby je s sebou každý Běžec tahal jen tak.

Muž zvedá hlavu a volá: „Běž dál, blbouně!“ Ani na okamžik mne nenechává na pochybách, že nekřičí jen tak do prázdna. Ohlížím se po něm a dumám, proč ho nevezmu za slovo. Je obrovský: má robustní postavu, vypracované svaly a navrch

spoustu sádla. Těžko bych ho uzvedl - a i kdyby, vrávoral bych s ním ještě pomaleji, než když se sám plazí.

Dostávám nápad. Kromě toho mám štěstí. Pohled do boku mi prozrazuje, že tam stojí dům. Vchodové dveře není vidět, ale určitě nebudou dál než metr nebo dva od místa, kde stojím, směrem do středu. Kladivem a dlátem urážím závěsy, vysazují dveře z rámu a vracím se s nimi na cestu. Muž mne mezitím dostihl. Skláním se a klepu mu na rameno.

"Nechcete si zasáňkovat?"

Postupuji o krok vpřed právě včas, abych zaslechl proud nadávek a nepříjemně zblízka si prohlédl jeho zakrvácená předloktí. Házím dveře na silnici před něho. Plazí se dál. Čekám, dokud mne znovu neuslyší.

"Ano nebo ne?"

"Jo," bručí.

Je to nešikovné, ale jde to. Sedí na dveřích a opírá se pažemi. Já běžím v předklonu za ním, zapírám se mu o ramena a tlačím. Tlak je jediná činnost, které červí díra neklade odpor, a díky dostředné síle to jde lehce, jako bychom jeli z kopce. Chvillemi dveře kloužou tak rychle, že je musím na vteřinku pustit, abych se nepřevážil.

Na mapu se dívat nepotřebuji. Známa ji a vím přesně, kde jsme. K Jádru už nezbývá ani sto metrů. V duchu si předřikávám magickou formulku: Nebezpečí se nezvětšuje. Nebezpečí se nezvětšuje. Přitom podvědomě cítím, že celé to pojetí „pravděpodobnosti“ je nesmysl. Červí díra mi čte myšlenky, čeká na první záblesk naděje a potom si mne vezme, ať už chybí do bezpečí padesát metrů, deset metrů nebo metry dva.

Některá část mého já klidně odhaduje vzdálenost, kterou jsme urazili, a odpočítává: devadesát tři, devadesát dva, devadesát jedna... Broukám si náhodná čísla, která mě napadnou, a když to nepomáhá, svévolně si to kazím: osmdesát jedna, osmdesát sedm, osmdesát šest, osmdesát pět, osmdesát devět...

Najednou se kolem mne rozpíná nový vesmír plný světla, zatuchlého vzduchu, hluku - a lidí, nesčetných lidí. Dál před sebou

tlačím dveře s mužem, dokud ke mně někdo nepřiběhne a zlehka mne neodstrčí. Elaine. Odvádí mě ke schodům před jedním domem a jiný Běžec s lékárníčkou se ujímá mého zakrváceného pasažéra. Kolem elektrických svítilen postávají nebo vysedávají skupinky lidí. Ulice a zahrady jsou jich plné, kam až oko dohlédne. Ukazují je Elaine. "Koukni. Nejsou nádherní?" "Johne? Jsi v pořádku? Vzpamatuj se. Je po všem." "Do prdele." Dívám se na hodinky. "Dvacet jedna minut. Pětačtyřicet procent." Hystericky se směju. "Je to možný, že jsem se bál pětačtyřiceti procent?"

Srdce mi buší dvakrát rychleji, než je třeba. Chvilku se procházím, dokud závrať nezačne ustupovat. Potom klesám na schody vedle Elaine.

"Je tam ještě někdo?" ptám se po chvíli. "Ne."

"Paráda." Pomalu začínám mít čistou hlavu. "Tak... jak to šlo?"

Krčí rameny. "Fajn. Měla jsem roztomilou holčičku. Je tady někde s rodiči. Komplikace žádné; příznivá geometrie."

Znovu krčí rameny. Elaine už je taková. I kdyby geometrie příznivá nebyla, nedělá z toho vědu.

Líčím jí vlastní zážitky, ale zjevení vynechávám. Měl bych si nejdřív promluvit s nějakými lékaři a vyjasnit si, jaké halucinace člověk mít může a nemůže, než začnu šířit zvěsti o tom, že jsem si udělal střelnici z modře zářících varhan z budoucnosti.

Jestli jsem něčemu prospěl, brzo se to dozvím. Kdyby se Násoska skutečně začala od planety vzdalovat, budou toho za chvíli plné zprávy. Nemám představu, jak rychle by takové vzdalování mohlo probíhat, ale určitě by bylo velice nepravděpodobné, aby k další materializaci došlo na zemském povrchu. Hluboko v zemské kůře nebo v půli cesty do vesmíru -

Vrším hlavou. Nemá smysl dělat si předčasné naděje, když zatím sám nevím, jestli to vůbec byla pravda.

"Co?" ptá se Elaine.

"Nic."

Znovu kontroluji čas. Dvacet devět minut. Triatřicet procent. Netrpělivě se rozhlížím po ulici. Ven do červí díry je samozřejmě vidět, ale hranice je zřetelně vymezena náhlým poklesem osvětlení, neboť světlo směřující ven nemůže proniknout dál. Až ovšem Násoska zvedne kotvy, bude to jiná podívaná než hledání nezřetelných změn osvětlení. Dokud se červí díra drží na jednom místě, porušuje svým působením druhý termodynamický zákon (když nic jiného, nárůst energetických rozdílů výrazně snižuje entropii). Zato když se loučí, bohatě si to vynahrazuje. Provede totiž

radiální homogenizaci prostoru, který zabírala, a to řádově do velikosti mikronu. Na skále v dvousetmetrové hloubce a na atmosféře nad námi se to nijak výrazně neprojeví - obojí je beztak dost stejnorodé -, ale každý dům, každá zahrada, každé stéblo trávy, každá struktura viditelná pouhým okem prostě zmizí. Nezůstane nic než paprskovitě se rozbíhající pruhy jemného prachu zvířené stlačeným vzduchem z Jádra, který konečně může uniknout.

Tricet pět minut. Dvacet šest procent. Rozhlížím se po unavených tvářích těch, kteří přežili. Dokonce i na lidech, jimž uvnitř nezůstali členové rodin ani přátelé, je vidět, že pocit úlevy a vděčnosti za to, že jsou v bezpečí, už vyprchal. Přejí si -všichni si přejeme -, aby to už skončilo. Všechno, co víme o plynutí času a nejistém trvání červí díry, najednou dostává opačný význam. Jistě, každým okamžikem můžeme být znovu na svobodě, ale dokud se to nestane, klidně tu můžeme se stejnou pravděpodobností trčet dalších osmnáct minut.

Čtyřicet minut. Dvacet jedna procent.

"Dnes nám z té pecky zalehne v uších," říkám. Nebo to bude ještě horší. Ve vzácných případech naroste tlak uvnitř Jádra natolik, že následná dekomprese vyvolává kesonovou nemoc. Ale to bychom tady museli být ještě nejmiň hodinu - a pokud by to začalo opravdu hrozit, shodili by nám lék, který by zmínil následky. Padesát minut. Patnáct procent.

Všichni zmlkli. Dokonce i děti přestaly plakat.

"Kolik máš rekord?" ptám se Elaine.

Obrací oči v sloup. "Padesát šest minut. Byls u toho taky. Před čtyřmi lety."

"Jo. Vzpomínám si."

"Uklidni se. Musíš být trpělivý."

"Nepřipadáš si hloupě? Kdybych to věděl, nemusel bych spěchat."

Celá hodina. Deset procent. Elaine usnula s hlavou na mém rameni. Také na mne jde dřímota, ale neodbytná myšlenka mi nedá spát.

Vždycky jsem si myslel, že se červí díra pohybuje proto, že se na jednom místě neudrží - ale co když je to přesně naopak? Co když se pohybuje proto, že se jí to pokaždé podaří? Co když ji navigátor zvedá tak rychle, jak to jde, aby to zkusil znovu - ale nedokáže z porouchaného zařízení na každých osmnáct minut pokusu vyždímat víc než padesátiprocentní pravděpodobnost?

Možná jsem tomu snažení udělal konec. Možná jsem Násosku konečně usadil.

Tlak může nakonec narůst tak, že se stane smrtelným. Trvá to skoro pět hodin a stává se to v jednom případě ze sta tisíc, ale jednou to tady už bylo, takže se to klidně může opakovat. Nejvíc mě trápí, že se nikdy nedozvím, jak to dopadlo. I kdybych kolem sebe viděl lidi umírat, nikdy nepřijde chvíle, kdy si budu moci s jistotou říct, že naše oběť byla poslední.

"Pořád?" ptá se Elaine, aniž by otevřela oči.

"Jo." Objímám ji jednou rukou. Nezdá se, že by jí to vadilo.

"Fajn. Vzbud' mě, až bude po všem."

LÁSKA JAK MÁ BÝT

"Váš manžel bude žít. O to se nemusíte bát."

Zavřela jsem oči a nechybělo mnoho, abych vykřikla, jak mi spadl kámen ze srdce. V jistém okamžiku uplynulých devětatřiceti bezesných hodin se nejistota stala něčím mnohem horším než strach, a téměř jsem sama sebe přesvědčila, že když se doktoři o jeho stavu vyjádřili jako o kritickém, znamená to, že není vůbec žádná naděje.

"Avšak bude potřebovat nové tělo. Předpokládám, že nemáte zájem vyslechnout si další podrobný výčet jeho zranění, ale příliš

mnoho orgánů je natolik vážně poškozeno, že cesta jednotlivých transplantací nebo oprav není schůdná."

Přikývla jsem. Navzdory počáteční zášti, kterou jsem cítila, když se pan Allenby představil, začínal se mi líbit. Alespoň se mi díval rovnou do očí a vyjadřoval se jasně a přímo. Všichni ostatní, s nimiž jsem od příchodu do nemocnice mluvila, se přímé odpovědi vyhýbali. Jeden specialista mi vrazil do ruky výpis z Expertního systému analýzy šokových stavů se sto třiceti dvěma prognostickými variantami a jejich pravděpodobnostmi.

Nové tělo. Toho jsem se vůbec nepolekala. Znělo to tak čistě, tak jednoduše. Jednotlivé transplantace by znamenaly znovu a znovu Chrise otevírat - pokaždé s rizikem komplikací, pokaždé za cenu vystavení jisté formě útoku, byť vedeného s dobrým úmyslem. V několika prvních hodinách jsem se částečně stále držela nesmyslné naděje, že to celé je omyl; že Chris vyšel z trosek vlaku nezraněn; že na operačním sále leží někdo jiný, třeba nějaký zloděj, který mu ukradl peněženku. Když jsem se přinutila vzdát se této absurdní představy a smířit se s pravdou, že byl beznáma smrtelně zraněn, vyhlídka na nové tělo, svěží a celé, mi připadala skoro stejně zázračná jako záchrana v posledním okamžiku.

Allenby pokračoval: "Vaše pojistka tuto část věci beze zbytku kryje. Jak techniky a náhradní matku, tak pečovatele."

Znovu jsem přikývla a doufala jsem, že nebude zabíhat do všech podrobností. Znala jsem všechny podrobnosti.

Vypěstují Chrisův klon a ještě in utero provedou zásah, který jeho mozku zabrání vyvinout jiné schopnosti než ty, které jsou nezbytné pro udržení života. Po porodu bude klon povzbuzen, aby předčasně - ale přitom zdravě - dospěl pomocí sledu pečlivě propracovaných biochemických lží, stimulujících na podbuněčné úrovni účinky normálního stárnutí a tělesné zátěže. Jistě, některé pochybnosti mi zůstaly - v souvislosti s najmutím ženského těla a vytvořením 'dítěte' s poškozeným mozkem -, ale tyto pro-

blémy jsme si protrpěli už v době, než jsme se rozhodli, že tuto nákladnou technologii zahrneme do svých pojistek. Nyní nebyl čas zvažovat to všechno znovu.

"Nové tělo nebude připraveno dřív než za necelé dva roky. Po tu dobu je rozhodující udržet při životě mozek vašeho manžela. Nedá se očekávat, že by mohl v současném stavu nabýt vědomí, takže neexistuje závažný důvod, proč se snažit udržovat ostatní orgány jeho těla."

V první chvíli to pro mne byl šok, ale pak mne napadlo: Proč ne? Proč Chrise neodříznout od trosky jeho těla, stejně jako byl vyříznut z trosk vlaku. Viděla jsem tu spoušť na televizní obrazovce v čekárně: jak záchranáři rozřezávali kov čistými modrými lasery téměř chirurgicky přesnými řezy. Proč osvobození nedotáhnout do konce? On je mozek - ne jeho rozdrčené končetiny, rozlámané kosti, zhmožděné a krvácející orgány. Mohl by na obnovení svého zdraví čekat lépe než v dokonalém, bezesném spánku, bez rizika bolesti, neomezován pozůstatky těla, které by nakonec stejně musel opustit?

"Měl bych vám připomenout, že podle ustanovení vaší pojistné smlouvy bude pro podporu životních funkcí, než se vypěstuje nové tělo, použito nejméně nákladné, lékaři schválené řešení."

Chtěla jsem začít odporovat, ale potom jsem si vzpomněla: jediné díky tomu se nám podařilo vejít se s pojistným do našeho rozpočtu. Základní sazba za tělní náhrady byla tak vysoká, že jsme museli z nadstandardu slevit. Chris tenkrát žertoval: "Jenom doufám, že se nedožijeme funkčního kryonického uskladnění. Představa, že by ses na mě každý den po dobu dvou let šklebila z mrazáku, se mi dvakrát nezamlouvá."

"Chcete říct, že požadujete, abych nechala při životě pouze jeho mozek, protože je to nejlevnější způsob?"

Allenby se účastně zamračil. "Vím, že ve chvílích, jako je tato, je nepříjemné, když člověk musí myslet na peníze. Ale zdůrazňuji, že tento bod mluví o lékařsky schválených postupech."

V žádném případě bychom nenaléhali, abyste udělala něco, co by bylo riskantní."

Musela jsem se ovládnout, abych zlostně neodsekla: Nejraději byste nenaléhali na nic! Ale neřekla jsem to; neměla jsem sílu udělat mu scénu - a stejně by to bylo prázdné chvástání. Teoreticky bude rozhodnutí záviset pouze na mně. V praxi platila úcty Všeobecná pojišťovna. Nemohli předepisovat léčbu přímo, ale věděla jsem, že pokud bych nedokázala rozdíl doplatit, nezbylo by mi nic jiného než se přizpůsobit všem opatřením, která jsou ochotni uhradit.

"Budete mi muset dát nějaký čas, abych si o tom promluvila s doktorem, abych si všechno rozmyslela."

"Jistě. To je samozřejmé. Ale měl bych vás upozornit, že ze všech možných řešení -"

Zvedla jsem ruku, abych ho umlčela. "Prosím. Musíme to řešit právě v tuto chvíli? Řekla jsem vám, že si potřebuji pohovořit s doktorem. Potřebuji se trochu vyspat. Vím, že nakonec se stejně budu muset se všemi detaily vypořádat..., s různými firmami zajišťujícími podporu životních funkcí, s rozdílnými službami, které nabízejí, s rozdílnými zařízeními..., se vším. Ale určitě to může dvanáct hodin počkat, ne? Prosím."

Nešlo pouze o to, že jsem byla zoufale unavená a pravděpodobně ještě v šoku. Začínala jsem tušit, že jsem manévrována do nějakého standardního 'komplexního řešení', které má Allenby spočítané do posledního centu.

Nedaleko od nás se zastavila žena v bílém plášti a každou chvíli k nám nenápadně zalétla pohledem, jako by čekala, až rozhovor skončí. Dosud jsem ji neviděla, ale to neznamenal, že nemohla patřit do týmu, který o Chrise pečoval; poslali za mnou už šest různých doktorů. Jestli měla nějaké nové zprávy, chtěla jsem je slyšet.

Allenby pokračoval: "Promiňte, ale kdybyste měla ještě několik minut strpení, opravdu bych vám potřeboval něco důležitého vysvětlit."

Tón jeho hlasu byl omluvný, ale umíněný. Já jsem žádnou umíněnost necítila. Připadala jsem si, jako by mě někdo po celém těle ztloukl gumovou palicí. Věřila jsem, že bych se přestala ovládat, kdybych ve sporu pokračovala - a navíc se zdálo, že když ho nechám říct, co chce, nejrychleji se ho tak zbavím. Kdyby mne zavalil podrobnostmi, které jsem nebyla schopna vnímat, prostě bych vypnula a později bych si to všechno nechala zopakovat.

"Pokračujte," vyzvala jsem ho.

"Při té nejméně nákladné ze všech možných variant nejsou žádné podpůrné aparatury zapotřebí. V nedávné době byla v Evropě zdokonalena metoda, které se říká biologická podpora života. Při dvouletém období vychází zhruba dvacetkrát levněji než jiné metody. A co víc, křivka rizika je mimořádně příznivá."

"Biologická podpora života? O tom jsem nikdy neslyšela."

"Jak jsem řekl, je to poměrně nová věc, ale můžete mi věřit, že je propracována do posledního detailu."

"Dobře, ale co to je? Co to vlastně obnáší?"

"Mozek je udržován při životě tím, že je napojen na oběhovou soustavu jiného subjektu."

Vytřeštila jsem na něho oči. "Cože? To chcete... stvořit jakousi dvouhlavou...?"

Po tak dlouhé době beze spánku byl můj smysl pro realitu již značně oslaben. V první chvíli jsem doslova uvěřila, že se mi to zdá, že jsem usnula v čekárenském křesle a sním o dobrých zprávách, a teď se najednou z vidiny, v níž se mi všechna přání splnila, stává trýznivá černá fraška, která mne má ztrestat za nemístný optimismus.

Avšak Allenby se nevytasil s brožurou na lesklém papíře, která by ukazovala spokojené zákazníky, jak se culí vedle svých hostitelů, líčko na líčko. Řekl: "Ne, ne, to ne. Ovšemže ne. Mozek je z lebky úplně vyndán a je uložen do ochranných blan a vaku vyplněného tekutinou. A je umístěn interně."

"Interně? Kam, interně?"

Zaváhal a kradmo zalétl očima k ženě v bílém plášti, která dosud nervózně postávala opodál. Vypadalo to jako znamení, protože žena vykročila směrem k nám. Všimla jsem si, že Allenby nechtěl, aby to udělala, a viditelně zneklidněl - brzy se však znovu uklidnil a vytěžil z vyrušení maximum.

Řekl: "Paní Perriniová, rád bych vám představil doktorku Gail Sumnerovou. Jsem přesvědčen, že je to jedna z nejlepších mladých gynekoložek, které tato nemocnice má."

Doktorka Sumnerová mu věnovala profesionální úsměv, který říkal - díky, to by stačilo. Potom mi položila ruku na

rameno a odvedla si mne.

Obrátila jsem se - elektronicky - na každou banku na planetě, ale vypadalo to, že ve všech dosadili moje finanční parametry do stejných rovnic, takže i při těch nejkrutějších úrokových sazbách mi nikdo nechtěl půjčit ani desetinu peněz, které jsem potřebovala, abych mohla něco dokázat. Tolikrát byla biologická podpora života levnější než tradiční metody.

Moje mladší sestra Debra mi řekla: "Co kdyby sis nechala udělat úplnou hysterektomii? Vyřezat a spálit, to je ono! Ti by viděli, hajzlové, chtějí kolonizovat tvoji dělohu!"

Všichni kolem mne se snad zbláznili. "A co potom? Chris by byl mrtvý a já zmrzačená. Tak si vítězství nepředstavuju."

"Ukázala bys jim."

"Nechci nikomu nic ukazovat."

"Snad se nechceš nechat přinutit, abys ho odnosila? Poslouchej: kdyby sis najala pár dobrých lidí, kteří dělají do public relations - na základě mimořádnosti situace - a udělala patřičná gesta, získala bys na svoji stranu sedmdesát, osmdesát procent veřejnosti. Zorganizuj bojkot. Způsob té pojišťovací firmě takovou nežádoucí publicitu a takové finanční nesnáze, že ti nakonec zaplatí všechno, na co si vzpomeneš."

"Ne."

"Nemůžeš myslet jenom na sebe, Carlo. Musíš myslet na všechny ostatní ženy, k nimž se budou chovat stejně, když se proti tomu nepostavíš."

Možná měla pravdu, jenže já jsem věděla, že bych do toho jít nedokázala. Nemohla jsem ze sebe udělat cause célèbre a vybojovat to v médiích. Jednoduše jsem na to neměla sílu ani vytrvalost. A pomyslela jsem si, proč bych musela? Proč bych musela rozpoutávat nějakou celonárodní mediální kampaň jen proto, abych dosáhla čestného naplnění jednoduché smlouvy?

Vyhledala jsem právní poradu.

"Pochopitelně vás k tomu nemohou přinutit. Na otroctví máme zákony."

"Ano - ale jakou mám v praxi alternativu? Co jiného bych mohla udělat?"

"Nechte manžela zemřít. Řekněte jim, ať vypnou podpůrné přístroje, na které je napojený. Není to nic protizákonného. Nemocnice to může udělat a udělá to, bez ohledu na vaše svolení, jakmile přestane dostávat platby."

Slyšela jsem to už alespoň pětkrát, ale stále jsem tomu jaksi nechtěla uvěřit. "Jak může být v souladu se zákonem zabít ho? Není to ani eutanázie - má všechny předpoklady dostat se z toho, má všechny předpoklady vést zcela normální život."

Advokátka zavrtěla hlavou. "Ta technologie je tu proto, aby prakticky každému - nemocnému, starému či těžce zraněnému - dala naprosto normální život. Ale všechno stojí peníze. Zdroje jsou omezené. I kdyby lékaři a zdravotníci byli povinni bezplatně poskytnout svoji péči každému, kdo o ni požádá, a jak už jsem řekla, zákony zakazují otroctví, přesto by někdo přišel zkrátka. Současná vláda zastává názor, že trh má určit, kdo to je."

"Ale já ho určitě nechci nechat umřít. Chci pouze to, aby ho dva roky drželi na aparatuře pro podporu životních funkcí -"

"Možná to chcete, ale bohužel si to prostě nemůžete dovolit. Napadlo vás, že byste si mohla najmout někoho jiného, aby ho nosil? Když používáte náhradní matku pro jeho nové tělo, proč ne také pro mozek? Bylo by to drahé - ale ne tolik jako mechanické prostředky. Rozdíl byste možná dala nějak dohromady."

"Nejhorší je, že by v tom žádný rozdíl být neměl, sakra! Náhradní matky dostávají balík peněz. Kdo dává Všeobecné pojišťovně právo použít moje tělo zadarmo?"

"Vaše pojistka obsahuje doložku..." Stiskla několik kláves na své pracovní stanici a přečetla z obrazovky: "...aniž by to jakkoli snižovalo podíl spolupodepsané na péči, on nebo ona se tímto výslovně vzdávají veškerých nároků na odměnu za takto prokázané služby; nadto ve všech kalkulacích podle paragrafu 97 odstavce b..."

"Chápala jsem to tak, že žádný z nás nemůže počítat s tím, že dostane zapláceno za ošetřování, když ten druhý zůstane den v posteli s chřipkou."

"Obávám se, že se to vztahuje na mnohem širší okruh případů. Opakuji, že nemají právo vás do něčeho nutit - ale zároveň je nic nezavazuje k tomu, aby zaplatili náhradní osobu. Při výpočtu nákladů nejjednoduššího způsobu, jak vašeho manžela udržet naživu, je tato klauzule opravňuje vyjít z toho, že byste se mohla rozhodnout poskytnout mu podporu životních funkcí vy."

"Takže nakonec je to otázka... účetnictví!"

"Přesně tak."

Chvilí mne nenapadlo nic, co bych ještě mohla říct. Věděla jsem, že mne doběhli, ale jako by mi najednou chyběla slova, jimiž bych to mohla vyjádřit.

Potom mne konečně napadlo položit otázku, která se nabízela ze všech nejvíc.

"A co kdyby to bylo naopak? Co kdybych v tom vlaku místo Chrise seděla já? Zaplatili by v takovém případě náhradu - nebo by očekávali, že v sobě bude můj mozek dva roky nosit on?"

"Do takové spekulace bych se opravdu nechtěla pouštět," řekla advokátka s kamennou tváří.

Místy byl Chris obvázaný, ale většinu jeho těla pokrývaly tisíce malých přístrojů, přisátých na kůži jako nějakí

blahodární parazitě. Krmily ho, okysličovaly a pročišťovaly mu krev, zaváděly léky, možná dokonce prováděly opravy zlomených kostí a poškozených tkání, i když jen proto, aby se zabránilo dalšímu zhoršování stavu. Na několika místech jsem mohla zahlédnout obličej, včetně jednoho očního důlku (zašitého), a kousky zhmožděné kůže. Pravou ruku měl úplně holou; snubní prstýnek mu sundali. Obě nohy měl amputované těsně pod stehny.

Moc blízko jsem k němu nemohla. Byl uzavřen ve sterilním plastovém stanu, který mohl mít tak pět metrů čtverečních, uvnitř jakési místnosti v místnosti. V koutě stál třírukový ošetrovací robot, nehybný, ale připravený zasáhnout - třebaže jsem si nedokázala představit situaci, v níž by jeho zásah mohl přinést něco víc, než co dělali menší roboti rozmístění po těle.

Navštěvovat ho byl nesmysl. Chris byl v hlubokém komatu, dokonce se mu ani nic nezdálo. Nemohla jsem mu nijak pomoci. Přesto jsem tam seděla hodiny, jako bych si potřebovala stále připomínat, že jeho tělo je neopravitelně poškozeno; že skutečně potřebuje moji pomoc, jinak by nepřežil.

V některých chvílích mi moje váhavost připadala tak hanebná, že jsem nedokázala uvěřit, že jsem formuláře ještě nepodepsala a nezačala s přípravou kúrou. V sázce byl jeho život! Jak jsem se mohla rozmýšlet? Jak jsem mohla být tak sobecká? A přesto mne tato vina naplňovala téměř stejnou zlostí a odporem jako všechno ostatní: nátlak, který nebyl tak docela nátlakem, nenápadné manipulování, kterému jsem se nedokázala postavit.

Odmítnout, nechat ho zemřít, bylo nepředstavitelné. A přece... Nosila bych v sobě mozek úplně cizího člověka? Ne. Nechat zemřít cizího člověka vůbec nebylo nepředstavitelné. Udělala

bych to pro náhodného známého? Ne. Blízkého přítele? Pro některé možná, ale pro jiné ne.

Tak jak moc jsem ho vlastně milovala, jak moc ho miluju? Dostatečně?

Samozřejmě!

Proč „samozřejmě“?

Byla to otázka... loajality? Ne, to nebylo to pravé slovo; bylo příliš cítit jakýmsi nepsaným smluvním závazkem, mělo jakousi příchut' „povinnosti“ stejně zhoubné a hloupé jako patriotismus. Takže „povinnost“ mohla jít klidně do háje. O tu vůbec nešlo.

Proč tedy? Proč byl zvláštní? Čím se odlišoval od přítele?

Odpověď nepřišla, ani ta pravá slova - pouze příval citově nabitých vzpomínek na Chrise. Proto jsem si řekla: teď není čas na to, abych to rozebírala a pitvala. Nepotřebuju odpověď; vím, co cítím.

Potácela jsem se mezi pohrdáním sama sebou za to, jak se bavím - i když jen čistě teoreticky - představou, že ho nechám umřít, a pohrdáním skutečností, že jsem krutě nucena udělat se svým tělem něco, co udělat nechci. Řešením by samozřejmě bylo nedělat jedno ani druhé - jenže co jsem čekala? Že zpoza závěsu vyjde nějaký bohatý dobrodinec a dilema bude rázem pryč?

Týden před nehodou jsem viděla dokumentární film, v němž ukazovali několik ze statisíců mužů a žen ve střední Africe, kteří tráví celý život ošetrováním nemocných příbuzných, protože si prostě nemohou dovolit léky proti AIDS, které v bohatších zemích před dvaceti lety nemoc prakticky vymýtily. Kdyby oni měli možnost zachránit životy svých milovaných takovou malichernou „obětí“, jako je nosit dva roky půldruhého kilogramu navíc...

Nakonec jsem to vzdala a přestala se pokoušet o smíření se všemi rozpory. Měla jsem právo cítit hněv a odpor, cítit se podvedená, ale zůstávalo faktem, že jsem chtěla, aby Chris žil. Jestli jsem se sebou neměla nechat manipulovat, muselo to fungovat obousměrně. Slepě se bouřit proti tomu, jak se mnou zacházejí, by nebylo o nic méně hloupé a ostudné než ta nejtupější spolupráce.

Se zpožděním mne napadlo, že Všeobecná pojišťovna ve mně možná nevyvolávala odpor jen tak pro nic za nic.

Kdybych nechala Chrise zemřít, ušetřili by nejenom na hubených výdajích za biologickou podporu života, protože dělohu by měli zdarma, ale za celé nákladné pořízování náhradního těla. Trocha vypočítané hrubosti, trocha zvrácené psychologie...

Zdravý rozum jsem si mohla zachovat jedině tím, že se nad celé to svinstvo povznesu; když si řeknu, že Všeobecná pojišťovna a její machinace mi mohou být ukradené; když odosílám jeho mozek - ne proto, že mne přinutili; ne proto, že cítím vinu nebo závazek; ne proto, abych si dokázala, že mne nedostanou, kam chtějí, ale z toho prostého důvodu, že ho mám ráda a chci mu zachránit život.

Zavedli mi geneticky zmanipulovanou blastocystu, shluk buněk, které se uchytily na děložní stěně a namluvily mému tělu, že jsem těhotná.

Namluvily? Přestala jsem menstruovat. Prožívala jsem ranní nevolnosti, chudokrevnost, oslabení imunity, palčivý hlad. Pseudoembryo rostlo doslova omračujícím tempem, mnohem rychleji než dítě. Rychle vytvořilo ochranné blány, plodový vak a placentární zásobování krví, které v konečné fázi bude schopno dodávat kyslík hladovému mozku. Dělal jsem si plány, že budu pracovat, jako by se nedělo nic zvláštního, ale brzy jsem zjistila, že to nejde. Bylo mi špatně a byla jsem natolik vyčerpaná, že jsem prostě nedokázala normálně fungovat. Po pěti týdnech to, co jsem v sobě měla, narostlo do velikosti, které by plod dosáhl za pět měsíců. Při každém jídle jsem polykala hrst tablet dietního přídatku, ale stejně jsem byla tak letargická, že jsem nedokázala dělat nic víc, než sedět v bytě a nesoustředěně se pokoušet zahnat nudu knihami a televizním brakem. Jednou nebo dvakrát za den

jsem zvracela a za noc jsem třikrát čtyřikrát chodila na záchod. To všechno bylo poměrně nepříjemné, ale věřím, že mi bylo mnohem hůř, než odpovídalo těmto příznakům.

Půlka problému byla možná v tom, že jsem nedokázala najít žádný jednoduchý způsob, jak o tom, co se se mnou děje, přemýšlet. Když pomínu skutečnou stavbu „embrya“, byla jsem těhotná - v každém biochemickém a fyziologickém

smyslu toho slova -, ale nedokázala jsem zapomenout, že je to podvod. I kdybych jen trochu předstírala, že ta hrouda amorfni tkáně v mé děloze je dítě, říkala bych si tím o naprostý citový kolaps. Ale -co to tedy bylo? Nádor? To bylo blíž pravdě, ale nebyla to ta pravá náhrada, kterou bych do svých představ potřebovala.

Po rozumové stránce jsem samozřejmě věděla velice přesně, co v sobě mám a co z toho vzejde. Nenosila jsem v sobě dítě, které by mělo být vytrženo z mého lůna, aby udělalo místo manželovu mozku. Neměla jsem upířský nádor, který bude růst tak dlouho, až ze mě vysaje tolik krve, že samou slabostí nebudu schopna se hnout. Nosila jsem benigní výrůstek, nástroj určený ke specifickému úkolu - úkolu, který jsem se rozhodla na sebe vzít.

Proč jsem se tedy nemohla zbavit stálého zmatku a tísně a proč jsem byla chvílemi tak zoufalá, že jsem si představovala, jak spáchám sebevraždu nebo si přivodím potrat, jak se rozřežu nebo jak spadnu ze schodů? Byla jsem unavená, zvedal se mi žaludek. Nečekala jsem, že budu křepčit radostí, ale proč mi bylo tak strašně mizerně, že jsem nepřestávala myslet na smrt?

Mohla jsem si odříkávat nějakou vysvětlující mantru: Dělán to kvůli Chrisovi. Dělán to kvůli Chrisovi.

Ale nedělala jsem to. Už tak mi šel dost na nervy. Nechtěla jsem skončit u toho, že ho budu nenávidět.

Na začátku šestého týdne ultrazvukové vyšetření ukázalo, že plodový obal má potřebnou velikost a Dopplerova analýza krevního toku potvrdila, že také dosáhl cílového stavu. Šla jsem do nemocnice na výměnu.

Mohla jsem Chrise ještě jednou navštívit, ale nešla jsem tam. Nechtěla jsem se příliš obírat mechanismem toho, co mne čekalo.

Doktorka Summerová řekla: "Není se čeho bát. Běžně se provádějí mnohem složitější zákroky v oblasti plodové chirurgie."

"Tohle není plodová chirurgie," řekla jsem přes stisknuté zuby.

"No... to není," uznala. Jako by to pro ni byla novinka.

Když jsem se po operaci probudila, bylo mi špatně jako nikdy předtím. Položila jsem si ruku na břicho. Rána byla čistá a necitlivá, stehy nebylo vidět. Říkali mi, že nezůstane ani jizva.

Pomyslela jsem si: Je ve mně. Teď už mu nemohou ublížit. To je moje vítězství.

Zavřela jsem oči. Nedělalo mi potíže představit si Chrise takového, jaký byl - takového, jaký opět bude. Bezostyšně jsem dolovala vzpomínky na nešťastnější chvíle, které jsme spolu strávili, a málem jsem znovu usnula. Dřív mi sentimentální snění nic neříkalo - nebyl to můj styl, vzpomínky na minulost pro mne nic neznamenal - ale teď jsem vítala všechno, co mne mohlo podržet. Představovala jsem si, že slyším jeho hlas, vidím jeho tvář, cítím jeho dotek...

Jeho tělo teď bylo samozřejmě mrtvé. Nevratně mrtvé. Otevřela jsem oči, podívala se na vyboulené břicho a představila si, co je v něm: kus masa z jeho mrtvoly. Kus šedého masa, vytržený z lebky jeho mrtvého těla.

Před operací jsem nesměla jíst, takže jsem žaludek měla prázdný, neměla jsem co vyzvracet. Hodiny jsem tam ležela, otírala si pot z tváře cípem prostěradla a snažila se zastavit třas celého těla.

Podle velikosti břicha jsem byla v pátém měsíci těhotenství.

Podle váhy v sedmém.

Dva roky.

Kdyby byl Kafka žena...

Nezvykla jsem si na to, ale naučila jsem se s tím žít. Spát, sedět a pohybovat se určitým způsobem bylo jednodušší než jiným. Byla jsem celý den unavená, ale někdy jsem měla tolik energie, že jsem se cítila skoro normálně, a snažila jsem se takových chvil využít. Tvrdě jsem pracovala, neztrácela jsem krok. Ministerstvo rozjíždělo novou kampaň proti daňovým únikům a já se vrhla do práce usilovněji než kdy předtím. Moje nadšení bylo umělé, ale to nebylo podstatné.

Potřebovala jsem pohybový impuls, abych se přes to nějak přenesla.

Když byl dobrý den, byla jsem optimistická. Sice unavená jako vždy, ale měla jsem dobrý pocit z toho, jak jsem houževnatá. Když přišel špatný den, říkala jsem si: Darebáci, myslíte si, že ho kvůli tomu začnu nenávidět? Vás se štítím, vámi pohrdám. Když přišel špatný den, spřádala jsem plány proti Všeobecné pojišťovně. Dřív jsem se na to necítila, abych se s nimi pustila do křížku, ale když byl teď Chris v bezpečí a mně se vrátila síla, našla jsem způsob, jak jim škodit.

Moji kolegové reagovali na můj stav různě. Někteří mne obdivovali. Jiní si mysleli, že se nechávám vykořisťovat.

Některým se zvedal žaludek, když si představili, že mi v lůně plave lidský mozek - a právě ty jsem co nejčastěji vyhledávala, abych se vzepřela svým skrupulím.

"No tak, klidně si sáhněte," říkala jsem. "Nekousne vás. Dokonce ani nekope."

Měla jsem v děloze mozek, bledý a zbrzděný závit. No a co? Stejně nehezkou věc jsem měla ve vlastní lebce. Vlastně jsem měla celé tělo plné na pohled odpudivých vnitřností, ale do té doby jsem se tím nikdy netrápila.

Přemohla jsem své iracionální reakce na orgán jako takový, ale myslet na Chrise pro mne stále představovalo obtížné balancování na ostří nože.

Odolala jsem zrádnému pokušení nalhávat si, že bych s ním mohla být ,v kontaktu' prostřednictvím ,telepatie', krevního oběhu nebo nějak jinak. Je možné, že těhotné matky se do svých

nenarozených dětí opravdu dovedou nějak vcítit. Sama jsem těhotná nikdy nebyla, takže jsem to nedovedla posoudit.

Dítě v děloze určitě slyší matčin hlas, ale mozek v komatu, zbavený smyslových orgánů, to je něco úplně jiného. V

nejlepším - nebo nejhorším - případě možná některé hormony z mé krve pronikají placentou a mají na jeho stav omezený účinek.

Na jeho náladu ?

Byl v komatu, neměl žádnou náladu.

Nejsnadnější a nejjistější bylo vůbec nemyslet na to, že ho mám v sobě, natož tam něco cítit. Nosila jsem jednu jeho část; náhradní matka jeho klonu nosila druhou. Teprve až se obě spojí, bude znovu existovat; prozatím byl v limbu, ani mrtvý, ani živý.

Pragmatický přístup se většinou dal s úspěchem použít. Jistě, byly chvíle, kdy jsem si znovu uvědomovala bizarnost toho, co jsem udělala, a propadala jsem panice. Někdy jsem se probouzela z těžkých snů a věřila jsem - prvních několik sekund -, že Chris je mrtvý a mne ovládl jeho duch. Nebo že jeho mozek vyslal nervy do mého těla a zmocnil se mých údů. Nebo že je při plném vědomí a šílí samotou a nedostatkem smyslových vjemů. Ale ovládnutá jsem nebyla, končetiny mne stále poslouchaly a podle vyšetření na PET a „děložního EEG“, které jsem každý měsíc podstupovala, byl stále v komatu - neporušený, ale psychicky netečný.

Vlastně jsem nejvíc nenáviděla sny, ve kterých jsem nosila dítě. Probouzela jsem se s rukou na břiše a s nadšenými myšlenkami na zázrak nového života, který ve mně roste - dokud jsem se neprobrala a vztekla nevylezla z postele.

Takové ráno jsem začínala v nejmizernější náladě, na záchodě jsem při močení skřípala zuby, u snídaně jsem třískala talíři o stůl, a když jsem se oblékala, jen tak do prázdna jsem ječela a nadávala. Naštěstí jsem bydlela sama.

Sotva jsem ale mohla mít svému obleženému tělu za zlé, že se snažilo. Moje přerostlé, maratónské těhotenství se neúměrně

protahovalo. Nebylo divu, že se mne tělo snažilo za všechny nepříjemnosti odškodnit štědrými dávkami mateřské lásky. Jak nevděčně muselo vyznívat moje opakované odmítání; jak muselo být zmateno, když zjišťovalo, že jeho představy a city jsou odvrhovány jako nepatřičné.

Takže... Zavrhla jsem smrt a zavrhla jsem mateřství. Aleluja. Jestli bylo třeba položit oběti, mohla jsem si vybrat něco

lepšího než ty dva dráby emocí? Bylo to vlastně jednoduché; měla jsem na své straně logiku, posílenou pomstou.

Chris nebyl mrtvý. Neměla jsem důvod ho oplakávat, ať už se s tělem, které jsem znala, stalo cokoli. A to, co jsem v sobě měla, nebylo dítě. Udělat si z mozku bez těla předmět mateřské lásky by byla fraška.

Myslíme si, že naše životy svazují kulturní a biologická tabu, ale když se je někdo rozhodne porušit, nějakou cestičku si vždycky najde. Lidé jsou schopni všeho: mučení, genocidy, kanibalismu, znásilňování. Většině z nich to však nebrání - alespoň jsem to slyšela -, aby byli laskaví k dětem a ke zvířatům, nechali se hudbou dojmout k slzám a vůbec se celkově chovali, jako by jejich city byly bez poskvrny.

Tak proč bych si měla připouštět obavy, že by mi moje triviální - a naprosto nesobecké - prořešky mohly nějak ublížit?

S náhradní matkou nového těla jsem se nikdy nesetkala a nikdy jsem klon neviděla jako dítě. Přesto jsem si kladla otázku, jakmile jsem zjistila, že se to narodilo, zda jí její 'normální' těhotenství přinášelo stejné deprese jako mně to moje. Co je snazší, uvažovala jsem, nosit věc, která se podobá dítěti, ale má poškozený mozek, nemůže myslet jako člověk a vyrostla z cizí DNA - nebo nosit spící mozek svého milence? Ve kterém případě je těžší vystříhat se nepatřičné lásky? Na začátku jsem doufala, že se mi podaří podrobnosti ve vzpomínkách zahladit - chtěla jsem být schopna jednoho dne se probudit a předstírat, že Chris byl pouze nemocen a teď se uzdravil. Ale jak šly měsíce, uvědomila jsem si, že to nepůjde.

Když mozek vyndali, měla jsem cítit - přinejmenším - úlevu, ale byla jsem jen otupělá a nechtělo se mi tomu věřit. Ten trýznivý zážitek trval tak dlouho, že přece nemohl skončit takhle do ztracena: bez traumatu, bez obřadnosti. Zdály se mi neskutečné sny, ve kterých jsem sice namáhavě, ale triumfálně rodila zdravě růžový mozek - ale i kdybych to chtěla (a věřím, že by se to vyvolat dalo), jednalo se o příliš choulostivý orgán, který by vaginou nemusel projít bez úhony. A tak byl „císařský řez“ další ranou mým biologickým očekáváním. Z dlouhodobého hlediska to samozřejmě bylo správné, neboť má biologická očekávání nemohla být naplněna, ale stejně jsem měla silný pocit, jako by mne v něčem podvedli. A tak jsem apaticky čekala na důkaz, že to celé stálo za to.

Mozek nemohl být do klonu jednoduše transplantován jako srdce nebo ledvina. Periferní nervová soustava nového těla nebyla totožná se starou, na to shodnost genů nestačila. Také -navzdory prostředkům, které to měly omezit - došlo k tomu, že některé části Chrisova mozku nepoužíváním zakrněly. Proto měly být - místo přímého propojení zaostalého mozku s novým tělem, po němž by pravděpodobně zůstal ochromený, hluchý, němý a slepý - nervové impulzy směřovány přes jakési počítačem řízené „rozhraní“, které se mělo snažit rozpory odstranit. Chris tak jako tak potřeboval rehabilitaci, ale počítač mohl její průběh nesmírně urychlit neustálou snahou o překlenutí propasti mezi myšlenkou a činem, mezi realitou a vnímáním.

Když mi ho poprvé ukázali, vůbec jsem ho nepoznala. Měl povadlou tvář a nesoustředěné oči. Vypadal jako nějaké velké, neuropaticky narušené dítě - a to také byl. Neubránila jsem se slabému bodnutí odporu. Muž, kterého jsem viděla po vlakovém neštěstí, jak se hemží lékařskými roboty, vypadal lidštěji a celistvěji.

"Ahoj," řekla jsem. "To jsem já."

Civěl do prázdna.

"Ještě je brzy," řekla technička.

úžasně pokroky. Zanedlouho se z jeho držení těla a výrazu tváře ztratila dřívější znepokojivá apatie a první bezmocné škuby brzy vystřídaly koordinované pohyby; slabé a neohrabané, ale povzbudivé. Mluvit neuměl, ale mohl se mi dívat do očí, mohl mi tisknout ruku.

Byl tam, byl zpátky, to bylo jasné.

Jeho mlčení mi dělalo starosti, ale později jsem zjistila, že se mne záměrně snažil ušetřit svých prvních koktavých pokusů o řeč.

Když jsem jednou večer, v pátém týdnu jeho nového života, vstoupila do pokoje a posadila se vedle postele, obrátil se ke mně a zřetelně pronesl: "Řekli mi, co jsi udělala. Proboha, Carlo, já tě miluju!"

Do očí mi vhrkly slzy. Sklonila jsem se a objala ho. Měla jsem pocit, že bych to měla udělat. A také jsem se rozplakala, ale zároveň jsem se neubránila pomýšlení, že mne ve skutečnosti nic takového nemůže dojmout. Je to jen další trik těla, a k tomu všemu jsem teď imunní.

Pomílovali jsme se třetí noc, kdy byl doma. Cekala jsem, že to bude obtížné, že to pro oba bude velká psychologická překážka, ale vůbec to tak nebylo. A proč taky, po tom všem, co jsme spolu zažili? Nevím, čeho jsem se bála; snad že v kritickém okamžiku vpadne oknem do ložnice nějaký popletený strážce incestního tabu, popoháněný duchem zostuzeného misogyna z devatenáctého století?

Na žádné úrovni - od ryze podvědomé až po endokrinní - jsem si nepřipouštěla iluzi, že Chris je můj syn. Bez ohledu na to, jak se na mně podepsaly dva roky placentárních hormonů a jaké programy chování mohly 'nastartovat', jsem zřejmě získala dostatečnou sílu a náhled, abych nad tím zvítězila.

Pravda, měl poddajnou, počasím neošlehanou kůži, na které chyběly jizvičky po desetiletích odstraňování obličejových

chloupků. Někdo by mu mohl hádat šestnáct, ale kvůli tomu jsem výčitky svědomí neměla - každá dost bohatá a marnivá žena ve středních letech mohla vypadat stejně.

A když se jazykem dotkl mých ňader, neměla jsem laktaci.

Brzy jsme začali navštěvovat přátele; byli taktí a Chris jim za to byl vděčný, třebaže já bych si o kterémkoli aspektu celého postupu ráda popovídala. O šest měsíců později už znovu pracoval. Jeho staré místo bylo obsazeno, ale přijala ho nová firma (měli zájem o lidi, kteří vypadají mladě).

Kousek po kousku se náš život vrátil do starých kolejí.

Nikoho, kdo by se na nás podíval, by nenapadlo, že se něco změnilo.

Ale mýlili by se.

Milovat mozek, jako by to bylo dítě, by bylo směšné. Husy snad jsou dost hloupé, aby se chovaly k prvnímu tvor, jehož po vylíhnutí spatří, jako by to byla jejich matka, ale to, co dokáže spolknout člověk se zdravým rozumem, má své meze. Proto rozum triumfoval nad instinktem a já přemohla nepatřičnou lásku; za daných okolností se vlastně žádný boj nekonal.

Jenže poté, co jsem se vypořádala s jednou formou otroctví, je pro mne najednou až příliš snadné postup zopakovat, rozpoznat tytéž okovy v jiném přestrojení.

Všechno zvláštní, co jsem ke Chrisovi kdysi cítila, je teď průhledné. Dál k němu cítím opravdové přátelství, dál cítím touhu, ale dřív toho bylo víc. Kdyby ne, asi by dnes nebyl naživu.

Jistě, signály se ozývají pořád. Některá část mého mozku stále vysílá podněty k patřičným pocitům něhy, jenže dnes jsou tyto zprávy stejně směšné a stejně neúčinné jako zápletky ve filmovém dojaku desáté kategorie. Prostě už svoji nedůvěru nemám čím podpírat.

Předstírat, že je všechno v pořádku, mi nedělá potíže; setrvačnost to usnadňuje. A dokud všechno funguje - dokud je jeho společnost příjemná a sex dobrý -, nevidím důvod situaci

vyhrocovat. Možná spolu ještě zůstaneme dlouhá léta, možná odejdu už zítra. Opravdu nevím.

Samozřejmě jsem stále ráda, že přežil - a do jisté míry jsem dokonce schopna obdivovat odvalu a nesobeckost ženy, která ho zachránila. Vím, že já bych to nedokázala.

Když jsme občas spolu a vidím v jeho očích tu bezmocnou vášeň, kterou jsem ztratila, svádí mne to, abych se litovala.

Napadá mne: zacházeli se mnou krutě; není divu, že jsem mrzák, že jsem tak zmršená.

Svým způsobem je to oprávněný pohled, ale nikdy mi nevydrží dlouho. Nová pravda má svou chladivou vášeň, svoje možnosti manipulace; útočí na mne slovy 'svoboda' a 'náhled' a mluví o konci všech přetvářek. Každým dnem ve mně sílí a už dnes je tak silná, že nepřipouští žádné výčitky svědomí.

MORÁLNÍ VIROLOG

Na ulici si v oslnivém slunci teplého atlantského rána hrál houf malých dětí. Honily se, praly se a zápolily, smály se a pokřikovaly, dováděly a radovaly se zkrátka jen proto, že jsou živé a že je tak krásný den. Ale v útrobách blyštivé bílé budovy, za okny s dvojitým sklem, byl vzduch chladivý - jak to měl John Shawcross rád - a bylo slyšet pouze klimatizaci a tiché elektrické bzučení.

Diagram proteinové molekuly se velice nepatrně zachvěl. Shawcross se spokojeně usklíbl, přesvědčený o úspěchu. Ve chvíli, kdy pH zobrazené v levém horním rohu obrazovky překročilo kritickou hodnotu - bod, v němž podle jeho propočtů měla energie struktury B poklesnout pod energii struktury A -, se protein najednou křečovitě zkroutil a převrátil se úplně naruby. Bylo to přesně to, co očekával a co silně podporovalo jeho dosavadní studium vazeb, ale vidět transformaci na vlastní oči (nehledě na složitost algoritmu mezi realitou a obrazovkou) byl samozřejmě ten

nejuspokojivější důkaz.

Několikrát si děj fascinovaně přebral zpátky a dopředu. To úžasné zařízení by se vyplatilo, i kdyby stálo osmsettisíckrát víc, než kolik za ně dal. Prodávač mu samozřejmě předvedl několik působivých ukázek, ale teprve nyní Shawcross zařízení poprvé využil pro svoji práci. Obraz proteinů v roztoku! Obvyklá rentgenová difrakce uměla pracovat pouze s krystalickými vzorky, jejichž molekulární rozložení mělo často pramálo společného s vodnou, biologicky důležitou formou. Klíčem byla ultrasonicky stimulovaná poloorganizovaná kapalná fáze, nemluvě o významném pokroku výpočetní techniky; Shawcross nerozuměl všem podrobnostem, ale to mu nebránilo zařízení využívat. Velkomyslně popřál vynálezci Nobelovu cenu za chemii, fyziku a lékařství, znovu si prošel ohromující výsledky svého experimentu, potom se protáhl a šel se naobědvat.

Cestou do lahubkářství jako vždy prošel kolem toho knihkupectví. Jeho zrak upoutal nový křiklavý plakát ve výloze, na němž ležela na posteli mladá žena ve stavu postkoitální malátnosti, s klínem tak tak zakrytým cípem prostěradla. Z horní části plakátu zářil titul knihy, napodobující svítící červený neon: Bezpečný sex horké noci. Shawcross zlostně, nevěřicně zavrtěl hlavou. Co se to s lidmi stalo? Nečetli jeho inzerát? Jsou slepí? Zabednění? Domýšliví? Bezpečná byla pouze poslušnost božích zákonů.

Po jídle se zastavil u novinového stánku, kde bylo k dostání několik zahraničních titulů. Vydání z minulé soboty už došla a jeho inzerát, přeložený do příslušných jazyků, pokud to bylo třeba, byl otištěn ve všech. Půlstrana v nejčtenějších novinách sice nebyla levná nikde na světě, ale finanční problémy Shawcross nikdy neměl.

CIZOLOŽNÍCI! SODOMITÉ! KAJTE SE A BUDETE SPASENI! ZŘEKNĚTE SE IHNED SVÉ HŘÍŠNOSTI, NEBO ZEMŘETE A NAVĚKY SE SMAŽTE!

Mohl to snad vyjádřit přesněji a jasněji? Nikdo ho nemohl obvinít, že nebyl varován.

V roce 1981 koupil Matthew Shawcross malou, zruinovanou stanici kabelové televize v Biblickém pásmu, která do té doby dělila vysílací čas mezi poškrábané černobílé klipy gospelových zpěváků z padesátých let a místní zpravodajství na úrovni cvičitelů hadů (chráněných svou vírou, nemluvě o tom, že jejich miláčkům byly odstraněny jedové žlázy) a epileptických dětí (povzbuzených modlitbami rodičů a pečlivě načasovanou přestávkou v podávání léků, aby se nechaly oslovit duchem). Matthew Shawcross vyvedl stanici do osmdesátých let, když dal celé jmění za třicetisekundovou, počítačovou animaci vytvořenou znělku stanice (flotila kroužících, cimbuřím opatřených kosmických lodí bombarduje střelami ve tvaru kříže reliéfní mapu Spojených států a vytesává z ní logo stanice, sochu Svobody, která místo pochodně drží kříž), a zahltl program nejnovějšími, nejrafinovanějšími videoklipy evangelického rocku, 'křesťanskými' mýdlovými operami, 'křesťanskými' zábavními hrami a především jednotlivými problémy - komunismem, mravním úpadkem, bezbožností na školách -, které mohly sloužit jako témata charitativních večerů, jež měly vynést peníze na rozšíření stanice, aby další charitativní večery mohly být ještě úspěšnější. O deset let později mu patřila jedna z největších sítí kabelové televize v zemi.

Když se onemocnění AIDS poprvé dostalo jako senzace do hlavních zpráv, John Shawcross byl na vysoké škole a chystal se zapsat na paleontologii. Potom, když se epidemie rozšířila jako lavina a duchovní celebrity, které nejvíc obdivoval (včetně jeho otce), začaly tvrdit, že nemoc je výrazem boží vůle, uvědomil si, že je jí čím dál víc posedlý. Ve věku, kdy si slovo zázrak přisvojily lékařství a věda, se najednou objevila epidemie jako ze Starého zákona, která postihovala zkažené a šetřila spravedlivé (plus minus několik hemofiliků a lidí nakažených transfuzí), čímž Shawcrossovi neochvějně potvrzovala, že hříšníci mohou být potrestáni nejenom v příštím životě, ale také v tomto. Viděl v tom přínos přinejmenším ve dvou směrech: jednak budou mít hříšníci, jimž zatracení připadalo jako vzdálená a neprokázaná hrozba, pádný a světský důvod k nápravě, jednak toto nezpochybnitelné znamení nebeské podpory a souhlasu posílí všechny čestné v jejich odhodlání.

Zkrátka a dobře, pouhá existence AIDS dávala Johnu Shawcrossovi dobrý pocit. Postupně nabyl přesvědčení, že kdyby se kolem viru HIV a nemoci AIDS nějak angažoval, cítil by se ještě lépe. V noci nemohl usnout, přemítal o záhadných cestách božích a uvažoval, jak by se do věci mohl vložit. Výzkum AIDS byl zaměřen na nalezení léku. Jak by to ospravedlnil, kdyby se zapletl do něčeho takového?

Pak, jednoho chladného rána, byl v časných hodinách probuzen zvuky ze sousedního pokoje. Chichotání, chroptění a vrzání postelových pružin. Zabalil si uši do polštáře a snažil se znovu usnout, ale zvuky se ignorovat nedaly - stejně jako účinek, který měly na jeho omylnou tělesnou schránku. Pod záminkou, že se snaží ručně potlačit nechtěnou erekci, chvíli masturboval, ale krátce před orgasmem přestal a zůstal rozechvěle ležet ve stavu zbystřené morální citlivosti.

Byla to každý týden jiná žena. Vidal je ráno odcházet. Snažil se spolužákovi poradit, ale sklidil za svou snahu jen posměch. Shawcross to tomu ubohému mladému muži neměl za zlé. Bylo snad něco divného na tom, že se lidé smějí pravdě, když každý film, každá kniha, každý časopis a každá rocková písnička nadále schvalují promiskuitu a zvrácenost, dělají z nich něco normálního a správného? Strach z AIDS možná miliony hříšníků zachránil, ale miliony dalších si ho nevšímalý. Lidé setrvali v absurdním přesvědčení, že partner, kterého si oni vybrali, se určitě nemohl nakazit, nebo věřili, že boží vůli může zmařit kondom.

Potíž byla v tom, že velké části populace zůstávaly i přes svou nemravnost nenakaženy a podle studií, které četl, používání kondomů opravdu snižovalo riziko přenosu. Tyto skutečnosti dělaly Shawcrossovi těžkou hlavu. Proč by všemocný Bůh stvořil nedokonalý nástroj? Bylo to snad dílo božího milosrdenství? Usoudil, že to možné je, ale

připadalo mu to dost ohavné: sexuální ruská ruleta do obrazu božího milosrdenství jaksi nezapadala.

Ale co kdyby - Shawcross se celý rozechvěl, když mu tato možnost vykrytalizovala v mozku - AIDS byl pouze prorocký stín naznačující budoucí epidemii, tisíckrát strašlivější? Varování zkaženým, aby změnili způsob života, dokud mají čas? Příklad počestným, jak by mohli naplnit jeho vůli?

Shawcrossovi vyskočil na těle pot. Hříšníci v sousedním pokoji sténali, jako by už byli v pekle, tenká přička se chvěla a silící vítr třásl tmavými stromy a rachotil jeho oknem. Co byl ten divoký nápad v jeho hlavě? Právě poselství od Boha, nebo výsledek jeho nedokonalého chápání? Potřeboval věst! Rozsvítil malou lampičku a zvedl z nočního stolku svou Bibli. Se zavřenýma očima knihu otevřel na náhodné stránce.

Poznal tu pasáž na první pohled. Dalo se to čekat; četl ji znovu a znovu stokrát a znal ji prakticky zpaměti. Zničení Sodomy a Gomory.

Nejdřív se snažil osudu vzepřít. Není toho hoden! Sám je hříšník! Nevědomé dítě! Jenže v božích očích byl každý nehodný, každý byl hříšník, každý byl dítě. To, co odporovalo boží volbě jeho osoby, nebyla pokora, ale pýcha.

Do rána nezbyla z pochybností ani stopa.

Pustit paleontologii k vodě pro něho byla velká úleva. Umět přesvědčivě bránit kreacionismus vyžadovalo velice zvláštní způsob myšlení a on si nikdy nebyl zcela jist, jestli jej zvládne. Naproti tomu biochemie mu šla lehce (potvrzení, pokud vůbec bylo nějakého třeba, že se rozhodl správně). Každý rok ve svém ročníku vynikal. Doktorát z molekulární biologie si udělal na Harvardu, postgraduál absolvoval v NIH a získal stipendium v Kanadě a Francii. Žil pro svou práci, nemilosrdně se štvál, ale zároveň si dával pozor, aby jeho úspěchy nebyly příliš podezřelé. Publikoval velice málo, obvykle jako skromný třetí nebo čtvrtý spoluautor, a když konečně přiletěl z Francie zpátky domů, nikdo z jeho oboru o tom nevěděl a nikomu neleželo na srdci, že se John Shawcross vrátil, připraven pustit se do opravdové práce.

Shawcross pracoval sám v blyštivé bílé budově, která mu sloužila jako laboratoř i jako domov. Nemohl riskovat a najmout si nějaké zaměstnance, i kdyby se jejich víra sebevíc blížila té jeho. Dokonce ani rodičům své tajemství nesvěřil. Řekl jim, že se zabývá teoretickou molekulární genetikou, což byla lež pouze v tom, že neřekl všechno. A hlavně nemusel každý týden otce prosit o peníze, protože z daňových důvodů šlo pětadvacet procent obrovského zisku Shawcrossova impéria zcela běžně na účty s jeho jménem.

Jeho laboratoř byla plná lesklých šedých skříněk, od nichž se plazily páskové kabely k počítačům. Byly to nejmodernější, plně automatizované syntetizéry a sekvencery DNA, RNA a proteinů (vše dostupné v přímém prodeji pro každého, kdo na to měl peníze). Rutinní práce vykonával pultučet mechanických paží: pipetování a ředění činidel, popisování zkumavek, plnění a vybírání odstředivek.

Zpočátku Shawcross pracoval většinou u počítačů a hledal v databázích informace o sekvencích a strukturách, ze kterých

by mohl vyjít, později si kupoval čas na superpočítači, aby mohl modelovat tvary a chování molekul dosud neznámých.

Když se objevila možnost vodné rentgenové difrakce, zrychlilo to jeho postup desetkrát. Syntetizovat a pozorovat skutečné proteiny a nukleové kyseliny bylo nyní rychlejší a spolehlivější než nepříjemně složitý proces (i po těch nejlepších zkratkách, aproximacích a kličkách) řešení Schrodingerovy rovnice pro molekulu tvořenou statisíci atomů. Shawcrossův virus rostl, báze za bázi, gen za genem.

Žena si svlékla to poslední, co měla na sobě, a Shawcross, který seděl v motelovém pokoji nahý na nízké plastové židli, řekl: "Určitě jsi měla už stovky mužů."

"Tisíce. Nechceš přijít blíž, zlato? Vidíš odtamtud dobře?"

"Vidím dobře."

Lehla si na záda, ještě chvíli zůstala ležet s rukama na prsech, potom zavřela oči a začala klouzat dlaněmi po svém trupu. Bylo to po dvousté, co Shawcross nějaké ženě zaplatil, aby ho sváděla. Když před pěti lety s otupováním své citlivosti začal, bylo to pro něho téměř nesnesitelné. Dnes věděl, že vydrží klidně sedět a dívat se, jak žena dosahuje (nebo zkušenež imituje) orgasmu, aniž by sám pocítil záblesk touhy.

"Nejspíš si dáváš pozor."

Usmála se, ale oči nechala zavřené. "To si piš, že dávám. Když si chlap nechce vzít gumu, může si jít jinam. A natáhnu mu ji já, nemusí to dělat sám. Když to udělám já, nesundá se. Proč, rozmyslel sis to?"

"Ne. Jenom jsem zvědavý."

Shawcross vždycky zaplatil předem plnou částku za akt, k němuž nedošlo, a vždycky ženě hned na začátku jasně vysvětlil, že v kterémkoli okamžiku může podlehnout, může se rozhodnout vstát ze židle a připojit se k ní. Zásluha na jeho netečnosti se nesmí připisovat nějaké náhodné zábraně; mezi ním a smrtelným hříchem bude stát pouze jeho svobodná vůle.

Dnes uvažoval, proč v tom pokračuje. Z 'pokušení' se stal formální rituál a výsledek byl znám nade vši pochybnost. Nade vši pochybnost?

Shawcross vstal a přistoupil k ženě. Bez zaváhání jí položil ruku na kotník. Otevřela oči, sedla si, pobaveně se na něho podívala, potom ho chytila za zápěstí a začala mu ruku táhnout po noze vzhůru, pevně přitisknutou na teplou, hladkou kůži.

Kousek nad kolenem propadl panice - ale teprve když na prstech ucítil vlhkost, vyrazil ze sebe přidušený kňouravý

zvuk, vytrhl se a odpotácel se zpátky na židli. Lapal po dechu a třásl se. Tentokrát nechybělo mnoho.

Shawcrossův virus měl být mistrovskými biologickými hodinami (o jakých se Williamu Paleymu nikdy nesnilo a které by se žádný bezbožný evolucionista neodvážil připsat 'slepému hodináři' náhody). Jediný řetězec jeho RNA nepopisoval jeden, ale hned čtyři potenciální organismy.

Shawcrossův virus A, zkráceně SVA, takzvaná 'anonymní' forma, byl prudce infekční, ale velice mírný. Měl se množit v nejrůznějších hostitelských buňkách kůže a sliznic, aniž by jakkoli zasáhl do normálních buněčných funkcí. Jeho proteinová obálka byla vystavěna tak, aby každé obnažené místo napodobovalo nějakou část přirozeně se vyskytujícího lidského proteinu. Imunitní systém, který musí být vůči takovým látkám slepý (aby nenapadl vlastní tělo), bude stejně slepý vůči útočníkovi.

Malé množství SVA pronikne do krevního řečiště, infikuje T-lymfocyty a aktivuje druhou fázi genetického programu viru.

Soustava enzymů vytvoří RNA kopie stovek genů z každého chromozomu s DNA hostitelské buňky a tyto kopie budou vzápětí začleněny do vlastního viru. Díky tomu v sobě další generace viru ponese genetický otisk hostitele, v němž vznikla.

Shawcross nazval tuto druhou formu SVC, kde C znamenalo 'customised', šitý na míru (neboť z genetického profilu každého jednotlivce vznikne unikátní řetězec SVC), nebo 'celibátní' (protože v osobě žijící v celibátu se budou vyskytovat pouze SVA a SVC).

SVC měl být schopen přežít pouze v krvi, spermatu a vaginálních šťávách. Podobně jako SVA byl imunologicky nezachytitelný, ale znal jeden trik navíc: jeho způsob maskování se bude od jednoho člověka k druhému značně lišit, takže i kdyby kamufláž byla nedokonalá a podařilo se vytvořit protilátky vůči desítkám (stovce nebo tisícovce) jednotlivých řetězců, univerzální vakcinace stejně nebude možná.

Podobně jako SVA nebude mít vliv na funkce svých hostitelů - s jednou drobnou výjimkou. Nákaza buněk vaginální sliznice, prostaty nebo semenotvorného epitelu vyvolá v těchto buňkách vytvoření a sekreci několika desítek enzymů zaměřených výhradně na rozklad různých druhů gumy. Otvory vzniklé krátkým působením budou nepozorovatelně malé, ale z hlediska viru obrovské.

Při nové infekci lymfocytů T bude SVC schopen udělat 'kvalifikované rozhodnutí' o tom, jaká bude další generace. Podobně jako SVA vytvoří genetický otisk své hostitelské buňky. Potom jej porovná s uloženou, zděděnou kopií. Pokud oba otisky budou identické - což dokáže, že individuálně upravený řetězec zůstal v těle, z něhož vzešel -, jeho potomky budou jednoduše další SVC.

Ale pokud si otisky nebudou odpovídat, z čehož vyplyne, že řetězec přešel do těla jiné osoby (a pokud rodové znaky ukáží, že oba hostitelé nejsou stejného pohlaví), dceřinný virus bude třetím typem, SVM, obsahujícím oba otisky. M znamenalo 'monogamní' nebo také 'manželský'. Pro Shawcrossa, velkého romantika, bylo až nesnesitelně lákavé představovat si, jak se vzájemná láska dvou lidí tímto způsobem vrývá hluboko do podbuněčné úrovně, jak muž a žena tím, že se pomilují, doslova vlastní krví podepisují smlouvu věrnosti až do smrti.

SVM se na pohled v mnohém podobal SVC. Při napadení T-buňky samozřejmě srovnal otisk hostitele s oběma uloženými

otisky, a pokud jeden souhlasil, vše bylo v pořádku a docházelo k vytváření dalších SVM.

Čtvrtou formu viru Shawcross nazval SVS. Mohl vzniknout dvěma způsoby: přímo ze SVC, pokud rodové znaky ukazovaly, že došlo k homosexuálnímu styku, nebo ze SVM, když zachycení třetího genetického otisku naznačovalo, že molekulární manželská smlouva byla porušena.

SVS nutil hostitelské buňky produkovat enzymy, které katalyzovaly rozklad životně důležitých proteinů ve stěnách cév. U nakažených SVS dojde k silnému krvácení po celém těle. Shawcross zjistil, že myši zemřely do dvou nebo tří minut po vpíchnutí předinfikovaných lymfocytů a králíci za pět až šest minut s nevelkými rozdíly podle toho, kde ke vpíchu došlo.

SVS byl vystavěn tak, aby se na vzduchu nebo v roztocích mimo úzké rozpětí teplot a pH jeho proteinová obálka rozpadla a RNA jako taková infekční nebyla. Nakazit se SVS od umírajícího mělo být prakticky nemožné. Vzhledem k rychlosti smrti nakažený nebude mít čas nakazit nevinného partnera; vdova či vdovec samozřejmě budou odsouzeni k doživotnímu celibátu, ale Shawcrossovi to nepřipadalo příliš kruté; jeho logika mu říkala, že k manželství jsou třeba dva a druhý partner vždy nese aspoň malý díl viny.

Ale i za předpokladu, že virus přesně splní stanovené úkoly, si Shawcross uvědomoval několik komplikací.

Dokud se nepodaří najít spolehlivou metodu, jak zabít virus in vitro, budou krevní transfuze neproveditelné. Před pěti lety by to byla tragédie, ale Shawcrossa povzbuzoval nejnovější pokrok na poli umělých a kultivovaných krevních složek a nepochyboval o tom, že v důsledku jeho epidemie se do této oblasti přesunou další peníze a lidé. S transplantáty to bylo horší, ale Shawcrossovi beztak připadaly jako něco neopodstatněného, jako drahé a zřídka kdy ospravedlnitelné využití vzácných zdrojů. Lékaři, sestry, zubaři, zdravotníci, policie, zřízení pohřební služby..., prakticky všichni budou muset být velice opatrní,

aby se nedostali do styku s cizí krví. Na Shawcrossa zapůsobil, i když ho to samozřejmě nepřekvapilo, jak byl Bůh v tomto ohledu prozíravý: jako první přišel vzácnější a méně smrtelný virus způsobující onemocnění AIDS, který v desítkách oborů lidské činnosti zavedl postupy hraničící s paranoiou a o několik řádů zvýšil prodej gumových rukavic.

Nyní přinese zvýšená opatrnost své ovoce, neboť přinejmenším typem SVC bude infikován každý.

Ze znásilnění panny panicí se stane něco na způsob biologické svatby z donucení. Cokoli jiného bude vražda nebo sebevražda. Smrt oběti bude samozřejmě tragédií, ale téměř jistá smrt pachatele zapůsobí jako silný odstrašující faktor. Shawcross došel k závěru, že tento zločin prakticky vymizí.

Homosexuální incest mezi jednovaječnými dvojčaty by testu unikl, neboť virus by nedokázal jedno od druhého rozeznat. Tato mezera Shawcrosse rozčílila především proto, že se mu nepodařilo najít žádnou publikovanou statistiku, která by mu dovolila posoudit, jak je takové zavrženíhodné chování časté. Nakonec usoudil, že tento drobný nedostatek vytvoří pro člověka nutný symbolický pozůstatek - jakousi morální zkamenělinu - nezcizitelné možnosti vědomě si zvolit zlo.

V době severního léta roku 2000 byl virus hotov a v rámci možností vyzkoušen při pokusech s tkáňovými kulturami a na laboratorních zvířatech. Kromě toho, že potvrdily smrtelnost SVS (získaného zkumavkovými simulacemi lidských tělesných hříchů), byly pokusy na krysách, myších a králících prakticky k ničemu, protože chování viru bylo do značné míry spjato s jeho interakcí v rámci lidského genomu. Na vzorcích lidských buněk se však zdálo, že hodiny postupují přesně tam, kam podle okolností postoupit měly, a nikdy dál; SVA, SVC i SVM zůstávaly generaci za generací stále a benigní. Jistě, měl provést víc pokusů a vyčlenit víc času na domyšlení důsledků, ale na věci by to nic nezměnilo. Přišel čas jednat. Díky nejnovějším lékům bylo nyní onemocnění AIDS smrtelné jen vzácně - alespoň pro ty, kteří si mohli léčbu dovolit. Třetí milénium se kvapem blížilo a s ním symbolická příležitost, která se sotva dala ignorovat. Shawcross byl vykonavatelem božího díla; k čemu by mu byla kontrola kvality? Jistě, byl nedokonalým lidským nástrojem v božích rukou a v každé fázi úkolu několikrát klopýtl a sešel z cesty, než dosáhl dokonalosti, ale to bylo v laboratoři, kde se chyby daly zjistit a snadno odstranit. Pro širý svět by Bůh určitě neschválil nic horšího než dokonalý virus, RNA stvořenou z jeho vůle.

Proto Shawcross navštívil cestovní kancelář a potom se infikoval SVA.

Shawcross se rozletěl na západ, ihned překonal Pacifik a svůj kontinent si tak nechal na konec. Držel se lidnatých velkoměst: Tokio, Peking, Soul, Bangkok, Manila, Sydney, Nové Dílí, Káhira. SVA dokázal přežít nekonečně dlouho, dřímající, ale potenciálně nakažlivý, na každém povrchu, který nebyl záměrně sterilizován. Sedadla v letadle a nábytek hotelových pokojů se nevyvarují v autoklávu příliš často.

Nechodil za prostitutkami. Chtěl rozšířit typ SVA, a ten se nešířil jako pohlavní nemoc. Jednoduše ze sebe dělal turistu: prohlížel si památky, nakupoval, jezdil městskou dopravou, chodil plavat do hotelových bazénů. „Odpočíval“ ve zběsilém tempu, nastoupil tak krutý model rekreace, že ho byl schopen vydržet pouze s podporou nebes, jak brzy zjistil. Nebylo divu, že když dorazil do Londýna, byla z něho troska, opálená chodící mrtvola ve vybledlé květované košili, s očima, které měly stejně skelný lesk jako mnohovrstevnými filtry pokryté čočky jeho povinného (třebaže prázdného) fotoaparátu. Únava, rozdílnost časových pásem a nekonečné změny kuchyně a prostředí (paradoxně ještě zhoršované lepkavou jednotvárností, kterou nacházel obsaženu v esencích jídel i měst), to vše se spojilo a postupně ho uondalo do skleslého rozpoložení, které nemělo daleko k transu. Zdálo se mu o letištích, hotelech a proudových letadlech a probouzel se na stejných místech, neschopný poznat, co je vzpomínka a co je sen.

Jeho víra samozřejmě ve všech těchto zkouškách obstála, nezranitelně axiomatická, ale starostem se nevyhnul. Cestování ve velkých výškách znamenalo nadměrné vystavení kosmickému záření. Mohl si být stoprocentně jist, že mechanismy, jimiž se virus kontroloval a odstraňoval mutace, nemohou selhat? Bůh na všechny triliony reprodukcí jistě dohlédne, ale přesto by měl lepší pocit, kdyby byl znovu doma a mohl se přesvědčit, jestli se v řetězci, který v sobě nosí, neprojeví nějaké změny.

Byl vyčerpaný, a tak zůstal několik dnů zavřený v hotelovém pokoji, přestože měl být venku a přetlačovat se s Londýňany, nemluvě o davech mezinárodních turistů, snažících se využít konce léta. Zprávy o jeho epidemii teprve začínaly přerůstat z izolovaných zpráviček o záhadných úmrtích; hygienikové zahájili šetření, ale měli málo času na shromáždění veškerých informací a přirozeně nechtěli vycházet na veřejnost s předčasnými závěry. Stejně bylo pozdě; i kdyby Shawcrosse našli a okamžitě zavřeli do karantény, i kdyby se uzavřely všechny hranice, lidé, které stačil nakazit, již roznegli SVA do všech koutů zeměkoule.

Nechal si uletět spoj do Dublinu. Zmeškal letadlo do Ontaria. Jedl a spal a zdálo se mu o jídle. Každé ráno mu na podnose se snídaní nosili Timesy, které den za dnem věnovaly víc a víc prostoru důkazu, že uspěl, ale stále v nich chyběl ten zvláštní velký titulek, po kterém toužil: přiznání božského záměru epidemie, černé na bílém. Experti začínali prohlašovat, že všechny příznaky ukazují na biologickou zbraň, která se vymkla kontrole, přičemž hlavní podezření padalo na Libyi a Irák. Zdroje blízké izraelské tajné službě potvrdily, že obě země v posledních letech značně rozšířily své výzkumné programy. Pokud nějaký epidemiolog přišel na to, že umírají pouze cizoložníci a homosexuálové, do tisku tato myšlenka zatím nepronikla.

Nakonec se Shawcross z hotelu odhlásil. Bylo zbytečné, aby se trmácel po Kanadě, po Spojených státech nebo po Střední a Jižní Americe; ze zpráv vysvítalo, že jiní cestovatelé už dávno udělali práci za něho. Rezervoval si letenku domů, ale do odletu zbývalo ještě devět hodin.

"Nic takového neudělám. Seber si peníze a vypadni."

"Ale -"

"Normální sex, tak je napsáno ve vestibulu. Neumíš číst?"

"Já nechci sex. Ani se tě nedotknu. Ty mi nerozumíš. Chci, aby ses dotýkala sebe. Pro sebe chci jenom pokušení -"

"Tak se projdi s očima otevřenýma po ulici, takové pokušení by ti mělo stačit." Žena se na něho zlostně podívala, ale Shawcross se nezvedl k odchodu. Šlo o důležitý princip. "Zaplatil jsem ti!" zakňučel.

Vysypala mu bankovky do klína. "A dostal jsi peníze zpátky. Dobrou noc."

Pomalů vstal. "Bůh tě potrestá. Zemřeš strašlivou smrtí, krvácením ze všech cév -"

"Jestli budu muset zavolat mládence, aby ti odtud pomohli, poteče krev z tebe!"

"Copak tys o té epidemii nečetla? Nechápeš, co to je, co to znamená? Je to boží trest pro smilníky -"

"To zrovna. Vypadni odtud, ty rouhačský blázne." "Rouhačský?" Shawcross ztuhl ohromením. "Ty nevíš, s kým mluvíš! Já jsem nástroj, který si vyvolil Bůh!"

Zamračila se na něho. "Jestli tě to zajímá, tak jsi d'áblova prdel. A teď táhni."

Ve chvíli, kdy se ji Shawcross snažil zpražít ze své výšky pohledem, pocítil podivnou závrať. Ta žena zemře a on za to bude odpovědný. Několik sekund mu tato prostá úvaha ležela v mozku, nahá a strašlivá, až oplzle jasná, a nic proti ní neprotestovalo. Čekal, kdy se rozezná obvyklý chór abstraktních pojmů a logických důvodů, který ji překryje.

A čekal.

Nakonec si uvědomil, že z pokoje nedokáže odejít, aniž by pro záchranu jejího života neudělal maximum.

"Poslouchej mě! Vezmi si ty peníze a nech mne mluvit, nic víc. Nech mne pět minut mluvit a potom odejdu."

"O čem chceš mluvit?"

"O té epidemii. Poslouchej! Vím o ní víc než kdokoli jiný na zeměkouli." Žena mimikou naznačila nedůvěru a netrpělivost. "Je to pravda! Jsem odborník na virologii, pracuji pro... pro Centrum kontroly nemocí v Atlantě, v Georgii. Všechno, co ti řeknu, bude za několik dní zveřejněno, ale já ti to chci říct teď, protože tě ohrožuje to, co děláš, a za několik dní by už mohlo být pozdě."

Nejjednoduššími slovy, jaká dokázal najít, jí vysvětlil čtyři stadia viru, uložený hostitelský otisk a smrtelné důsledky, pokud by se jí do krve někdy dostal SVM třetí osoby. Po celou dobu seděla a mlčky poslouchala.

"Rozumíš tomu, co jsem ti řekl?"

"Jasně že rozumím. Ale to neznamená, že ti věřím."

Prudce vyskočil a zatřásl s ní. "Ale já to myslím smrtelně vážně! Říkám ti absolutní pravdu! Bůh trestá cizoložníky!

AIDS bylo jenom varování; tentokrát neunikne žádný hříšník! Ani jeden!"

Odtrhla od sebe jeho ruce. "Tvůj Bůh a můj Bůh nemají mnoho společného."

"Tvůj Bůh!" utrl se na ni.

"No tak, nemám snad na žádného právo? Promiň, myslela jsem, že to dali do některé charty Spojených národů: při narození dostává každý svého Boha, ale když ho cestou někde poškodí nebo ztratí, náhradu zdarma nedostane."

"Kdo se teď rouhá?"

Pokrčila rameny. "Můj Bůh funguje dál, ale ten tvůj je jakýsi katastrofický. Můj možná nenajde lék na všechny neduhy

světa, ale aspoň to nedělá horší."

Shawcross se dostal do ráže. "Pár lidí zemře. Pár hříšníků, tomu se nedá zabránit. Ale představ si, jak bude svět

vypadat, až se konečně ukáže Jeho poselství! Žádná nevěra, žádné znásilňování; manželství až do smrti -"

Zatvářila se znechuceně. "A zase bude všechno špatně." "Ne! Možná ze začátku. Lidé jsou slabí, potřebují důvod, sobecký důvod, aby byli dobří. Ale časem se z toho stane něco víc; zvyk, potom tradice a potom součást lidské

přírozenosti. Virus už nebude důležitý. Lidé se změní."

"Možné to je. Jestli je monogamie dědičná, možná by se nakonec přirozeným výběrem -"

Shawcross na ni vytréštil oči. V první chvíli ho napadlo, jestli se mu to náhodou nezdá, a pak vykřikl: "Nech toho! Nic takového jako 'přirozený výběr' neexistuje!" Doma se mu nikdy nestalo, aby musel v bordelu vyslechnout přednášku o darwinismu, ale co mohl čekat v zemi, kde vládou bezbožní socialisté? Trochu se uklidnil a dodal: "Myslel jsem změnu duchovních hodnot světové kultury."

Žena pokrčila rameny. Jeho výbuch na ni nezapůsobil. "Vím, že je ti jedno, co si myslím, ale stejně ti to řeknu. Jsi totiž

ten nejubožejší, nejposranější chlap, jakého jsem za celý týden viděla. Ty ses prostě rozhodl, že budeš žít podle

nějakých morálních zásad. Na to máš právo a já ti přeju hodně štěstí. Jenže ty tomu, co děláš, doopravdy nevěříš.

Rozhodl ses, ale nemáš jistotu, a tak potřebuješ Boha, který bude dšít síru a oheň na každého, kdo se rozhodl jinak, jen aby ti dokázal, že máš pravdu. Bůh nechce poslouchat, a tak vyhrabáváš přírodní katastrofy - zemětřesení, záplavy, hladomory a epidemie - a hledáš příklady 'potrestání hříšníků'. Myslíš si, že dokazuješ, že Bůh je na tvój straně? Dokazuješ jenom vlastní nejistotu."

Podívala se na hodinky. "Tvých pět minut je už dávno pryč a já teologii nikdy neprobírám zadarmo. Ale jestli ti to nevádí, mám ještě jednu otázku, protože asi budeš poslední 'odborník na virologii', se kterým nějakou dobu budu mít tu čest."

"Ptej se." Byla odsouzena na smrt. Snažil se ji zachránit, ale neuspěl. Nu což, statisíce zemřou s ní. Neměl jinou možnost, než se s tím smířit. Víra mu pomáhala uchovat si zdravý rozum. "Klidně se ptej."

"Ten virus, který vymyslel ten tvůj Bůh, má ublížit jenom cizoložníkům a teploušům? Je to tak?"

"Ano! Tys mě neposlouchala? O to přece jde! Je to důmyslný mechanismus, otisk DNA -"

Promluvila velice pomalu a zřetelně artikulovala, jako by mluvila na někoho hluchého nebo duševně zaostalého.

"Dejme tomu, že se nějací spořádaní monogamní manželé pomilují. Dejme tomu, že žena otěhotní. Dítě nebude mít stejné geny s žádným z rodičů. Co se s ním stane? Co se stane s dítětem?"

Shawcross na ni pouze zíral. Co se stane s dítětem? V hlavě měl prázdno. Byl unavený, stýskalo se mu po domově... Veškerý tlak, veškeré obavy... Měl za sebou těžkou zkoušku - sotva mohla čekat, že mu to bude jasně myslet, sotva mohla čekat, že jí vysvětlí každý hloupý detail. Co se stane s dítětem? Co se stane s nevinným, právě stvořeným dítětem? Snažil se soustředit, uspořádat myšlenky, ale hrůza toho, co naznačovala, strhávala jeho pozornost jako drobná, studená, neodbytná ručka táhnoucí ho kousek po kousku do náruče šílenství.

Najednou se prudce rozesmál; téměř se rozplakal úlevou. Zavrtěl hlavou směrem k té hloupé děvce a řekl: "Na mne tak snadno nevyzraješ! Na děti jsem myslel ve čtyřidevadesátém! Při křtu malého Joela - to je můj malý synovec." Roztáhl tvář do úsměvu a znovu zavrtěl hlavou, omámený štěstím. "Ten problém jsem vyřešil: přidal jsem do SVC a SVM geny pro povrchové receptory citlivé na půltucet plodových krevních proteinů. Když se některý z receptorů aktivuje, další generace viru je čistý SVA. Dokonce je možné asi měsíc v klidu kojít, protože nějakou dobu trvá, než plodové proteiny zmizí."

"Asi měsíc," zopakovala žena. A potom: "Jak jsi to myslel, že jsi přidal geny...?"

Ale Shawcross už prchal z místnosti.

Běžel bez cíle, až nemohl popadnout dech a začal klopýtat, potom dál kulhal ulicemi a držel se za hlavu, nevšímaje si pohledů a urážek kolemjdoucích. Měsíc nebylo dost dlouho, věděl to celou dobu, ale nějak zapomněl, co s tím chtěl udělat. Těch detailů a komplikací bylo tolik.

A děti už umíraly.

Zastavil se v pusté boční ulici za řadou laciných nočních klubů a klesl k zemi. Opřel se zády o studenou cihlovou zeď a přitiskl si ruce k tělu. Odněkud k němu dolétla hudba, slabá a zkreslená.

Kde udělal chybu? Nedovedl snad své odhalení božího záměru ve vytvoření AIDS k logickému závěru? Neobětoval celý život zdokonalení biologického stroje schopného rozlišit dobré od zlého? Jestli na to nestačilo ani něco tak strašlivě složitého, tak puntičkářsky vymyšleného jako jeho virus... Před očima mu pluly temné vlny. Co když se mýlil od samého začátku? Co když jeho práce vůbec nebyla výrazem boží vůle? Zamyslel se nad tím s klidem člověka, vedle něhož vybuchl granát. Na zastavení viru bylo už pozdě, ale mohl jít na patřičná místa a vyzbrojit je podrobnostmi, s nimiž by se odborníci jinak potýkali léta. Jakmile se dozví o receptorech plodových proteinů, vytvoření ochranné látky, která z toho poznatku bude vycházet, by mohlo být otázkou měsíců.

Taková látka by umožňovala kojení, krevní transfuze a transplantace orgánů. Také by dovolovala cizoložníkům kopulovat a homosexuálům jejich odporné praktiky. Byla by po morální stránce zcela neutrální, popírala by všechno, pro co žil. S rostoucím pocitem paniky civěl vzhůru do prázdné oblohy. Mohl něco takového udělat? Zničit si kariéru a začít znovu? Musel! Umíraly děti. Musel někde najít dost odvahy.

A potom se to stalo. Boží milost se vrátila. Obnovená víra ho zaplavila jako vlna světla, která spláchla nesmyslné pochybnosti.

Jak mohl přemýšlet o kapitulaci, když opravdové řešení bylo tak jasné, tak jednoduché?

Ztěžka se postavil a opět se rozběhl. Cestou si to znovu a znovu předříkával, aby to tentokrát určitě nepokazil:

"CIZOLOŽNÍCI! SODOMITÉ! MATKY KOJÍCÍ DĚTI STARŠÍ ČTYŘ TÝDNŮ! KAJTE SE A BUDETE SPASENI..."

BLÍŽ

Nikdo nechce být celou věčnost sám.

("Sexuální vztah," řekl jsem jednou Sian po milování, "je jediný lék na solipsismus.")

Zasmála se a řekla: "Zas si tak moc nefandí, Michaeli. Zatím jsi mne nevyléčil ani z masturbace.")

Ale s pravým solipsismem jsem nikdy problémy neměl. Od chvíle, kdy mne ta otázka napadla poprvé, jsem postupně uznal, že realitu vnějšího světa není možné dokázat, natožpak existenci jiných myslí, ale zároveň jsem přistoupil na to, že

s každodenním životem se dá vypořádat jedinečně se slepou vírou v obojí.

Otázka, kterou jsem se trápil, zněla takto: Pokud existují jiní lidé, jak tuto existenci chápou? Jak cítí to, že jsou? Mohu vůbec někdy plně pochopit, co znamená vědomí pro jiného člověka - alespoň o něco víc, než to dovedu pochopit u opice, kočky nebo hmyzu?

Jestli ne, jsem sám.

Zoufale jsem toužil uvěřit, že jiní lidé jsou nějakým způsobem poznatelní, ale nedokázal jsem to brát jako samozřejmost. Věděl jsem, že absolutní důkaz nemohu najít, ale chtěl jsem se nechat přesvědčit, potřeboval jsem být přinucen.

Níc z literatury, poezie nebo dramatu mne ani při sebesilnějším pocitu osobního souznění nedokázalo přesvědčit, že jsem nahlédl do autorovy duše. Jazyk se vyvinul tak, aby napomáhal spolupráci v zápase s fyzickým světem, ne kvůli popisu subjektivní reality. Lásku, hněv, žárlivost, zášť, žal - to všechno definovaly nanejvýš vnější okolnosti a pozorovatelné činy. Když mi nějaký obraz nebo metafora připadaly věrohodné, dokazovalo to pouze to, že mám s autorem společný soubor definicí, kulturně stvrzený seznam slovních asociací. Však také mnozí vydavatelé používali pro běžnou produkci literatury i literární kritiky počítačové programy - vysoce specializované, ale prostoduché

algoritmy bez nejmenší možnosti uvědomit si sebe sama - a výsledek byl od lidského výtvaru k nerozeznání. Skutečně to nebyl žádný schematický brak. Několikrát se mi stalo, že na mne některá díla silně zapůsobila a později jsem zjistil, že je vychrlil nemyslitelný software. Nebyl to důkaz, že lidská literatura neříká nic o autorově vnitřním životě, ale určitě to jasně ukazovalo, kolik prostoru se otevírá pochybám.

Na rozdíl od mnoha svých přátel jsem netrpěl žádnými stavy nejistoty, když v osmnácti letech přišla chvíle, abych se 'přepnul'. Organický mozek mi vyndali a zahodili a vládu nad mým tělem předali 'drahokamu' - Ndoliho aparátu, počítači s nervovou sítí, jenž mi byl implantován krátce po narození a který se od té doby naučil imitovat můj mozek až po úroveň jednotlivých neuronů. Netrpěl jsem nejistotou nikoli proto, že bych se nechal přesvědčit, že drahokam a mozek vnímají vědomí naprosto stejně, ale proto, že jsem se od raného mládí výhradně s drahokamem ztotožňoval. Můj mozek byl jistý svépomocný mechanismus, nic víc. Oplakávat jeho ztrátu by bylo stejně směšné jako litovat toho, že jsem kdy opustil některý z primitivních stavů embryonálního nervového vývoje. Přepínání v této době podstupovali všichni lidé - byla to zavedená součást životního běhu a nic na tom neměnil fakt, že ji nezprostředkovávaly naše geny, ale kultura.

Když se předndolší lidé viděli umírat a pozorovali, jak je vlastní těla postupně začínají zrazovat, možná je to pomohlo přesvědčit o jejich společném lidství. V jejich literatuře se dalo najít bezpočet odkazů na zrovnoprávňující moc smrti. Snad právě ze závěru, že vesmír bude pokračovat i bez nich, vznikl společný pocit beznaděje či malosti, na který nahlíželi jako na svůj určující rys.

Dnes, kdy se stalo článkem víry, že v několika nejbližších miliardách let fyzikové najdou způsob, jak bychom my mohli pokračovat bez vesmíru a ne naopak, tato cesta k duchovní rovnosti ztratila i poslední zbytky pochybné logiky, kterou snad kdysi měla.

Sian byla komunikační technik, já redaktor holovizního zpravodajství. Setkali jsme se během přímého přenosu z osévání Venuše teraformačními nanomechanismy - šlo o událost, která se těšila velkému zájmu veřejnosti, neboť většina povrchu planety byla již tou dobou prodána, přestože byla zatím neobyvatelná. Ve vysílání, které mohlo dopadnout katastrofálně, se vyskytlo několik zádrhelů, ale společnými silami se nám je podařilo

obejít a dokonce zamaskovat i střihy. Nebylo to nic zvláštního, dělali jsme pouze svou práci, ale když to skončilo, ovládl mne nebývalé intenzivní pociť radosti. Trvalo mi čtyřicet hodin, než jsem přišel na to, že jsem se zamiloval. Ale když jsem za ní přišel další den, dala mi jasně najevo, že ke mně nic necítí. Chemie, kterou jsem si 'mezi námi' představoval, byla pouze v mé hlavě. Zdrtilo mne to, ale převapený jsem nebyl. Práce nás dohromady už nesvedla, ale občas jsem ji volal a za šest týdnů jsem byl za svou vytrvalost odměněn. Vzal jsem ji na Čekání na Godota, které hráli vylepšení papoušci. Skvěle jsem se bavil, ale víc než měsíc jsem ji pak zase neviděl.

V době, kdy už jsem téměř přestal doufat, se jednou v noci bez varování objevila u mých dveří a vzala mne na 'koncert' interaktivní, počítačem podporované improvizace. 'Posluchači' se sešli v jakési napodobenině berlínského nočního klubu z padesátých let jedenadvacátého století. Počítačový program, původně určený ke skládání filmové hudby, přijímal obraz ze zavěšené kamery, která se pohybovala nad scénou. Lidé tančili a zpívali, křičeli, hádali se a předváděli teatrální kousky, aby si jich kamera všimla a stali se tvůrci hudby. Zpočátku mne svazoval strach a zábrany, ale Sian mi nedala jinou možnost než se taky zapojit.

Bylo to chaotické, šílené, chvílemi dokonce děsivé. U stolu vedle nás ubodala jedna žena jinou k 'smrti', což mi přišlo jako ohavný (a drahý) druh zábavy, ale když nakonec propuklo řádění naplno a lidé začali rozbíjet záměrně chatrný nábytek, nenechal jsem se dvakrát pobízet a spolu se Sian jsem se bujaře přidal k vřavě.

Hudba - záminka k celému dění - neměla žádnou úroveň, ale to mi bylo jedno. Když jsme se vypotáceli do noci, potlučení, bolaví a rozesmátí, věděl jsem, že jsme konečně zažili něco, co nás sblížilo. Vzala mě k sobě domů a šli jsme spolu do postele, tak unavení a bolaví po celém těle, že jsme neměli pomyšlení na nic víc než na spánek, ale když jsme se ráno pomi-

lovali, dokázal jsem se chovat nenucené, jako by to pro nás ani nebylo poprvé.

Netrvalo dlouho a byla z nás nerozlučná dvojice. Měl jsem dost odlišné představy o zábavě než ona, ale většinu jejich oblíbených 'uměleckých forem' jsem přežil víceméně bez úhony. Když jsem jí to nabídl, nastěhovala se ke mně do bytu, čímž přirozeně rozbila pravidelný rytmus mého pečlivě uspořádaného domácího života.

Podrobnosti o její minulosti jsem si musel skládat z útržkovitých poznámek; sednout si a souvisle mi vyprávět pro ni byla nepředstavitelná nuda. Její život byl stejně všední jako můj. Vyrostla na předměstí, v rodině ze středních vrstev, vystudovala a našla si práci. Přepnula se v osmnácti, jako skoro každý. Neměla vyhraněnou politickou orientaci. V práci byla dobrá, ale desetkrát víc energie věnovala svému společenskému životu. Byla chytrá, ale nesnášela všechno, co bylo nápadně intelektuální. Byla netrpělivá, agresivní, drsně něžná.

A já si ani na okamžik nedokázal představit, jaké to je v její hlavě.

Zpočátku jsem jen málokdy měl představu, co si myslí - v tom smyslu, že jsem věděl, jak by odpověděla, kdybych ji zčistajasna požádal, aby mi řekla, na co myslela, než jsem její myšlenky přerušil otázkou. V dlouhodobější perspektivě jsem neměl ponětí o její motivaci, o tom, jak sama sebe vidí, o tom, jak chápe, kým je, co dělá a proč. Nedokázal bych Sian popsat ani tím směšně hrubým způsobem, jakým se romanopisec snaží 'popsat' nějakou postavu.

Kdyby mne zahrnovala průběžným komentářem svého duševního rozpoložení a týdenním hodnocením důvodů svého chování v nejmodernějším psychologickém žargonu, stejně by to nebylo nic jiného než halda nesmyslných slov. Ani kdybych se uměl žít do její situace, představit si sám sebe obklopeného tím, čemu věřila a co ji uchvacovalo, a vcítit se do ní tak, abych byl schopen předvídat každé její slovo a rozhodnutí, stejně bych nedokázal pochopit vůbec nic, jakmile zavřela oči, pustila z hlavy svoji minulost, nic nežádala a jednoduše byla.

Jistě, většinou stejně o nic nešlo. Bylo nám spolu dobře bez ohledu na to, jestli jsme nebo nejsme cizí - a bez ohledu na to, jestli moje „štěstí“ a Sianino „štěstí“ opravdu jsou stejné.

S postupem let ztrácela rezervovanost a stávala se otevřenější. Neměla žádné velké, temné tajemství, s nímž by se potřebovala svěřit, žádná traumatická muka z dětství, která by se jí vybavovala, ale dovolila mi nahlédnout do svých malicherných obav a světských neuróz. Udělal jsem totéž a dokonce jsem jí neohrabaně vysvětlil, čím se trápím. Vůbec ji to neurazilo. Pouze se divila.

"Co by to vlastně mělo obnášet? Poznat, jaké to je, být někým jiným? Musel bys mít jejich vzpomínky, jejich osobnost, jejich tělo - všechno. Jenže potom bys byl jimi, ne sebou, a ty bys nevěděl nic. Je to nesmysl."

Pokrčil jsem rameny. "Třeba ne. Jistě, dokonalé poznání by nebylo možné, ale bliž se přece dostat můžeš. Nebo si nemyslíš, že čím víc věcí děláme společně, čím víc zážitků máme společných, tím jsme si bližší?"

Zakabonila se. "Ano, ale o tom jsi před pěti vteřinami nemluvil. Dva roky nebo dva tisíce let 'společných' zážitků viděných různými očima neznamenají nic. I kdyby dva lidé spolu strávili sebevíc času, jak bys chtěl poznat, že aspoň v jednom kratičkém okamžiku oba vnímali to, co „společně“ prožívali, úplně stejně?" "Já vím, ale..."

"Když si přiznáš, že to, co chceš, prostě nejde, možná si tím ušetříš trápení."

Zasmál jsem se. "Vážně si myslíš, že jsem tak racionální?"

Když se ta možnost objevila, byla to Sian a ne já, kdo přišel s nápadem vyzkoušet všechny somatické záměny, které přišly do

módy. Sian vždycky hořela netrpělivostí vyzkoušet něco nového. "Jestli je pravda, že budeme žít věčně," tvrdila, "měli bychom zůstat zvědaví, pokud chceme, aby nám vydržel zdravý rozum."

Zdráhal jsem se, ale veškerý odpor, o nějž jsem se pokusil, působil pokrytecky. Bylo jasné, že tato hra nepovede k dokonalému poznání, po němž jsem toužil (věděl jsem, že ho nemohu nikdy dosáhnout), ale nemohl jsem popřít možnost, že by to mohl být nemotorný krok správným směrem.

Nejdřív jsme si vyměnili těla. Zjistil jsem, jaké to je mít prsy a vaginu - přesněji řečeno, jak to cítím já, ne jak to cítila Sian. Zůstali jsme přehození dost dlouho, aby opadl šok i pocit novosti, ale ani na okamžik jsem nezískal dojem, že bych lépe viděl do jejího citění těla, s nímž se narodila. Drahokam mi upravili jen do té míry, jak bylo nezbytně nutné, abych mohl tento neznámý mechanismus řídit, což sotva obnášelo víc, než kolik bych potřeboval pro zvládnutí jiného mužského těla. Od menstruačního cyklu bylo upuštěno už před několika desetiletími. Jistě, mohl jsem brát potřebné hormony, abych měl měšičky, nebo dokonce abych mohl otěhotnět (ačkoli povolení k reprodukci v několika posledních letech drasticky podražila), ale neřeklo by mi to vůbec nic o Sian, která se jednoho i druhého vyvarovala. Pokud šlo o sex, rozkoš, kterou jsem cítil při souloži, byla téměř stejná, což bylo sotva překvapivé, neboť nervy z vaginy a klitorisu mi napojili na drahokam, jako by vycházely z mého penisu. Dokonce ani pocit, jak do mne něco vniká, nebyl tak jiný, jak jsem čekal. Pokud jsem si nedal obzvlášť záležet, abych si všiml našich vzájemných geometrií, bylo mi prakticky jedno, co kdo komu dělá. Přesto jsem musel přiznat, že orgasmy jsou lepší.

V práci se nikdo nepodívil, když jsem tam přišel jako Sian, protože mnozí kolegové měli už stejnou zkušenost za sebou. Právní definice totožnosti byla nedávno změněna ze standardní skupiny charakteristik v otisku tělesné DNA na sériové číslo

drahokamu. Když s vámi stačí držet krok i zákon, víte, že určitě neděláte nic příliš radikálního nebo hlubokomyslného. Po třech měsících to Sian stačilo. "Dřív jsem si nikdy nevšimla, jak jsi neohrabaný," konstatovala. "Ejakulace je v podstatě přílišně nudná."

Potom si nechala udělat svůj klon, abychom mohli být oba ženy. Zástupná těla s poškozeným mozkem (takzvané náhrady) byla kdysi neskutečně drahá, protože rostla prakticky normálním tempem a musela být udržována v aktivitě, aby byla zdravá a dala se použít. Ale za fyziologickými projevy plynutí času a cvičení nestojí mávnutí kouzelným proutkem. Na jisté úrovni vždycky vzniká nějaký biochemický signál, který se v konečné fázi dá zfalšovat. Dospělé náhrady, s pevnými kostmi a dokonalým svalovým tonusem, se dnes daly vypěstovat do jednoho roku - čtyři měsíce těhotenství a osm měsíců v komatu -, takže mohly mít mozek umrtvený víc než předtím, což konejšilo etické výčitky těch, kteří si dělali starosti, kolik se toho asi děje v hlavách starých aktivních exemplářů.

Při našem prvním experimentu pro mne nebylo nejtěžší podívat se do zrcadla a vidět Sian, ale podívat se na Sian a vidět sebe. Chyběla mi mnohem víc, než mi chybělo, že nejsem sebou. Nyní jsem byl málem šťastný, že tady moje tělo není (bylo u ledu a při životě je udržoval primitivní drahokam na úrovni minimálního mozku náhrady). Symetričnost toho, že jsem její dvojče, se mi líbila; určitě jsme si teď byli bližší než kdykoli dřív. Předtím jsme si pouze vyměnili své fyziologické rozdíly. Nyní jsme je setřeli.

Symetričnost však byla jen iluze. Pohlaví jsem změnil já, ona ne. Byl jsem se ženou, kterou jsem miloval. Ona žila s chodící parodií sebe samotné.

Jednou ráno mne probudila tak prudkým bušením do prsou, že mi po něm zůstaly modřiny. Když jsem otevřel oči a ubránil se jí, podezíravě se na mne podívala. "Jsi tam? Michaeli? Začínám z toho šílet. Chci tě zpátky."

Abychom celou tu bizarní epizodu nadobro ukončili - a snad také proto, abych zjistil, co prožila Sian -, souhlasil jsem se třetí změnou. Nebylo nutné čekat další rok; moji náhradu vypěstovali současně s tou její.

Nevím proč, ale mnohem víc než prve mne dezorientovalo, když jsem proti sobě měl 'sebe' bez kamufláže Sianina těla.

Nedokázal jsem se vyznat ve vlastní tváři. Když jsme byli převlečení oba, nevadilo mi to, ale nyní jsem z toho byl nervózní a chvílemi skoro až paranoidní, i když jsem pro to neměl rozumné opodstatnění.

Na sex jsem si musel nějaký čas zvykat. Nakonec jsem v tom našel zalíbení, i když mi to připadalo podivné a svým způsobem narcisistické. Podmanivý pocit rovnosti, který jsem cítil, když jsme se milovali jako ženy, nebyl nikdy úplně stejný, jako když jsme si kouřili ptáky - ale když jsme předtím byli oba ženami, Sian netvrdila, že by něco takového cítila. Byl to všechno můj výmysl.

Den poté, co jsme se vrátili do výchozí pozice (vlastně ne úplně - ve skutečnosti jsme dali naše opotřebovaná šestadvacetiletá těla k ledu a usídlili se v našich zdravějších náhradách), jsem si všiml zprávy z Evropy týkající se možnosti, kterou jsme ještě nezkusili a která byla předurčena stát se módním hitem: hermafroditická identická dvojčata. Naše nová těla mohla být našimi biologickými dětmi (plus minus nějaký ten genetický zásah zajišťující hermafroditismus) se stejným podílem charakteristik z nás obou. Oba bychom změnili pohlaví, oba ztratili partnera. Byli bychom si v každém směru rovni.

Odnesl jsem kopii souboru domů Sian. Zamyšleně si ji prostudovala a posléze řekla: "Hermafroditi jsou slimáci, ne? Visí spolu ve vzduchu na nitce slizu. Dokonce i někde v Shakespearovi je o tom zmínka, jaká je to skvostná podívaná, když spolu slimáci souloží. Představ si to: ty a já, jak se milujeme jako slimáci."

Smíchy jsem padl na podlahu.

Najednou jsem se zarazil. "V Shakespearovi? Netušil jsem, že jsi někdy četla Shakespeara."

Nakonec jsem uvěřil, že s postupem let znám Sian o něco lépe - v tradičním smyslu, který většině párů zřejmě stačí. Věděl jsem, co ode mne očekává, věděl jsem, jak jí neublížit. K hádkám a pŕtkám mezi námi samozřejmě docházelo, ale někde jsme museli mít uložen pevný základ, protože nakonec jsme se vždycky rozhodli zůstat spolu. Její štěstí pro mne bylo velice důležité a chvílemi jsem nechápal, jak mne vůbec někdy mohlo napadnout, že by mi veškerá její subjektivní zkušenost mohla připadat od základu cizí. To, že každý mozek, a tudíž každý drahokam, je jiný, byla sice pravda, ale bylo jisté přehnané předpokládat, že by se povaha vědomí mohla mezi jednotlivci výrazně lišit, když vycházela ze stejného základního hardwaru a stejných základních principů nervové topologie.

A stejně se mi stávalo, že jsem se v noci probudil, otočil se k ní a neslyšitelně šeptal, poslušen neodbytného nutkání: "Neznám tě. Nemám ponětí, kým nebo čím jsi." Ležel jsem na posteli a uvažoval, že se sbalím a odejdu. Byl jsem sám. Hrát si se sebou a předstírat, že je to jinak, působilo jako fraška.

Jindy jsem se uprostřed noci probouzel s nezvratným přesvědčením, že umírám, nebo s něčím podobně absurdním. Pod vlivem polozapomenutého snu může člověk uvěřit nejružnějším věcem. Nic to neznamenal a ráno jsem byl znovu sám sebou.

Když jsem narazil na zprávu o službách Craiga Bentleyho - on tomu říkal 'výzkum', ale jeho 'dobrovolníci' platili za čest, že se mohou jeho experimentů zúčastnit -, musel jsem se velice přemáhat, abych ji do zpravodajství zařadil, přestože mi profesionální úsudek říkal, že v sobě má všechno, co naši diváci v třicetivteřinovém technošokovém spotu chtějí: byl bizarní, dokonce snad lehce znepokojivý, ale nebylo jej těžké pochopit.

Bentley byl kyberneurolog. Stejně jako kdysi neurologové zkoumali mozek, on zkoumal Ndoliho aparát. Pro napodobení mozku počítačem s nervovou sítí nebylo třeba do hloubi znát vyšší úroveň jeho struktury; výzkum těchto struktur pokračoval v jejich novém vtělení. Ve srovnání s mozkem bylo samozřejmě snazší pozorovat drahokam a dalo se s ním také snáze pracovat.

Bentley ve svém nejnovějším projektu nabízel párům něco vybranějšího než sexuální život slimáků. Nabízel jim osm hodin s identickým myšlením.

Z původního desetiminutového pořadu, který přišel optikou, jsem si pořídil kopii a potom jsem uložil svému editačnímu programu, aby vybral pro vysílání nejdráždivějších třicet vteřin. Odvedl dobrou práci. Naučil se to koneckonců ode mne.

Nedovedl jsem Sian lhát. Nemohl jsem to před ní zatajit a nemohl jsem předstírat, že mne to nezajímá. Pokud jsem chtěl zůstat upřímný, musel jsem jí soubor ukázat, přesně jí vylíčit, jak se na věc dívám, a zeptat se jí, co chce ona.

Udělal jsem to. Když holovizní obraz pohasl, otočila se ke mně, pokrčila rameny a neurčitě řekla: "Mohla by to být zábava. Zkusíme to."

Bentley chodil v tričce s devíti počítačem nakreslenými portréty uspořádanými v mřížce tři na tři. Vlevo nahoře byl Elvis Presley. Vpravo dole byla Marilyn Monroe. Zbytek postihoval různá stadia mezi tím.

"Bude to probíhat následně. Přenos potrvá dvacet minut, během nichž nebudete mít těla. V prvních deseti minutách

získáte rovnocenný přístup ke svým vzpomínkám. Ve druhých deseti minutách se oba postupně posunete ke kompromisní osobnosti.

Jakmile k tomu dojde, vaše Ndoliho aparáty budou identické - oba budete mít stejné nervové vazby na stejné rozhodující faktory, ale je prakticky jisté, že budou v jiných stavech. Abych to odstranil, budu vás muset zbavit vědomí. Potom se probudíte -"

Kdo se probudí?

„- v identických elektromechanických tělech. Klony, které by byly dostatečně podobné, se vypěstovat nedají.

"Těch osm hodin strávíte sami, v místnostech, které budou do detailu stejné. Bude to vlastně jako hotelové apartmá.

Když budete chtít, můžete se nechat bavit holovizí - samozřejmě bez videofonního modulu. Mohli byste si myslet, že byste oba dostali signál obsazeno, kdybyste se pokusili zároveň vytočit stejné číslo, ale ve skutečnosti funguje v takových případech ústředna tak, že jeden hovor upřednostní, což by způsobilo, že by se vaše prostředí lišila."

"Proč si nemůžeme zavolat?" zeptala se Sian. "A proč bychom se vlastně nemohli setkat? Budeme-li přesně stejní, budeme říkat a dělat stejné věci - budeme další identickou částí prostředí toho druhého."

Bentley stáhl rty a zavrtěl hlavou. "Možná něco takového dovolím při některém budoucím experimentu, ale zatím si myslím, že by to bylo příliš... potenciálně traumatické."

Sian se na mne podívala úkosem, což znamenalo: Ten chlap je suchar.

"Konec bude stejný jako začátek, ale obráceně. Nejdřív obnovím vaše osobnosti. Potom ztratíte přístup ke vzpomínkám toho druhého. Vzpomínky na to, jak jste vnímali sebe, samozřejmě zůstanou nedotčeny. Chci říct, nedotčeny mnou.

Nemohu předvídat, jak se po obnovení zachovají vaše jednotlivé osobnosti - mohou je filtrovat, potlačovat, dávat jim novou interpretaci. Je možné, že za několik minut budete mít na to, co jste prožili, úplně odlišné názory. Jediné, co vám mohu zaručit, je toto: dotyčných osm hodin budete vy dva identičtí."

Promluvili jsme si o tom. Sian byla jako vždycky nadšeně pro. Nezajímalo ji ani tolik, jaké to bude. Pro ni bylo nejpodstatnější to, že získá další novou zkušenost.

"Ať se stane cokoli, nakonec budeme zase sami sebou," řekla. "Tak čeho se bát? Znáš ten starý ndolský vtíp?"

"Jaký ndolský vtíp?"

"Snést se dá všechno - pokud to má konec."

Neměl jsem jasný názor. Přestože by došlo ke sloučení vzpomínek, nakonec bychom neznali jeden druhého, ale pouze jakousi pomíjivou, umělou třetí osobu. Naproti tomu bychom poprvé v životě prožili stejnou zkušenost a dívali se na ni stejnýma očima - přestože půjde jen o osm hodin strávených v oddělených místnostech a oči budou patřit bezpohlavnímu robotovi s krizí totožnosti.

Byl to kompromis, ale nenapadal mne žádný realistický způsob, jak by se dal vylepšit.

Zavolal jsem Bentleymu a objednal nás.

Byl jsem dokonale zbaven smyslových vjemů a měl jsem pocit, že se moje myšlenky rozplývají v okolní tmě dřív, než se stačí aspoň zčásti zformovat. Tato izolace však netrvala dlouho. Zatímco naše krátkodobé vzpomínky splývaly, dosáhli jsme jakési telepatie: když jednoho z nás něco napadlo, ten druhý si „pamatoval“, že na to myslel, a stejným způsobem odpovídal.

- Nemůžu se dočkat, až odhalím všechna tvá mrzká tajemství.

- Myslím, že budeš zklamaná. Všechno, co jsem ti neřekl, jsem nejspíš potlačil.

- Jenže potlačil neznámá vymazal. Nemůžeš vědět, co všechno vyjde najevo.

- Už brzy to vědět budeme.

Snažil jsem se vybavit si všechny drobné hříchy, které jsem za ta léta spáchal, všechny hanebné, sobecké, nízké myšlenky, ale nenacházel jsem v hlavě nic než neurčitý šum viny. Zkusil jsem to znovu, a co jsem nenašel - obraz Sian, když byla dítě. Jakýsi malý chlapec jí vklouzl rukou mezi nohy, vzápětí polekaně vyjel a ucul rukou zpátky. Ale o tom incidentu mi už dávno řekla. Byla to její vzpomínka, nebo moje rekonstrukce?

- Myslím, že moje vzpomínka. Nebo možná moje rekonstrukce. Totiž, skoro vždycky, když jsem ti vyprávěla o něčem, co se stalo dřív, než jsme se poznali, došlo k tomu, že vzpomínka na vyprávění zůstala mnohem jasnější než vzpomínka sama o sobě. Téměř ji nahradila.

- U mne je to stejné.

- To znamená, že jistým způsobem se naše vzpomínky už léta přibližují jakési symetrii. Oba si pamatujeme, co bylo řečeno, jako bychom to oba slyšeli od někoho jiného.

Souhlas. Mlčení. Chvilkový zmatek. Potom:

- Pokud jde o to elegantní dělení na 'vzpomínky' a 'osobnost', které Bentley používá je to skutečně tak jasné?

Drahokamy jsou počítače s nervovou sítí, takže o „datech“ a „programu“ se dá mluvit v jakémkoli absolutním smyslu.

- Ne, v obecném ne. Jeho klasifikace je určité do jisté míry svévolná. Ale co na tom záleží?

- Záleží. Jestli rekonstruuje 'osobnost', ale 'vzpomínkám' dovoluje přetrvat, mohlo by se nám stát...

-Co?

- Přijde na to. Jeden extrém je tak důkladné „obnovení“, tak naprostá nedotčenost, že by vyšlo nastejno, kdyby se vůbec nic nestalo. A druhý extrém...

-Trvale...

- ... blíží.

- O to přece jde, nebo ne?

- Už ani nevím. Mlčení. Váhání.

Potom jsem si uvědomil, že vůbec netuším, jestli jsem s odpovědí na řadě já nebo ona.

Probudil jsem se na posteli. Ležel jsem tam lehce dezorientovaný, jako bych čekal, až pomine psychický výpadek. V těle jsem se cítil jaksi nesvůj, ale méně, než když jsem se probudil v náhradě někoho jiného. Sjel jsem pohledem dolů na

bledý, hladký plast mého trupu a nohou, pak jsem si zamával rukou před obličejem. Vypadal jsem jako bezpohlavní panák z výlohy - ale Bentley nám těla ukázal předem, takže to žádný velký šok nebyl. Pomalu jsem se posadil, potom jsem vstal a zkusil udělat několik kroků. Připadal jsem si lehce otupělý a prázdný, ale mé kinestetické pocity - vnímání vlastního těla - byly v pořádku. Cítil jsem, že se nacházím mezi svými očima a cítil jsem, že toto tělo je moje. Jako se to dnes dělá se všemi transplantáty, byl můj drahokam přímo upraven, aby změnu přijal, čímž odpadala nutnost několikaměsíční fyzioterapie.

Rozhlédl jsem se po místnosti. Byla zařízena skromně: jedna postel, jeden stůl, jedna židle, jedny hodiny, jedna holovize. Na stěně zarámovaná reprodukce Escherovy litografie Pouto jednoty, portrét umělce a pravděpodobně jeho manželky, jejichž obličeje se loupou jako spirály z citrónové kůry a spojují do jediné stuhly. Sledoval jsem vnější povrch od začátku do konce a zklamalo mne, že nemá Mobiovo zkroucení, které jsem očekával.

Okna žádná, jedny dveře bez kliky. Vysoké zrcadlo zasazené do stěny vedle postele. Chvilí jsem před ním stál a prohlížel si svou směšnou podobu. Náhle mne napadlo, že kdyby se Bentley opravdu vyžíval ve hrách se symetrií, mohl by jednu místnost postavit jako zrcadlový obraz druhé, náležitě upravit holovizní přijímač a pozměnit jeden drahokam, jednu moji kopii, aby zaměňoval pravou stranu za levou. To, co vypadalo jako zrcadlo, mohlo být v takovém případě pouhé okno mezi místnostmi. Vyrobil jsem na své plastové tváři neohrabaný úsměv; zdálo se, že můj odraz je z toho pohledu přiměřeně rozpačitý. Bylo to sice nepravděpodobné, ale ta představa se mi líbila. Nic - snad kromě pokusu v oboru jaderné fyziky - nemohlo rozdíl odhalit. Ne, to nebyla pravda. Foucaultovo kyvadlo by v obou místnostech fungovalo stejně, čímž by hru prozradilo. Došel jsem k zrcadlu a zabušil do něho pěstmi. Nezdálo se mi, že by se soběmně prohnulo, ale to se dalo vysvětlit buď

tím, že za ním byla pevná zeď, nebo stejně velkým a opačným zabušením z druhé strany.

Pokrčil jsem rameny a otočil se. Bentley mohl udělat cokoli -když na to přišlo, klidně to všechno mohla být počítačová simulace. Moje tělo nebylo důležité. Místnost nebyla důležitá. Smysl byl...

Posadil jsem se na postel. Vzpomněl jsem si, že někdo -pravděpodobně Michael - uvažoval, jestli nepropadnu panice, když začnu přemýšlet o své přirozenosti, ale nenacházel jsem pro to jediný důvod. Kdybych se v této místnosti probudil bez vzpomínek na to, co předcházelo, a snažil se vyvodit, kdo jsem, ze své minulosti (minulostí), určitě bych zešlél, jenže já jsem přesně věděl, kdo jsem. K mému současnému stavu vedly dvě dlouhé linie očekávání. Výhlídkou na to, že se změním zpátky na Sian nebo na Michaela, jsem se vůbec netrápil. Silné přání obou na návrat k odděleným identitám jsem cítil stále, stejně jako touhu po osobní integritě, která se projevovala úlevou při pomyšlení na to, jak se znovu stanou sami sebou, nikoli strachem z mého zániku. V každém případě nehrozilo vymazání mých vzpomínek a nezdálo se mi, že bych měl cíle, za nimiž by některý z nich nešel. Připadal jsem si spíš jako jejich nejmenší společný jmenovatel než jako nějaký kombinovaný supermozek; byl jsem méně, ne více než suma svých částí. Smysl mojí existence byl přísně omezený: byl jsem tady, abych cizostí potěšil Sian a Michaelovi zodpověděl otázku. Až na to dojde, rád se rozdvoji a vrátím ke dvěma životům, které jsem si pamatoval a kterých jsem si vážil.

Jak jsem vlastně cítil vědomí? Stejně jako Michael? Stejně jako Sian? Zatím se mi nezdálo, že bych se nějak zásadně změnil, ale už ve chvíli, kdy jsem k tomuto závěru docházel, jsem začal uvažovat, jestli to ze svoji pozice mohu posoudit. Bylo snad ve vzpomínkách na bytí Michaelem a ve vzpomínkách na bytí Sian o tolik víc, než oba dokázali svěřit slovům a sdělit si verbálně? Skutečně jsem věděl něco o povaze jejich existence, nebo jsem měl hlavu plnou pouze popisů z druhé ruky - důvěrných a podrobných, ale ve svém výsledku stejně neprůhledných jako jazyk? Kdyby moje mysl byla výrazně jiná, byl bych schopen si ten rozdíl uvědomit - nebo by všechny moje vzpomínky byly při vzpomínání přestrojeny do kabátu, který by mi připadal povědomý?

Minulost koneckonců nebyla poznatelná o nic lépe než vnější svět. Také její existence byla založena na víře - a pokud existovala, rovněž mohla mást.

Deprimovaný jsem zabořil hlavu do dlaní. Byl jsem to nejbližší, kam až mohli dojít, a co z toho? Michaelova naděje zůstávala stejně přijatelná - a stejně nedokázaná - jako kdy dřív.

Po chvíli se mi nálada začala zlepšovat. Když nic jiného, alespoň bylo Michaelovo pátrání u konce, přestože skončilo nezdarem. Neměl nyní jinou možnost než se s tím smířit a jít dál.

Chvilí jsem přecházel po pokoji, zapínal holovizi a znovu ji vypínal. Skutečně jsem se začínal nudit, ale nechtěl jsem promarnit osm hodin a několik tisíc dolarů tím, že budu sedět u holovize a dívat se na mýdlové opery.

Přemítal jsem o možnostech podkopání synchronizace svých dvou kopií. Nedovedl jsem si představit, že by Bentley mohl místnosti a těla sladit na tak jemnou toleranci, že by inženýr hodný toho jména nedokázal najít způsob, jak tuto

symetrii porušit. Možná by na to stačilo hodit si mincí, ale bohužel jsem u sebe žádnou neměl. Vyhodit list papíru? Znělo to slibně - citlivě by reagoval na vzdušné proudy, jenže jediný papír v místnosti byl Escher, k jehož vandalskému zničení jsem se nedokázal odhodlat. Mohl jsem rozbít zrcadlo a pozorovat tvary a velikosti střepů, což by navíc dokázalo nebo vyvrátilo moje dřívější spekulace, ale ve chvíli, kdy jsem zvedl židli nad hlavu, jsem si to náhle rozmyslel. Dvě rozporné skupiny krátkodobých vzpomínek stačily v několika minutách smyslového ochuzení vyvolat zmatek až dost. Několik hodin interakce s fyzickým prostředím

mohlo skončit totálním zhroutilím. Bylo lepší počkat, dokud nebudu nějaké pobavení zoufale potřebovat.

Lehl jsem si tedy na postel a dělal jsem to, u čeho nakonec nejspíš skončila většina Bentleyových klientů.

Když Sian a Michael splývali, oba měli strach o svoje soukromí a oba se v duchu uchýlili k náhražkovitým, ne-li dokonce defenzivním vyhlášením upřímnosti, neboť nechtěli, aby si ten druhý myslel, že mají co skrývat. Také jejich zvědavost byla rozpolcená; chtěli se pochopit, ale samozřejmě se v sobě nechtěli št'ourat.

Všechny tyto rozpory se projevovaly i ve mně, ale nikdo mne do žádného rozhodnutí nenutil. Díval jsem se do stropu a snažil se alespoň třicet vteřin nezalétnout pohledem k hodinám. Nechat svou mysl bloudit sem a tam jejich vztahem, nahlíženým z obou stran, byla ta nejpřirozenější věc na světě.

Bylo to zvláštní vzpomínání. Skoro všechno působilo lehce překvapivě a zároveň velice povědomě - jako nějaké zesílené dějá vu. Nešlo o to, že se často vědomě rozhodli toho druhého v nějaké důležité věci oklamat. Zato všechny jejich dobře míněné lži, všechny utajené malicherné mrzutosti, všechny nevyhnutelné, chvályhodné, důležité podvůdky z lásky, které je navzdory jejich odlišnostem držely spolu, mi naplnily hlavu podivnou mlhou rozpaků a deziluze.

Určitě to nebyl rozhovor; nebyla to vícenásobná osobnost. Sian a Michael tam prostě chyběli, aby mohli cokoli ospravedlnit, vysvětlit nebo se znovu oklamat, vedeni těmi nejlepšími úmysly. Možná jsem to měl zkusit udělat za ně, ale potíž byla v tom, že jsem si byl svou rolí stále víc a víc nejistý a nedokázal jsem se rozhodnout, kdo vlastně jsem. Proto jsem tam ležel, ochromený symetrií, a přenechával prostor vzpomínkám.

Pak najednou čas uběhl tak rychle, že jsem se k rozbití zrcadla nedostal.

Snažili jsme se zůstat spolu. Vydrželi jsme to týden.

Ještě před experimentem Bentley pořídil - v souladu se zákonem - snímky našich drahokamů. Mohli jsme se k nim vrátit a potom si od něho nechat vysvětlit proč, jenže sebeklam se hodí jen tehdy, když se po něm sáhne včas.

Nemohli jsme si odpustit, protože nebylo co odpouštět. Žádný z nás nespáchal nic, co by ten druhý nedokázal bezvýhradně pochopit a co by nemohl cítit.

Znali jsme se až příliš dobře, nic víc. Do toho nejmenšího, nejmizernějšího detailu. Nešlo o to, že by nás bolela pravda, nic takového. Otupovala nás. Dusila nás. Neznali jsme jeden druhého tak, jak jsme znali sebe; bylo to ještě horší.

Uvnitř sebe se podrobnosti stírají už při samotném aktu přemýšlení; vnitřní sebestpita je proveditelná, ale snést ji si žádá velké úsilí. Zato vzájemná pitva nás nestála vůbec nic. Byl to přirozený stav, do něhož jsem upadali, jakmile jsme byli spolu. Kůži jsme ze sebe stáhli, ale pod ní se neukazovala duše. Viděli jsme jen točící se ozubená kola.

Ted' už vím, že Sian u svého milence vždycky ze všeho nejvíc chtěla najít to cizí, nepoznatelné, tajemné, nepřehledné.

Být s někým pro ni znamenalo především mít před sebou něco jiného. Jinak se člověk mohl klidně bavit sám se sebou. Zjistil jsem, že se na to ted' dívám stejně. (Nechci o přesném původu této změny příliš hloubat..., ale od počátku jsem věděl, že její osobnost je silnější; mělo mne napadnout, že se to nějak projeví.)

Společně to bylo prakticky stejné, jako bychom byli sami, takže nám nezbývalo nic jiného, než se rozejít. Nikdo nechce být celou věčnost sám.

NESTABILNÍ DRÁHY V PROSTORU LŽÍ

Nejbezpečněji se cítím, když spím na dálnici - alespoň na těch úsecích, které se náhodou nacházejí v oblastech přibližné rovnováhy mezi okolními vábníčkami. Když pečlivě rozložíme spací pytle podél blednoucích bílých čar mezi jízdními pruhy směřujícími k severu (snad díky slabému náznaku geomantie vycházejícímu z Čínské čtvrti - ještě ne zcela utopení ve vlivech vědeckého humanismu z východu, liberálního judaismu ze západu a energického protiduchovního, protiintelektuálního hedonismu ze severu), můžu s klidem zavřít oči a vím, že až se Maria a já probudíme, nebudeme celým srdcem a neodvolatelně věřit v papežskou neomylnost, ve schopnost Gaie vnímat, že nebudeme věřit ani meditací navozeným iluzím pochopení nebo zázračným léčebným schopnostem daňové reformy. Proto když se probudím a zjistím, že slunce už stojí nad obzorem - a Maria je pryč -, nepropadám panice. Žádná víra, žádný světonázor, žádná soustava víry ani žádná kultura k ní nemohly v noci natáhnout spáry a uchvátit ji. Jistě, hranice spádových oblastí vábení se mění, postupují a stahují se o desítky metrů denně, je však velice nepravděpodobné, že by některá z nich mohla proniknout tak hluboko do naší drahocenné pustiny odmítání uznávaných hodnot a pochybností. Nenapadá mne jediný důvod, proč by se měla zvednout a beze slova mne opustit, ale Maria tu a tam dělá věci, které mi připadají naprosto nevysvětlitelné. A naopak. Platí to i po roce, co jsme spolu. Nepropadám panice, ale ani nesetrvám na místě. Nechci zůstat příliš pozadu. Vstanu, protáhnu se a snažím se rozhodnout, kterým směrem se mohla vydat. Jestli se místní podmínky od jejího odchodu nezměnily, mělo by to být v podstatě stejné jako zeptat se, kam bych chtěl jít já.

S vábničkami se nedá bojovat a nedá se jim bránit, ale je možné mezi nimi manévrovat, proplovat mezi rozpory. Pro začátek je nejjednodušší využít silné, ale rozumně vzdálené vábničky k získání hybnosti, ale po celou dobu zachovávat opatrnost a na poslední chvíli se nechat odchýlit opačně působícím vlivem.

Výbrat si první vábničku - víru, které je třeba na oko podlehnout - je vždy zvláštní. Někdy to vypadá doslova jako věření, jako sledování vnější stopy, jindy to působí jako ryzí sebezpozorování, jako snaha o stanovení 'mojí' pravé víry... A někdy se zdá, jako by celá představa rozlišování mezi těmito zjevnými protiklady byla falešná. No jasně, čert vem zen - právě tak mi to připadá teď..., což samo o sobě na otázku téměř odpovídá. Vládne tu křehká rovnováha, ale jeden vliv je nepatrně silnější: východní filozofie jsou na místě, kde stojím, každopádně podmanivější než jiné alternativy a fakt, že si uvědomuji čistě geografické důvody, tomu nijak neubírá na pravdivosti. Močím na drátěný plot mezi dálnicí a železniční tratí, abych urychlil jeho korozi, potom balím spací pytel, dopřávám si pořádný hlt vody z polní láhve, házím si ranec na záda a vydávám se na pochod. Kolem prosviští automatická pekařská dodávka. Nadávám, že jsem sám. Pokud se to má obejít bez složitých příprav, musí na to přinejmenším dva hbití lidé: jeden, který autu zastoupí cestu, a druhý, který nakrade potravu. Ztráty způsobené krádežemi jsou asi natolik malé, že je lidé z vábniček tolerují; přísnější bezpečnostní opatření za to prostě nestojí - třebaže obyvatelé každé etické monokultury mají své jedinečné 'důvody', proč nás, amorální tuláky, vyhladověním nedonutit k pokoře. Beru si nevábnu mrkev vyhrabanou na jedné ze zahrádek, které jsem včera v noci měl. Je to žalostná snídaně, ale snažím se při žvýkání myslet na rohlíky, které si nakradu, až budu znovu s Marií, a moje očekávání dokáže současnou nijakou, dřevitou chuť téměř zatlačit do pozadí.

Dálnice se pozvolna stáčí na jihovýchod. Ocítám se v úseku lemovaném zpustlými továrnami a opuštěnými domy. Tah Čínské čtvrti, která je teď přímo přede mnou, na tomto relativně tichém pozadí sílí a vyniká. Prázdná nálepka 'Čínská čtvrť' odjakživa příliš zjednodušovala. Než došlo k Přetavení, v oblasti odděleně existovalo vedle hongkongské, malajské a čínské kultury přinejmenším deset dalších, od korejské po kambodžskou, od thajské po timorskou - a několik větvi každého náboženství od buddhismu po islám. Dnes byly všechny tyto rozdíly pryč a jednolitý amalgám, který z toho nakonec vyšel, by před Přetavením každý obyvatel oblasti považoval za nanejvýš bizarní. Dnešním obyvatelům ten podivný hybrid samozřejmě připadá přesně takový, jak má být; právě to je definice stability, celý důvod existence vábniček. Kdybych jen tak vpochoďoval do Čínské čtvrtě, nejenom že bych zjistil, že se ztotožňuji s místními hodnotami a vírou, ale velice rád bych v takovém stavu zůstal až do konce života.

Nečekám ale, že si to namířím rovnou dovnitř - o nic víc, než bych čekal, že se Země střemhlav vrhne do náruče Slunce. Od Přetavení uplynuly bezmála čtyři roky a zatím mne žádná vábnička nezajala.

Pro to, co se toho dne stalo, jsem slyšel desítky různých 'vysvětlení', ale většinou mi všechna připadají stejně nepřesvědčivá, protože zakořeněná ve svetonázorech jednotlivých vábniček. Jedna z možností, o kterých občas přemýšlím, je ta, že 12. ledna 2018 lidstvo zřejmě překročilo jakýsi nepředvídaný práh -pravděpodobně v počtu celosvětové populace - a utrpělo náhlou, nevratnou změnu psychického stavu.

Telepatie není to pravé slovo. Nikdo neměl pocit, že by se topil v oceánu blábolících hlasů, nikdo netrpěl pod lavinou empatických vjemů. Světské brebentění vědomí zůstalo uzavřeno v našich hlavách; naše obvyklé duševní soukromí zůstalo neporušeno. (Nebo, jak hlásali někteří, bylo duševní soukromí všech lidí narušeno tak důkladně, že souhrn našich prchavých myšlenek tvoří jakousi příkrývku monotónního šumu nad celou planetou, kterou mozek dokáže snadno odfiltrovat.)

Ať už z jakéhokoli důvodu, nepřetržitě se odvíjející mýdlové opery vnitřního života ostatních lidí zůstaly našťástí stejně nepřístupné jako byly předtím..., zato se naše lebky otevřely hodnotám a vírám ostatních, jejich nejhlubším přesvědčením. Zpočátku to vyvolalo dokonalý chaos. Vzpomínky, které na tu dobu mám, jsou neuspořádané a přízračné. Toulal jsem se městem celý den a celou noc (myslím) a každých šest vteřin jsem nacházel nového boha (nebo jeho ekvivalent). Neměl jsem vidění, neslyšel jsem hlasy, ale neviditelné síly snové logiky mnou zmítaly od jedné víry k druhé. Lidé se pohybovali jako omámení, ustrašeně a nejistě - myšlenky však mezi námi přeskakovaly jako blesky. Za jedním zjevením přicházelo druhé, které mu odporovalo. Moc jsem chtěl, aby to přestalo - byl bych se modlil, aby to přestalo, kdybych si dost dlouho udržel stejného boha, abych to stihl. Slyšel

jsem, jak jiní tuláci porovnávali tyto počáteční mystické záškuby s drogovými extázemi, s orgasmy, s neustávajícím vynášením a pohazováním v desetimetrových vlnách, hodinu za hodinou... Když se však podívám zpátky, ze všeho nejvíc mi to připomíná záchvat gastroenteritidy, který jsem kdysi zažil: dlouhou, horečnatou noc nekonečného zvracení a průjmu. Bolel mne každý sval, každý kloub v těle, kůži jsem měl v jednom ohni a měl jsem pocit, že umírám. A pokaždé, když jsem si myslel, že nemám sílu, abych ze sebe ještě něco dostal, zachvátila mne další křeč. Ve čtyři hodiny ráno jsem svoji bezmocnost považoval za něco pozitivně transcendentálního: peristaltický reflex mne ovládal jako nějaké kruté - ale ve své podstatě shovívavé - božstvo. Byl to ten nejreligióznější zážitek, jaký jsem kdy poznal.

Po celém městě mezi sebou konkurenční soustavy víry bojovaly o podřízenost a přitom neustále mutovaly a křížily se... jako náhodné populace počítačových virů poštvávané proti sobě, aby demonstrovaly choulostivá místa evoluční teorie. Nebo snad jako dějinné střety těchto věrouk - zmenšené a drasticky zkrácené novým způsobem interakce, odehrávající se s daleko menším krveprolitím, když se teď mohly ve výhradně duševní aréně utkat ideje jako takové, místo aby k tomu využívaly křížáky s mečem nebo vyhlazovací tábory. Nebo jako roje démonů seslaných na svět, aby se zmocnily všeho kromě spravedlivých...

Zmatek netrval dlouho. Na místech, která se před Přetavením vyznačovala koncentrací kultur a náboženství - a na jiných místech čistou náhodou -, získala některá náboženství dostatečnou převahu a dostatečně pevnou půdu pod

nohama začala se z jádra stoupenců šířit okolními nahodilými troskami a podmaňovat si sousední neuspořádané skupiny obyvatel, u kterých se zatím žádná dominantní víra neobjevila. Čím větší území se těmto šířícím se vábničkám podařilo dobýt, tím rychleji rostly. Naštěstí - přinejmenším v tomto městě - se žádná vábnička nerozrostla nekontrolovatelně: dřív nebo později je všechny obklíčili stejně mocní sousedé, případně je zastavila řídkost populace na periférii města nebo

faktická prázdnota neobydlených území. Do měsíce po Přetavení vykrytalizovalo z anarchie uspořádání, které se víceméně udrželo do současnosti. Devětadevadesát procent obyvatel se stěhovalo -nebo měnilo - tak dlouho, dokud nebyli spokojeni s tím, kde a kým právě jsou.

Náhodou jsem zůstal mezi vábničkami - ovlivněný mnoha, ale nepodmaněný žádnou - a od té doby se mi podařilo udržet se na oběžné dráze. Nevím, v čem ten trik spočívá, ale asi ho mám v malíčku. Řady tuláků za ta léta prořídly, ale jádro svobodných zůstává.

V prvních letech se lidé z vábniček snažili posílat do vzduchu automatické helikoptéry, aby rozhazovaly nad městem letáky, ve kterých vyjadřovali své metafory pro to, co se stalo - jako by vhodně zvolenou analogií katastrofy mohli na svoji víru obrátit další. Nějakou dobu trvalo, než většinou pochopili, že psané slovo jako prostředek indoktrinace vyšlo z módy. Totéž platí pro audiovizuální techniku - ale to ještě nedošlo všem. Není to tak dávno, co jsme s Marií na baterii napájeném televizním přijímači v jednom opuštěném domě zachytili vysílání ze sítě racionalistických enkláv, které ukazovalo údajnou „simulaci“ Přetavení jako tanec vzájemně se požírajících, barevně rozlišených pixelů řízený několika jednoduchými matematickými pravidly. Komentátor ze sebe v žargonu sypal něco o samoorganizujících se systémech - a ejhle, kouzlem pohledu zpátky se z barevného mihotání rázem vyklubala známá struktura šestibokých buněk, izolovaných temnými příkopy (s výjimkou několika nepodstatných teček neobydlených; přemýšleli jsme, které z těch teček asi máme být my).

Nevím, jak by to všechno dopadlo, nebýt dříve vytvořené struktury robotů a telekomunikací, která lidem umožnila žít a pracovat bez nutnosti opouštět svá spádová území - oblasti se zaručenou návratností k ústřední vábničce -, z nichž většina má v průměru pouze jeden až dva kilometry. (Po pravdě řečeno, určitě je spousta míst, kde infrastruktura nebyla, ale nejsem ně-

kolik posledních let v obraze, takže nevím, jak daleko to s globální vesnicí dotáhli.) Tím, že žiju na okrajích této společnosti, jsem na jejím bohatství ještě závislejší než ti, kteří obývají její četná centra, takže bych asi měl být rád, že většině lidí současný stav vyhovuje - a v každém případě mě těší, že vedle sebe dokáží existovat v míru, obchodovat spolu a prosperovat.

Prostě bych jenom raději umřel, než se k některému společenství přidám, nic víc.

(Přinejmenším to platí tady a teď.)

Důležité je být v neustálém pohybu, udržet si hybnost. Neexistují místa, kde by vládla dokonalá neutralita - anebo pokud existují, jsou tak malá, že se nedají najít, pravděpodobně tak malá, že se v nich nedá žít a je prakticky jisté, že se pohybují v závislosti na měnících se podmínkách uvnitř spádových území. Téměř dokonalá neutralita na noc stačí, ale kdybych se pokusil žít na jednom místě den za dnem, týden za týdnem, nakonec by mne začala stahovat vábnička, která by měla nepatrně výhodnější pozici než ostatní.

Hybnost a chaos. Ať už je či není pravda, že jsme ušetřeni svých vnitřních hlasů proto, že se tolik disharmonického blábolení jednoduše vyruší, mám v plánu dělat totéž s pevnějšími, soudržnějšími, zhoubnějšími složkami signálu. Někde ve středu Země se souhrn všech lidských věrouk určitě sčítá do čistého, neškodného šumu, ale tady na povrchu, kde je fyzicky nemožné udržovat od všech stejnou vzdálenost, jsem nucen k neustálému pohybu, abych vlivy co nejlépe rušil.

Občas sním o tom, že se vypravím za město, budu žít s čistou hlavou ve skvostné samotě vedle nějaké farmy spravované roboty a nakradu si vybavení a zásoby, které budu potřebovat, abych si vypěstoval jídlo pro sebe. S Marií? Jestli půjde; někdy říká ano, jindy říká ne. Už mnohokrát jsme se dohodli, že jdeme..., ale musíme teprve najít cestu z města ven, trasu, která by nás bezpečně provedla kolem všech působících vábniček a ne-odchýlila nás postupně zpátky k centru zástavby. Některá cesta ven být musí, jde jen o to najít ji - a jestli se ukáže, že všechny zvěsti šířené ostatními tuláky jsou slepé uličky, sotva to může překvapit. Jediní lidé, kteří opravdu vědí, jak město opustit, jsou ti, kteří na správnou cestu náhodou narazili a podařilo se jim odejít, aniž by po sobě nějaké stopy nebo zvěsti zanechali.

Přesto se mi občas stává, že se zastavím uprostřed cesty a sám sebe se ptám, co vlastně chci:

Uniknout za město a ztratit se v tichu své němé duše?

Vzdát tohle marné bloudění a vrátit se k civilizaci? Kvůli blahobytu, stabilitě a jistotě spolknout jednu důmyslnou soustavu sebezpotvrzujících lží a nechat se jí spolknout?

Nebo takhle obíhat až do smrti?

Odpověď samozřejmě závisí na tom, kde právě stojím.

Míjeji mne další automatické nákladáky, ale už se po nich ani neohlížím. Představuji si svůj hlad jako věc - další břemeno, které musím nést, ne o mnoho těžší než můj batoh - a postupně mu přestávám věnovat pozornost. Vypínám mozek a nemyslím na nic kromě ranních slunečních paprsků na tváři a příjemného pocitu z chůze.

Po chvíli mne začíná zaplavovat překvapivý jas; hluboký mír doprovázený silným pocitem porozumění. Zvláštní na celé věci je, že nemám ponětí, čemu bych to vlastně měl rozumět. Prožívám radost z porozumění bez jakékoli zjevné příčiny, bez sebemenší naděje, že bych dovedl odpovědět na otázku, čemu vlastně rozumím? Pocit přesto trvá.

Napadá mne: chodil jsem celá ta léta v kružích a kam mne to dovedlo? Do tohoto okamžiku. K příležitosti vykročit prvními skutečnými kroky na cestu za světlem. Stačí, když půjdu dál, přímo za nosem. Čtyři roky mne vedlo falešné tao - hledal jsem iluzi svobody, zápasil jsem jen proto, abych zápasil -, ale teď vidím způsob, jak tu cestu přeměnit na - Na co? Zkratku k ztracení?

„Ztracení?“ Nic takového neexistuje. Pouze samsara, mlyn tužeb. Pouze marnost zápasu. Chápu mlhavě, ale vím, že kdybych postoupil o několik málo kroků, brzy bych pravdu spatřil jasně.

Několik vteřin zůstávám ochromen nerozhodností, zasažen ryzí hrůzou, ale pak, přitahován možností vykoupení, scházím z dálnice, přelézám plot a mířím na jih.

Tyto boční ulice jsou mi povědomé. Míjím vrakoviště plné sluncem odbarvených vozů, které se roztékají jako ve zpomaleném filmu, neboť nepoužívání vyvolalo v plastových šasi samovolný rozklad. Krám s pornokazetami a sexuálními pomůckami má neporušenou fasádu, uvnitř je tma, cítím plesnivě koberce a myši trus. Za výlohou předváděcí prodejny přivěšených motorů jsou hrdě vystaveny nejnovější - čtyři roky staré - modely s palivovými články, dnes už vypadají jako nějaké bizarní relikvie z jiného století.

Pohled na katedrální věž, která nad veškerým tím neřádem ční, ve mně vzbuzuje závrtnou směs nostalgie a pocitu dějá vu. Přestože tudy jdu nejmiň popadesáté, mám v sobě něco, co se stále cítí být nefalšovaným marnotratným synem, který poprvé přichází domů. Mumlám modlitby a dogmatické poučky, podivuhodně uklidňující formulky vyburcované ze vzpomínek na moje poslední perihélium.

Zanedlouho mi hlavou vtáá jedině: Jak jsem mohl poznat dokonalost boží lásky - a potom klidně odejít? Je to nepředstavitelné. Jak jsem se k Němu mohl obrátit zády?

Přicházím k řadě čistých domů. Víím, že v nich nikdo nebydlí, a přestože se nacházím v pohraniční zóně, diecézní roboti tady pořád sekají trávníky, zametají listí a natírají stěny. Ještě několik ulic jihozápadním směrem a už nikdy se neobrátním k pravdě zády. Rád se tím směrem vydávám.

Téměř rád.

Jediná potíáž je v tom, že s každým dalším krokem je těžší ignorovat skutečnost, že svaté texty - natožpak katolické dogma

-jsou plné nejgrotesknějších faktických a logických chyb. Proč by zjevení dokonalého milujícího Boha mělo být takovou snůškou hrozeb a rozporů? Proč by mělo nabízet pohled na místo lidstva ve vesmíru s tolika chybami a zmatky?

Faktické chyby? Metafory musely být zvoleny tak, aby odpovídaly světonázoru doby; měl snad Bůh mystifikovat autora knihy Genesis podrobnostmi o Velkém třesku a prvotní nukleosyntéze? Rozpory? Zkoušky víry - a pokory. Jak mohu být tak drzý a obracet své ničemné dedukční schopnosti proti světu Všemocného? Bůh převyšuje všechno, včetně logiky. Obzvlášť logiku.

Není to k ničemu. Zrození z panen? Zázraky s bochníky a rybami? Vzkříšení? Pouhé básnické fabule, které nelze brát doslova? Ale jestli je to tak, zbývá něco víc než několik dobře myšlených kázání a spousta okázalé teatrálnosti? Jestli se Bůh skutečně stal člověkem, trpěl, zemřel a znovu povstal, aby mne spasil, potom jsem mu vším zavázán..., ale jestli je to jen hezký příběh, klidně mohu svého bližního milovat s pravidelnými dávkami chleba a vína i bez nich. Odkláním se na jihovýchod.

Pravda o vesmíru (tady) je nekonečně zvláštnější a nekonečně úžasnější. Spočívá ve fyzikálních zákonech, které se projeví skrze lidstvo. Náš osud je zašifrován v konstantě ryzí struktury a v hodnotě hustoty omega. Lidstvo - ve všech podobách, robotické i organické - bude pokračovat v pokroku dalších deset miliard let, dokud se nám nepodaří stvořit hyperinteligenci, která zapříčiní přesně vyladěný Velký třesk, který je nutný, abychom vznikli. Pokud nevyhyneme v několika příštích tisíciletích. V tom případě se úkolu chopí jiní inteligentní tvorové. Není důležité, kdo nese pochodeň.

Přesně. Nic z toho není důležité. Proč by mi mělo záležet na tom, co by za deset miliard let mohla nebo nemohla udělat civilizace postlidí, robotů nebo mimozemšťanů? Co mám s tímto grandiózním nesmyslem společného?

Konečně vidím Marii, je několik bloků přede mnou - a jako na zavanou mne existencialistická vábnička na západě pevně vyvádí z předměstí kosmického baroka. Přidávám do kroku, ale jen trochu - jednak je na běhání horko, ale především může mít náhlé zrychlení jisté zvláštní vedlejší účinky a působit nečekané filozofické falše.

Zkracuji vzdálenost, která nás dělí, a Maria se otáčí, když zaslechne zvuk mých kroků.

"Ahoj," říká.

"Ahoj." Netváří se nijak zvlášť nadšeně, že mne vidí, ale také nejsme na místě, kde by se tak tvářit měla.

Srovnávám s ní krok. "Odešla jsi beze mne."

Krčí rameny. "Chtěla jsem být chvíli sama. Chtěla jsem si některé věci rozmyslet."

Směju se. "Jestli jsi chtěla přemýšlet, měla jsi zůstat na dálnici."

"Vpředu je další takové místo. V parku. Není o nic horší."

Má pravdu, a já jí to teď zkažím. Potisící se ptám sám sebe: Proč chci, abychom zůstali spolu? Kvůli tomu, co máme společné? Ale za většinu z toho vděčíme právě faktu, že jsme spolu - chodíme po stejných cestách, rušíme se svou blízkostí. Že by kvůli tomu, čím se lišíme? Kvůli okamžikům vzájemné nepochopitelnosti, které se sem tam vyskytnou? Ale čím déle budeme spolu, tím víc pozůstatků tajemna se postupně ztratí; když kolem sebe budeme obíhat, budeme se točit po spirále a skončíme bez rozdílu stejní.

Tak proč?

Upřímná odpověď (tady a teď) zní: kvůli potravě a sexu. Ale vím, že zítra, až budeme jinde, se určitě ohlédnou a označím ten závěr za cynickou lež.

Když se blížíme k zóně rovnováhy, zůstávám zticha. V hlavě mi dosud hučí uspokojivě promíchaný zmatek několika posledních minut, závatný sled zkomolených zjevení, která se navzájem popírají, takže po nich zůstává pouze beztvarý pocit nedůvěry. Vzpomínám si na jednu kravsky tupou myšlenkovou školu z doby před Přetavením, která s dobrými úmysly - chvályhodnou tolerancí popletenou s vyloženou lehkověrností - hlásala, že každá lidská filozofie má v sobě něco cenného..., a co víc, když se k tomu propracujete, všechny ve skutečnosti vyjadřují stejné „univerzální pravdy“ a všechny jsou v konečném důsledku slučitelné. Zdá se, že ani jeden z těchto pasivních ekumeniků nezůstal naživu, aby na vlastní oči viděl hmatatelné vyvrácení těchto teorií. Očekával bych, že do tří vteřin po Přetavení se všichni dali na víru toho, kdo v tu chvíli stál nejbliž.

„No to je skvělé!“ šeptá zlostně Maria. Zvedám k ní oči a potom sleduji její pohled. Park je už na dohled, a jestli Maria chtěla čas pro sebe, musí se smířit nejen s mojí přítomností. Ve stínu pod stromy se sešly více než dvě desítky dalších tuláků. Je to vzácné, ale stává se to. Rovnovážné zóny jsou pro všechny nejpomalejší částí dráhy, takže asi není nic zvláštního, když nás občas několik najde klid na stejném místě.

Ale když přijdeme blíž, upoutá moji pozornost něco zvláštnějšího: všichni, kteří leží na trávě, jsou otočeni stejným směrem. Pozorují něco, co nám zakrývají stromy.

Někoho. Dolétá k nám ženský hlas. Slově na takovou dálku není rozumět, ale tón je jako med. Sebejistý. Laskavý, ale přesvědčivý.

"Možná bychom tam neměli chodit," říká nervózně Maria. "Možná se rovnováha pohnula."

"Možná." Jsem znepokojený stejně jako ona, ale zároveň jsem zvědavý. Necítím nijak silně tah žádné ze známých místních vábniček, ale nemohu si být jistý, jestli samotná moje zvědavost není novým háčkem nějaké staré ideje.

Říkám: "Mohli bychom jenom projít po okraji parku. Nemůžeme dělat, že to nevidíme. Musíme zjistit, co se děje." Jestli se nedaleké spádové území rozšířilo a zabralo park, není udržování odstupu od řečnice, která nám nemůže ublížit ani svými

slovy, ani pouhou svou přítomností, žádnou zárukou svobody. Maria (která to všechno určitě dobře ví) moji 'strategii' odvracení nebezpečí přijímá a přikyvuje na znamení souhlasu.

Přesouváme se do středu silnice na východním okraji parku, aniž bychom zaznamenali nějaký účinek. Žena - hádal bych jí střední věk - vypadá každým coulem jako tulák: od oblečení naškrobeného prachem a neuměle přistřižených vlasů, přes pokožku ošlehanou počasím, až po vyhublost věčně hladového člověka, který je stále na nohou. Jen hlas se k ní nehodí. Vedle sebe má konstrukci podobnou malířskému stojanu, na kterou natáhla velkou mapu města. Různé barvy úhledně vyznačují přibližně šestiúhlé buňky spádových území. V prvních letech si lidé takové mapy neustále měnili mezi sebou; možná jen předvádí nejvzácnější kus svého majetku a doufá, že se jí podaří prodat jej za něco, co má opravdovou cenu. Nedávám jí velké naděje. Podle mého názoru se dnes už každý tulák spoléhá na ideologický obraz terénu, který si nosí v hlavě.

Žena zvedá ukazovátka a přejíždí po něčem, co mi na mapě dosud unikalo: mezery mezi šestiúhelníky jsou protkány jemnou pavučinou modrých nitek.

"Samozřejmě to žádná náhoda není," říká žena. "To, že jsme celá ta léta zůstali mimo spádová území, není dílem štěstí - a není to ani zásluha naší šikovnosti." Přejíždí očima po davu, všimá si nás, dělá krátkou pauzu a pak klidně pokračuje: "Padli jsme do zajetí vlastní vábničky. Nepodobá se těm ostatním - není to pevná soustava víry na pevném místě -, ale přesto je to vábnička, přesto nás k sobě stáhla z nejrůznějších nestabilních drah, po kterých jsme se pohybovali. Zmapovala jsem ji - alespoň částečně - a vykreslila jsem ji nejlépe, jak dovedu. Skutečný detail je možná nekonečně jemný, ale i na tomto jednoduchém znázornění byste měli poznat cesty, kterými jste sami prošli."

Prohlížím si mapu. Z této vzdálenosti není možné sledovat modré linie jednotlivě. Vidím, že opravdu zahrnují trasu, kterou jsme v několika posledních dnech s Marií prošli, ale -

Nějaký starý muž vykřikuje: "No dobře, načmáralas spoustu čar mezi spádovými oblastmi. A co to dokazuje?"

"Ne mezi všemi oblastmi." Dotýká se jednoho místa na mapě. "Byl někdo z vás někdy tady? Nebo tady? Nebo tady?"

Ne? A tady? Nebo tady? Proč ne? Všechno jsou to široké průchody mezi vábničkami - vypadají stejně bezpečně jako každé jiné. Tak proč jste na těch místech nikdy nebyli? Ze stejného důvodu, proč tam nebyl nikdo z prostoru pevných vábniček: nepatří k našemu území, nejsou součástí naší vábničky."

Vím, že říká nesmysly, ale ta věta stačí, abych propadl panice a klaustrofobii. Naše vábnička. Padli jsme do zajetí naší vábničky. Pohledem objíždím obvod města na mapě. Modrá čára se k němu nikdy nepřibližuje. Vlastně se vzdaluje od centra víceméně stejně, jak se to kdy podařilo mně...

Co to dokazuje? Pouze to, že tato žena neměla víc štěstí než já. Kdyby se jí podařilo z města odejít, nebyla by tady a netvrdila by, že se odtud uniknout nedá.

Jakási tulačka - viditelně těhotná - říká: "Nakreslila jsi svoje trasy, nic víc. Vyhýbala ses nebezpečí. Já jsem se taky vyhýbala nebezpečí. Všichni víme, kterým místům se vyhnout. To je všechno, co nám tady říkáš. To je všechno, co máme společné."

"Ne!" Řečnice znovu přejíždí po celé délce modré čáry. "Tohle představuje to, kým jsme. Nejsme tuláci bez cíle; jsme lidé z této zvláštní vábničky. Přece jen máme svou identitu - svou jednotu."

Z davu se ozývá smích a několik urážlivých výkřiků. "Znáš ji?" šeptám Marii. "Vidělas ji někdy?"

"Nevím jistě. Myslím, že ne."

"Určitě jsi ji nemohla vidět. Není to jasné? Je to nějaká robotická hlasatelka evangelia -" "Nemluví tak."
"Racionalistka - ani křesťanka, ani mormonka." "Racionalisté nevysílají hlasatele evangelia." "Ne? Mapování zvláštních vábniček! Jestli to není žargon racionalistů, tak co to je?"
Maria krčí rameny. "Spádové oblasti, vábničky - to všechno jsou slova racionalistů, ale používá je každý. Víš, co se říká: ďábel má nejlepší melodie, ale racionalisté mají nejlepší žargon. Každé slovo musí odněkud přijít."
Žena pokračuje: "Postavím svůj chrám na písku. A nebudu nikoho žádat, aby mne následoval - a přesto půjdete. Půjdete všichni."
"Pojďme," říká Marii. Chytám ji za ruku, ale zlostně se mi vytrhuje.
"Proč jsi proti ní tak zaujatý? Třeba má pravdu."
"Sílíš?"
"Všichni ostatní mají nějakou vábničku - proč bychom my nemohli mít taky svou? Neobyčejnější než všichni ostatní. Podívej se na to: je to ta nejkrásnější věc na celé mapě."
Zděšeně kroutím hlavou. "Jak můžeš něco takového říct? Zůstali jsme svobodní. Svedli jsme těžký boj, abychom zůstali svobodní!"
Krčí rameny. "Možná. A možná jsme padli do zajetí toho, čemu říkáš svoboda. Možná nemusíme dál bojovat. Je to tak hrozné? Jestli stejně děláme, co chceme, proč by nám to mělo vadit?"
Žena si klidně začíná balit stojánek a dav tuláků se pomalu rozchází. Zdá se, že na nikoho neudělal její krátký výklad velký dojem. Všichni odcházejí na dráhy, které si sami vybrali.
"Lidé na spádových územích dělají, co chtějí. Nechci být jako oni."
Maria se směje. "Nejsi, můžeš mi věřit."
"Ne, máš pravdu. Nejsem. Oni jsou bohatí, tlustí a spokojení. Já jsem hladový, unavený a v hlavě mám zmatek. A kvůli čemu? Proč tak žiju? Ten robot se mi snaží vzít jedinou věc, která tomu dává smysl."
"Vážně? Já jsem taky unavená a hladová. A možná tomu nějaká moje vábnička dá smysl."
"Jak?" Pohrdavě se směju. "Budeš se jí klanět? Budeš se k ní modlit?"
"Ne. Ale už se nebudu muset bát. Jestli jsme skutečně byli chyceni -jestli způsob, jak žijeme, je přece jen stabilní -, nebude důležité, jestli udělám jeden špatný krok. Stáhne nás to totiž zpátky k naší vábničce. Nebudeme se muset bát, že stačí maličká chybička a sklouzneme do některé spádové oblasti. Nejsi rád, jestli je to pravda?"
Rozčileně vrtím hlavou. "Je to nesmysl - nebezpečný nesmysl. Udržet se mimo spádová území chce šikovnost, talent. Sama to dobře víš. Opatrně proplouváme kanály, vyrovnáváme protichůdné síly -"
"Opravdu? Já už si nechci připadat jako provazochodec." "To, že nechceš, ještě neznamená, že to není pravda! Ty to nechápeš? Ona chce, abychom se nechali ukolébat! Čím víc si nás začne myslet, že udržet se na dráze je snadné, tím víc nás skončí v moci spádových území -"
Mojí pozornost upoutává pohled na věštkyni, která si nakládá svoje věci na ramena a odchází. "Podívej se na ni," říkám. "Je to možná dokonalá napodobenina, ale je to robot, je to podvrh. Konečně pochopili, že jejich letáky a kazatelské automaty jsou k ničemu, a tak poslali stroj, aby nám lhal o naší svobodě."
"Dokaž to," říká Maria.
"Cože?"
"Máš nůž. Jestli je robot, běž za ní, zastav ji a rozřež ji. Dokaž to."
Žena-robot, kráčí parkem směrem k severovýchodu, vzdaluje se od nás. "Znáš mě," říkám. "Něco takového bych udělat nedokázal."
"Jestli je robot, nebude nic cítit."
"Ale vypadá jako člověk. Nedokázal bych to. Nemohl bych zarazit nůž do dokonalé napodobeniny lidského těla."
"Protože víš, že není robot. Víš, že říká pravdu."
Částečně mi dělá dobře, že se s Marií mohu hádat, protože to dokazuje naši samostatnost, ale částečně mi všechno, co říká, působí natolik palčivou bolest, že to nemohu nechat jen tak.
Chvilí váhám, potom shazuji batoh a rozbíhám se přes park za věštkyni.
Když mne zaslechne, otáčí se a zastavuje se. Nikdo jiný v blízkosti není. Zůstávám stát několik metrů od ní a popadám dech. Prohlíží si mne s trpělivou zvědavostí. Dívám se na ni a připadám si čím dál hloupěji. Nedokážu na ni vytáhnout nůž. Možná vůbec není robot - možná je jenom tulák s podivnými nápady.
"Chtěl jste se mne na něco zeptat?" říká. "Jak víte, že se z města nikdy nikdo nedostal?" sypu ze sebe prakticky bez rozmyšlení. "Kde berete jistotu, že se to nikdy nepodařilo?"
Vrtí hlavou. "Nic takového jsem neřekla. Ta vábnička se mi jeví jako uzavřená smyčka. Každý, kdo se do ní chytí, nemohl odejít. Ale jiným lidem se mohlo podařit uniknout." "Kterým jiným lidem?"
"Lidem, kteří nebyli na spádovém území vábničky." Nechápavě se mračím. "Jakém spádovém území? Já přece nemluví o lidech ze spádových území. Já mluvím o nás."
Směje se. "Promiňte. Já ale nemluví o těch spádových územích, které vedou k pevným vábničkám. Naše zvláštní vábnička má také svoje: všechna místa, která vedou k ní. Nevím, jaký má tato vábnička tvar. Podrobnosti by mohly být nekonečně jemné, jako samotná vábnička. Nepatřily by do ní všechny body, které se nacházejí mezi stálými šestiúhelníky, některé musí vést do spádových území - proto se v nich někteří tuláci chytili. Jiné body mohou patřit ke spádovému území zvláštní vábničky. Ale další -" "Cože?"
"Další mohou vést k nekonečnu. K úniku." "Jaké body?"
Krčí rameny. "Kdo ví? Proč by vedle sebe klidně nemohly existovat dva body, z nichž jeden by otevíral cestu ke zvláštní vábničce a druhý - v konečném výsledku - ven z města? Poznat, který je který, by se dalo jediným způsobem - zkusit vyjít z obou a dívat se, co se stane."

"Ale říkala jste, že jsme už všichni byli staženi -" Přikyvuje. "Po tolika obězích se spádová území určitě již vyprázdnila do svých vábniček. Vábničky jsou stabilní prvek. Spádová území se svažují k vábničkám, ale vábničky se svažují samy do sebe. Každý, kdo měl namířeno ke stálé vábničce, už v ní musí být - a každý, kdo měl namířeno ven z města, už odešel. Ti z nás, kteří se drží na oběžné dráze, na ní zůstanou. Musíme to pochopit, smířit se s tím a naučit se s tím žít..., a pokud to znamená vymyslet si vlastní víru, vlastní náboženství -"

Chytám ji za ruku, vytahuji nůž a rychle přejíždím hrotem po jejím předloktí. Křičí, vytrhuje se mi a tiskne si na ránu dlaň. Vzápětí ji odtahuje, aby si prohlédla rozsah poranění, takže mohu spatřit tenkou červenou čáru na její paži a přibližně stejný otisk na dlani.

"Jste blázen!" křičí a couvá přede mnou.

Bliží se k nám Maria. Věstkyně, pravděpodobně z masa a kostí, se na ni obrací: "Je to šílenec! Zachraňte mě před ním!"

Maria mne chytá za ruku, potom se ke mně z nevysvětlitelného důvodu sklání a zajíždí mi jazykem do ucha. Vybuchuji smíchy. Žena nejspíše ustupuje, potom se otáčí a spěchá pryč.

"Žádná velká pitva to nebyla," říká Maria. "Ale i to málo potvrzuje, že mám pravdu. Vyhrála jsem."

"Vyhrála jsi."

Když přichází soumrak, jsme už opět na dálnici, tentokrát východně od centra města. Pozorujeme oblohu nad černou siluetou opuštěných kancelářských mrakodrapů, necháváme v mozcích slabě doznívat nedaleké skupiny astrologů a pochutnáváme si na nejlepší kořisti, jakou jsme ten den získali, na obrovské zeleninové pizze.

Nakonec Maria říká: "Venuše zapadla. Asi bych už měla spát."

Přikyvuji. "Já si počkám na Mars."

Zbytky všeho, co jsem v průběhu dne zachytil, mi proplouvají hlavou víceméně náhodně, ale většinu toho, co mi řekla žena v parku, si dosud pamatuji.

Po tolika obězích se spádová území určitě již vyprázdnila... Takže teď jsme všichni definitivně chycení. Jenže -jak by to mohla vědět? Jak by si mohla být jistá?

A co když se mýlí? Co když jsme ještě všichni nedošli na místo našeho konečného odpočinku?

Astrologové mi říkají: Všechny ty její špinavé, materialistické, redukcionistické řeči jsou lži. Kromě toho, co říkala o osudovosti. Osud máme rádi. Osud je v pořádku.

Vstávám a odcházím o několik metrů na jih, abych jejich příspěvek neutralizoval. Potom se otáčím a dívám se na Marii, jak spí.

Proč by vedle sebe klidně nemohly existovat dva body, z nichž jeden by otevíral cestu ke zvláštní vábničce a druhý - v konečném výsledku - ven z města? Poznat, který je který, by se dalo jediným způsobem - zkusit vyjít z obou a dívat se, co se stane.

V tomto okamžiku mi všechno, co řekla, zní jako nějaký silně deformovaný a velice špatně pochopený racionalistický model. A tak se chytám naděje tím, že přijímám polovinu její verze a zbytek odhazuji. Metafory znovu a zas mutují a kříží se...

Přicházím k Marii, dřepnu si a skláním se, abych ji mohl zlehka políbit na čelo, vzhůru nohama. Ani se nezavrtí.

Potom zvedám batoh a vydávám se na další pochod po dálnici. Chvilí mám pocit, že cítím, jak prázdnota za městem natahuje ruce přes všechny překážky, které mám před sebou, a chce si mne vzít.